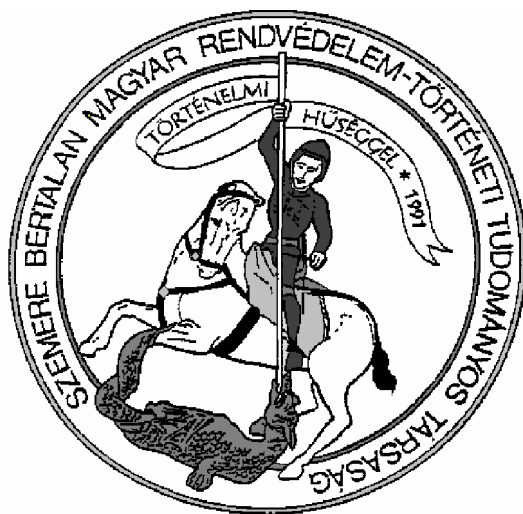

Rendvédelem-történeti Hírlevél

Nuntiotones Historiae Preasidii Ordinis

HU-ISSN 1785-3257

XIX. évf. (2010) 33–34. sz.

**Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-
történeti Tudományos Társaság**

Budapest

Rendvédelem-történeti Hírlevél

Nuntiotones Historiae Preasidii Ordinis

HU-ISSN 1785-3257

XIX. évf. (2010) 33–34. sz.

**Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-
történeti Tudományos Társaság**

Budapest

IMPRESSZUM

A periodikum hivatásának tekintjük a diszciplína művelése során keletkezett operatív információk közlését. Tisztelettel köszönik e szám szerkesztői mindazok segítségét, akik tevékenységükkel hozzájárultak a kiadvány létrejöttéhez. Kérjük a Hírlevél olvasóit, hogy periodikánk megjelenéséhez, színvonalas szerkesztéséhez járuljanak hozzá.

A szerkesztőség segítséget vár:

- ♦ A szerkesztőség által nem figyelt hazai és külföldi lapok figyelését szívesen fogadják a szerkesztők.
- ♦ Ugyancsak szívesen vesszük egyes hazai vagy külföldi gyűjteményben található rendvédelem-történeti témájú kiadványok bibliográfiájának elkészítését.
- ♦ Köszönettel vesszük a tájékoztatásokat a már lezajlott és a meghirdetett rendvédelem-történeti orientáltságú rendezvényekről.

A kiadványban aláírással megjelenő írások eltérhetnek a szerkesztőség álláspontjától!

A beküldött írásokat, számítógéplemezeket, fényképeket, videó tekerceket, stb. a szerkesztőség nem küldi vissza, valamint fenntartja magának a publikálásra kerülő anyagok javításának jogát!

*„Cum historia
pro securitate”*

*„Történelemmel
a biztonságért”*

Főszerkesztő: Dr. PARÁDI József
Szerkesztők: Mag. SIMON F. Nándor, Dr. SUBA János
Technikai szerkesztő: Dr. SZÉKELY Zoltán, SOM Krisztián

SZERKESZTŐSÉG ELÉRHETŐSÉGI ADATAI:

✉: 1037, Budapest, Haránt utca 12.

☎: (+36/06-1) 325-1673 📠: (+36/06-1) 325-1674

📞: (+36/06-30) 479-5654

@: szbmrnt@gmail.com

ARS POETICA

A rendvédelem-történeti Hírlevél *Nuntiotones Historiae Praesidii Ordinis* HU ISSN 1785-3257 periodikát azzal a céllal hozta létre dr. PARÁDI József indítványa alapján a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság, hogy elsősorban a magyar nemzet rendvédelem-történetének a műveléséhez kapcsolódó eredményekről és eseményekről nyújtson tájékoztatást. A periodika tehát nem csupán egy társadalmi szervezet eseményeiről tudósítja a tagságát, hanem a rendvédelem-történeti diszciplína aktualitásairól nyújt betekintést az érdeklődők számára, amelybe természetesen beletartoznak a diszciplínát gondozó szervezetek munkájáról szóló ismertetőik is.

A periodika fokozatosan érte el a harmadik évezred elejére kiforrott formáját, az igényeket és a lehetőségeket tükröző rovatrendszerét. A szerkesztők célja, hogy olyan folyóiratot készítsenek, amelyet fellapozva az olvasó elé tárul a szakterület művelésének az állapota. Ebben az értelemben tehát nem csak a kortársaknak szóló információt hordoz a lap, hanem a jövő számára is igyekszik a legfontosabb információkat megőrizni.

A Rendvédelem-történeti Hírlevél (*Nuntiotones Historiae Praesidii Ordinis*) szerkesztőinek nem célja, hogy tudományos igényű alkotásokat közöljön, ez a Rendvédelem-történeti Füzetek (*Acta Historiae Praesidii Ordinis*) HU ISSN 1216-6774 hivatása. A Rendvédelem-történeti Hírlevél (*Nuntiotones Historiae Praesidii Ordinis*) a rendvédelem-történeti diszciplína művelésével kapcsolatos eredményekről, eseményekről és publikációkról nyújt tájékoztatást, a szakterület művelési feltételeiről szóló ismertetést, a tudományterületet gondozó személyek bemutatását tekinti hivatásának.

**Gondolatok a
Rendvédelem-történeti Hírlevél
(Nuntiotones Historiae Praesidii Ordinis)
szerkesztéséhez**

A Rendvédelem-történeti Hírlevél első száma adta közre a szerkesztői ars dictandumot. Újabb ars dictandum létrehozását a szerkesztőség indokolatlannak tarja. Úgy gondoljuk azonban, hogy a szerkesztőség tagjai körében – a hajdani ars dictandum megerősítése és pontosítása céljából – megvitatott és elfogadott szerkesztői intenciók kivonatát megjelentetjük a lap hasábjain, mivel a szerkesztői munka irányelveit nyilvánosnak tekintjük.

I. PRAKTIKUS ALAPELVEK

1. A Rendvédelem-történeti Hírlevél az egyetlen magyar nyelvű periodika, amely a rendvédelem-történeti diszciplína művelésének operatív információit közli.

2. A periodika a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság elnöksége és a tagság között az egyetlen rendszeres írásos kapcsolat.

3. A periodika pénzügyi alapjai labilisak. Szorult helyzetben házilagos kivitelezés lehetőségét célszerű előtérbe helyezni.

4. Célszerű – a stabil szerkesztői team mellett – minél szélesebb kört bevenni az alkalmi közlések, illetve egy-egy rovat kivitelezésére. Előtérbe kell helyezni az elektronikus terjesztést.

5. Indokolt olyan honlapot keresni, vagy létrehozni, amely befogadja a periodikát.

6. Célszerű megszervezni – esetleg hallgatók bevonásával - hogy a periodika a világnyelvek egyikén is publikálásra kerüljön, akár elektronikus formában is.

7. Indokolt tágítani a periodika szerkesztéséhez potenciális híranyagot nyújtó intézményekkel a kapcsolatot (hazai és külföldi társaságok, szerkesztőségek és kiadók, gyűjtemények, oktatási intézmények stb.)

II. FORMAI SZEMPONTOK

1. Az A/5-ös méret bevált és az olvasók szeretik, e mellett pedig takarékos megoldás. Ezzel ellentétes méltányolandó szempontok esetén van helye a méret újragondolásának.

2. Arra kell törekedni, hogy az ízléses kivitel és kiadáskímélő megoldások jellemezzék a periodikát. Az arculatformáló formai jegyek minősülő részek módosítását csak óvatosan célszerű megvalósítani. A periodika latin nevét, a magyarral azonos jelleggel célszerű szerepeltetni a címlapon.

3. A periodika részeinek markánsan kell elhatárolódnuk egymástól, a jó áttekinthetőség kritériumainak érvényesülésével.

4. A címlap és a hátsó borító tartalmát, a címlap belső oldalán az impresszumot, a hátsó borító belső oldalára az 1%-os felhívást, valamint a periodika vé-

gére csoportosítva az állandó úrlapokat, mint a periodika keretét célszerű fenn-tartani.

5. Indokolt bevezetni a korábban többé-kevésbé hiányzó tartalomjegyzéket az impresszumot követően.

6. Üdvös volna az évfolyamok első és második számait eltérő színekkel jelölni.

7. Egyes rovatokat – amelyek sorozat jelleggel bírnak – célszerű mellékletként publikálni, akár eltérő színű papíron (pl.: új publikációk rovata, tanintézetek rendvédelem-történeti diplomamunkáinak jegyzékei sorozat, könyvtárak rendvédelem-történeti témájú könyv- és folyóirat jegyzékei sorozat stb.)

Dr. PARÁDI József
a társaság elnöke

SZERZŐK

ARTNER Ramona főiskolai adjunktus

(+36/06-20) 915-0470 ; artner.ramona@gmail.com

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja. Kutatási területe a német és a magyar rendvédelem-történeti szakterminológia.

Dr. BODA József ☞ ✦ ✧ ✨

(+36/06-1) 355-1182 ; boda.jozsef@nokitc.hu

A hadtudomány egyetemi és Ph.D. doktora. Címzetes egyetemi docens. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Alapítvány elnöke. Kutatási területe a magyar békefenntartás és annak története.

DEMETER Ágóta Dorottya

v. DOBAI Miklós ☞

(+36/06-30)533-5650 ; miklos.dobai@freestart.hu

Dr. JUHÁSZ István Ábel ☞

(+36/06-20) 591-0820 ; juhasz.istvan.abel@gmail.com

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság Tagja. Orvosdoktor, kutatási területe a magyar pénzügyőrség története.

Dr. KÁLMÁN Zsolt ☞ ✧ ✨

(+36/06-70)453-2704 ; kalman.zsolt@kapos-net.hu

A hadtudomány Ph.D. doktora. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság Tagja. Kutatási területe Somogy megye rendvédelem-története.

KÖMŰVES József ☞

Kutatási területe a magyar határőrizet-történeti gyűjtemények.

LAKATOS Roland

(+36/06-70) 326-4881 ; roland.lakatos@gmail.com

Egyetemi hallgató. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja. Kutatási területe a polgári magyar rendvédelem személyi állománya.

Dr. LÓRÁNT Csaba ☞ ✦ ✧ ✨

(+36/06-30) 914-2049 ; lorant01@citromail.hu

A műszaki tudományok egyetemi doktora, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság gyűjtők szakosztályának vezetője. Magyar egyenruha-történeti szakértő. Kutatási területe a magyar csendőrség története, a testület öltözkékre és felszerelésére szakosodott legnagyobb szakgyűjtemény birtokosa.

Dr. PARÁDI József ☞ ✨ ✨ ✨ ✨ ✨ ✨ ✨ ✨

(+36/06-30) 912-7651 ; paradi.jozsef@gmail.com

Bölcsészdoktor, a hadtudomány kandidátusa, nyugalmazott főiskolai tanár, a rendvédelem-történet magistere, a Magyar Tudományos Akadémia Köztestületi tagja, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság elnöke, a Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis) HU ISSN 1216-6774 és a Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Praesidii Ordinis) HU ISSN 1785-3257 főszerkesztője, határőrizet-történeti szakértő, a magyar rendvédelem-történet dualizmuskori és két világháború közötti időszakának kutatója.

Dr. RAVASZ István ☞

(+36/0630) 815-0494 ; rid.kalman@hm-him.hu

A hadtudomány kandidátusa. A Finn-Magyar Téli Háborús Emlékbizottság és a Második Világháború Nemzetközi Történész Bizottság magyar tagozatának titkára, valamint a Magyar Hadtudományi Társaság, a Magyar Történészek Világszövetsége, a Magyar Történelmi Társulat, a Magyar Történész-Múzeológusok Társasága, a Pulszky Magyar Múzeumi Egyesület, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság és a Szent László Hadosztály Bajtársi Egyesülete tagja. A Károli Gáspár Református Egyetem megbízott előadója. Hadtörténelmi szakértő. Kutatási területe a XIX–XX. századi magyar hadtörténelem.

SIMON F. Nándor: ☞ ✨ ✨ ✨ ✨ ✨ ✨ ✨ ✨

(+36/06-20) 347-4602 ; simon.f.nandor@gmail.hu

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság al-elnöke, a rendvédelem-történet magistere, a Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis) HU ISSN 1216-6774 és a Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Praesidii Ordinis) HU ISSN 1785-3257 szerkesztője a diplomatica – paleográfia – papirologia – szfragisztika segédtudományoknak a XIX–XX. századi magyar rendvédelemre alkalmazott változatát műveli, munkásságában az általa gondozott szakterület szakértője.

SIEGERT Martin

(+49-160) 9414-6994 ; martin.siegert@fhpolbb.de

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja. Kutatási területe Brandenburg tartomány rendőrségének története.

Dr. SUBA János ☞ ✨ ✨ ✨ ✨ ✨ ✨ ✨ ✨

(+36/06-30) 566-7120 ; suba.janos@webmail.hu

A geodézia egyetemi és Ph.D. doktora, a rendvédelem-történet magistere. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság alelnöke, a Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis) HU ISSN 1216-6774 szerkesztője, magyar államhatár-történeti szakértő. A magyar állam geodéziai elhelyezkedése és jelölése történetének kutatója.

ZEIDLER Sándor: . ̢ ✘ ⬠ ✱ ⬠

(+36/06-30) 961-9148; zeidler.o@chello.hu

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság al-
elnöke, a Magyar Numizmatikai Társaság tagja, a rendvédelem-történet magis-
tere, az archontológia – falleriszтика – heraldika – insigniológia – vexillológia –
numizmatika – ikonográfia történelmi segédtudományoknak a XIX–XX. száza-
di magyar rendvédelemre alkalmazott változatát műveli, munkásságában az ál-
tala gondozott szakterület szakértője.

Piktogram	A rendvédelem-történeti elismerések
	Rendvédelem-történetért Díj
	Rendvédelem-történetért Érdemrend a rendvédelem-történet kiváló művelőjének
	Rendvédelem-történetért Érdemrend a rendvédelem-történet önzetlen támogatójának
	Rendvédelem-történetért Érdemkereszt a rendvédelem-történet kiváló művelőjének
	Rendvédelem-történetért Érdemkereszt a rendvédelem-történet önzetlen támogatójának
	Rendvédelem-történetért Érdemérem
mag.	Rendvédelem-történet magisztere

TARTALOMJEGYZÉK

TÁRSASÁGI ÉLET	15
Tisztségviselők	15
PARÁDI József: Nemzeti rendvédelem-történetünk önkéntes gondozóinak hozzájárulása a szakterület műveléséhez.	18
SIMON F. Nándor: SZBMRTT. kibővített elnökségi ülés 2010. III. 24. szerda.	19
SUBA János: SZBMRTT. kibővített elnökségi ülés 2010. X. 15. szerda.	20
ZEIDLER Sándor: SZBMRTT. közgyűlés 2010. XII. 8.	20
BODA József: SZBMRA. beszámoló a 2009. évi tevékenységről.	22
BODA József: SZBMRA. 2010. évi munkaterve.	23
BODA József: SZBMRA. elnökségi teendőinek átadás-átvételi jegyzőkönyve.	24
A Fővárosi Bíróság 16. Pk. 69 422/1992/14. végzése SUBA János alapítványi elnöki regisztrációjáról.	25
SZEMLE	26
Recenziók	
ZEIDLER Sándor: „FEKETE Ferenc – BAUM Attila: A Magyar Királyság kitüntetései 1938-1945.”	26
PARÁDI József: „SIPOS András: A Magyar Királyi Csendőrség Egyenruházata és felszerelése 1920-1945.”	28
PARÁDI József: „GAÁL Gyula – HAUTZINGER Zoltán: Tanulmányok »Quo vadis rendvédelem? Szabadságjogok, társadalmi kötelezettségek és biztonság.« című tudományos konferenciáról”	29
Könyvelőzetes	
PARÁDI József: <i>A magyar-román határ és őrzése 1867-1918.</i>	31
Folyóiratismertetés	
PARÁDI József: Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis) XIV. évf. (2008) 17. sz.	32
PARÁDI József: Rendészeti Szemle 2010. évi különszáma.	33
Rádióriport ismertetés	
DOBAI Miklós: A Magyar Királyi Csendőrség a Klub Rádióban.	38
RENDEZVÉNYEK	41
Mag. SIMON F. Nándor: Közrendvédelem a polgári magyar államban című Csendőrség-történeti szimpozion 2010. II. 12-én, pénteken	41
PARÁDI József: Tájékoztató a „Quo vadis rendvédelem? Szabadságjogok, társadalmi kötelezettségek és a biztonság” című pécsi konferenciáról. 2010. VI. 24.	41
PARÁDI József: Erdélyi határtúra.	45
DEMETER Ágota Dorottya: Újabb kilométerek az ezeréves határ mentén	46
Mag. SIMON F. Nándor: A közbiztonság közös Kárpát-medencei örökségünk című XXV. rendvédelem-történeti tudományos konferencia 2010.	

XII. 7–8.	50
PARÁDI József: SZBMRTT által 2011-ben előreláthatóan megrendezésre kerülő rendvédelem-történeti tudományos rendezvények	51
SZEMÉLYI HÍREK	52
PARÁDI József: Az SZBMRTT tagságának változásai 2010-ben	52
PARÁDI József: In memoriam vitéz baranchi TAMÁSKA Endre szkv. cső. szds.	52
PARÁDI József: 2010-ben felvett tagtársaink	53
PARÁDI József: Kitüntetettjeink 2010-ben	64
MŰHELY	115
BODA József: A Közép-Európai Rendőr Akadémia megalakulása és működése.	115
JUHÁSZ István Ábel: Egy pénzügyőr karriere a dualista korban.	119
KÁLMÁN Zsolt: Fegyverhasználat régen és ma.	123
KÖMŰVES József – RAVASZ István: Egy kiállítás kalandos utóélete.	130
LÓRÁNT Csaba: Csendőr őrsparancsnok képzés a két világháború között Magyarországon.	133
Martin SIEGERT (ford.: ARTNER Ramona): A berlini rendőr-főkapitányság története az alapítástól a nemzetiszocialista államig.	137
Martin SIEGERT: Die Geschichte der Berliner Polizeipräsidium von Gründung bis NS-Staat.	143
PARÁDI József: Pénzügyőrség-történeti kutatások a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti tudományos Társaságnál.	149
PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség honlapja www.csendor.com	155
EDUKÁCIÓ	158
PARÁDI József: Dr. CSAPÓ Csaba tagtársunk habilitációja.	158
PARÁDI József: Rendvédelem-történet a rendvédelmi képzésben.	165
SCIENTIA	168
PARÁDI József: KÁLMÁN Zsolt tagtársunk doktori védése.	168
PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség 1919. évi újjászervezésének hatása a személyi állománycsoportokra.	169
DOKUMENTUMOK	181
PARÁDI József: Határtörvényeink.	181
PÁLYÁZATOK	186
LAKATOS Roland (szerk.): Szakmai beszámoló „Tamdi discendum quam dia vivas” (Míg élsz, mindíg tanulnod kell) című pályázatról.	186
LAKATOS Roland (szerk.): Szakmai beszámoló „A bonis bona discere” (Jótól jót tanulni) című pályázatról.	195

PARÁDI József: Tájékoztató a „Közbiztonság közös Kárpát-medencei örökségünk” című „Európa a polgárokért” program keretében benyújtott pályázatról.	201
FÓRUM	203
PARÁDI József – ZEIDLER Sándor: Etika és minőség a magyar rendvédelem-történet művelése terén.	203
ŰRLAPOK	209
Rendelkezés a befizetett adó egy százalékáról	209
Rendvédelem-történeti Tudományos Konferenciára jelentkezési felhívás ...	211
Rendvédelem-történeti Tudományos Konferenciára jelentkezési lap	213
Szerzői űrlap	215
Belépési nyilatkozat	217
Belépési nyilatkozat adatlapja	218
Publikációs adatlap	219
Gyűjtők adatlapja	221
Adatpontosító lap	223
Periodikáink és válogatott monográfiák	225

„Discipulus est prioris posterior dies”
(A holnap a tegnap tanítványa)
Publius Syrus

TÁRSASÁGI ÉLET

Tisztségviselők

Elnökség	
<p>PARÁDI József dr. Budapest 1037, Haránt u. 12. ☎ ✉ ✎ ✏ ✐ DT</p>	<p>Elnök ☎: (+36/06-1) 250-6199 ☎: – ☎: (+36/06-30) 912-7651 @: paradi.jozsef@gmail.com</p>
	<p>Ügyvezető alelnök, pályázat, ökonómia ☎: ☎: ☎: @:</p>
<p>CSÓKA Ferenc Budapest 1089, Bíró Lajos u. 9. ☎ ✉ ✎ ✏ ✐</p>	<p>Organizáció ☎: (+36/06-1) 303-2970 ☎: ☎: (+36/06-20) 579-5139 @:</p>
	<p>Nacionális ☎: ☎: ☎: @:</p>
<p>FAZAKAS László Budapest 1138, Berettyó u. 11. III.6. ☎ ✉ ✎ ✏ ✐</p>	<p>Szakértés, emlékhely ☎: (+36/06-1) 349-7237 ☎: ☎: (+36/06-30) 986-3997 @: fazakas@imm.hu</p>
<p>HEGYALJAI Mátyás dr. Brusseles, Belgium B-1040, 92–98, Rue de Treves ☎ ✉ ✎</p>	<p>Internacionális ☎: (+32-2) 234-1372 ☎: (+32-2) 372-0784 ☎: (+36/06-30) 931-1371 @: matyas.hegyaljai@hunrep.be</p>
<p>Joó Gábor Budapest 1031, Vizimolnár u.3. IV/32. ☎ ✉ ✎ ✏ ✐</p>	<p>Ökonómia ☎: (+36/06-1) 242-6877 ☎: ☎: (+36/06-20) 384-7397 @: joogabor43@gmail.com</p>

<p>MEZEY Barna dr. prof. Budapest 1137, Radnóti M. u. 19/a. ☎ ✎ ✨</p>	<p>Edukáció ☎: (+36/06-1) 326-5002 ☎: ☎: (+36/06-30) 211-7384 @: rektor@elte.hu</p>
<p>SIMON F. Nándor mag. Budapest 1155, Ivánka Pál. u. 16. ☎ ✎ ✨ ☐</p>	<p>PR ☎: (+36/06-1) 410-7811 ☎: ☎: (+36/06-20) 347-4602 @: simon.f.nandor@gmail.com</p>
<p>SUBA János dr. Budapest 1184, Dolgozó út 20. II/7. ☎ ✎ ✨ ☐</p>	<p>Publikáció ☎: (+36/06-1) 325-1673 ☎: (+36/06-1) 325-1647 ☎: (+36/06-30) 566-7120 @: suba.janos@hm-him.hu</p>
<p>SZAKÁLY Sándor dr. prof. vit. Budapest 1034, San Marco u. 28. fsz. 2. ☎ ✎ ✨</p>	<p>Scientia ☎: (+36/06-1) 388-1482 ☎: ☎: (+36/06-20) 910-5291 @: sakat@mail.datanet.hu</p>
<p>SZÉKELY Zoltán dr. Tarnaórs 3294, Erzsébet u. 18. ☎ ✎ ✨</p>	<p>Digitalizáció ☎: ☎: ☎: (+36/06-30) 475-0626 @: dessant@gmail.com</p>
<p>ZEIDLER Sándor Budapest 1026, Trombitás u. 22. ☎ ✎ ✨ ☎ ☐</p>	<p>Címerkirály, etika ☎: (+36/06-1)212-5575 ☎: (+36/06-1)212-5575 ☎: (+36/06-30)961-9148 @: zeider.sandoristvan@upcmail.hu</p>

Felügyelő Bizottság

<p>MOKÁNY József dr. Budapest 1037, Orbán B. u. 39. ☎ ✎</p>	<p>Elnök ☎: (+36/06-1)368-5805 ☎: ☎: (+36/06-30)960-8573 @: mokdok1@t-online.hu</p>
<p>FORRÓ János Székesfehérvár 8000, József u. 2/E, III/3. ☎ ✎ ✨ ☐</p>	<p>Tag ☎: (+36/06-22)313-606 ☎: ☎: (+36/06-20)311-3966 @: forro.janos@hotmail.com</p>

KAISER Ferenc dr. Budapest 1165, Gida u. 3/3. 	Tag : (+36/06-1)364-8044 : : (+36/06-30)538-7720 : kaiser.ferenc@zmne.hu
---	--

Szakosztályok

CSÓKA Ferenc	Rendőrség-történeti
JOÓ Gábor	Pénzügyőrség- és Vámtörténeti
GÁSPÁR László dr. Budapest 1183, Érsekújvár u. 10. 	Határőrizet-történeti : (+36/06-1)290-3085 : : (+36/06-20)370-2863 : gaspar50@vipmail.hu
LŐRINCZ József dr. prof Budapest 1039, Lukács Gy. u.4. IX/89 	Büntetés-végrehajtás történeti : (+36/06-1)243-4780 : : (+36/06-20) 222-6545 : lowiz@t-online.hu
FAZAKAS László	Korona-, Képviselőház- és Testőrség-történeti
MEZEY Barna dr. prof.	Rendvédelem jogtörténeti
LÓRÁNT Csaba dr. Budapest 1115, Somogyi u. 28–30. 	Gyűjtők : (36/06-1)204-1707 : : (36/06-30)914-2049 : lorant_01@citromail.hu

Regionális csoportok

BERTA Gyula Kaposvár 7400, Pete L. u. 8. 	Dél-Pannon : (+36/06-82)317-205 : : (+36/06-30)571-7046 :
--	--

Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Alapítvány

BODA József dr. Etyek 2051, Szőlőskert u. 35. 	Elnök : (+36/06-1) 355-1182 : (+36/06-1) 355-2365 : : boda@nokitc.hu
---	---

PARÁDI József

Nemzeti rendvédelem-történetünk önkéntes gondozóinak hozzájárulása a szakterület műveléséhez

Elnökségünk minden évben áttekinti tudományos társaságunk tagdíjfizetési helyzetét. Mivel arra törekszünk, hogy egy-egy ciklusra kiterjedően állapítsuk meg az éves tagdíj összegét a 2011–2015. évi ciklus éves tagdíjának összegét 5 000 Ft. vagy 20 €-ban állapította meg az elnökség.

Az éves tagdíjak befizetésének a határideje a tárgyév első 1/4 éve.

A tagdíj póstai úton vagy átutalással fizethető be. Külön csekket tudományos társaságunk nem készített.

Tudományos társaságunk forint- és devizaszámláját az UNICREDIT BANK HUNGARY Zrt. vezeti.

- a bank SWIFT kódja: BACXHUHB
- forint számlaszám: 10091 8001 0000 0022 6910 0002
- forint számlaszám IBAN kódja: HU – 51 10091 8001 0000 0022 6910 0002
- deviza számlaszám: 10091 8001 0000 0022 6910 0026
- deviza számlaszám IBAN kódja: HU – 082 10091 8001 0000 0022 6910 0026

Többes tagság tagdíjkedvezményére jogosultságot biztosító szervezetek:

- Magyar Hadtudományi Társaság;
- Rendvédelmi Relikviagyűjtők Egyesülete.

Bárki fizethet pártoló tagdíjat. Ennek nem előfeltétele a tagsági viszony. A pártoló tagdíj összege 10 000 Ft. vagy 40 € / év / fő

SIMON F. Nándor

SZBMRTT kibővített elnökségi ülés

2010. III. 24. szerda

Az elnökség több mint 50 %-a jelen volt. Az elnökség határozatképes volt. Megjelentek: dr. PARÁDI József, CSÓKA Ferenc, FAZAKAS László, mag. SIMON F. Nándor, dr. SUBA János, dr. SZAKÁLY Sándor, dr. SZÉKELY Zoltán, ZEIDLER Sándor.

Napirendek:

- Beszámoló a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Alapítványnak (SZBMRA) tevékenységének a helyzetéről, dr. BODA József.
- A rendvédelem-történeti kitüntetések ismertető könyv létrehozási terve, mag. SIMON F. Nándor.
- A társasági honlap létrehozása, dr. SZÉKELY Zoltán.
- Társaság alapítási évforduló, dr. PARÁDI József.
- Társasági pályázatok, dr. PARÁDI József.
- Tagfelvételek, dr. PARÁDI József.
- A magyar rendvédelem-történet művelésére hivatott intézményrendszer fejlesztésének alapelvei, dr. PARÁDI József.

Az elnökség az előterjesztéseket elfogadta.

SUBA János
SZBMRTT kibővített elnökségi ülés
2010. X. 15. péntek

Az elnökség több mint 50 %-a jelen volt. Az elnökség határozatképes volt. Megjelentek: dr. PARÁDI József, CSÓKA Ferenc, FAZAKAS László, mag. SIMON F. Nándor, dr. SUBA János, dr. SZÉKELY Zoltán, ZEIDLER Sándor.

Napirendek:

- A 2010. XII. 7–8-ai és a 2011. II. 14-ei konferencia illetve szimpozion előkészítési helyzete, mag. SIMON F. Nándor.
  - Kiténtetésre tervezettek, dr. PARÁDI József.
  - A Rendvédelem-történeti Hírlevél XIX. évf. (2010) 33–34. összevont száma dr. PARÁDI József.
  - Tagfelvételek, kilépés és tagsági viszony megszüntetések, dr. PARÁDI József.
  - A Rendvédelem-történeti Füzetek helyzete, dr. PARÁDI József.
  - Tagdíjmegállapítás, dr. PARÁDI József.
  - Az SZBMRTT. 2010. évi helyzete, pályázataink, dr. PARÁDI József.
  - SOM Krisztián állandó elnökségi meghívása dr. PARÁDI József.
  - A közgyűlés előkészítése, dr. PARÁDI József.
- Az elnökség az előterjesztéseket elfogadta.

ZEIDLER Sándor
SZBMRTT. közgyűlés
2010. XII. 8. szerda

A közgyűlésen – 2010.XII.7-én kedden – nem jelent meg a tagság 50 %-a, ezért másodjára 2010.XII.8-án, szerdán tartottunk közgyűlést, ahol ugyancsak a tagság kevesebb mint 50 %-a jelent meg.

Napirend:

- Beszámoló a társaság tevékenységéről, dr. PARÁDI József.
- Tisztújítás a következő ciklusra, JOÓ Gábor.

A beszámolót a jelenlévők egyhangúlag elfogadták.

A választás eredménye:

Dr. PARÁDI József 190-001 a társaság elnöke ♀ 1998; ♂ 1999; ♠ 2000; ✱ 2001; ☼ 2003; ☒ 2004; Mag. 2006;

☎ : (+36/06-30) 912-7651

@: paradi.jozsef@gmail.com

FAZAKAS László 192-047 az elnökség tagja ♀ 1999; ♂ 2000; ♠ 2001; ✱ 2004; ☒ 2002; Mag. 2005;

☎ : (+36/06-30) 986-3997

@: fazakas.laszlokaroly@chello.hu

Mag. SIMON F. Nándor 196-126 az elnökség tagja ♀ 2000; ♂ 2001; ♠ 2002; ✱ 2003; ☒ 2005; Mag. 2004;

☎ : (+36/06-20) 347-4602

@: simon.f.nandor@gmail.com

SOM Krisztián 109-243 a az elnökség tagja ♀ 2009;

☎ : (+36/06-70) 230-9318

@: som.krisztian@freemail.hu

Dr. SUBA János 191-034 az elnökség tagja ☿ 2000; ✕ 2001; ⬠ 2002; * 2007; ☒ 2003; Mag. 2005;

☎ : (+36/06-30) 566-7120 @: suba.janos@hm-him.hu

vitéz dr. SZAKÁLY Sándor prof. 190-017 az elnökség tagja ☿ 1999; ✕ 2002; ⬠ 2006; * 2009; Mag. 2005;

☎ : (+36/06-20) 910-5291 @: sakat@mail.datanet.hu

Dr. SZÉKELY Zoltán 104-212 az elnökség tagja ☿ 2005; ⬠ 2007; * 2009;

☎ : (+36/06-30) 475-0626 dessant@gmail.com

vitéz ZEIDLER Sándor 191-039 az elnökség tagja ☿ 1998; ✕ 2000; ⬠ 2002; * 2004; ☒ 2009; MagG. 2007;

☎ : (+36/06-30) 961-9148 @: zeidler@upcmail.hu

Betöltetlen egy elnökségi tagi hely.

Az új elnökség továbbra is állandó meghívottnak tekinti CSÓKA Ferencet a Csendőrség-történeti Szakosztály vezetőjét, ezzel az állandó meghívottak létszáma az elnökség újabb döntéséig lecsökkent.

CSÓKA Ferenc 195-098 ☿ 2000; ✕ 2002; * 2006; ☒ 2004; Mag. 2008;

☎ : (+36/06-20) 579-5139 @: –

Az elnökség munkájában – körülményei alakulásának következtében, előre bejelentetten – a továbbiakban nem tud részt venni, ezért elnökségi tagként az újráválasztására, illetve kooptálására nem került sor:

Dr. HEGYALJAI Mátyás 101-193 ☿ 2003; ✕ 2004; ⬠ 2005;

JOÓ Gábor 192-052 ☿ 1999; ✕ 2001; * 2003; ☒ 2005;

Dr. MEZEY Barna 191-030 ☿ 1998; ✕ 2001; ⬠ 2004; * 2006; ☒ 2010; Mag. 2008;

A 2005-2010 ciklus során – tragikus hirtelenséggel – hunyt el 2009 telén:

Dr. ZACHAR József 190-018 az elnökség tagja ☿ 1999; ✕ 2001; ⬠ 2003; * 2005; * 2007; ☒ 2009;

aki tudományos társaságunk első **Örökös Tiszteletbeli Tagja**.

A 2000-2005 ciklus során – rövid betegség után – hunyt el 2004-ben:

Dr. KESERŰ István 190-002 társaságunk első elnöke ☿ 1999; ✕ 2000; ⬠ 2001; * 2002; * 2003; Mag. 2006;

aki tudományos társaságunk **Örökös Tiszteletbeli Elnöke**.

Módosult a felügyelő bizottság összetétele:

Felügyelő bizottság elnöke FORRÓ János ☿ 1999; ✕ 2000; ⬠ 2001; ☒ 2006.

☎ : (+36/06-20)311-3966 @: forro.janos@vipmail.hu

Felügyelő bizottság tagja dr. HEGEDŰS Ernő ☿ 2001; ✕ 2002; ⬠ 2005; * 2009.

☎ : (+36/06-20) 470-8734 @: hegedus.erno@freemail.hu

Felügyelő bizottság tagja dr. ZSUFFA András ☞ 1999; ✎ 2001; ☒ 2006.

☎ : (+36/06-30)942-1149

@: zsuffa@kgb.hu

Az elnökségen belüli munkamegosztásról az új elnökség a 2011. tavaszán megtartásra kerülő ülésén fog dönteni.

A közgyűlés megerősítette az elnökség döntését arra vonatkozóan, hogy a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Alapítvány elnöki tisztségéről lemondó dr. BODA József helyébe dr. SUBA Jánost kérte fel az alapítvány elnökének.

A tisztségviselők közé újonnan bekerült dr. HEGEDŰS Ernő, Som Krisztián és dr. ZSUFFA András

NÉV: HEGEDŰS Ernő dr.

SZÜL. IDŐ: 1973.

☎ : (+36-20) 470-8734

@: hegedus.erno@freemail.hu

TAGSÁGI SZÁM: 199-164

TISZTSÉG: Felügyelő bizottság tagja

Végzettsége: ZMNE okleveles haditechnikai menedzser.

Tudományos fokozata: Ph.D.

Oktatói fokozat:

Tudományos közéleti tisztségei: MHTT tag.

Kutatási területe: A Magyar Szent Korona őrzés-története.

NÉV: SOM Krisztián

SZÜL. IDŐ: 1977.

☎ : (+36/06-70) 230-9318

@: som.krisztian@freemail.hu

TAGSÁGI SZÁM: 109-243

TISZTSÉG: Elnökségi tag

Végzettsége: Érettségei.

Tudományos fokozata:

Oktatói fokozat:

Tudományos közéleti tisztségei:

Kutatási területe: Határforgalom és útiokmány történet

NÉV: ZSUFFA András dr.
SZÜL. IDŐ: 1964.
☎: (+36/06-30) 942-1149
@: zsuffa@kgb.hu
TAGSÁGI SZÁM: 102-207
TISZTSÉG: Felügyelő bizottsági tag

Végzettsége:
Tudományos fokozata: Ph.D.
Oktatói fokozat:
Tudományos közéleti tisztségei:
Kutatási területe:

BODA József

SZBMRA. beszámoló a 2009. évi tevékenységről.

Számviteli beszámoló az Alapítvány 2009. évi költségvetéséről:

I/1. Forint alapú bevételek:

Áthozat a 2008. évről:	3 382 Ft
Befizetés:	6 102 Ft
Adó 1%-ból befolyt összeg:	0 Ft
Tempus Közalapítványtól nyert összeg:	43 769 Ft
Összesen:	53 253 Ft

I/2. Forint alapú kiadások:

Számlavezetési díj és posta költség:	9 039 Ft
EU-s pályázati célra kifizetett:	0 Ft
Összesen:	9 039 Ft
Maradvány:	44 214 Ft

II/1. Euro alapú bevételek:

Áthozat a 2008. évről:	36,82 Euro
Befizetés:	50,00 Euro
EU-s pályázaton nyert összeg:	18 774,00 Euro
Összesen:	18 860,82 Euro

II/2. Euro alapú kiadások:

Számlavezetési díj és posta költség:	328,20 Euro
EU-s pályázati célra kifizetett:	18 300,00 Euro
Összesen:	18628,20 Euro
Maradvány:	232,62 Euro

Az Alapítvány költségvetéséből származó támogatást 2009-ben nem kapott.

Az Alapítvány társasági vagyonnal nem rendelkezik.

Az Alapszabályban rögzített célok megvalósítására EU-s támogatásból tudott költséget biztosítani.

Központi költségvetési szervtől, elkülönített állami pénzalapból, helyi önkormányzattól, kisebbségi települési önkormányzattól és ezek szerveitől támogatást ez évben az Alapítvány nem kapott.

A választott tisztségviselők juttatásban nem részesültek.

Az ügyintézők az illetékes APEH fiókhhoz a 0637-es Adatlapon az adóbevallást 2009. 09. 05-én benyújtották.

A Központi Statisztikai Hivatalhoz az előírt Statisztikai Jelentést 2009. 05. 11-ig megküldtük.

A Kuratórium tagjai részt vettek a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság elnökségi ülésein és rendezvényein.

A Kuratórium 2009-ben kétszer ülésezett.

A Kuratórium 2009-ben határozatot nem hozott.

Budapest, 2010. január. 22.

BODA József

Az SZBMRA 2010. évi munkaterve

A Kuratórium tevékenységét az alapító által az Alapító Okiratban meghatározott célok megvalósítása érdekében kívánjuk összpontosítani. **Céljaink a 2010. évben:** a magyar rendvédelem-történetet művelő, az iránt érdeklődő személyek közötti kapcsolat ápolása, fenntartása; hozzájárulni történelmi szemléletű, hagyományokat ápoló, hivatását szerető igazságügy minisztériumi és más rendvédelmi állomány képzéséhez és neveléséhez; rendvédelem-történeti emlékek, források feltárása, gyűjtése és közkinccsé tétele; a rendvédelem-történetírás műhelyei és művelői munkásságának segítése; tudományos fórum teremtése a rendvédelem-története területén létrehozott kutatási eredmények számára, a meglévő fórumok támogatása; rendvédelem-történeti kiállítások, kutatások és művek támogatása; időszakosan meghirdetett pályázatokkal elősegíteni a magyar rendvédelem-történet mind teljesebb feltárásár; elősegíteni a közrend, a közbiztonság fejlesztését a magyar rendvédelmi tradíciók feltárásán és bemutatásán keresztül, ennek érdekében a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság (SZBMRTT) (működésének, szerveinek, programjainak támogatása; támogatni a SZBMRTT nemzetközi kapcsolatainak fejlesztését.

Célunk segíteni és támogatni az alapítvány vagyoni gyarapodását a törvény adta keretek között. Anyagi, pénzügyi, szellemi kapacitásokat kívánunk felkutatni az alapítványi célok megvalósítása érdekében.

Elő kívánjuk segíteni az együttműködést a hasonló célokkal működő hazai és külföldi szervezetekkel, felhasználva ez irányú széleskörű kapcsolatainkat és lehetőségeinket.

A fentiekén túl, intézzük az Alapítvány költségvetésével és elszámolásával kapcsolatos pénzügyeket.

Az Alapítvány Naptári Terve 2010. évre:

- február. 12. részvétel és előadás tartása a Csendőr Napi (február. 14.) megemlékezésen és konferencián;
- február. 15. az **Alapítvány 2009. évi adóbevallásának elkészítése;**
- február. 25: a 2009. évi beszámoló jelentés elkészítése és jóváhagyás;
- február. 25: a 2010. évi munkaterv elkészítése és jóváhagyása;
- március. 24. Részvétel és beszámoló a SZBMRTT tavaszi elnökségi ülésén;
- március. 24. **kuratóriumi ülés;**
- április. 21. részvétel a SZBMRTT és az ORFK által szervezett Szemere beszélgetések rendőrség-történeti rendezvényen;
- április–május, mini buszok biztosítása Társaság EU szakmai programjaihoz, Észtországba, Lengyelországba, Németországba és Szlovéniába;
- **május. 31. a társasági adóbevallás elkészítése;**
- május 31. a számviteli beszámoló elkészítése, (a közgyűlésnek el kell fogadnia);
- szeptember 29. **kuratóriumi ülés;**
- december első hete, részvétel a SZBMRTT őszi elnökségi ülésén;
- szeptember–december, EU-s pályázatok elszámolása és új pályázatok készítése;
- decemberében részvétel a SZBMRTT nemzetközi konferenciáján;
- decemberében az alapítvány 2010. évi beszámoló jelentésének és 2011. évi tervének elkészítése.

Budapest, 2010. III. 2.

BODA József

Az SZBMRA elnökségi teendőinek átadás-átvételi jegyzőkönyve

Készült: 2011.I.10-én a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Alapítvány (SZBA) elnöki teendői átadás-átvételéhez, a BM Nemzetbiztonsági Szakszolgálat hivatalos helyiségben.

Átadó: dr. BODA József a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Alapítvány volt elnöke.

Átvevő: dr. SUBA János Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Alapítvány új elnöke.

Jelen vannak: dr. PARÁDI József a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság elnöke és SIMON F. Nándor a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Alapítvány kuratóriumának új tagja.

Az átvétel tárgyát képező iratok és anyagok: 1 db bélyegző, pénzügyi okmányok és utalványok., banki okmányok, éves beszámoló jelentések és munkatervék.

Budapest, 2011. január .

Fővárosi Bíróság

16. Pk. 69422/1992/14.

V É G Z É S

A Fővárosi Bíróság elrendeli a **3630.** sorszám alatt nyilvántartásba vett **Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Alapítvány** elnevezésű alapítványra vonatkozó alábbi változás bejegyzését.

Az alapítvány képvisellete megváltozott.

Az eddigi képviselő dr. Boda József képviselheti joga **megszűnt.**

A társadalmi szervezet új képviselőjének neve és lakóhelye:

dr. Suba János (1184 Budapest, Dolgozó u. 20. II/7.)

A végzés ellen a kézbesítéstől számított 15 napon belül a Fővárosi Ítéletótblához címzett, de Fővárosi Bíróságnál 3 pld-ban benyújtott fellebbezésnek van helye.

I N D O K O L Á S

Az alapító kérelmet terjesztett elő a bíróságnál az alapítványt érintő változás nyilvántartáson történő átvezetése iránt. A becsatolt dokumentumok alapján a bíróság megállapította, hogy a módosítás mindenben megfelel a törvényes előírásoknak.

A bíróság az alapítványt érintő változás bejegyzését a Ptk. 74/B. § (5) bekezdése, valamint a 12/1990. (VI.13.) IM. rendelet alapján rendelte el.

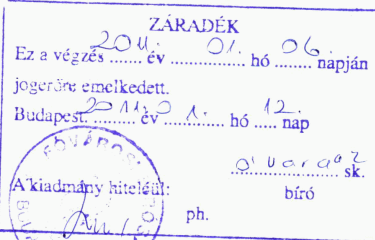
Budapest, 2010. évi december hó 09. napján.

dr. Varga Zoltán s.k.
bíró

A kiadmány hitelűl:
Hörömpöliné Tilly Krisztina

ZÁRADÉK
Ez a végzés ..... év ..... hó ..... napján
jogerőre emelkedett.
Budapest ..... év ..... hó ..... nap
A kiadmány hitelűl: .....
..... bíró
ph.

SZEMLE

Recenziók

ZEIDLER Sándor

„FEKETE Ferenc – BAUM Attila:

A Magyar Királyság kitüntetései 1938-1945

III. köt. Szeged, 2010, Hermanos kiadó.”

A szép kivitelű könyv hirdetésében újszerű látásmódot tükröző és sok új információt tartalmazó, a témakör mélységeit feldolgozó könyvet ígér a szakértők számára. Szokatlan, hogy a címlapon a szerzőpáros nem ABC sorban szerepel, talán az első név fontosabb?

A kötet benyomásom szerint két stílust jelenít meg, az egyik látványelemekből építkezik, amely magazinszerű benyomást kelt. Ezzel ellentétesen a tudományosság igényeit követi a számos lábjegyzet és hivatkozás.

A források tekintetében a falerisztikával kapcsolatban csak három „állami hivatalos személy”-ről írtak a szerzők, nevezetesen MAKAI Ágnes, PANDULA Attilát és SALLAY Gergely lektort, ezen kívül pedig BAUM Attilát jelölték meg művükben. Úgy látszik a szerzőpáros – a jeles falerisztikusokon túlmenően – csak magát tekinti mérvadónak, bár a téma ilyen jellegű bemutatása nem tükrözi a valós helyzetet.

Tekintsük át sorrendben a feldolgozott témákat.

A Magyar Királyi Szent István Renddel kapcsolatos könyvrészlet meglehetősen kurtára sikeredett, képanyaga sem jó minőségű, az ábrázolt rendjeleknek pedig nem sok közül van az 1938–1945 közötti időszakhoz. A képeken látható nagykereszt a csillaggal ismeretlen előéletű és néhány ponton eltér az idáig publikált személyhez kötött daraboktól. A Magyar Nemzeti Múzeum rendelkezik a kormányzó Portugáliából hazakerült csillagával, azt kellett volna itt szerepeltetni. Szintén a múzeum tulajdonában van – amely valamikor a birtokban volt – SERÉDI Jusztinián hercegprímás 1944-ben kapott rendi láncja. Szakmailag és esztétikailag is többet mutat, mint a MICHETSLAEGER Heinrich egyébként gyönyörű könyvéből származó rossz minőségű másolat. A középkereszt csak könyvből kimásolva jelenik meg. A Hadtörténelmi Intézet és Múzeum tulajdonát képező kiskereszt ábrázolása kifogástalan ugyan, azonban ide jobban illett volna a kormányzó elsődleges kitüntetés sorából az általa személyesen viselt kiskereszt a nagykereszt kisdekorációjával.

Az adományozó okleveleket csak egy középkereszt képviseli, pedig SERÉDI eredetije is hazánkban van. A 10. oldalon gyenge fénymásolat található, amelyet célszerűbb lett volna az 1939. VI. 14-én az országgyűlés megnyitására készült képpel helyettesíteni, mivel az államfő akkor viselte először a felújított rendet.

Az újjáalapított Katonai Mária Terézia Rend – mint a világ első katonai rendje – súlyához képest túlzottan sovány terjedelemben jelenik meg a könyv egészéhez viszonyítva. Hiányoznak a magasabb fokozatok képei, illetve azokat

– dr. BÉRCZY Róbert-féle, a külügyminisztérium által kiadott publikáció képei-
nek – a restaurált változatait tartalmazó füzetlap helyettesíti. A Nemzeti Múze-
um tulajdonában vannak a kitüntetésnek valószínűleg József főherceg, valamint
a kormányzó által viselt példányai, amelyeket a „Morzsányi” cég szállított.

A kinagyított avatási meghívók nem pótolják az érdekes rendjeleket.

A 47. oldalon a csillagok viselési formáit valószínűtlen összetételben mu-
tatják be a szerzők. Szerencsésebb lett volna a Magyar Királyi Térképészeti In-
tézet falitáblájáról a viselési módokat ábrázoló képeket átvenni.

Tekintélyes terjedelemben foglalkozik a könyv a Felvidéki Emlékérem-
mel, látványos a verető változatainak bemutatása is. Az lenne a csoda, ha nem
lenne sokféle változat. A korabeli szerszámacélok ugyanis még nem voltak olyan
tartósak, mint a maiak, ezért egy verető hozzávetőlegesen 5 000 veretet bírt ki.
A kiadott példányszámról sajnálatos módon nem hoz adatot a mű. A '70-es évek-
ben KÉRY Kálmán szkv. vk. ezds.-sel kiszámítottuk a jogosultak létszámát, amely
mintegy 340 000 főt tett ki, nem beszélve a pótlásokról. Valószínűleg 50–80 ve-
rető készülhetett az alaptövekről, amelyeket vésnökök kézzel igazítottak az ere-
detihez. Ebből fakadóan kisebb eltérések mindig keletkeztek.

A 73. oldalon található kép felirata pontatlan, helyesen írva: SZILASSY
László (született SZABÓ László) 1908–1972, tartalékos hadnagy, később főhad-
nagy. SZILASSY László (született SZABÓ László) az 1945. II. 11.-i budapesti ki-
törésnél azon kevesek egyike volt, akinek sikerült átjutnia az ostromgyűrűn. A
tűzkereszt fejezetnél a 122. oldalon olyan selejt példány képe található a könyv-
ben, amit biztos nem viseltek.

A 139. oldalon a szerzők a bécsi „Roth és Neffe” cégnek tulajdonítják az
állítólag a háború után készült példányokat. Ezen állításukat azonban források
jelölése nélkül közölték. A szerzők valószínűleg nem ismerik, hogy a cég az
1970-es évektől magyar túristáktól vásárolt eredeti első és második világhábo-
rús kitüntetések vevőik számára, amelyeket esetenként „felújított” vagy új sza-
laggal látott el, bár nem kizárt a saját gyártás sem. Valódi kitüntetésnek azonban
az tekinthető, amit az adományozótól kaptak az arra érdemesek, bár érdekesek
lehetnek de csupán másodlagosan a pótlások is.

A Magyar Szent Korona Renddel foglalkozó rész a könyv leglátványosabb
és legteljesebb fejezete, valószínűleg Peter GROH berlini gyűjteménye jóvoltá-
ból.

A következő téma fura – a szokásos szakterminológiától eltérő – kifejezé-
se a „nyakszalagos” kitüntetések. Ezen fokozatot közép, vagy parancsnoki ke-
resztnek szokták hívní. Szalag méretük még a Monarchiából eredően 2 bécsi
zoll, azaz 5,2 cm. Azonban a XX. század elejétől az egyenruhák állógallérai
alacsonyabbak lettek, ezért inkább a 4 cm szélességű szalagokat használták. Az
alapszabályokban ugyan néha még a szélesebb méret szerepelt, azonban a gya-
korlatban már a 4 cm széles szalagot alkalmazták.

Az utolsó előtti téma a Polgári Honvédelmi Érdemkereszt. Itt a szerzők
túlzásba estek a dobozok zsanérjának ábrázolásával, mivel az nem volt előírás.
A tokkészítők azt használták, ami beszerezhető volt. Ettől azonban természete-

sen még érdekesek lehetnek az erről szóló fotók, bár a jobb megértéshez nélkülözhetetlenek lennének a változatok keletkezésének okát bemutató ismertetők.

Összességében a könyv hasznos információkat tartalmaz, stílusa pedig közerthető. Napjainkban már az is érdem, ha ismert és valós információkat olvasmányosan összegezve és ízlésesen illusztrálva adnak közzé. A kötetben ugyan sok érdekes fénykép található, de új falerisztikai, levéltári kutatásokon nyugvó információ jóval kevesebb. Ezért a szerzőknek azt tanácsolom, hogy több területet tanúsítsanak elődeik iránt és több alázattal forduljanak a szakterület felé. A téma színvonalas műveléséhez nem elégséges csupán a közlőnyöket átnézni, elengedhetetlen az anyagismeret és a levéltári kutatás is, valamint a szakmai tapasztalaton nyugvó részletes anyagismeret. Csupán 53 éve foglalkozom hazánkban – BÁNKI Vajk Emil és GÁSPÁR Tibor után harmadikként – a könyv által is bemutatott témakörrel. Ennek ellenére újdonság volt számomra a Tűzkereszt és a Nemzetvédelmi Kereszt „Roth és Neffe” cég általi utángyártása, valamint néhány fényképen és oklevelen kívül az, hogy a Polgári Honvédelmi Érdemkeresztet állítólag „Szálasi kereszt”-nek hívták.

Remélem, hogy a következő kötetek kisebb füsttel és több újdonsággal készülnek, kevesebb lesz bennük a „művészi fotó” és több a használható információ.

PARÁDI József

**„SIPOS András: A Magyar Királyi Csendőrség
egyenruházata és felszerelése 1920-1945.**

Szeged, 2010, Hermanos, 216 p.”

A szerző 216 oldalon, mintegy 400 kép segítségével vezeti be az olvasót a két világháború közötti Magyar Királyi Csendőrség egyenruházatának és személyi felszerelésének fejlődéstörténetébe. A témával foglalkozók részére már nem újdonság, azonban az érdeklődők számára minden bizonnyal feltűnő a korabeli honvédség és csendőrség részére rendszeresített öltözékek hasonlósága. Ez nem véletlen, hiszen a csendőr személyében katonának minősült a honvédség egyenruháját hordta és katonai rendfokozatot viselt, csupán a fegyvernemi jelleg volt eltérő. Ebből fakadóan sajnálatos, hogy az alkotó a dualizmus időszakát nem dolgozta fel, mivel az Osztrák-Magyar Monarchia időszakában jóval színesebb és a korabeli haderőtől erőteljesebben eltérő ruházattal rendelkezett a Magyar Királyi Csendőrség.

A Magyar Királyi Csendőrség szakirodalma újabb művel bővült. A könyv bolti ára 8 900 forint, amely a kiadónál 8 010 forint összeggel rendelhető meg.

HERMANOS KIADÓ

✉: 6725. Szeged, Petőfi sugárút 43.

☎: (+36/06-70) 378-4081

@: hkhermanos@gmail.com

PARÁDI József

„GAÁL Gyula – HAUZINGER Zoltán (szerk.): *Tanulmányok »Quo vadis rendvédelem? Szabadságjogok, társadalmi kötelezettségek és biztonság.« című tudományos konferenciáról.* Pécs, 2010, Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoport. /Pécsi határőr tudományos közlemények XI./ HU-ISSN 1589-1674”

A gyűjteményes kötet sorozat a kiadó szakcsoport által évente megrendezett konferenciasorozat XI. 1. rendezvényén elhangzott előadások tanulmányra fejlesztett változatait tartalmazza. A kötetet B/5 méretben, kartonkötéssel publikálták. A tanulmányokat a szerkesztők – a konferencia szekcióinak megfelelően – öt fejezetbe csoportosították. A címgördívét követően a kötet szerzőit (31 főt) sorolták fel a szerkesztők, munkahelyeik és beosztásuk továbbá oktatói fokozataik valamint a rendfokozatok jelölésével. Magát tudományos közleményeknek nevező kiadvány szerkesztőségétől nem várt jelenség, hogy a szerzők tudományos fokozatait mellözi, ugyanakkor azonban a rendfokozatokat jelöli.

A közölt tanulmányok többsége nem a szerzők kutatási eredményeit tartalmazza, hanem egy–egy szakterületet mutat be a szerző interpretálásával.

Furcsa szellemiségről árulkodik a publikált tanulmányok egy része. Például a harmadik évezred első évtizedében elhíresült település őrséggel mint az önkormányzati rendészetre történő áttérés kísérletével foglalkozott az egyik szerző. Pedig ezen a kísérleten a magyar állam már a XIX. század második felében átesett. Lehet, hogy nem ismerik a tudományos konferencia résztvevői annak a szakterületnek a történetét amelyet művelnek, azaz a magyar rendvédelemnek a történetét? Persze ezen sem lehet csodálkozni, hiszen a résztvevők között olyan személyek is előfordultak, akik közreműködtek a rendvédelem-történeti diszciplínának a rendvédelmi képzésből való kiűzésében és azok is akik a nemzeti rendvédelem-történetünk tapasztalatanyagától megfosztott silányított képzésben részesültek.

Sajnálatos, hogy számos tanulmányban még mindig a nem létező rendszertudománnyal foglalkoznak. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság pedig már számtalanszor kifejtette, hogy a rendszertudomány rendszerében létező fogalom és szakterület, mint ilyen a jogtudomány része. A rendszertudományban azonban nem sorolható be például a tömegosztatás tevékenysége, vagy a kriminálpszichológia, a kriminálpedagógia és még számos más tudományterület. Ezeknek a tudományágaknak a művelői ugyan a rend fenntartásának az eredményes megvalósítása érdekében tevékenykednek, azonban a saját tudományterületük határain belül és módszereit alkalmazva. Az úgynevezett rendszertudomány már csak azért sem létezhet, mert nem rendelkezik önálló tudományterülettel. A különböző tudományágak keretében a rend eredményes védelme érdekében kifejtett tudományos tevékenység pedig az adott tudományág metodikáját használja. Más metodika alkalmazása lehetetlen volna. Önálló metodika és szakterület hiányában pedig nevetséges önálló tudományágról beszélni. Attól, hogy a Magyar Tudományos Akadémián létrehoztak egy bizottságot, amely rendszertudományi elnevezésre hallgat, a helyzet nem változott meg.

A tudományok nem teremthetők meg adminisztratív úton, bármennyire is igyekeznek azt néhányan elérni. A nem létező tudomány bizottsága arra azonban kiválóan alkalmas, hogy egy szűk csoport az érdekeinek és a rendről alkotott fel fogásának megfelelően befolyásolja a hazai rendvédelemben tevékenykedőket, mivel a bizottságban betöltött szerepe által központi pozícióba került a rendvédelem szellemi szférájában. Természetesen nem kívánom azt állítani, hogy a rendészet nem létezik, hiszen az mint tevékenység funkcionál, elmélete pedig a jogtudomány részét alkotja. A rendvédelem pedig a rend fenntartásának a tevékenysége, amely jóval szélesebb, mint a rendészet és természetesen nem önálló tudomány, elméleti alapját ugyanis a különböző tudományágaknak a rend eredményes fenntartása érdekében művelt részei alkotják. A rendészettudomány hamis elképzelésén nyugvó álviták szellemisége körüllegte a rendezvényt, amelyet híven tükröz a kiadvány, amelynek azonban kétségtelenül kreatív, a szakterület művelését elősegítő gondolatokat tartalmazó része is volt. Összességében talán ez utóbbit lehetne jellemzőnek tekinteni.

A rendvédelem-történeti tanulmányok a „Rendvédelem a múltban” című fejezetben található. Valamennyi előadó a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja. Eredetileg népesebb lett volna a rendvédelem-történeti előadók száma, azonban dr. SUBA Jánosnak nem sikerült a szolgálati elfoglaltságát, dr. SZAKÁLY Sándor prof.-nak pedig a külföldi ki küldetése időpontját összehangolnia a konferencia idejével. CSÓKA Ferenc és vitéz ZEIDLER Sándor pedig ugyan előadtak a konferencián, azonban nem juttatták el tanulmányukat a szerkesztőkhöz, így témájuk kimaradt a kiadványból. SUBA János viszont tanulmányát elküldte a szerkesztőknek.

Végül is a kiadványba három rendvédelem-történeti tanulmány került be. Mindhárom szerző a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja, bár KOVÁCS Tamás felvételi eljárása a rendezvény időpontjában még nem zárult le.

KOVÁCS Tamás (☞ 2010): *Állambiztonsági Központ 1942. Az első kísérlet az egységes magyar állambiztonsági csúcsszerv kialakítására.* 339–348. p. A szerző készülő doktori disszertációjával kapcsolatosan keletkezett kutatási eredményeinek egy részét osztotta meg a hallgatósággal és publikálta tanulmányában. Alkotása állításait 24 hivatkozással támasztotta alá, melyben az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárának és a Hadtörténeti Intézet és Múzeum Levéltárának az irataira, két forráskiadványban publikált dokumentumokra, egy monográfiára, a Hadtörténelmi Közleményekben és egy gyűjteményes tanulmánykötetben megjelent tanulmányra, végül pedig egy internetes honlapra hivatkozott.

PARÁDI József (☞, ✱, ◆, ✨, ☼, ☹, ☺, mag. DT.): *Csendőrség és a XIX-XX. századi magyar rendszerváltozások, a csendőrség helye a polgári magyar rendvédelemben.* 311-326. p. A szerző több évtizedes kutatómunkája néhány eredményét – melyek sikeres fokozatszerző eljárások részét is alkották – ismertette előadásában, illetve tanulmányában. Alkotása konklúzióit 49 hivatkozással támasztotta alá, melyben kilenc monográfiára 23 – a Belügyi Szemlében, a Hadtörté-

nelmi Közleményekben, a Rendvédelem-történeti Füzetekben, a Rubiconban és a Századokban – publikált tanulmányra, valamint 24 jogszabályra hivatkozott.

SUBA János (☪, ✘, ⬠, ✱, ☒, mag.): *A Magyar Királyi Csendőrség diszlokációja*. 327–338. p. Ez a cím azonban a tervezet volt, amelyet a szerző megváltottatott és másik témát küldött a szerkesztőségnek új címmel, ami azonban valamilyen oknál fogva valószínűleg elkerülte a szerkesztők figyelmét. Így módon a Magyar Királyi Csendőrség diszlokációja címet a neoabszolutizmus csendőrségének a diszlokációját ismertető dolgozat követ. Ez bizony meglehetősen sajtóságos helyzett, mivel a császári csendőrség a Kárpát-medencében 1849-től 1867-ig működött, a Magyar Királyi Csendőrség pedig 1881-től 1945-ig. Bízom abban, hogy a kiadvány szerkesztői a következő számban korrigálni fogják a tévedést. A tanulmány erősen támaszkodik a császári haderő diszlokációját évente megörökítő katonai tiszti cím- és névtárra (Militär Schematismus). A szövegben található 9 táblázat is, ezek magyarra fordított szerkesztett anyaga. A szerző tanulmányában már kiküszöbölte a 2009. decemberi konferencián – ugyancsak a császári csendőrség témakörében – megtartott előadásában elkövetett tévedését, mely szerint a I. és II. osztályú századosokat, illetve a I. és II. osztályú alhadnagyokat a vizsgált időszakban külön rendfokozatnak tekintette. Aki azonban ismeri a 2009. decemberi konferencia előadásának tanulmányát szerkesztett változatát bőséges hasonlatosságot fedezhet fel a két dolgozat között. A szerző tanulmányát 11 jegyzettel látta el. A 11 jegyzet közül 4 magyarázat jellegű, 6 hivatkozás a Militär Schematismus-ra, 2 pedig a császári és királyi haderőt bemutató német nyelvű kiadványra vonatkozik, amely a XX. század elején jelent meg Bécsben.

A tanulmánykötet végén található az angol nyelvű rezümék. A legvégén pedig a sorozat publikált köteteinek a tartalomjegyzékei szerepelnek.

A sorozat keretében közölt tanulmányok megtalálhatók a www.pecshor.hu honlapon.

PARÁDI József KÖNYVELŐZETES

A magyar-román határ és őrzése 1867–1918.

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság a székelly határtúra mozgalmat az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságának erdélyi államhatárát és annak őrzését bemutató kiadvánnyal kívánja támogatni. A kiadványból csupán néhány példányt tervezünk létrehozni, a kéziratot azonban a határtúra szervezőjének a rendelkezésére kívánjuk bocsátani, hogy kellő sokszorosítás nyomán azzal elláthassák a határtúra résztvevőit, illetve a téma iránt érdeklődőket.

Terveink szerint a könyv három fő részből fog állni:

- SUBA János (☪, ✘, ⬠, ✱, ☒, mag.): *Az erdélyi államhatár kitűzése és elhelyezkedése*.

- VEDŐ Attila (☪): *Az erdélyi államhatár határjelei a Magyar Királyság határjeleinek tükrében*.

- PARÁDI József (☪, ✘, ⬠, ✱, ⊗, ⊠, □, mag. DT.): Az erdélyi államhatár őrzése.

Mindhárom könyvrészlethez tekintélyes számú melléklet létrehozását tervezzük.

Előreláthatóan a 100 írott oldal és a szükséges számú melléklet összességében mintegy 200–250 oldal terjedelmű B/5 méretű kiadvány létrehozását fogja eredményezni.

Terveink szerint a könyvet fel kívánjuk helyezni a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság hosszadalmasan formálódó honlapjára is.

PARÁDI József FOLYÓIRATISMERTETÉS

Rendvédelem-történeti publikációk a „Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis), XIV. évf. (2008) 17. sz. (HU-ISSN 1216-6774)” folyóiratban

A Rendvédelem-történeti Füzetek 17. száma 189 A/4-es oldal terjedelemmel jelent meg. A periodikában 11 szerző 12 tanulmányt publikált.

GÁSPÁR László (☪, ✘, ⬠, ✱, ⊠, □, mag.): *A kommunisták párt káderpolitikájának érvényesítése a határőrségnél 1945–1956.*

ILLÉSFALVI Péter (☪): *A németek által megszállt Bánság helyzete 1941-ben, a Magyar Királyi Csendőrség Központi Nyomozó Parancsnokságának jelentései alapján.*

KÁL MÁN Zsolt (☪, ✘, ⬠, ✱, ⊠, □, mag.): *A Magyar Királyi Csendőrség tevékenysége Somogy vármegyében a megalakulástól 1903-ig.*

NAGY György (☪, ✘, ⬠, ✱, ⊠, □, mag.): *A határrendőrség humán viszonyai 1945–1946.*

PARÁDI József (☪, ✘, ⬠, ✱, ⊗, ⊠, □, mag. DT.): *Viszontválasz FINSZTER Géza „Honvédelem rendvédelem” válaszcikkére.*

PARÁDI József (☪, ✘, ⬠, ✱, ⊗, ⊠, □, mag. DT.): *A magyar rendvédelem személyi állományának szociális viszonyai 1867–1945.*

SÁGI Zoltán (☪, ✘, ✱, ⊠, □, mag.): *A rendőrség egyenruházata a II. világháború befejezésétől a rendszerváltásig.*

SUBA János (☪, ✘, ⬠, ✱, ⊠, □, mag.): *A magyar katonai közigazgatás elvei és szervezete a visszatért területeken 1938–1941.*

SUBA János (☪, ✘, ⬠, ✱, ⊠, □, mag.): *A határkijelölés humán faktora a XIX–XX. században.*

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő (☪, ✘, ⬠, ✱, ⊗, ✱): *Légideszant alakulatok rendvédelmi szerepkörben.*

VEDŐ Attila (☪): *Magyarország államhatárának jelölése 1867–1918.*

ZEIDLER Sándor (☪, ✘, ⬠, ✱, ⊠, □, mag.): *A magyar rendőri rangok fejlődéstörténete a kiegyezéstől a rendszerváltásig.*

A kiadvány elején található a szerzők ismertetője, amely az e-mail címetek és a mobil elérhetőségeket, valamint a rendvédelem-történeti elismeréseket, to-

vábbbá a tudományos- és oktatói fokozatokat, illetve a tudományos közéleti tiszt-ségeket és a kutatási területeket tartalmazza.

A tanulmányok után – a recenziókat követően – a citációs index publikáci-ók, a citációs index periodikák, a citációs index levél- irat és dokumentumtári gyűjtemények, citációs index jogszabályok, index nominum, index geographi-cus, index chronologicus, index organicus következik, melyeket a kéziratokkal szembeni igények leírása követ, a kiadványt pedig a szerzői űrlap és szerzői adat-lap párosa zárja.

A számot dr. KESERŰ István († 2004) emlékének ajánlották.

PARÁDI József
FOLYÓIRATISMERTETÉS
Rendészeti szemle 2010. különszáma. „Tanulmányok
a rendészeti stratégiához.”

A különszám ismertetésének vállalásakor még úgy gondoltam, hogy európai színvonalú, a tudományos közlés igényeinek megfelelő, a politikai prekoncep-cióktól mentes tanulmánygyűjtemény bemutatására nyílik alkalmam. Ez a vára-kozásom csak részben teljesült.

Olvasó és szerkesztő ember lévén az első dolgom a szám bibliográfiai ada-tainak a keresése volt. Az évfolyam jelölését azonban nem találtam. Igaz ugyan, hogy különszámról van szó, azonban az évfolyam jelölése nem ártana.

A különszám B/5-ös méretben, vonzó kartonkötésben, esztétikus nyomdai kivitelben 17 szerző 12 tanulmányát és a szám megjelenésekor az országos rendőr-főkapitányi tisztséget betöltő személy által készített előszót tartalmazza összesen 341 oldalon.

BENCZE József: *Előszó.*

KATONA Géza: *A kriminálpolitika és a rendészettudomány fogalomrendszer analízise az egységes fogalomhasználat megteremtése.*

KACZIBA Antal: *A társadalmi átalakulás közbiztonsági kockázatai.*

FINSZTER Géza: *A rendészet rendszerszemléletű megközelítése és a stratégiai tervezés.*

KÖKÉNYESI József: *Az önkormányzati rendészet lehetősége a magyar köz-igazgatásban.*

HORVÁTH Attila – BÍRÓ András: *A fenntartható közbiztonság rendőri vetületei a kor követelményeinek tükrében.*

TEKE András: *Kihívások, megfelelés.*

GÖRBE Attiláné ZÁN Krisztina – TÁLYOG Péter: *Az idegenrendészeti szakte-riület tevékenységi stratégiája.*

IRK Ferenc: *A közlekedésbiztonság helyzete nemzetközi kitekintéssel és a köz-lekedés-rendészet továbbfejlesztésének lehetőségei, módszerei.*

TÓTH Judit: *A rendészet nemzetközi együttműködése.*

KRÉMER Ferenc – MOLNÁR Katalin – SZAKÁCS Gábor – VALCSICSÁK Imre: *A rendészet foglalkozási kultúra átalakításának stratégiai koncepciója.*

SZAKÁCS Gábor: *Az emberierőforrás-gazdálkodás új alapokra helyezésének*

szükségessége a közigazgatásban és a rendészetben.

TÓTH G. Csaba: *Közrendi kiadások az Európai Unióban és Magyarországon.*

A szerkesztőbizottság tagjai: TURI András elnök, KORINEK László titkár, BENCZE László tag, DICZIG István tag, FRECH Ágnes tag, GÖNCZÖL Katalin tag, JANZA Frigyes tag, LUKÁCS János tag, NYÍRI Sándor tag, SALGÓ László tag, SZABÓ András tag.

A szerkesztő bizottság összetétele meglehetősen differenciált, hiszen az akadémiai tagsággal rendelkezőtől a tudományos fokozattól mentes személyekig terjed a skála. Véleményem szerint azonban abban egységesnek tekinthetők a szerzők és szerkesztő bizottsági tagok, hogy nem található közöttük olyan személy, aki a neoliberais nézőponttól lényegesen eltérő tartalmú munkássággal rendelkezne. Igaz azonban, hogy a szerkesztő bizottsági tagok egy része nem vagy csupán rendkívül csekély munkásságot tudhat magáénak.

A lap közlési feltételeiben rögzítettek szellemisége – a rendvédelem történetével foglalkozók számára – elfogadhatatlan. Nem a közzétett feltételek a vállalatok számára, hanem ami abból hiányzik. Nevezetesen a rendvédelem-történet kirekesztése – a közlési feltételek között rögzített témák közül – egy olyan kiadványból, amelynek az a kinyilvánított célja, hogy stratégiát hozzon létre vagy legalább is ahhoz hozzájáruljon, számunkra elfogadhatatlan a hivatástörténeti témakör feltűntetésének a hiánya. Ez ugyanis azt jelenti, hogy az alkotók csupán a jelen és a külföldi tapasztalatok hasznosítása által, kívánják véleményüket kifejteni. Konceptcionálisan elhibázottnak tartom az ilyen felfogást. Véleményem szerint a múltból levonható tapasztalatok mellőzésével helytelen jövőkép hozható létre. Úgy gondolom, hogy ily módon gyökeretlen, a globalizációt elősegítő és bizonyos doktréner nézeteknek megfelelő konklúzió jöhet csupán létre, amely nem biztos, hogy képes optimális megoldásokat kialakítani a kialakult helyzet kezelésére, különösen pedig nem olyan alternatívákat vázol föl, amelyek alkalmasak lehetnek a különböző értékrendek figyelembe vételével működő szellemi alkotóműhelyek közötti konszenzus megteremtésére.

Természetesen ez a tartalom is tükröz egyfajta szellemiséget, nevezetesen a történelmi diszciplínát, a hivatástörténeti tapasztalatokat lebecsülő, azt felesleges koloncnak tekintő álláspontot, amely a hatalom mindenhatóságát favorizálja. Ez azonban a nemzeti rendvédelmünk történetét művelők számára elfogadhatatlan. Emlékezetem szerint a rendszerváltás időszakában a leköszönő pártállam állambiztonsági szervezeteinek képviselőit jellemezte az ilyen jellegű értékítélet. A rendvédelem-történet a magyar nemzeti rendvédelem történelmi tapasztalatainak a kirekesztésére irányuló kísérlet nyilvánvalóan összhangban áll a szerzőknek, illetve szerkesztőknek az államról alkotott felfogásával. Álláspontom szerint azonban – az általuk gyakran hangoztatott – úgynevezett „éjjeliőr” állam egyben gyenge állam is. Márpedig a a történelem során számtalanszor bebizonyosodott, hogy a gyenge állam nem, vagy csak hiányosan képes érvényre juttatni a nemzet érdekeit. A Kárpát-medencében ezer éves államisággal rendelkező magyar nemzet rendvédelem-történeti tapasztalatainak a mellőzése egy országosnak mondott stratégiából nem lehet a magyar nemzet érdeke. A stratégia

giát olvasva úgy tűnik mintha az elmúlt évtizedekben az égből pottyant volna a magyar nemzet a Duna-Tisza menti területekre mindenfajta előzmények nélkül. Kizárólag külföldi tapasztalatok alapján kellene a magyar rendvédelmet fejleszteni. Vajon számot tarthat-e a nemzeti rendvédelem-történetünket mellőző, a hazai tapasztalatokat figyelmen kívül hagyó koncepció az ország stratégiájának a megtisztelő címére? Nem arról van inkább szó, hogy egy csoport kívánja sajátos nézetrendszerét nemzeti stratégiaként feltüntetve elfogadtatni azt mindenkivel.

Helytelennek tartom magát a terminológiát is. A rendészetet mint a rendvédelmet helyettesítő fogalomkört ugyanis – a rendvédelem felett irányítási pozícióra törekvő – neoliberais szemléletű csoport kezdte el használni, felhasználva az állam vezetése terén a neoliberaisok térnyerését. Pedig a rendvédelem terminológia a rendszerváltás szülötte. A kiüresedett pártállami fogalomkör helyébe lépett. 2010-ben a rendészet kifejezés mellett lánzsát török jelentős része a kilencvenes években előszeretettel használta a rendvédelem terminológiát. Kései korok kutatóinak bizonyára érdekes témát szolgáltathat annak a feltárása, hogy az állam irányításában a neoliberais körök szerepének gyarapodásával a témakört művelő csoportok terminológia használata hogyan módosult.

Pedig nem lényegtelen, hogy milyen fogalomkört használunk. A rendvédelem és rendvédelem-történet ugyanis befogadó jellegű fogalomkör. Abból indul ki, hogy a rendet az emberiség fejlődése során valamilyen módon mindig fenntartották. A rendvédelem-történetbe tehát beletartozónak tekinti – tértől és időtől függetlenül – valamennyi rendvédelmi modellt. Ezzel szemben a rendészet fogalomkört használók – saját megfogalmazásuk szerint – csupán egyfajta kitüntetett világszemlélettel harmonizáló rendvédelmi modellt tekintenek a rendészet fogalomkörébe tartozónak. Aki tehát a rendészet fogalomkört részesíti előnyben óhatatlanul és észrevétlenül a neoliberais felfogás térnyerését segíti elő szemben a tudomány politikamentes felfogásától.

Nem világos az sem, hogy 2010-ben előreláthatóan az államhatalom gyakorlásából kikerülő politikai csoportosulás szellemiségét tükröző rendészeti koncepció publikálására miért 2010 tavaszán és miért nem 2002-ben került sor?

Nemzeti rendvédelem-történeti hagyományainkkal ellentétesnek tartom a rend fenntartása terén tevékenykedők megítélését. A magyar rendőrség rendészeti stratégiájának céljával készült tanulmánycsoport szövegében hiába kerestem a haza, a fegyveres szolgálat és a hivatás szavakat. Ugyancsak hiába kerestem a haza fegyveres szolgálata kifejezést. Véleményem szerint tévút a haza fegyveres szolgálatát csupán egy foglalkozásnak tekinteni, mint például a vilámosvezetőjét, vagy a szabóét. Elgondolkodtató, hogy miért nem szerepel például a haza kifejezés a 341 oldalnyi tanulmánycsoportban. Számomra ugyanis Magyarország nem csupán egy ország a sok közül, ahol hosszabb-rövidebb időt töltök és ha valami nem találkozik a tetszésemmel akkor odébb állok. Úgy gondolom, hogy a magyar nemzet minden tagja számára többet kell hogy jelentsen a hazája. Ezt a többletet pedig álláspontom szerint nem kell szégyenleni, hanem kifejezésre kell juttatni az írásművekben is. Nem mindegy ugyanis, hogy a magyar rendőrség számára készített „rendészeti stratégia” tanulmánycsoport mi-

lyen célt szolgál. Amennyiben a magyar hazát és a magyar nemzetet – mint ahogyan azt feltételezem – akkor azt a szándékot kifejezésre kell juttatni.

Nem tekintem ugyan tisztemnek a tanulmányok jegyzetapparátusai hitelességének vizsgálatát. Az azonban feltűnt, hogy a 12 tanulmány közül egy írásmű nélkülözi a hivatkozásokat. A fennmaradó 11 tanulmány közül pedig egyetlen sem találtam, amelynek a jegyzetei kisebb-nagyobb mértékben ne lettek volna hiányosak az egyszerűsített bibliográfiai leírás szabályaihoz viszonyítva.

A szerzők és a szerkesztők nyilván szükségét érezték annak, hogy a rendszetet mint tudományt és fogalmi rendszert mutassák be, mintegy elvi alapot teremtve a különböző részterületekkel foglalkozó későbbi tanulmányok számára. Minden elismerésem a szerzőé, aki tekintélyes tárgyi tudás, kreatív alkotókészség birtokában kísérelte meg a lehetetlent. Véleményem szerint ugyanis a rendszet mint önálló tudomány nem létezik. Álláspontom szerint minden tudománynak kell hogy legyen önálló tudományterülete és önálló módszertana. Márpedig a rendvédelem, vagy ahogyan egyesek nevezik a rendszettudomány nem rendelkezik önálló tudományterülettel. A szakterület érdekében művelt tudományágak például kriminálpedagógia, kriminálpszichológia, rendvédelem-történet, rendészeti jog stb. mindegyikét a saját tudományterületük szakmai tudományos környezetében, annak részeként művelik. Különböző tudományágak – felhasználói oldalról való megközelítése nyomán történő – egyesítése jelen esetben értelmetlen és káros, az érintett tudományterületek művelését és autonóm fejlődését nehezítő körülmény. Egyetlen értelme lehet, hogy a financiaális csapatok koncentráálásával a csapatkezelő ízlésvilágához illeszkedő szellemi munkálkodások számára nyissanak teret. A „rendszettudomány” téveszméjén belül is károsnak tartom, hogy a katonai vezetéselmélethez sorolható szakterületet mint például a csapateros karhatalmi tevékenység végzésének tudományos alapjait számúzták az úgynevezett „rendszettudományból”.

Annak ellenére tehát, hogy számos hasznos részterülettel kreatív módon igyekeztek foglalkozni a tanulmánycsoport szerzői, álláspontom szerint a rendfenntartás tevékenységi körének megcsonkított részével, a mesterségesen fabrikált tudomány – nem létező egységes metodikájának hiányában – deformált körülményei között kíséreltek meg a szerzők iránymutatást nyújtani nemzeti rendvédelmünk részterületeinek felmerülő kérdéseire.

Összességében a tanulmánycsoport elolvasását hasznos időtöltésnek tartom mivel képet kaphatunk arról, hogy a rendszet kifejezést favorizáló körök hogyan képzelik el a magyar rendvédelem jövőjét.

A Rendészeti Szemle megrendelhető 1/4 évre = 1290 Ft. , 1/2 évre = 2 800 Ft. , 1 évre = 5 160 Ft. előfizetési díj átutalásával a:

1003 2000 0029 1312 0000 0000

A lap terjesztését a Bűnügyi Szakértői és Kutató Intézet (BÜSZKI) gazdasági igazgatósága végzi.

✉: 1149. Budapest, Mogyoródi út. 43.

☎: (+36/06-1) 273-4790

@: penzugy@bmkgf.hu

Szerkesztőség elérhetőségei:

✉: 1051. Budapest, Nádor u. 4.

☎: (+36/06-1) 441-1935

@: rszemle@orfk.police.hu

Összefoglalva a magyar rendészet stratégiájának megalkotása céljából készített tanulmánycsoportot kiérleletlennek és jelen formájában alkalmatlannak tartom arra, hogy nemzeti stratégiaként elfogadható legyen, bár egyes részlelmek kétség kívül hasznosíthatóak. Lényegében öt fő hiányosság miatt tekintem a tanulmánycsoportot alkalmatlannak arra, hogy a nemzeti stratégia hivatását betölthesse.

1. A szakmaiság nem lehet ellentétje a nemzeti jellegnek, ez a felfogás téves. A magyar stratégia nemzeti stratégia lehet amelynek a szövegben is kifejezésre kell jutnia. Nem létezhet a nemzettől elvonatkoztatott stratégia, mivel a megvalósítás terepuma is egy konkrét helyszín, ahol egy konkrét nemzet tagjai élnek nem pedig a nemzeti közösségtől független emberek. A nemzeti jelleget nélkülözi a stratégia a célok megjelölésében és a tartalom kifejtésében egyaránt.

2. Homályos a stratégia tartalmának az államhoz fűződő viszonya. Csupán impliciten érzékelhető – jobbra az alkotók munkásságából levonható következtetésként – hogy a szerzői kör tagjainak többsége a liberális államfelfogás ügynevezett „éjjeliőr” állam elvét vallja. Ez az államfelfogás azonban az 1929–1933-as ügynevezett nagy gazdasági válság óta lényegében túlhaladottnak tekinthető. Egyben pedig csupán a stratégia létrehozásakor kormányt alkotók szemléletével harmonizál, a 2010. évi választások során létrehozandó minden bizonnyal új kormányzat eszmeiségétől feltételezhetően idegen.

3. Antagonisztikus ellentét tapasztalható a stratégia és az úgynevezett „rendészettudomány” között, amely mellett a művek szerzőinek és szerkesztőinek a többsége letette a garast. Nyilvánvaló ugyanis, hogy az alkalmazott szellemi eredményeket különböző tudományágakban, az adott tudományág metodikájával hozták létre. Az alkotóknak nem sikerült egységes „rendészettudomány” önálló módszerével létrehozott eredményekre építeniük a stratégiát, mivel ilyen tudomány nem létezik és ilyen módszertan sincs. Szakadék tátong tehát a stratégia és az úgynevezett „rendészettudomány” között. A stratégia eklatáns példája annak, hogy meddő erőlködés egy tevékenység mögé erőltetni egy nem létező tudományt. Sokkal értelmesebb volna a kancsalul festett egekbe révedő téveszmék helyett a valóság talaján állva objektív szemlélettel vizsgálva a témát megállapítani a tényleges helyzetet. Nevezetesen azt, hogy a rendvédelem – a rendészetet a rendvédelem részének tekintve – nem tudomány, hanem hasznos tevékenység, amelynek eredményes megvalósítása érdekében több tudományág részterületeit művelik. Ez nem szégyen, hanem történelmi fejlődés hasznos eredménye, amely nyilvánvalóan nem véletlenül alakult így. Igaz azonban, hogy a tények elfogadásával nem formálhatna jogot egy csoport arra, hogy álláspontjukat a szakterület megkérdőjelezhetetlen tudományos axiómájaként tüntessék fel.

4. A stratégia belterjes. Csupán a rendvédelmi testületekre, elsősorban a rendőrségre koncentrálnak, ami helytelen. A magyar nemzet rendvédelme ugyanis

nem lehet egy vagy több rendvédelmi testület ügye csupán, hanem az egész nemzet ügye. Ebből fakadóan a témát nem célszerű leszűkíteni a rendet fenntartó testületekre, mivel ezáltal értékes és szükséges erőforrásoktól fosztjuk meg a magyar rendvédelmet. A rend védelme a magyar nemzet és más nemzetek történelmében is általában társadalmi összefogásban valósult meg. Ez az összefogás ugyan koronként és területenként eltérő volt, azonban lényegében mindenhol és minden korban létrejött valamilyen formában. Természetesen létrejöttek azok a szervezetek is, amelyek a rend védelmének centrumát alkották. Ez azonban soha nem jelentette azt, hogy a rendvédelmi testületek ne élveztek volna valamilyen társadalmi támogatást is, amely támogatással való foglalkozást a szakterület stratégiája nem nélkülözheti.

5. A stratégia szemben áll nemzeti rendvédelem-történetünk tapasztalatainak adaptálási lehetőségeivel. A szerkesztők és szerzők lényegében azon eltorzító történelmi szemléletmód csapdájába estek, amely egy kitüntetett világnézet szemüvegén keresztül értékeli a történelmet, elutasítva mindent, amit nem tart összeegyeztethetőnek a favorizált világnézettel. A történelmi események azonban nem a későbbi korok egyes világnézeteinek a figyelembe vételével alakultak. A magyar nemzet csupán vesztese lehet annak a sajátos szemléletnek, amely egy kitüntetett világnézethez fűződő harmónia, vagy diszharmonia alapján ítél meg egy korszakot és nem a nemzeti érdekek mentén hozza meg értékítéletét. Ebből fakadóan az alkotmányos monarchia keretei között megvalósuló magyar polgári demokrácia, e sajátos szemléletű körök számára – a magyar pártállam több mint két évtizede végbement felbomlás után is, a pártállami felfogásnak és terminológiának megfelelően – feudális rendszer, illetve fasiszta diktatúra. Ezen – a történelemtudomány által már megcáfolt – tévhitükből fakadóan pedig elutasítják a polgári Magyarország rendvédelem-történeti tapasztalatait. Ezzel viszont megfosztják a magyar népet attól, hogy hasznosíthassa a polgári magyar körülmények között létrejött nemzeti rendvédelem-történeti hagyományokat. Így módon tehát a koncepció gyökerelenné vált. A gyökereket pedig idegen nemzeti körülmények között kialakult tapasztalatok favorizálásával kísérelték meg helyettesíteni. Ez a pótcselekvés azonban elégtelen, mivel a külföldi tapasztalatok – egyébként helyes – adaptálási kísérlete mellől, hiányzik a nemzeti tapasztalatanyag hasznosítása.

DOBAI Miklós **RÁDIÓRIPORT ISMERTETÉS**

A Magyar Királyi Csendőrségről a Klub Rádióban.

Szokatlan beszélgetésnek lehettek tanúi a Klub Rádió könnyedebb műfajhoz szokott állandó hallgatói. A „Szabad a pálya” 2010. január 24-i, késő esti adásában a *Rubicon* történelmi folyóirat, a Magyar Királyi Csendőrséggel foglalkozó XX.évf. (2010) 1.sz.-ről volt szó. A beszélgetőtársak: RÁCZ Árpád a folyóirat főszerkesztője, dr. MOLNÁR Judit egyetemi docens, kandidátus a Szegedi Tudományegyetem oktatója, dr. SZAKÁLY Sándor prof. akadémiai doktor, a Veszp-

rémi Egyetem és a Testnevelési Egyetem oktatója, valamint dr. KAISER Ferenc egyetemi docens, Ph.D. a Nemzetvédelmi Egyetem oktatója volt.

Ahogy a felvezető elmondó RÁCZ Árpád hangsúlyozta mind a folyóirat, mind pedig a csendőrség 1881 és 1945 közötti időszakát felölelő beszélgetés a száraz történelmi tényekre korlátozódott és kényesen került minden politikai vonatkozású aspektust. Probléma így is bőven akadt, hiszen a csendőrség szó ma is különféle gondolatokat indít el.

A csendőrség, ahogy a beszélgetőtársak egybehangzóan hangsúlyozták, a napóleoni háborúk kapcsán terjedt el Európa számos országában, követve a francia példát, hozzánk pedig osztrák közvetítéssel érkezett a korábbi megyei pandúr rendszer helyett. Ez az elterjedés nem volt véletlen, hiszen a gyakorlat bizonyította be, hogy az országok rendvédelmi felosztása a civilebb jellegű városi rendőrségre és a vidéki hatáskörrel működő, katonai, vagy félkatonai szervezettségű csendőrségre jó közbiztonsági mutatókat eredményez, mind a bűnmegelőzés, mind pedig a bűnfelderítés vonatkozásában. Ez utóbbit a csendőrség 85–95 %-os mutatóval teljesítette, ami ma is irigylésre méltó eredmény. Ez – mint SZAKÁLY Sándor is hangsúlyozta – az állandó csendőri járőrtevékenységnek is köszönhető volt, mely teendő végzése során a szolgálatot teljesítő csendőr a mindenkori államot képviselte. Így fellépése, ha kemény is volt, attól csak azoknak kellett tartani, akiknek volt miért, a többi lakos csak az eredményt, a mindenki számára megnyugtató közrendet élvezte.

Érdekes kérdésként vetődött fel, hogy kikből lehettek csendőrök. A beszélgetők egymást kiegészítve emelték ki, hogy a letöltött katonai szolgálaton túlmenően, a testi és szellemi adottságok, írni-olvasni tudás, az Osztrák-Magyar Monarchia idején a szolgálati terület nyelvének (szlovák, román, stb.) ismerete játszották a fő szerepet. Lényeges, hogy a felvettek javarésze vidéki, paraszti származású volt, ami magával hozta a vidék ismeretét, de sokan származtak a Trianon után elcsatolt területekről idemenekült, egzisztenciát vesztett családokból, akiknek, a szegényparaszti sorból jövőekkel azonos módon, komoly karriert és társadalmi felemelkedést hozott a csendőrségbe való bekerülés. Az a bekerülés, amit hosszú tanulási és képzési időszak előzött meg, s a véglegesítés előtt egy 18 hónapi próbaszolgálat nehezített, melynek során a leendő csendőrnek alkalmasságát kellett bizonyítania. Ha pedig bekerült igyekezett azt megőrizni, helytállni, nem volt részrehajló és korrumpálható.

Ez pedig nem is volt egyszerű, hiszen a csendőrségre vonatkozó törvények szinte minden élethelyzetre szigorú előírásokat tartalmaztak: ruházatra, étkezésre, életvitelre, „hobbyra”, házassági szándékra, járőrözés közbeni magatartásra, és ami a leglényegesebb a fegyverhasználatra. Ez utóbbi vonatkozásában szigorú előírások voltak érvényben, hogy a csendőr mikor használhat fegyvert, s mikor köteles fegyvert használni. Aki ezen előírások szerint járt el, annak nem kellett utólagos retorziótól tartania, hiszen tudta a nem hivatalos szlogent: Mőgötted a törvény, előtted is az legyen! Mindez megkérdőjelezhetetlen határozottságot adott a csendőri fellépésnek. Ennek volt része egy jókor elcsattant csendőrpofo, mely kijózanította a randalírozó, vagy kocsmában verekedő egyént, s e

pofon árán mentesítette egy bekíséréstől, aminek már büntetőjogi következményei voltak, vagy lehettek.

Némi vita keletkezett a fennmaradt, s a kutatások alapját képező dokumentumok mennyisége és alapossága körül. A beszélgetők komoly reményeket fűznek a moszkvai levéltárban szunnyadó, oda elhurcolt anyagokhoz, melyek visszavásárlásáról már évekkkel ezelőtt volt szó, azonban árkérdésekben mutatkozó differenciák miatt mindez még nem valósult meg. Szomorú, hogy az 1944-es, a magyar zsidóságot érintő deportálások időszakáról, mely időszakban a csendőrségnek meghatározó szerepe volt, szinte nem maradt fenn anyag. Okként elhangzott, hogy az akkori parancskiadási gyakorlat, a korábbi írásos utasítások helyett átcúsúzott a szóbeli parancsadási gyakorlat felé. Így a csendőrséggel szemben megfogalmazott kifogásokra vonatkozóan – még az 1945 utáni népbírószági pereknél is – jobbra az ellenérdekelt felek, legtöbbször egymásnak ellentmondó visszaemlékezéseire kénytelen hagyatkozni a téma kutatója. Még olyan esetekben is, amikor testi bántalmazás, vagy értékek rekvirálásáról szólnak a beszámolók, mely utóbbiakat – legalább is törvény szerint – a magyar állam javára kellett a csendőrségnek foganatosítani, a visszaemlékezők szerint történtek visszaélések, ami sajnálatos.

Mindent egybevetve a beszélgetés, bár nem tudta felölelni az 1881 és 1945 között fennálló testülettel kapcsolatos valamennyi kérdést, de jó ízelítőt adott a *Rubicon* e témával foglalkozó számából, s remélhetőleg a csendőrséget csak halomásból ismerők számára értékes információkat adott, melyekhez könyvekből, folyóiratokból és szakkiadványokból további ismereteket lehet majd szerezni.

RENDEZVÉNYEK

SIMON F. Nándor

Közrendvédelem a polgári államban című csendőrség-történeti szimpozion 2010. II. 12-én, pénteken

Az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Jogtörténeti Tanszékével közösen rendezte meg a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság Csendőrség-történeti Szakosztálya 2010. február 12-én az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar kari tanácsteremben a „Közrendvédelem a polgári államban” című konferenciáját.

Dr. MEZEY Barna levezető elnök megnyitóját követően dr. PARÁDI József ismertette a magyar csendőrségtörténeti feltárások helyzetét, majd dr. MEZEY Barna: „Rendvédelem és büntetés-végrehajtás, a dologház metamorfózisa” címmel tartott előadást, amelyet dr. KISS Bernadett a kisebbségek és a rendvédelmi szervezetek konfliktusairól szóló ismertetése követett. Igen érdekes előadást tartott dr. BODA József a csendőrségek történetét kutatók látószögéből némiképpen kieső török csendőrségről. Fontos kérdést tárt a jelenlévők elé dr. ZÉTÉNYI Zsolt, amikor a csendőrség 1945 utáni jogi megítéléséről beszélt. CSÓKA Ferenc pedig az osztrák csendőrség múltját idézte fel „KEMPEN János tábornaszernagy és a császári csendőrség alapítása” című előadásában. Nem csupán csendőrség-történeti, hanem jogtörténeti szempontból is vizsgálta mondandóját A Magyar Királyi Csendőrség nyomozó tevékenysége és az első bűnvádi perrendtartás címmel dr. KABODI Csaba, a délelőtti utolsó előadója, dr. SUBA János a császári csendőrség tisztái karát mutatta be.

A konferencia délután dr. SZAKÁLY Sándor elnökletével folytatódott és elsőként HÓDOS Gábor tartott előadást az 1920-1944 közötti csendőrségi műveletek sajtóvisszhangjáról. A következő előadó, CSÓTI Csaba Somogy Vármegye közigazgatási szervezeteinek és a csendőrségnek egymáshoz való viszonyát vizsgálta. KOVÁCS Tamás „Hálózatépítés és nyilvántartások a két világháború közötti magyar rendőrségnél”, id. KOCSIS Tibor pedig „Szombathely, mint a csendőrképzés fellegvára” címmel tartotta meg az előadását. Dr. FLIEGAUF Gergely szokatlan témát választott előadása tárgyául, nevezetesen Roberto BOLENO „2666” című könyvének börtönvonatkozásait vette górcső alá.

PARÁDI József

Tájékoztató a „Quo Vadis rendvédelem? Szabadságjogok, társadalmi kötelezettségek és a biztonság” című pécsi konferenciáról.

2010. VI. 24.

A Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztályának 2001-el kezdődően évente szervezett tudományos konferenciát a határőrizet témakörében. 2001-ben „A határőrség múltja, jelen, jövője”, 2002-ben „A határőrség rendészeti tevékenysége”, 2003-ban „A bűnmegelőzés” 2004-ben „Magyarország Európai Unió csatlakozása és az európai biztonság”, 2005-ben „A rendészet minősége”, 2006-ban „A határellenőrzésre kiható helyzetek”, 2007-ben „A határőrség és a

rendőrség integrációja”, 2008-ban „A rendészet és a rendvédelem előtt álló XXI. századi kihívások”, 2009-ben pedig „Rendvédelem és kultúra” címmel szerveztek konferenciát.

Az utóbbi években a rendezvény szervezéséből a Magyar Rendészet-tudományi Társaság is részt vállalt, melynek a rendezvény irányításában betöltött szerepe a határőrség és a rendőrség fúziója nyomán felerősödött. A szervező gárdát azonban továbbra is a rendőrségi állományba átkerült volt határőr tisztek alkotják.

A rendezvénysorozat első konferenciáján 18 előadás hangzott el. Ezzel szemben a 2010. évi rendezvényen – az úgynevezett plenáris üléssel együtt – 5 szekcióban 36 előadást terveztek a szervezők. A számos előadásból fakadóan eklektikussá vált a konferencia által lefedett témakör. Szokatlan volt továbbá, hogy a plenáris ülés előadói elsősorban nem a szakterület legkiválóbb elméleti művelői köréből kerültek ki, hanem többségüknél a rendfokozatok és a beosztásuk képezte minden bizonnyal a válogatás fő szempontjait.

A konferenciát differenciáltnak lehet értékelni abban a tekintetben is hogy az előadók jelentős része munkájának gyakorlati tapasztalatait, illetve egy-egy rendvédelmi szakterület teendőinek jövőbeni végzésére irányuló elgondolásait osztotta meg a hallgatósággal. Tudományos kutatásokról, illetve annak eredményeiről az előadók kisebbik része számolt be.

A 36 tervezett előadó közül 1 fő a Kárpát-medence trianoni határokon túli területéről a pozsonyi Rendőr Akadémiáról, 1 fő pedig Németországból a Német Szövetségi Belügyminisztérium Közbiztonsági Osztályáról érkezett.

Az előadók között 4 fő doktorandusz is szerepelt. 2 fő a Pécsi Tudományegyetem, 1 fő a Széchenyi István Egyetem 1 fő pedig a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem (ZMNE) Ph.D. hallgatójaként adott elő. A ZMNE hallgatóján kívül valamennyi aspiráns a jogtudomány körébe tartozó előadást tartott.

15 előadó a magyar rendvédelmi testületek hivatásos állományú tagjai közé tartozott. Az előadók közül tudományos fokozattal 11, oktatói fokozattal pedig 8 fő rendelkezett.

Plenáris ülés levezető elnöke ZÁMBÓ Péter r. ezds.

Dr. BALGA Jozsef r. ezds., Pozsonyi Rendőr Akadémia Határ- és Idegenrendészeti Tanszék vezetője: *A mozgás szabadsága és az uniós polgárok biztonsága az Európai Unió jogrendszerében.*

Dr. FINSZTER Géza a jogtudományok akadémiai doktora, c. egyetemi tanár, osztályvezető, Országos Kriminológiai Intézet Büntető-jogtudományi Osztály: *A rendészeti stratégia alkotmányos alapjai.*

Dr. JANZA Frigyes nyá. r. vörgy. Magyar Rendészettudományi Társaság főtitkára: *Rendőri hazugságok.*

Dr. MÓZS Elek pü. vörgy. a Vám- és Pénzügyőrség Országos Parancsnokának szakmai helyettese: *A Vám- és Pénzügyőrség szerepe a rendészeti gazdaságvédelemben.*

NÉMET Ferenc a Személy-, Vagyonvédelmi és Magánnyomozói Szakmai Kamara elnöke: *Magánbiztonság állami garanciákkal.*

Gerhard SCHINDLER a Német Szövetségi Belügyminisztérium Közbiztonsági Osztály vezetője: *Kockázat a belbiztonság számára – nemzetközi hálózatok.*

Dr. SZALAYNÉ dr. Sándor Erzsébet egyetemi docens, Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Európa Központ intézetigazgatója: *A Migrációs hálózatok és személyek szabad mozgása az Európai Unióban.*

Dr. TEKE András hadtudomány kandidátusa. nyá.hör.ezds.: *Ami a kérdés mögött van.*

Rendvédelem-történeti szekció levezető elnöke dr. JANZA Frigyes nyá.r.vörgy. a Rendészettudományi Társaság főtítkára.

CSÓKA Ferenc a Nemzetbiztonsági Hivatal nyugállományú munkatársa, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság Csendőrség-történeti Szakosztályának és a Magyar Hadtudományi Társaság Hírszerző Szakosztály szakosztályának vezetője (☪, ✖, ✱, ☒, ☓, mag.): *A császári csendőrség a Kárpát-medencében 1849-1867.*

KOVÁCS Tamás történész, Magyar Országos Levéltár munkatársa, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja (☪): *Államvédelmi Központ 1942 - az első kísérlet az egységes magyar állambiztonsági csúciszerv kialakítására.*

Dr. PARÁDI József nyá. főiskolai tanár, bölcsészdoktor, a hadtudomány kandidátusa a Magyar Tudományos Akadémia köztestületi tagja a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság elnöke, a „Rendvédelem-történeti Hírlevél” és a „Rendvédelem-történeti Füzetek” periodikák főszerkesztője (☪, ✖, ✱, ✱, ✱, ☒, ☓, mag. DT.): *Csendőrség és a XIX-XX. századi magyar rendszerváltozások, a csendőrség helye a polgári magyar rendvédelemben.*

SIMON F. Nándor hírlapíró, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság alelnöke, a Rendvédelem-történeti Hírlevél szerkesztője (☪, ✖, ✱, ✱, ✱, ☒, mag.): *Csendőrségtörténeti projektek.*

Dr. SUBA János honv. alez. a Hadtörténelmi Intézet és Múzeum térképtárának vezetője, a történelmi segédtudományok (történeti-földrajz) egyetemi doktora, a történelemtudomány Ph.D. doktora. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság alelnöke, a Rendvédelem-történeti Füzetek szerkesztője, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Alapítvány kurátora (☪, ✖, ✱, ✱, ✱, ☒, ☓, mag.): *A Magyar Királyi Csendőrség diszlokációja.*

Dr. SZAKÁLY Sándor prof. a történelemtudományok akadémiai doktora, a Magyar Tudományos Akadémia Történelem-tudományi Bizottságának tagja. Az Osztrák-Magyar Tudományos és Oktatási Kooperációs Akció Alapítvány kuratóriumának elnöke. A Nemzetközi Magyarástudományi Társaság választmányi tagja, a Habsburg-kori Kutatások Közalapítvány kurátora, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság alelnöke. A Hadtörténelmi Közlemények, a Bécsi Napló, a Magyar Napló és a Csángó Tükör szerkesztőbizottsági tagja (☪, ✖, ✱, ✱, ✱, mag.): *A magyar tábori csendőrség.*

ZEIDLER Sándor ékítménytörténész és tervező, Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság alelnöke (☪, ✘, ⬠, ✱, ☒, mag.): *A Magyar Királyi Csendőrség rangrendszere, egyenruhái és jelvényei.*

SIMON F. Nándor, dr. SUBA János és dr. SZAKÁLY Sándor nem jelentek meg a rendezvényen.

Rendvédelmi aktuálítások szekció levezető elnöke dr. GAÁL Gyula r.alez.

DUDA Gergely pü. fhdgy. Vám- és Pénzügyőrség Rendszerfejlesztő Központ Rendészeti Támogató Osztály vezetője: *Büntetés vagy informálás? Push és pull politikák az adócsalás elleni harcban.*

Dr. GÁRDONYI Gergely r. örgy. Budapesti Rendőr-főkapitányság Bűnügyi Technikai Osztályának vezetője: *CSI Magyarország – tények és távlatok a hazai bűnügyi helyszínelésben.*

HARASZTY Gábor Sándor a Pécsi Tudományegyetem Felőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Kar Regionális Távoktatási Központjának igazgatója: *A rendőrségi tevékenységek minőségbiztosításával a társadalom életminőségének javításáért.*

Dr. KASZÁS Ágnes Roxán a Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Doktori Iskola Ph.D. hallgatója: *Hol könnyebb a zavarosban? – avagy a kartellhajsza hazai és német vetületei.*

LIPICS László r. örgy. a Kőszegi Rendőrkapitányság Határrendészeti és Közbiztonsági Osztályának osztályvezető helyettese: *Településőrség: kísérlet az önkormányzati rendészetre?*

Dr. NAGY Klára a Széchenyi István Egyetem Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar doktori iskolájának hallgatója: *Adatvédelem a rendőrségi és bűnügyi együttműködés során a Lisszaboni Szerződés után.*

Dr. TÁJOK Péter r. alez. a hadtudomány kandidátusa, az Országos Rendőr-főkapitányság Oktatási Igazgatóság Rendészeti Szervek Kiképző Központjának osztályvezetője: *Rendőrségi kiképző központok vagy rendészeti kompetencia központok?*

Határ- és idegenrendészeti szekció levezető elnöke dr. HAUTZINGER Zoltán r. alez.

Dr. BALÁZS László r. ezds., az Országos Rendőr-főkapitányság Határrendészeti Főosztály Idegenrendészeti Osztályának osztályvezetője: *Kitoloncolás vagy önkéntes hazatérés?*

HORTOBÁGYI Dániel r. szds. a Somogy Megyei Rendőr-főkapitányság Határ- és Idegenrendészeti Osztályának a kiemelt főelőadója: *FRONTEX művelet a szlovén-horvát schengeni külső határon.*

LAUFER Balázs r. szds. a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem doktori iskolájának Ph.D. hallgatója: *Az illegális migráció és a menekültügy biztonsági vetületei.*

NÉMETH József r. alez. a Zala Megyei Rendőr-főkapitányság Ellenőrzési Szolgálatának szolgálatvezetője: *Az illegális migráció hatása a schengeni térség bővítésére.*

Dr. TÖTTÖS Ágens a Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kara doktori iskolájának Ph.D. hallgatója: *Állampolgársági feltételek – tényleg szuverén a tagállam?*

Dr. VERHÓCZKI János r. alez. Rendőrtiszti Főiskola Határrendészeti Tanszékének tanszékvezető helyettese: *Nemzetközi bűnügyi együttműködés egy bűnszervezetben elkövetett embercsempészési ügyben.*

Dr. ZÁMBÓ Katalin a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal Budapesti és Pest Megyei Regionális Igazgatóságának ügyintézője: *A FRONTEX szervezete és működése.*

Magánbiztonsági szekció levezető elnöke dr. ORBÁN László

CZILJÁK József a Személy-, Vagyonvédelmi és Magánnyomozói Szakmai Kamara Baranya Megyei Szervezetének elnöke: *A biztonság-szervezés helye a magánbiztonság rendszerében.*

FIALKA György a Magyar Biztonsági Vezetők Egyesületének elnöke: *A pénzüntézetbi biztonsági szolgáltatás jövője.*

GALÁNTAI Béla a Magyar Rendészettudományi Társaság Polgári Biztonságvédelmi Tagozatának titkára: *A polgári biztonságvédelem társadalmi integrációjának dilemmái.*

Dr. MÉSZÁROS Bence egyetemi tanársegéd Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Büntető Eljárásjogi és Kriminálisztikai Tanszék oktatója: *A magánnyomozói tevékenység szabályozásának aktuális kérdései.*

MÓRÓ Lajos biztonságtechnikai szakértő, a Magyar Szabványügyi Testület Riasztó Műszaki Bizottságának elnöke: *A biztonságtechnika szabályozottsága.*

Dr. NÉMETH Zsolt ny. r. ezds., főiskolai tanár, Rendőrtiszti Főiskola Büntetőjogi és Kriminológiai Tanszék oktatója: *Élőerős személy és vagyonvédelem jellemzői szociológiai kutatás alapján.*

Dr. SZÖVÉNYI György a Magyar Rendészettudományi Társaság Biztonságpolitikai Tagozatának tagozatvezetője: *Hidak és szakadékok, avagy a köz- és magánbiztonság viszonyáról.*

PARÁDI József **Erdélyi határtúra**

Ezúton tájékoztatom tudományos társaságunk tagságát és az érdeklődőket arról, hogy MOLNÁR Sándor székelyföldi nemzettársunk immár évek óta határtúrákat tervez, tavasztól ősziig évente néhány alkalommal. E túrák során a Kárpátok legszebb helyeire látogatnak el a túrázók. A túrák általában öt naposak. A túrázók az éjszakákat sátrakban töltik, amiket – az egyéb felszerelések társaságában – az éjszakai pihenőhelyekre terepjárókon szállítanak. Eddig „csupán” erdélyi és partiumi magyarok vettek részt a jó hangulatú és gyönyörű tájakat érintő túrákon. A szervezők szívesen fogadnak túratársakat a trianoni határok között élő magyarság köréből is. A túraprogramok nyitottak abban az értelemben is, hogy a túrázók igényeit a túraszervezők figyelembe veszik. A személyi felszerelésekről a túrázóknak kell gondoskodniuk. A részvételi díj a program függvényében alakul ugyan, azonban szerényebb a magyarországi, illetve a nyugat-európai

országokban szokásos áraknál. Bővebb információ nyerhető a csulak@rocketmail.com e-mail címen. A határtúra ismertetése céljából közöljük DEMETER Ágota Dorottya: *Újabb kilométerek az ezeréves határ mentén.* című határtúra beszámoló cikkét.

DEMETER Ágota Dorottya Újabb kilométerek az ezeréves határ mentén.

„A Nagykőhavason mentem én által
És találkoztam fent a Szabadsággal.”

REMÉNYIK Sándor

1933-ban REMÉNYIK Sándor a Nagykőhasavason járt (1. kép). Ekkor született Szemeimet a hegyekre emelem című versciklusa, melynek hetedik verse A régi határkő. Így szól:

„A Nagykőhavason
Egy kicsi kőhalom.

Mi lehet, mi e magasban is fáj?
Innen s túl egy az ég és egy a táj.

Ez emberkézre vall
Simára csiszolt oldalával.

Innen s túl egyformán szegényesen
Gyalogfenyő és boróka terem.

S mért, mért nem: ez még áll.
Határkő. Elment tőle a határ.

A Nagykőhavason
Egy kicsi kőhalom.

S tulajdonkép minnek
Ezen akadni meg?

Egy kicsi kőhalom.
Egy kicsi sírhalom.

Megakadnak a vándorfellegek?
Ledülnek töprengeni a szelek?

Alatta mégis egy világ pihen.
Láttam, ahogy valaki ráborult
És sírt keservesen.”

Egy kis kőhalom, ami meghihlette a költőt és ami sokkal több volt, mint egy kupac kő. Egy kőhalom, mely társaival együtt arra hivatott, hogy határt jelöljenek – Románia és Magyarország 1887–88-ban elfogadott és pontosított határát. És hogy ezt miért nevezhetjük az ezeréves határnak? MOLNÁR Sándor, a Székely Határtúra Mozgalom egyik életre hívója dr. SALLAI János írásai alapján így fogalmaz: „A rögzített, pontos, vonal jellegű határ nem a semmiből, hirtelen lett, hanem sok évszázados ide-oda tologatás után, kompromisszumok árán felszámolódott „a gyepűs senkik földje” és rögzült. Mivel a határ fogalma korszakonként különböző értelmet, meghatározást kap, igen leszűkítenénk a „kárpat határ” jelleget, fogalmat, ha csak a pontos vonalbeliség kialakulásától beszélnénk határról. Így az ezeréves határ szó használatát jogosnak és tudományosan megalapozottnak tekintem, ha megfelelő történeti szemszögből értelmezzük. A

tudományos ismeretek bővülésével úgy fogalmaznék inkább, hogy nem az 1000 éves határon (mai értelemben) megyünk, hanem az 1000 év (X–XIII. századtól a gyepű vidék megszilárdul), változásokkal teli térségbeli határ-hagyományának rögzült vonalán. Ezek alapján elmondhatjuk, hogy a „Székely Határtúra Mozgalom” felfogásában az 1888-as határ: több évszázados (1000 év) változásokkal teli folyamatának a vége, nemzetközi szinten szentesítve.”

A Székelyföldi Határtúra Mozgalom 2003 óta célul tűzte ki, hogy évente bejár egy szakaszt ebből a határból a székely határőrök nyomában. A Mozgalom célja tehát a határt jelző halmok és oszlopok felkutatása és semmiképpen sem a határ visszaállítása. (2. kép)

Éppen ezért a túrán résztvevők mellőznek minden olyan esetleges megnyilvánulást, amely a helyi, román lakosságot sértené. A határ követése pedig a Magyarország és Románia között 1887 évi november 25 és december 7-én kötött, s az 1888. évi XIV. törvénnyel az ország törvényei közé iktatott, majd 1888 év folyamán kivitelezett leírás alapján történik. Ez azt is feltételezi, hogy míg más túrán nem szabad elhagyni a kijelölt turista ösvényt, addig itt szinte „tilos” azon haladni – hacsak nem esik éppen egybe a határvonallal.

Idén nyolcadik alkalommal indult útnak a 24 fős társaság a Bratocsai-hágótól a Nagyköhavasán át a Tömösi-szorosba. A tervezett távon 150 halom és 19 oszlop „volt” – azért múlt időben, mert a huszadik század folyamán ezek legtöbbször felrobbantották, megsemmisítették. Augusztus 5-én találkozott a csapat Csíkszeredában, ahonnan busszal indultunk útnak az első esti táborhely irányába. A hely már ismerős volt, mivel a tavalyi túrán dél-északi irányba indultunk, éppen ezért a kiindulópont megegyezett az ideivel. A Bratocsai-hágónál tehát már rutinosan húztuk fel a sátrakat a tavalyi helyekre és az eddig hagyományokkal ellentétben az első esti programpontként flekkent és miccsot süttöttünk bográcsgulyás készítés helyett. Az újítást mindenki örömmel fogadta és teli hassal tértünk nyugovóra. Hajnali ébresztő után a nagy csomagokat kocsira pakoltuk, mivel az idei terep megengedte, hogy minden estére autóval hozzák a sátrakat és csomagokat a megbeszélte táborhelyekre. Ezt idén a Erdélyi Kárpát Egyesület Brassói Osztályának segítségével sikerült megvalósítani. Ennek nagy előnye, hogy könnyebben lehet haladni, de a tervezett távok nagyobbak. Így már az első napon sikerült 30 km-t teljesíteni a tervezett 24,5 helyett (soha nem lehet pontosan kiszámolni a kilométereket, mert az ismeretlen terep és a szintkülönbség gyakran módosítja a tervezettet). Jókora „U” leírásával jutottunk el a Kis Bobu- (1761 m), Kecse Láb- (1762 m), Orlát- (1459 m) és Szloer-csúcsokon (1616 m) keresztül az Ósánc-hágóhoz. Igaz, hogy sötétben ereszkedtünk le a hágóba, de hangos énekszóval és jó kedvvel. Az egész napi gyönyörű kilátás, a Csukás-hegység napsütésben fürdő csúcsainak, valamint a megtalált határhalmok és cölöpök képével a fejünkben tértünk nyugovóra. Az éjszaka nem telt eseménytelenül, a sátrakat jókora vihar áztatta, de reggelre már csak a tócsák árulkodtak a nagy időről.

Második nap reggel komótos pakolás és sátorbontás után indultunk neki az újabb távnak. Tudtuk, hogy az első 2,5 km megpróbáló lesz, hisz 1200 méterről

indulva az utunk a Páltin 1904 m-es csúcsára vezetett. Embert-próbáló feladat volt, de sikerült legyőzni. A fáradságunkat pedig kárpótolta, hogy útban felfelé több határhalm helyét fedeztünk fel, valamint egy ledöntött határcölöpöt is sikerült kiásni a földből – melyet utólag gondosan visszatemetünk. A nap további részében is velünk tartott az idő. Elénk tárult a Keresztény-havas, valamint a Bucsecs tekintélyt parancsoló látványa. A gyaloglás közben pedig alig bírtuk otthagyni a lábunk előtt kínálkozó temérdek áfonyát. A nap egyetlen negatívuma az volt, amikor motor-robogást hallottunk és nemsokára hat négykerekű motoros hajtott el mellettünk megzavarva a táj csendjét, beszenyezve a friss hegyi levegőt.

13 km-es út után érkeztünk a Garcsin-hágóhoz, ahol újra vártak minket a csomagjaink, valamint a jó meleg sör – melyet végül mindenki a közeli forrásokban hűtött le. Sátorverés és kiadós mosdás után fogtunk neki a bográcsgulyást elkészíteni, amely idén különösen finomra sikerült – köszönhetően a főszakácsnak, a Mozgalom másik alapító tagjának, KÁNYA Józsefnek. Közös éneklés követte a vacsorát, miközben előkerültek az otthonról hozott butykosok.

Az utolsó reggelen tudtuk, hogy újabb emelkedő vár ránk. A Garcsin-hágótól indulva nemsokára letértünk a Nagykőhavasra vezető turistaösvényről és toronyiránt vágunk neki a hegynek, amerre a határvonal ment. A meredeken a sűrű málnásban sorra másztunk át a kidőlt fenyőfákon, de reménnyel teli, hisz tudtuk, hogy az ilyen részeken sokkal nagyobb eséllyel bukkanunk ép határhalmokra. És nem csalódtunk: sikerült olyan köveket találni, melyekbe a halmok száma volt vésvé, majd egy éles gerincen rátaláltunk egy szinte teljesen ép halmra is (3. kép). A meredek legyőzése után érkeztünk csillogó napsütésben a Nagy-Kő-Farkára. Csodaszép kilátás tárult elénk, a völgyeket köd fedte, de ebből újra kiemelkedtek a

Keresztény-havas és Bucsecs sziklái. (4. kép) Átérezhettük, amit REMÉNYIK Sándor ugyanezeknek a szikláknak a láttán:

„Ezek a szürke, hallgatag kőszálak (...)

Csak állnak s várnak.

Mindenkit, aki fáradt,

Mindenkit, aki megterhelte. (...)

Jó, komoly barátok

Sok balgatag kérdésre nem felelnek.

Nem avatkoznak a mi életünkbe.

De ha hozzájuk megyünk: fölemelnek.”

Néhányan még kimásztak a Nagykőhavas csúcsára, majd továbbindultunk a határ vonalán, mert tudtuk, hogy újabb érdekességek várnak ránk. A leírás alapján sikerült is megtalálni a rendhagyó határjelzéseket: egy nagy szikla oldalába vésvé találtuk az egyezményes MO. és R. jelzést, valamint a jelzés számát. Döbbenetes érzés volt ott állni a véset előtt és kézzel tapítani a határt. Ilyen tapasztalatok után folytattuk utunkat a Szuszáj-csúcs felé. A régi menedékház helyén nagy, modern épület fogadott korszerű vendéglővel, de valahogy mégsem esett olyan jól az ottlét. Ez már nem egy olyan hely, ami a megfáradt hegyi tu-

ristákat hívja és várja megpihenni. Mégis jól fogott a fedél a fejünk felett, hiszen épp megérkezésünk után jégeső hullott, ami elég kellemetlen lett volna menetelés közben. Estére Predeálra érkeztünk, ahol még sikerült megtalálni a régi vámház épületét is.

Újabb teljesített szakasz, újabb megtalált kövek, helyek, halmok és cölöpök, a hegy ajándékkaként pedig sok-sok áfonya és málna a verőfényes napsütésben – mialatt az ország nagy részében sárga és piros viharjelzés volt érvényben – ez az idei határtúra címszavakban.

„Négy ragyogó, verőfényes, igaz nap.

Négy naptárból kiszakított aranylap.

Négy örökkévalóságba iktatott,

Kibeszélhetetlen, boldog, mély titok.”

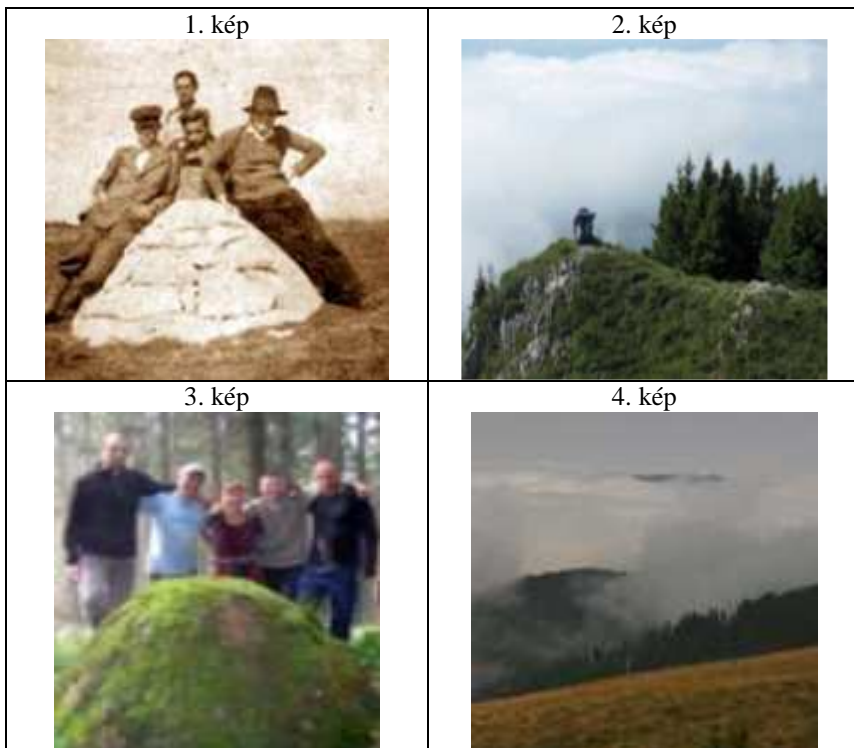
Képlejegyzék

1. kép: REMÉNYIK Sándor és társai a Nagykőhavason. (Ez a határhalom ma már nem található meg.)

2. kép: A pontos hely beazonosítása.

3. kép: Az ép határhalom.

4. kép: A Keresztény-havas csúcsa a Nagykőhavasról nézve.

SIMON F. Nándor

**„A közbiztonság közös Kárpát-medencei örökségünk” című
XXV. rendvédelem-történeti tudományos konferencia
2010. XII. 7–8.**

A húsz éves Szemere Bertalan Magyar rendvédelem-történeti Tudományos Társaság 2010. évi hagyományos év végi tudományos konferenciáját „A közbiztonság közös Kárpát-medencei örökségünk” címmel tartotta meg december 7-én és 8-án a BM Nemzetközi Oktatási és Polgári Válságkezelő Központ Bőszörmény úti objektumának nagytermében.

Az első nap délelőttjén dr. SZAKÁLY Sándor elnökölt és első előadóként dr. PARÁDI József, társaságunk elnöke ismertette a magyar rendvédelem-történet gondozásának helyzetét, majd átadta az arra érdemeseknek a társaság elismeréseit: Rendvédelem-történetért Érdemérmeket kapott ARTNER Ramóna, BEBESI Zoltán, BERKI Imre, vitéz HUNYADI László, JUHÁSZ István Ábel, id. KOC SIS Tibor, ifj. KOC SIS Tibor Krisztián, KONDOR Endre és KOVÁCS Tamás. A Rendvédelem-történetért Érdemkeresztet vehette át a diszciplína műveléséért dr. KÁLMÁN Zsolt és dr. KOVÁCS Zoltán András, akik rendvédelem-történeti témakörben védtek meg doktori disszertációjukat. A rendvédelem-történet támogatásáért pedig RÁCZ Árpád részesült Rendvédelem-történetért Érdemkereszt támogatói fokozatban, aki mint a Rubicon képes történelmi magazin tulajdonosa és főszerkesztője teret nyitott a magyar rendvédelem-történeti kutatások legújabb eredményei közlésének. A Rendvédelem-történetért Érdemrendben részesült BERTA Gyula, aki 2000 óta öt kötetben dolgozta fel Somogy megye XIX–XX. századi rendvédelem-történetét. A Szemere Bertalan-díj idei kitüntetettjei dr. BODA József és dr. MEZEY Barna voltak, akik a szakterület művelése és a témakör gondozásának elősegítése érdekében huzamosabb ideje kimagasló alkotó és szervezőmunkát végeztek.

A Közép-Európai Rendőr Akadémia, a KERA megalakulásáról és működéséről szolt dr. BODA József, kiemelve, hogy az 1990-es évek elején megalakult intézmény elsődleges feladata a rendőri munka ellátásához szükséges ismeretek és tapasztalatok bővítése, elmélyítése és átadása. Izgalmas időszakról beszélt „Az átmenet éve: Erdély, 1867-1881” című előadásában dr. CSAPÓ Csaba. 1867 tavaszán feloszlatták Magyarországon a zsandárságot és a rendvédelmi szolgálatot a törvényhatóságokra bízta, azonban ez a forma nem vált be. Ezt enyhítendő királyi biztosokat neveztek ki a rend biztosítására, Erdélyben pedig a csendőrség látta el a rendvédelmi feladatokat. Végül is TISZA Kálmán 1880 nyarán javasolta a minisztertanácsnak, hogy hozzák létre a Magyar Királyi Csendőrséget. Dr. SZAKÁLY Sándor az ezt követő évtizedek történéseit elevenítette fel az „Élt és szolgált 65 év: a Magyar Királyi Csendőrség 1881–1945” címmel. Az ebédszünetet követően dr. DOMBRÁDY Lóránd vette át az elnöki teendőket. A polgári magyar állam 1867–1945 közötti határőrizetéről tartott előadást dr. PARÁDI József, hangsúlyozva, hogy ebben az időszakban a magyar állam határát több rendvédelmi szervezet is őrizte, ám az Osztrák-Magyar Monarchia fennállásának éveiben ez a védelem, Magyarországnak csak arra a határszakaszára vo-

natkozott, amely egyben a Monarchiának is az államhatára volt. Dr. GÁSPÁR László a magyar határőrizet 1945-től a rendszerváltásig tartó történetét elevenítette fel, dr. SUBA János a magyar-szovjet határ II. világháború utáni kijelölését ismertette a hallgatósággal. CSÓKA Ferenc előadásában MÁG Bertalant mutatta be, a nyomozót és a regényíró.

Másnap délelőtt az első előadást a levezető elnök, dr. LŐRINC József tartotta „Börtönügyünk a rendszerváltás időszakában címmel”, melynek során kitért arra is, hogy néhol a büntetés-végrehajtás magánkézbe adása üzletnek sem rossz. Az eddigi konferenciáinkon nem sok szó esett a Külföldieket Ellenőrző Országos Központi Hatóság, a KEOKH történetéről, ezt pótolta dr. KOVÁCS Tamás, amikor ismertette a szervezet 1944-ig terjedő tevékenységét. Dr. KABODI Csaba „A rendőrség a XX. század utolsó harmadában gyakorolt köznyugalmi tevékenysége” címmel foglalta össze a rendőrségi intézkedések néhány jellegzetes vonásait. Délután ismét dr. SZAKÁLY Sándor vette át a levezető elnökséget és a délutáni ülés első előadójaként dr. PARÁDI József ismertette a polgári magyar állam két világháború közötti rendőrségét, amelynek alapvető feladata a korábbi évekhez képest nem változott, azonban az önkormányzatoktól a kormány központi irányítása alá került. Mag. SIMON F. Nándor ismertette az Iparőrség megalakulásának körülményeit és működésének 1956-ig tartó első éveit. Dr. HEGEDŰS Ernő „Csendőrök és ejtőernyősök közös tevékenysége a diverzáns csoportok elleni harcban” című előadásában vázolta fel az együttműködésüket. Végül pedig VARRÓ István Tamás a magyar pénzügyőrség a két világháború közötti történetéről szólt, kiemelve a hagyományos pénzügyőri feladatokat ellátó vámszakaszok tevékenységét.

A konferencia utáni közgyűlésen a jelenlévők elfogadták a társaságunk beszámolóját, majd pedig megválasztották az új tisztségviselőket.

PARÁDI József

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által 2011-ben előreláthatóan megrendezésre kerülő rendvédelem-történeti tudományos rendezvények.

2011. február 14-én fogjuk megtartani – a Hadtörténeti Intézet és Múzeummal közös szervezésben – a szokásos szimpozionunkat csendőrség-történeti témakörben.

Ugyancsak 2011. február 14-ei nyitónappal a Hadtörténeti Intézet és Múzeummal közös kiállítást hozunk létre a múzeum épületében.

2011 őszére tervezzük a szokásos éve konferenciánkat budapesti helyszínnel, előreláthatóan határőrizet-történeti témakörrel.

Általában minden évben a tervezettnél több rendezvényt szervezünk, amelyekről – a tervezett rendezvényekhez hasonlóan – e-mail-en értesítjük tagtársainkat és szimpatizánsainkat.

A rendezvényekről bővebb információ nyerhető, illetve előadástémával is jelentkezni lehet mag. SIMON F. Nándor tagtársunknál (☎ , ✉ , ♦ , ✱ , ☒ , mag.):

☎ : (+36/06-20) 347-4602   @ : simon.f.nandor@gmail.com

SZEMÉLYI HÍREK

PARÁDI József

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagságának változásai 2010-ben

- *Kilépett:* BANCIZ László
- *Tagsági viszonyuk megszűntetésre került:* ALBERT Albert, BÁRÁNY Péter, FAZEKAS Imre, HANUSKA Miklós, KORINEK Tamás, KUTASI Imre, dr. NAGY Ákos, ifj. NAGY György, dr. PAPP András, dr. SZABÓ József János.
- *Elhunyt:* vitéz baranchy TAMÁSKA Endre.

PARÁDI József

Nekrológ

In memoriam vitéz baranchi TAMÁSKA Endre szkv. csö. szds. ✘

(Nyíregyháza 1913 – Sarasota, Florida USA 2010)

Baranchi TAMÁSKA Endre 1913. május 30-án Nyíregyházán született. 97 évet élt. Egész életében a hazáját szolgálta, ahogyan azt a viharos magyar történelem lehetővé tette.

Tudományos társaságunkba 1995-ben lépett be.

Középiskolai tanulmányait a Nyírségben végezte, majd a debreceni Tisza István Egyetemen szerzett jogi abszolutóriumot. Szeretett lovagolni, szerette a lovakat. Fogatolt tüzér hadapród őrmesterként jelentkezett a Magyar Királyi Csendőrséghez. A Ludovica Akadémia és a csendőrtiszti tanfolyam eredményes elvégzése nyomán 1939-ben avatták hadnaggyá. A Magyar Királyi Csendőrségnél is olyan területre került, ahol az őrsök többsége lovas őrs volt, majd tábori csendőri szolgálatot is ellátott. A front Kárpátalján érte utol, ahol a máramarosszigeti szárny parancsnokaként teljesített szolgálatot. A harcok során csendőreivel Csehországig jutott el, ahol a szovjet hadsereg bekerítéséből már nem tudtak kitörni. Így került az uzmani fogolytáborba, ahol hat évet raboskodott. Hazakerülve borsod megyei munkatáborba szállították, innen kiszabadulva pedig fegyházbüntetéssel sújtották. Az 1956-os forradalom és szabadságharc mentette ki a börtönből. A forradalomban részt vett, majd – miután a szovjet csapatok megszállták az országot – nyugatra szökött. Az Amerikai Egyesült Államok fogadta be.

Hányatott sorsából fakadóan élete nyugodtabb felét hazájától távoli földrészen töltötte el. Tehetséges festőművész és szobrász volt. Tehetségét az iparművészet terén kamatoztatta, amellyel megalapozta az amerikai egzisztenciáját. Az Amerikai Egyesült Államokban bekapcsolódott az emigráns körök életébe.

A rendszerváltás után az ANTALL-kormány – a szovjetunióbeli és a magyarországi munkatáborok szenvedéseinek kárpótlása gyanánt – tartalékos tüzér ezredesnek nevezte ki. Hazáját a rendszerváltozás után látogathatta meg ismét. Ekkor került kapcsolatba tudományos társaságunkkal és nyújtott értékes segítséget a Magyar Királyi Csendőrség történetét feltáró kutatótársainknak. Magyarorszá-

gi tartózkodásai során sohasem mulasztotta el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság rendezvényeinek látogatását, amelyeken – csendőrség-történeti témakörben – előadásokat is tartott. A *Rendvédelem-történeti füzetekben* – (*Acta Historiae Preasidii Ordinis*), IX. évf. (1999) 10. sz. 12–18. p. – tanulmányát is közzeltük „Egy csendőr őrs országos tekintélye” címmel. A tanulmány korábbi változata 1998. szeptember 22-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciarendszernak a „A nyugati rendvédelem hatása a XIX-XX. századi magyar rendvédelemre.” Című X. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Vitéz baranchi TAMÁSKA Endre halálával a még élő csendőrtisztek egyik utolsó tagja hagyott itt minket. Az Ő nemzedékének még módjában állt néhány évet szolgálnia a Magyar Királyi Csendőrség kötelékében. Ebből fakadóan pedig pótolhatatlan és a történelmi feltárás számára értékes tapasztalatokat szerezhetett a testület működéséről, amit Ő készségesen megosztott a téma iránt érdeklődőkkel.

Hazáját szerető életút mozgalmas eseményeit piheni ki a távoli kontinensen örök nyugalomra szenderülő vitéz baranchi TAMÁSKA Endre szkv. cső. szds. Béke poraira.

PARÁDI József

2010-ben felvett tagtársaink

„*Homo non sibi soli natus, sed patriae*”

(Az ember nem önmaga számára él, hanem a haza számára is.) Cicero kr.e. 106-43.

Ssz.	Név	Szül. év	Foglalkozás	Kutatási terület
1.	BARÁTOSSY György	1943	mérnök	Magyar csendőrség
2.	ERDŐS Gáborné	1973	kereskedő	XX. századi magyar rendvédelem
3.	HAJDÚ László dr.	1964	jogász	Magyar nyomozás-történet
4.	HORVÁTH Gyula	1953	gépjárművezető	XX. századi magyar rendvédelem
5.	KOVÁCS Tamás	1979	bölcsész	A második világháború alatti magyar rendvédelem
6.	KOVÁCS Zoltán András dr.	1977	bölcsész	Szálasi rendvédelem
7.	NAGY Ákos Péter	1978	rendőrtiszt	Magyar belbiztonsági szolgálat története
8.	OLASZ György dr.	1959	bölcsész	Rendvédelmi terminológia történet
9.	TÓTH Krisztina	1974	bölcsész	Észt mondavilág
10.	VALKÓ Gyula	1950	nyugállományú rendőrtiszt	Polgárőrség-történet

NÉV: BARÁTOSSY György
SZÜL. IDŐ: 1943.
☎ : (+36/06-30) 944-3815
@ : bargyu88@citromail.hu
TAGSÁGI SZÁM: 110-246

Tanulmányok:

- Budapesti Műszaki Egyetem;
- Számítógép-programozó szak.

Végzettségek:

- 1966 Gépészmérnök;
- 1976 Programozó.

Szakmai tevékenység:

- Világítástechnikai tervek és fejlesztések;
- Software fejlesztések energetikában, alumíniumiparban ;
- Számítástechnikai szakoktatás.

Ismeretek, tapasztalatok:

- Osztrák, német és holland tanulmányutak, ösztöndíjak és munkavállalások software fejlesztésekhez kapcsolódóan.

Tudományos közéleti tisztségek és tagságok:

- 1984–1989 Wesselényi Vadásztársaság titkára;
- 1990–1999 Wesselényi Vadásztársaság elnöke.

Kutatási Terület:

- Családtörténeti kutatásokból fakadóan a Magyar Királyi Csendőrség története.

Nyelvismeret:

- Angol, német, latin, orosz.

NÉV: ERDŐS Gáborné
SZÜL. IDŐ: 1973
☎ : (+36/06-30) 838-0504
@: –
TAGSÁGI SZÁM: 210-249

Tanulmányok:

- Kereskedelmi középfokú szakiskola.

Végzettségek:

- Kereskedő.

Szakmai tevékenység:

- Árúbeszerző.

Ismeretek, tapasztalatok:

- A magyar történelem iránti érdeklődés. A nemzeti rendvédelem története terén autodidakta képzés.

Tudományos közéleti tisztségek és tagságok:

–

Kutatási Terület:

- A XX. századi magyar rendvédelem.

Nyelvismeret:

–

NÉV: Dr. HAJDÚ László
SZÜL. IDŐ: 1964.
☎ : (+36/06-70) 458-3582
@: heydan@freemail.hu
TAGSÁGI SZÁM: 110-250

Tanulmányok:

- 1991 Rendőrtiszti Főiskola;
- 1997 Közép Európai Rendőr Akadémia;
- 2001 Pécsi Tudományegyetem Jogtudományi Kar.

Végzettségek:

- rendőrtiszt, jogász.

Szakmai tevékenység:

- Szolnok Városi Rendőrkapitányság: 1991 Vizsgálati Alosztály előadó, 1992 Nyomozó Osztály Betörési Csoport nyomozó, 1994 Nyomozó Osztály Rablási Csoport főnyomozó, 1995 Életvédelmi Alosztály főnyomozó;
- Jász Nagykun Szolnok Megyei Rendőr-főkapitányság 1996 Bűnügyi Osztály Életvédelmi Alosztályán kiemelt főnyomozó, Szervezett Bűnözés elleni osztály kiemelt főnyomozó, 2005 Bűnügyi osztályvezető helyettes;
- Kétpó község önkormányzati jegyzője.

Ismeretek, tapasztalatok:

- A magyar történelem iránti érdeklődés. A nyomozó tevékenység nemzeti múltjával való foglalkozás, képzés.

Tudományos közéleti tisztségek és tagságok:

–

Kutatási Terület:

- A XIX–XX. századi magyar bűnügyi munka története.

Nyelvismeret:

- német.

NÉV: HORVÁTH Gyula

SZÜL. IDŐ: 1953.

☎ : (+36/06-20) 485-0090

@ : –

TAGSÁGI SZÁM: 110-248

Tanulmányok:

- Gépjármű-technikai középfokú szakiskola.

Végzettségek:

- Gépjárműtechnikus.

Szakmai tevékenység:

- Gépjárművezetés.

Ismeretek, tapasztalatok:

- A magyar történelem iránti érdeklődés. A nemzeti rendvédelem-történet terén autodidakta önképzés.

Tudományos közéleti tisztségek és tagságok:

–

Kutatási Terület:

- A XX. századi magyar rendvédelem.

Nyelvismeret:

–

NÉV: KOVÁCS Tamás
SZÜL. IDŐ: 1979.
☎ : (+36/06-30) 589-4372
@: kuznyecov.t@gmail.com
TAGSÁGI SZÁM: 110-244

Tanulmányok:

- 2003 Janus Pannonius Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar.

Végzettségek:

- Történész.

Szakmai tevékenység:

- Gyakorlatok: 1998 régészeti gyakorlat a vörsi Árpád kori temető feltárásában, 1999 levéltári gyakorlat a Somogy Megyei Levéltárban, 2000 múzeumi gyakorlat a Somogy Megyei Levéltárban, 2003 múzeumi gyakorlat a Holokauszt Dokumentációs Központ és Emlékgyűjtemény Közalapítvány-nál;

- Oktatás: Pannon egyetem Gazdaságtudományi Kar Közgazdaságtan Tan-szék 2004 egyetemi oktató, 2007 egyetemi tanársegéd, 2009 egyetemi adjunktus, Eötvös Lóránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar óraadó egyetemi oktató;

- Kutatási programok: 2008 Magyar Országos Levéltár Gazdasági Kormány-szervek Osztálya, 2008 Magyar tudományos Akadémia „Pártok, pártrendszerek, parlamentarizmus”

- 2007 doktorandusz.

Ismeretek, tapasztalatok:

- Régészeti, levéltárosi, múzeumi, oktatói, kutatói, külföldi tanulmányút Izraelben két ízben, Németországban hét ízben, Szlovákiában ösztöndíjjal.

Tudományos közéleti tisztségek és tagságok:

-

Kutatási Terület:

- A magyarországi holokauszt, a második világháború utáni gazdaság-történet, magyar rendvédelem a második világháborúban.

Nyelvismeret:

Angol középfok, latin középfok, francia társalgás, német alapfok.

NÉV: Dr. KOVÁCS Zoltán András

SZÜL. IDŐ: 1977.

☎ : (+36/06-30) 619-2030

@ : a.z.kovacs@t-online.hu

TAGSÁGI SZÁM: 110-245

Tanulmányok:

- Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar.

Végzettségek:

- Történész.

Szakmai tevékenység:

- Ph.D.

Ismeretek, tapasztalatok:

- Doktoranduszi kutatómunka.

Tudományos közéleti tisztségek és tagságok:

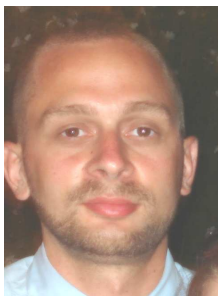
–

Kutatási Terület:

- A Szálasi kormány rendvédelmi rendszerének kutatása.

Nyelvismeret:

- Angol közép C,
- Orosz közép C,
- Latin közép C,
- Német.

NÉV: NAGY Ákos Péter
SZÜL. IDŐ: 1978
☎ : (+36/06-20) 982-3513
@: nagyakospeter@yahoo.com
TAGSÁGI SZÁM: 110-253

Tanulmányok:

- 1999–2002 Rendőrtiszti Főiskola;
- 2003–2006 Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem;
- 2009– Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Hadtudományi Doktori Iskola.

Végzettségek:

- Rendőrtiszt.

Szakmai tevékenység:

- 2002–2004 BRFK VII. kerületi rendőrkapitányság, 2004–2007 BRFK Felderítő Osztály, 2007– BM RSZVSZ;
- Előadások a Corvinus Egyetemen nemzetbiztonsági igazgatás téma-körével.

Ismeretek, tapasztalatok:

- 2001 június–július nyári gyakorlat Lipcsében

Tudományos közéleti tisztségek és tagságok:

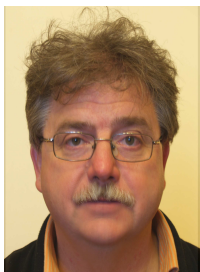
–

Kutatási Terület:

- RSZVSZ története.

Nyelvismeret:

- Német felső C;
- Angol alap C.

NÉV: Dr. OLASZ György
SZÜL. IDŐ: 1959
☎ : (+36/06-70) 394-3859
@: gyolasz@gmail.com
TAGSÁGI SZÁM: 110-252

Tanulmányok:

- 1978-1984 ELTE Bölcsészettudományi Kar.

Végzettségek:

- Nyelvész, francia és lengyel szak.

Szakmai tevékenység:

- 1984–1987 ELTE BTK Germanisztika és Romanisztika Tanszék, 1987–1992 MTA Nyelvtudományi Intézet;
- 1989–2000 Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem Újlatin Tanszék tanársegéd majd adjunktus, 2000–2004 Idegennyelvi Továbbképző Központ adjunktus, 2004– Rendőrtiszti Főiskola adjunktus, majd docens.

Ismeretek, tapasztalatok:

- Ösztöndíjak és tanulmányutak: 1982–1983 Párizs, 1984 Varsó, 1986–1987 Párizs, 1994 Párizs, 1995 Párizs.

Tudományos közéleti tisztségek és tagságok:

–

Kutatási Terület:

- Rendvédelmi szakkifejezések fejlődéstörténete.

Nyelvismeret:

- francia felső,
- lengyel felső,
- orosz közép,
- cigány (lovári) közép,
- német, holland, olasz, spanyol, latin, ógörög olvasás szinten.

NÉV: TÓTH Krisztina
SZÜL. IDŐ: 1974.
☎ : (+36/06-20) 374-1882
@: jeromoos@gmail.com
TAGSÁGI SZÁM: 210-247

Tanulmányok:

- 1993 Kandó Kálmán Villamosipari Műszaki Főiskola Székesfehérvári Számítástechnikai Intézete;
- Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Kar;
- 2001 ELTE Tolmácsképző Intézet Észtl-Magyar Szak;
- 2006 Fővárosi Állat- és Növénykert akkreditált zoopedagógusi képzés;
- 2008 Hagyományok Háza akkreditált magyar népmese és mesemondási továbbképzés.

Végzettségek:

- Informatikus, magyar tanár, észtl fordító és tolmács, zoopedagógus.

Szakmai tevékenység:

- 1995-2001 Miskolci Egyetem Szabó Lőrinc Kutatási Program, 1996–2000 a miskolci Új Holnap folyóirat korrektora, 1997–2000 idegen anyanyelvű hallgatók magyar oktatásában demonstrátor a miskolci egyetemen, 1999–2001 az MTA miskolci Szabó Lőrinc Kutatási Program, 2000 Macskakaparás Bt. műfordítás, nyelvoktatás, szerkesztés, előadások, 2001 Osiris Kiadónál észtl kontroll szerkesztés, 2001–2005 Tartui Egyetem magyar lektora, 2004 magyar-észtl mesemondó szemináriumok, 2006 Balassi Intézetben magyar irodalom oktatása, 2009 Rehab Center honlap szerkesztése.

Ismeretek, tapasztalatok:

- Oktatói, folyóirat- és honlapszerkesztői, tolmácsolási, lektorálási és kutatói.

Tudományos közéleti tisztségek és tagságok:

–

Kutatási Terület:

- Az észtl mese és mondavilág.

Nyelvismeret:

- Észtl felső;
- Angol felső;
- Orosz közép;
- Német alap.

NÉV: VALKÓ Gyula

SZÜL. IDŐ: 1950.

☎ : (+36/06-30) 230-7513

@ : gyulavalko@gmail.com

TAGSÁGI SZÁM: 110-251

Tanulmányok:

- 1983 Rendőrtiszti Főiskola;
- 2010 Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem.

Végzettségek:

- Rendőrtiszt, okleveles védelmi igazgatási menedzser.

Szakmai tevékenység:

- Rétsági Rendőrkapitányság 1971–1976 körzeti megbízott, 1976–1986 nyomozótiszt helyettes, 1983–1986 főnyomozó;
- Váci Rendőrkapitányság 1986–1989 főnyomozó, 1989–2001 kiemelt főnyomozó;
- 2001– a bányai polgárőrség elnöke és magányozó.

Ismeretek, tapasztalatok:

- Közrendvédelmi tevékenység és bűnügyi munka.

Tudományos közéleti tisztségek és tagságok:

–

Kutatási Terület:

- A magyarországi polgárőrségek története.

Nyelvismeret:

- szlovák.

PARÁDI József
Kitüntetettjeink 2010-ben

„Honos honestum deccoret inhonestum notat”
 (A méltó embert a kitüntetés díszíti, a méltatlant pedig megbélyegzi.)
 Publius Syrus kr.e. I. sz.

2010

ARTNER Ramona	☺
Dr. BEBESI Zoltán	☺ (2002 ☒)
BERKI Imre	☺
BERTA Gyula	* (2001 ☺, 2002 ☒, 2003 ✖, 2005 ◆)
Dr. BODA József	☒ (2002 ☺, 2003 *, 2005 ◆, 2007 *)
vitéz HUNYADI László	☺
Dr. JUHÁSZ István Ábel	☺
Dr. KÁLMÁN Zsolt	◆ (2001 ☺, 2005 *)
id. KOCSIS Tibor	☺
ifj. Kocsis Tibor Krisztián	☺
KONDR Endre	☺
KOVÁCS Tamás	☺
Dr. KOVÁCS Zoltán András	◆ (2009 ☺)
Dr. MEZEY Barna prof.	☒ (1998 ☺, 2001 ✖, 2003 ◆, 2006 *)
RÁCZ Árpád	✖ (2005 ☺)

Piktogram	A rendvédelem-történeti elismerések
☒	Rendvédelem-történetért Díj
☺	Rendvédelem-történetért Érdemrend a rendvédelem-történet kiváló művelőjének
*	Rendvédelem-történetért Érdemrend a rendvédelem-történet önzetlen támogatójának
◆	Rendvédelem-történetért Érdemkereszt a rendvédelem-történet kiváló művelőjének
✖	Rendvédelem-történetért Érdemkereszt a rendvédelem-történet önzetlen támogatójának
☺	Rendvédelem-történetért Érdemérem
mag.	Rendvédelem-történet magisztere

ARTNER Ramona
☎ : (+36-20) 915-0470
@ : artner.ramona@gmail.com
TAGSÁGI SZÁM: 208-236

Rendvédelem-történetért
Érdemérem

Sz.i.: 1954.

Iv.: Eötvös Lóránd Tudományegyetem bölcsészettudományi Kar.

Nyt.: Német.

Tf.: –

Of.: Főiskolai adjunktus

M.: –

T.: –

Tsz.: –

Tkf.: –

K.: –

Ho.: –

W.: –

Jelmagyarázat: **Sz.i.** = Születés ideje; **Iv.** = Iskolai végzettsége (legmagasabb); **Nyt.** = Nyelvtudása (elégséges a beszélt nyelv feltüntetése); **Tf.** = Tudományos fokozata (Tudományáganként a legmagasabb fokozat a tudományág feltüntetésével. Függetlenül a jelenleg hatályos jogi szabályozástól, tudományos fokozatként kérünk feltüntetni minden tudományos rangot, amelyet nem diploma-szerzési eljárás keretében szereztek); **Of.** = Oktatási fokozat (A legmagasabbat kérjük feltüntetni); **M.** = Publikált monográfiák; **T.** = Publikált tanulmány; **Tsz.** = Tagságok szervezetekben; **Tkf.** = Tudományos közéleti tisztségek; **K.** = Kötüntetései; **Ho.** = Hobbijai; **W.** = saját, személyes weboldala.

BEBESI Zoltán
☎ : (+36/06-30) 902-1459
@ : bebesiz@citromail.hu
TAGSÁGI SZÁM: 101-185

Rendvédelem-történetért Érdemérem

Sz.i.: 1966.

Iv.: Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem

Nyt.: Angol

Tf.: Ph.D.

Of.: Egyetemi adjunktus

Publikációs jegyzék (M. T.): Külön listán

Tsz.: –

Tkf.: –

K.: Életmentő Érdemérem, 2002

Ho.: Lövészet

W.: –

Jelmagyarázat: **Sz.i.** = Születés ideje; **Iv.** = Iskolai végzettsége (legmagasabb); **Nyt.** = Nyelvtudása (elégéses a beszélt nyelv feltüntetésével); **Tf.** = Tudományos fokozata (Tudományáganként a legmagasabb fokozat a tudományág feltüntetésével. Függetlenül a jelenleg hatályos jogi szabályozástól, tudományos fokozatként kérünk feltüntetni minden tudományos rangot, amelyet nem diploma-szerzési eljárás keretében szereztek); **Of.** = Oktatási fokozat (A legmagasabbat kérjük feltüntetni); **M.** = Publikált monográfiák; **T.** = Publikált tanulmány; **Tsz.** = Tagságok szervezetekben; **Tkf.** = Tudományos közéleti tisztségek; **K.** = Kitüntetései; **Ho.** = Hobbijai; **W.** = saját, személyes weboldala.

BERKI Imre
☎ : (+36/06-20) 424-1691
@ : berki.imre@gmail.com
TAGSÁGI SZÁM: 108-233

Rendvédelem-történetért Érdemérem

Sz.i.: 1973.

Iv.: Eötvös Lóránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar

Nyt.: Angol

Tf.: –

Of.: –

Publikációs jegyzék (M. T.): Külön listán

Tsz.: –

Tkf.: –

K.:

Ho.: –

W.: –

Jelmagyarázat: **Sz.** = Születés ideje; **Iv.** = Iskolai végzettsége (legmagasabb); **Nyt.** = Nyelvtudása (elégéses a beszélt nyelv feltüntetése); **Tf.** = Tudományos fokozata (Tudományganként a legmagasabb fokozat a tudományág feltüntetésével. Függetlenül a jelenleg hatályos jogi szabályozástól, tudományos fokozatként kérünk feltüntetni minden tudományos rangot, amelyet nem diploma-szerzési eljárás keretében szereztek); **Of.** = Oktatási fokozat (A legmagasabbat kérjük feltüntetni); **M.** = Publikált monográfiák; **T.** = Publikált tanulmány; **Tsz.** = Tagságok szervezetekben; **Tkf.** = Tudományos közéleti tisztségek; **K.** = Kitüntetései; **Ho.** = Hobbijai; **W.** = saját, személyes weboldala.

BERTA Gyula
☎ : (+36/06-30) 566-1175
@ : –
TAGSÁGI SZÁM: 101-186

Rendvédelem-történetért
Érdemrend
(támogató)

Sz.i.: 1944.

Iv.: Leningrádi Katonai Műszaki Főiskola

Nyt.: Orosz

Tf.: –

Of.: –

Publikációs jegyzék (M. T.): Külön listán

Tsz.: Somogy Megyei Honismereti Egyesület

Tkf.: –

K.: (2001 ☞, 2002 ☒, 2003 ✂, 2005 ☞)

Ho.: Numizmatika

W.: –

Jelmagyarázat: **Sz.i.** = Születés ideje; **Iv.** = Iskolai végzettsége (legmagasabb); **Nyt.** = Nyelvtudása (elégéses a beszélt nyelv feltüntetésével); **Tf.** = Tudományos fokozata (Tudományáganként a legmagasabb fokozat a tudományág feltüntetésével. Függetlenül a jelenleg hatályos jogi szabályozástól, tudományos fokozatként kérünk feltüntetni minden tudományos rangot, amelyet nem diploma-szerzési eljárás keretében szereztek); **Of.** = Oktatási fokozat (A legmagasabbat kérjük feltüntetni); **M.** = Publikált monográfiák; **T.** = Publikált tanulmány; **Tsz.** = Tagságok szervezetekben; **Tkf.** = Tudományos közéleti tisztségek; **K.** = Kitüntetései; **Ho.** = Hobbijai; **W.** = saját, személyes weboldala.

Dr. BODA József

☎:

@:

TAGSÁGI SZÁM: 101-187

Rendvédelem-történetért Díj

Sz.i.: 1953.

Iv.: Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Akadémia.

Nyt.: Angol, német.

Tf.: A hadtudomány egyetemi doktora ; Ph.D.

Of.: Címzetes egyetemi docens.

Publikációs jegyzék (M, T): Külön listán.

Tsz.: Magyar Ejtőernyősök Bajtársi Szövetsége (MEBESZ)

Tkf.: Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Alapítvány (SZBMRA) elnöke 2003-2010

K.: ♀ 2002 ; ✠ 2003 ; ⬠ 2006 ; ✨ 2007.

Ho.: Olvasás, sport.

W.: –

Jelmagyarázat: **Sz.i.** = Születés ideje; **Iv.** = Iskolai végzettsége (legmagasabb); **Nyt.** = Nyelvtudása (elégéses a beszélt nyelv feltüntetése); **Tf.** = Tudományos fokozata (Tudományáganként a legmagasabb fokozat a tudományág feltüntetésével. Függetlenül a jelenleg hatályos jogi szabályozástól, tudományos fokozatként kérünk feltüntetni minden tudományos rangot, amelyet nem diploma-szerzési eljárás keretében szereztek); **Of.** = Oktatási fokozat (A legmagasabbat kérjük feltüntetni); **M.** = Publikált monográfiák; **T.** = Publikált tanulmány; **Tsz.** = Tagságok szervezetekben; **Tkf.** = Tudományos közéleti tisztségek; **K.** = Kitüntetései; **Ho.** = Hobbijai; **W.** = saját, személyes weboldala.

vitéz HUNYADI László
☎ : (+36/06-30) 944-7234
@: vitezhunyadiilaszlo@t-online.hu
TAGSÁGI SZÁM: NEM TAG

Rendvédelem-történetért
Érdemérem

Sz.i.: 1947.

Iv.: Ötvös mestervizsga

Nyt.: Német.

Tf.: –

Of.: –

M.: –

T.: –

Tsz.: Történelmi Vitézi Rend, Szent László Lovagrend, Koronaörök Egyesülete

Tkf.: –

K.: –

Ho.: –

W.: –

Jelmagyarázat: **Szi.** = Születés ideje; **Iv.** = Iskolai végzettsége (legmagasabb); **Nyt.** = Nyelvtudása (elégéses a beszélt nyelv feltüntetésével); **Tf.** = Tudományos fokozata (Tudományáganként a legmagasabb fokozat a tudományág feltüntetésével. Függetlenül a jelenleg hatályos jogi szabályozástól, tudományos fokozatként kérünk feltüntetni minden tudományos rangot, amelyet nem diploma-szerzési eljárás keretében szereztek); **Of.** = Oktatási fokozat (A legmagasabbat kérjük feltüntetni); **M.** = Publikált monográfiák; **T.** = Publikált tanulmány; **Tsz.** = Tagságok szervezetekben; **Tkf.** = Tudományos közéleti tisztségek; **K.** = Kitüntetései; **Ho.** = Hobbijai; **W.** = saját, személyes weboldala.

Dr. JUHÁSZ István Ábel
☎ : (+36/06-20) 591-0820
@ : juhasz.istvan.abel@gmail.com
TAGSÁGI SZÁM: 107-230

Rendvédelem-történetért
Érdemérem

Sz.i.: 1968.

Iv.: Orvos és bölcsész diploma, angol-történelem szak.

Nyt.: angol, francia, holland, latin.

Tf.: –

Of.: –

M.: –

T.: –

Tsz.: –

Tkf.: –

K.: –

Ho.: kerékpározás, kirándulás

W.: –

Jelmagyarázat: **Sz.i.** = Születés ideje; **Iv.** = Iskolai végzettsége (legmagasabb); **Nyt.** = Nyelvtudása (elégésége a beszélt nyelv feltüntetésével); **Tf.** = Tudományos fokozata (Tudományáganként a legmagasabb fokozat a tudományág feltüntetésével. Függetlenül a jelenleg hatályos jogi szabályozástól, tudományos fokozatként kérünk feltüntetni minden tudományos rangot, amelyet nem diploma-szerzési eljárás keretében szereztek); **Of.** = Oktatási fokozat (A legmagasabbat kérjük feltüntetni); **M.** = Publikált monográfiák; **T.** = Publikált tanulmány; **Tsz.** = Tagságok szervezetekben; **Tkf.** = Tudományos közéleti tisztségek; **K.** = Kitüntetései; **Ho.** = Hobbijai; **W.** = saját, személyes weboldala.

Dr. KÁLMÁN Zsolt
☎ : (+36/06-70) 453-2704
@ : kalman.zsolt@kapos-net.hu
TAGSÁGI SZÁM: 101-195

Rendvédelem-történetért
Érdemkereszt
(művelő)

Sz.i.: 1970.

Iv.: Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem.

Nyt.: Német alap, orosz felső.

Tf.: Ph.D. hadtudomány

Of.: –

Publikációs jegyzék (M, T): Külön listán.

Tsz.: –

Tkf.: –

K.: (2001 ; 2005)

Ho.: Olvasás.

W.: –

Jelmagyarázat: **Sz.i.** = Születés ideje; **Iv.** = Iskolai végzettsége (legmagasabb); **Nyt.** = Nyelvtudása (elégéses a beszélt nyelv feltüntetésével); **Tf.** = Tudományos fokozata (Tudományáganként a legmagasabb fokozat a tudományág feltüntetésével. Függetlenül a jelenleg hatályos jogi szabályozástól, tudományos fokozatként kérünk feltüntetni minden tudományos rangot, amelyet nem diploma-szerzési eljárás keretében szereztek); **Of.** = Oktatási fokozat (A legmagasabbat kérjük feltüntetni); **M.** = Publikált monográfiák; **T.** = Publikált tanulmány; **Tsz.** = Tagságok szervezetekben; **Tkf.** = Tudományos közéleti tisztségek; **K.** = Kitüntetései; **Ho.** = Hobbijai; **W.** = saját, személyes weboldala.

id. KOC SIS Tibor

☎:

@:

TAGSÁGI SZÁM: 106-222

Rendvédelem-történetért
Érdemérem

Sz.i.: 1932.

Iv.: Műszaki Főiskola

Nyt.: –

Tf.: –

Of.: –

M.: –

T.: –

Tsz.: –

Tkf.: –

K.: –

Ho.: –

W.: –

Jelmagyarázat: **Sz.i.** = Születés ideje; **Iv.** = Iskolai végzettsége (legmagasabb); **Nyt.** = Nyelvtudása (elégséges a beszélt nyelv feltüntetésével); **Tf.** = Tudományos fokozata (Tudományáganként a legmagasabb fokozat a tudományág feltüntetésével. Függetlenül a jelenleg hatályos jogi szabályozástól, tudományos fokozatként kérünk feltüntetni minden tudományos rangot, amelyet nem diploma-szerzési eljárás keretében szereztek); **Of.** = Oktatási fokozat (A legmagasabbat kérjük feltüntetni); **M.** = Publikált monográfiák; **T.** = Publikált tanulmány; **Tsz.** = Tagságok szervezetekben; **Tkf.** = Tudományos közéleti tisztségek; **K.** = Kitüntetései; **Ho.** = Hobbijai; **W.** = saját, személyes weboldala.

ifj. KOC SIS Tibor Krisztián
☎ : (+36/06-70) 779-9347
@ : kocsis.t.krisztian@gmail.com
TAGSÁGI SZÁM: 107-232

Rendvédelem-történetért Érdemérem

Sz.i.: 1978.

Iv.: Főiskola

Nyt.: Angol.

Tf.: –

Of.: –

M.: –

T.: –

Tsz.: –

Tkf.: –

K.: –

Ho.: Olvasás.

W.: –

Jelmagyarázat: **Sz.i.** = Születés ideje; **Iv.** = Iskolai végzettsége (legmagasabb); **Nyt.** = Nyelvtudása (elégéses a beszélt nyelv feltüntetéssel); **Tf.** = Tudományos fokozata (Tudományáganként a legmagasabb fokozat a tudományág feltüntetésével. Függetlenül a jelenleg hatályos jogi szabályozástól, tudományos fokozatként kérünk feltüntetni minden tudományos rangot, amelyet nem diploma-szerzési eljárás keretében szereztek); **Of.** = Oktatási fokozat (A legmagasabbat kérjük feltüntetni); **M.** = Publikált monográfiák; **T.** = Publikált tanulmány; **Tsz.** = Tagságok szervezetekben; **Tkf.** = Tudományos közéleti tisztségek; **K.** = Kötöttetése; **Ho.** = Hobbijai; **W.** = saját, személyes weboldala.

KONDOR Endre
☎ : (+36/06-30) 997-5521
@ : joli10@t-online.hu
TAGSÁGI SZÁM: NEM TAG

Rendvédelem-történetért
Érdemérem

Sz.i.: 1949.

Iv.: Főiskola

Nyt.: Orosz alap.

Tf.: –

Of.: –

M.: –

T.: –

Tsz.: Körmendi Hagyományörzők Klubja

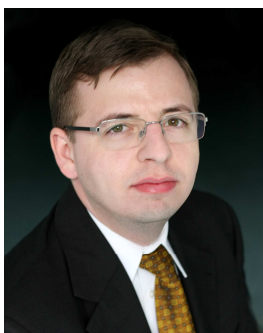
Tkf.: –

K.: Haza Szolgálatában 15, 20, 25, 30, 35 év. Haza Szolgálatáért Érdemérem
ezüst és arany, Szent László Emlékérem, HM ezüst emlékérem 2008.

Ho.: –

W.: –

Jelmagyarázat: **Sz.i.** = Születés ideje; **Iv.** = Iskolai végzettsége (legmagasabb); **Nyt.** = Nyelvtudása (elégéses a beszélt nyelv feltüntetése); **Tf.** = Tudományos fokozata (Tudományáganként a legmagasabb fokozat a tudományág feltüntetésével. Függetlenül a jelenleg hatályos jogi szabályozástól, tudományos fokozatként kérünk feltüntetni minden tudományos rangot, amelyet nem diploma-szerzési eljárás keretében szereztek); **Of.** = Oktatási fokozat (A legmagasabbat kérjük feltüntetni); **M.** = Publikált monográfiák; **T.** = Publikált tanulmány; **Tsz.** = Tagságok szervezetekben; **Tkf.** = Tudományos közéleti tisztségek; **K.** = Kitétetései; **Ho.** = Hobbijai; **W.** = saját, személyes weboldala.

KOVÁCS Tamás
☎ : (+36/06-30) 589-4372
@ : kuznyecov.t@gmail.com
TAGSÁGI SZÁM: 110-244

Rendvédelem-történetért
Érdemérem

Sz.i.: 1979.

Iv.: Pécsi Tudományegyetem bölcsész történelem szak,

Nyt.: Latin, angol, francia, német.

Tf.: –

Of.: egyetemi adjunktus

Publikációs jegyzék (M. T.): Külön listán

Tsz.: Magyar Történelmi Társulat, Magyar Rendészettudományi Társaság

Tkf.: –

K.:

Ho.: Olvasás, sakk.

W.: –

Jelmagyarázat: **Sz.i.** = Születés ideje; **Iv.** = Iskolai végzettsége (legmagasabb); **Nyt.** = Nyelvtudása (elégéses a beszélt nyelv feltüntetésével); **Tf.** = Tudományos fokozata (Tudományáganként a legmagasabb fokozat a tudományág feltüntetésével. Függetlenül a jelenleg hatályos jogi szabályozástól, tudományos fokozatként kérünk feltüntetni minden tudományos rangot, amelyet nem diploma-szerzési eljárás keretében szereztek); **Of.** = Oktatási fokozat (A legmagasabbat kérjük feltüntetni); **M.** = Publikált monográfiák; **T.** = Publikált tanulmány; **Tsz.** = Tagságok szervezetekben; **Tkf.** = Tudományos közéleti tisztségek; **K.** = Kitüntetései; **Ho.** = Hobbijai; **W.** = saját, személyes weboldala.

Dr. KOVÁCS Zoltán András
☎: (+36/06-30) 619-2030
@: a.z.kovacs@t-online.hu
TAGSÁGI SZÁM: 110-245

Rendvédelem-történetért
Érdemkereszt
(művelő)

Sz.i.: 1977.

Iv.: Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar.

Nyt.: Angol, orosz, latin, német.

Tf.: Ph.D.

Of.: –

Publikációs jegyzék (M, T): Külön listán.

Tsz.: –

Tkf.: –

K.: 2002 ☞

Ho.: vitorlázás

W.: –

Jelmagyarázat: **Sz.i.** = Születés ideje; **Iv.** = Iskolai végzettsége (legmagasabb); **Nyt.** = Nyelvtudása (elégséges a beszélt nyelv feltüntetésével); **Tf.** = Tudományos fokozata (Tudományáganként a legmagasabb fokozat a tudományág feltüntetésével. Függetlenül a jelenleg hatályos jogi szabályozástól, tudományos fokozatként kérünk feltüntetni minden tudományos rangot, amelyet nem diploma-szerzési eljárás keretében szereztek); **Of.** = Oktatási fokozat (A legmagasabbat kérjük feltüntetni); **M.** = Publikált monográfiák; **T.** = Publikált tanulmány; **Tsz.** = Tagságok szervezetekben; **Tkf.** = Tudományos közéleti tisztségek; **K.** = Kitüntetései; **Ho.** = Hobbijai; **W.** = saját, személyes weboldala.

Dr. MEZEY Barna prof.

☎:

@: mbarna@ajk.elte.hu

TAGSÁGI SZÁM: 191-030

Rendvédelem-történetért
Díj

Sz.i.: 1953.

Iv.: ELTE Állam- és Jogtudományi Kar

Nyt.: Német, latin.

Tf.: Kandidátus

Of.: Egyetemi tanár

Publikációs jegyzék (M, T): Külön listán.

Tsz. + Tkf.:

Tagság magyar tudományos és szakmai szervezetekben:

- A Szemere Bertalan Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság (1992–);
- Európai Jogakadémia alapító tagja (1999–);
- Finkey Ferenc Büntetőjogi Reform Társaság alapító tagja (1991–);
- Magyar Börtönügyi Társaság alapító tagja (1990);
- Magyar Jogász Egylet (1990–);
- Magyar Jogász Szövetség (1977–1990);
- Magyar Jogász Egylet (1990–);
- Magyar Kánonjogi Társaság (2004–);
- Magyar Kriminológiai Társaság (1990–);
- Magyar Történelmi Társulat (1977–);
- Magyar Tudományos Akadémia köztestületi tag (1992–);
- Politikatudományi Társaság (1994–);
- Protestáns Közművelődési Egyesület (1989–1999);
- Tudományos Ismeretterjesztő Társulat (1977–1989);

Tisztségek tudományos és szakmai szervezetekben:

- Magyar Börtönügyi Társaság (elnökségének tagja 1991–2001, alelnöke 2001–2008, elnöke 2008–);

- Magyar Börtönügyi Társaság Történeti Szekciójának elnöke (1991–2001);
- Magyar Jogász Szövetség Római jogi és Jegtörténeti Szakosztályának titkára (1985–1990);
- Magyar Jogászegylet Jegtörténeti Osztályának titkára (1990–1995), elnöke (2007–);
- Magyar Tudományos Akadémia Állam- és Jogtudományi Bizottság, Jegtörténeti Albizottsága titkára (1996–1999), elnöke (2002–2005);
- Magyar Tudományos Akadémia nem akadémikus köztestületi tagok választott közgyűlési képviselője;
- Tehetségért Mozgalom jogi ágazatának országos elnöke (1992–1996);

Bizottsági tagságok tudományos és szakmai szervezetekben:

- Az Európai Közigazgatási Képzési Ösztöndíj Bizottság tagja (2000–2003);
- A Büntetés-Végrehajtás Országos Parancsnoka tanácsadó Testületének tagja (1999–2006);
- Korrupciós jelenségek az önkormányzati közigazgatásban kutatási projekt NFT ROP3.1.1. Szakértői Testület tagja (2006);
- Magyar Akkreditációs Bizottság Állam-jog és politikatudományok Bizottságának tagja (2001–2007);
- Magyar Börtönügyi Társaság elnökségének tagja (1991–);
- Magyar Börtönügyi Társaság Történeti Szekciójának tagja (1991–);
- Magyar Jogász Egylet Tudományos Bizottságának tagja (2007–);
- Magyar Tudományos Akadémia IX. Osztály Jegtörténeti Albizottságának tagja (1996–);
- Magyar Tudományos Akadémia elnökségének a nem akadémikus köztestületi tagok választott közgyűlési doktorok társadalomtudományi képviselői által választott tagja (2007–);
- Magyar Tudományos Akadémia IX. Gazdaság- és Jogtudományos Osztályának nem akadémikus köztestületi tagok közgyűlési társadalomtudományi képviselői által választott tagja (2007–);
- Magyar Tudományos Akadémia Vezetői Kollégiumának a nem akadémikus köztestületi tagok közgyűlési társadalomtudományi képviselői által választott tagja (2009–);
- Országos Igazságszolgáltatási Tanács Oktatási Tudományos Tanácsának tagja (2006–2009);
- Országos Kutatási Alapprogramok (OTKA) Társadalomtudományi Kollégiumának tagja (2001–2004);

Tagságok külföldi tudományos és szakmai szervezetekben:

- Wiener Dekanenkonferenz für Wissenschaftliche Forschungsarbeit in Mittel- und Osteuropa alapító tagja (2008);
- International Commission for the History of Representative and Parliamentary Institutions (2002-től);

K.: (1998 ♀, 2001 ♂, 2003 ♀, 2006 ♀)

Ho.: Természetjárás.

W.: –

Jelmagyarázat: **Sz.** = Születés ideje; **Iv.** = Iskolai végzettsége (legmagasabb); **Nyt.** = Nyelvtudása (elégéses a beszélt nyelv feltüntetése); **Tf.** = Tudományos fokozata (Tudományáganként a legmagasabb fokozat a tudományág feltüntetésével. Függetlenül a jelenleg hatályos jogi szabályozástól, tudományos fokozatként kérünk feltüntetni minden tudományos rangot, amelyet nem diploma-szerzési eljárás keretében szereztek); **Of.** = Oktatási fokozat (A legmagasabbat kérjük feltüntetni); **M.** = Publikált monográfiák; **T.** = Publikált tanulmány; **Tsz.** = Tagságok szervezetekben; **Tkf.** = Tudományos közéleti tisztségek; **K.** = Kitüntetései; **Ho.** = Hobbijai; **W.** = saját, személyes weboldala.

RÁCZ Árpád

☎: (+36/06-1) 402-1848

@: rubicon@t-online.hu

TAGSÁGI SZÁM: NEM TAG

Rendvédelem-történetért
Érdemkereszt
(támogató)

Sz.i.:

Iv.: Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar

Nyt.:

Tf.: –

Of.: –

M.: –

T.: –

Tsz.: –

Tkf.: –

K.: (2005 8)

Ho.:

W.: –

Jelmagyarázat: **Sz.i.** = Születés ideje; **Iv.** = Iskolai végzettsége (legmagasabb); **Nyt.** = Nyelvtudása (elégéséges a beszélt nyelv feltüntetése); **Tf.** = Tudományos fokozata (Tudományáganként a legmagasabb fokozat a tudományág feltüntetésével. Függetlenül a jelenleg hatályos jogi szabályozástól, tudományos fokozatként kérünk feltüntetni minden tudományos rangot, amelyet nem diploma-szerzési eljárás keretében szereztek); **Of.** = Oktatási fokozat (A legmagasabbat kérjük feltüntetni); **M.** = Publikált monográfiák; **T.** = Publikált tanulmány; **Tsz.** = Tagságok szervezetekben; **Tkf.** = Tudományos közéleti tisztségek; **K.** = Kitüntetései; **Ho.** = Hobbijai; **W.** = saját, személyes weboldala.

**Rendvédelem-történetért munkássággal rendelkező
kitüntetettek publikációs jegyzékei**

A publikációs jegyzékek a tudományos művekkel szemben támasztott követelményeknek megfelelő alkotásokat tartalmazták

Dr. BEBESI Zoltán publikációs jegyzéke

A jegyzék nem tartalmazza a kitüntetett kiadatlan előadásait

TANULMÁNYOK

¹ A kokalevéltől a kokainig. In ? (szerk.): *Győr Megyei Levéltár évkönyve*. Győr, 2001, Győr Megyei Levéltár.

² Kaszinók és a bűnözés kapcsolata. In ? (szerk.): *Győr Megyei Levéltár évkönyve*. Győr, 2001, Győr Megyei Levéltár.

³ Balatoni vízi csendőrség. *Siófoki hírek*, XIII.évf. (? év) 4. sz. ?-? . p.

⁴ A kábítószer fogyasztás Magyarországon. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XI.évf. (2005) 13. sz. 5-14. p. A tanulmány korábbi változata 1998 februárjában Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság Csendőrség-történeti Szakosztálya által szervezett tudományos rendezvénysorozat első szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített s átdolgozott változata.

⁵ A dél-amerikai – speciálisan kiképzett – rendőri erők harca a kokain ellen. *Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Hallgatói közlemények*, VI.évf. 1. különszám.

⁶ [Titkosszolgálati módszerek a terrorizmus elleni harcban.] *AARMS*,

⁷ Az amerikai bázis környezetének biztonsági kérdései és az ebből adódó rendőri feladatok ma Magyarországon.

⁸ „2003. A szervezet bűnözés a Dráva mentén. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság Dél-dunántúli Szekciójának konferenciáiról készült különszámban.” Kedves Zoli, ilyen című tanulmányod nem érkezett a szerkesztőségünkhöz, továbbá a Rendvédelem-történeti Füzeteknek az általad jelölt tartalmú különszáma nem létezik.

⁹ A kábítószerhez kötődő bűnözés elleni küzdelem Magyarországon a kilencvenes évektől kezdődően Budapest, Kékfa Egyesület.

¹⁰ A légi támogatás szerepe a terrorizmus és kábítószer bűnözés elleni harcban. Budapest, 2004, Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Repülőműszaki Intézete.

¹¹ A kábítószer Európába való elterjedése Magyarországon. (Zoli, biztos hogy ez a cím? Ugyanis így értelmetlen.)

¹² Narkóterrorizmus. *Kard és toll*

¹³ A jelentősebb dél-amerikai terrorszervezetek szerepe a kábítószer bűnözésben és az ellenük folytatott harc.

Dr. BEBESI Zoltán publikációs jegyzéke

A jegyzék nem tartalmazza a kitüntetett kiadatlan előadásait

TANULMÁNYOK

¹ A kokalevéltől a kokainig. In BANA József (szerk.): *Győr Megyei Levéltár évkönyve*. Győr, 2001, Győr Megyei Levéltár.

² Kaszinók és a bűnözés kapcsolata. BANA József (szerk.): *Győr Megyei Levéltár évkönyve*. Győr, 2001, Győr Megyei Levéltár. 128–132. p.

³ Balatoni vízi csendőrség. *Siófoki hírek*, XIII. évf. (2001) 4. sz. 4–5. p.

⁴ A kábítószer fogyasztás Magyarországon. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XI. évf. (2005) 13. sz. 5–14. p. A tanulmány korábbi változata 1998 februárjában Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti tudományos Társaság Csendőrség-történeti Szakosztálya által szervezett tudományos rendezvénysorozat első szimpoziumján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített s átdolgozott változata.

⁵ A dél-amerikai – speciálisan kiképzett – rendőri erők harca a kokain ellen. *Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Hallgatói közlemények*, VI. évf. (2001) 1. különszám. 147–161. p.

⁶ „2003. A szervezet bűnözés a Dráva mentén. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság Dél-dunántúli Szekciójának konferenciáiról készült különszámban.” Kedves Zoli, ilyen című tanulmányod nem érkezett a szerkesztőségünkhöz, továbbá a Rendvédelem-történeti Füzeteknek az általad jelölt tartalmú különszáma nem létezik.

⁷ A jelentősebb dél-amerikai terroriszervezetek szerepe a kábítószer bűnözésben és az ellenük folytatott harc. *Felderítő Szemle*, IV. évf. (2005) 1. sz. 88–100. p.

BERKI Imre publikációs jegyzéke

A jegyzék nem tartalmazza a kitüntetett kiadatlan előadásait és az interneten publikált tanulmányait

MONOGRÁFIÁK ÉS KISMONOGRÁFIÁK

¹ *A Lipótvárosi Casino története*. Budapest, 2001, BM Kiadó.

TANULMÁNYOK

² Az 1956-57. évi sortüzek története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XIII. évf. (2007) 16. sz. 25–32. p. A tanulmány korábbi változata 2002 november 12-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A rendvédelmi szakképzés története” című XVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített s átdolgozott változata.

³ VÁGI Lajos alezredes visszaemlékezése a Határőrség megalakulására. *ArchivNet*, X. évf. (2010) 6. sz.

⁴ A magyar határőrség újjászervezése 1946-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XXI. évf. (2011) 25. sz. (szerkesztés alatt) A tanulmány korábbi változata 2009. október 9-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A kiegyezéstől az ezredfordulóig felszámolt országos hatáskörű magyar rendvédelmi testületek” című XXIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített s átdolgozott változata.

RECENZÍÓK

⁵ MAJTÉNYI György: K-vonal. Uralmi elit és luxus a szocializmusban. Budapest, 2009, Nyitott Könyvműhely, 312 p. /Regényes történelem./ Recenzió. *Korai társadalomtudományi folyóirat*, XI. évf. 40. sz.

⁶ KATONA Csaba – RÁCZ Attila (szerk.): *Hangulatjelentések a fővárosból 1988 októberétől 1989 októberéig*. Budapest, 2010, Budapest Főváros Levéltára – Magyar Országos Levéltár, 308 p. /Budapest Főváros Levéltára forráskiadványai./ Recenzió. *Levéltári Közlemények*, (szerkesztés alatt).

BERTA Gyula publikációs jegyzéke

A jegyzék nem tartalmazza a kitüntetett kiadatlan előadásait

MONOGRÁFIÁK ÉS KISMONOGRÁFIÁK

¹ *Kaposvár rendőrségének története*. Kaposvár, 2001, Kaposvár Város Köbiztonságáért Alapítvány.

² *Betyárok, börtönök, hóhérok Somogyban*. Kaposvár, 2002, Somogy Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet – Somogy Megyei Honismereti Egyesület.

³ *Börtön, börtön, börtön*. Kaposvár, 2005, Somogy Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet.

⁴ *Somogyország pandúrjainak története 1766-1884*. Marcali, 2000, Marcali Városi Helytörténeti Múzeum.

Dr. BODA József publikációs jegyzéke

A jegyzék nem tartalmazza a kitüntetett kiadatlan előadásait és az interneten publikált tanulmányait

TANULMÁNYOK:

¹ Faji megkülönböztetés, bűn és etika a magyar rendőrségnél. *Magyar Rendészet*, I évf. (2000) 3-4. sz. 103–115. p.

² Nemzetközi oktatás és képzés a magyar rendvédelmi szerveknél. *Belügyi Szemle*, XLIX.évf. (2001) 10. sz. 59–79. p.

³ The Hungarian Experience of Training Civilian Police [A magyar tapasztalatok a Polgári Rendőrség képzésében] In Monica BLAGESCU – Albrecht SCHNABEL (szerk.): *Reforming UN Peace Operations: New Challenges for Peacekeeping Training*. [Az ENSZ Békefenntartó Műveletek Reformja: Új kihívások a békefenntartói képzésben.] Tokyo, 2002, United Nations University, 77–80. p.

⁴ A terrorizmus egy volt „terrorista” szemével. *Belügyi Szemle*, L. évf. (2002) 6-7. sz. 127–155. p.

⁵ A nemzetközi terrorizmus és az ellene való összefogás szükségessége, lehetőségei. *Nemzetvédelmi Egyetemi Közlemények*, VII. évf. (2002) 4. sz. 69–76. p. A tanulmány korábbi változata 2002. november 14-én Budapesten hangzott el a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Kossuth Lajos hadtudományi Kar Doktori Iskolájának a rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

⁶ A magyar rendészeti békefenntartás kialakulása és fejlődése. *Magyar Rendészet*, III. évf. (2003) 1–2. sz. 189–199. p.

⁷ A belügyminisztérium nemzetközi válságkezelése és a békefenntartás. *Magyar Rendészet*, III. évf. (2003) 3. sz. 49–52. p.

⁸ Magyarország részvétele a polgári válságkezelésben. *Magyar Rendészet*, IV. évf. (2004) 2. sz. 123–125. p.

⁹ A budapesti Nemzetközi Rendészeti Akadémia és Magyarország EU csatlakozása. *Belügyi Szemle*, LII. évf. (2004) 5. sz. 125–132. p.

¹⁰ UNOMIG CIVPOL strategic plan. [Az ENSZ grúziai Megfigyelői Misszió Polgári Rendőrségének két éves stratégiai terve.] *Magyar Rendészet*, V. évf. (2005) 1. sz. 97–106. p.

¹¹ A magyar rendvédelmi erők szerepe a békefenntartásban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XI. évf. (2005) 13. sz. 27–30. p. A tanulmány korábbi változata 1998. februárjában Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság Csendőrség-történeti Szakosztálya által szervezett tudományos rendezvénysorozat első szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

¹² József BODA – Kornely KAKACHIA: *From Revolution to Reform: Georgia's Struggle with Democratic Institution Building and Security Sector Reform The Current Status of Police Reform in Georgia*. [A forradalomtól a reformig. Grúzia küzdelme a demokratikus intézmények kiépítéséért és a biztonsági szektor reformjáért. A rendőrségi reform jelenlegi helyzete Grúziában.] Tbiliszi, 2005, DCAF. Chapter 12. 1–12. p.

¹³ Transformation – coordination of police in the security sector reform context. [A rendőrség átalakítása-vezetése a biztonsági szektor reformjának a tükrében.] *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XI. évf. (2005) 14. sz. 5–14. p. A tanulmány korábbi változata 2000. november 8-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „Az ezer éves magyar rendvédelem.” című XIV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

¹⁴ Rendőri tanácsadó munka konfliktus övezetben. In HAUZINGER Zoltán (szerk.): *Tanulmányok a „Határőrség és a rendőrség az integrált rendvédelemben” című tudományos konferenciáról*. Pécs, 2006, Magyar Hadtudományi Társaság.

saság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoportja, 171–177. p. /Pécsi határőr Tudományos Közlemények, VI./

¹⁵ Dilip K. DAS (szerk.) *World Police Encyclopedia*. [A világ rendőr enciklopédiája.] Volume 1. Hungary. 368–377. p. New York–London, 2006, Routledge – Taylor & Francis Group.

¹⁶ Tizenöt éves a Magyar Ejtőernyősök Bajtársi Szövetsége. In BODA József (szerk.): *15 éves a Magyar Ejtőernyősök Bajtársi Szövetsége, Ejtőernyős emlékhelyek Magyarországon*. Budapest, 2006, Magyar Ejtőernyősök Bajtársi Szövetsége, 18–31. p.

¹⁷ Magyar Ejtőernyősök Bajtársi Szövetsége. In MAGYAR Sándor (szerk.): *A honvédelmi minisztériummal kapcsolatban álló társadalmi szervezetek almanachja*. Budapest, 2006, Zrínyi Kiadó, 45–46. p.

¹⁸ Magyar ejtőernyős bajtársak Portugáliában. In ANGYAL László (szerk.): *Red Bull légi verseny*. Budapest, 2006, Avitor, (független repülési magazin) 52–53. p.

¹⁹ A nemzetközi oktatás és képzés története a magyar rendvédelmi szervezeteknél. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XIII. évf. (2007) 16. sz. 33–45. p. A tanulmány korábbi változata 2002. november 12-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A rendvédelmi szakképzés története*.” című XVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

²⁰ A terrorizmus rövid története és az ellene való fellépés lehetőségei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XIII. évf. (2007) 16. sz. 46–51. p. A tanulmány korábbi változata 2002. november 12-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A rendvédelmi szakképzés története*.” című XVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

²¹ Az Európai Rendőr Akadémia (CEPOL). In SZERENCSES Mónika (szerk.): *Határrendészeti Tanulmányok*. IV. évf. (2007) 2. különszám. 165–180. p.

²² Taking Stock of Security Sector Reform in South East Europe: Police and Justice Reform Security. [A biztonsági szektor reformjának áttekintése Dél-Kelet Európában: A rendőrség és igazságszolgáltatás reformja a biztonságban.] In Anja H. EBNOETHER – Ernst M. FELBERBAUER – Mladen STANIČIĆ (szerk.): *Security Sector Reform in South East Europe –from a Necessary Remedy to a Global Concept*. [A biztonsági szektor reformja Délkelet Európában, a szükséges jogorvoslattól a globális kon-cepcióig.] Bécs, 2007, Reprocenter. 89–97. p.

²³ Faji megkülönböztetés, bűn és etika a magyar rendőrségnél a XXI. században. In CSÁNYI Klára (szerk.): *A cigányság és a rendvédelem viszonyának néhány aktuális kérdése magyarországi és nemzetközi kitekintésben*. Budapest, 2008, Az Európai Roma Rendvédelmi Bajtársi Közhasznú Egyesület kiadványa. 83–96. p.

²⁴ Az Európai Ejtőernyős Szövetség. In HEGEDŰS Dezső (szerk.): *A repülés-történeti konferencia közleményei*. Budapest, 2008², Magyar Repüléstörténeti Társaság, 311–313. p. /A repüléstörténeti konferencia közleményei XXXIII./

²⁵ Rend- és békefenntartási feladatok külföldön. In GARAMVÖLGYI László (szerk.): *Rendőrség 2008-as évkönyve*. Budapest, 2009, ORFK. 23–33. p.

²⁶ Fraternal Association of Hungarian Parachutists. [Magyar Ejtőernyősök Bajtársi Szövetsége-MEBSZ.] In Jozsef BODA (szerk.): *The History of the European Parachute Union across the History of each Member Country*. [Az európai ejtőernyős szövetség története a tagállami szervezetek történetén keresztül.] Budapest, 2009, Nemzetközi Oktatási és Polgári Válságkezelési Központ. 35–37. p.

²⁷ Military Parachute History of Hungary. [A magyar katonai ejtőernyőzés története.] In Jozsef BODA (szerk.): *The History of the European Parachute Union across the History of each Member Country*. [Az európai ejtőernyős szövetség története a tagállami szervezetek történetén keresztül.] Budapest, 2009, Nemzetközi Oktatási és Polgári Válságkezelési Központ. 101–111. p.

²⁸ Europeanisation of the Hungarian National Police. Policing in Europe. [A magyar rendőrség európaizálása. Rendőrség Európában.] *Journal of Police Studies*, XV. évf. (2010) 3. sz. 181–198. p.

²⁹ A katonai, rendőri és civil (nem katonai) feladatok kölcsönkapcsolatának komplex értelmezése. *Hadtudomány*, XX. évf. (2010) 1–2. sz. 15–26. p.

³⁰ A Magyar Ejtőernyősök Bajtársi Szövetsége. In TÓTH Sándor (szerk.): *Húsz éves a Bajtársi Egyesületek Országos Szövetsége*. Budapest, 2010, Bajtársi Egyesületek Országos Szövetsége. 172–176. p.

³¹ A magyar rendvédelmi békefenntartás múltja és jelene. In SZABÓ Miklós (szerk.): *A magyar rendvédelmi erők szerepe a nemzetközi béke és stabilitás megteremtésében*. Budapest, 2010, Nemzetközi Oktatási és Polgári Válságkezelési Központ. 6–10. p.

³² ENSZ megfigyelői misszió Grúziában (UNOMIG). In SZABÓ Miklós (szerk.): *A magyar rendvédelmi erők szerepe a nemzetközi béke és stabilitás megteremtésében*. Budapest, 2010, Nemzetközi Oktatási és Polgári Válságkezelési Központ. 76–79. p.

REGISZTRÁLT KÉZIRATOK:

³³ *A mélységi felderítés fejlődése, helye és szerepe az új védelmi alapelvekben*. Egyetemi doktori disszertáció (ZMNE). Budapest, 1995.

³⁴ *A rendvédelmi békefenntartás kialakulása, fejlődése, helye és szerepe a XXI. században*. Ph.D. disszertáció (ZMNE). Budapest, 2006.

Dr. KÁLMÁN Zsolt publikációs jegyzéke

A jegyzék nem tartalmazza a kitüntetett kiadatlan előadásait

TANULMÁNYOK:

¹ KÓSA László társszerzőségével: Az IFOR/SFOR csapatmozgások rendőri biztosításának tapasztalatai. *Belügyi Szemle*, XLV. évf. (1997) 5. sz. 76–86. p.

² A kaposvári rendőrkapitányság rövid története 1849–1928. *Belügyi Szemle*, XLV. évf. (1997) 6. sz. 113–114. p.

³ KÓSA László társszerzőségével: A rendőrség és az önkormányzatok kapcsolata a rendszerváltás után. *Belügyi Szemle*, XLVIII. évf. (2000) 10. sz. 68–73. p.

⁴ A császári és a királyi csendőrség Somogy vármegyében. *Belügyi Szemle*, közlésre elfogadva.

⁵ Somogy vármegye rendvédelme. In BERTA Gyula (szerk.): *Somogy rendvédelem-története*. Kaposvár, 2002, Kaposvár önkormányzata. 41–46. p.

⁶ A bűnmegelőzés Somogy megyei szervezete. In HAUZINGER Zoltán (szerk.): *Tanulmányok a „Magyar határellenőrzés európai biztonság” című tudományos konferenciáról*. Pécs, 2004, Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoportja. 275–278. p. /Pécsi Határőr Tudományos Közlemények. 3./

⁷ KÓSA László társszerzőségével: A rendőrség és az önkormányzatok kapcsolata a rendszerváltás utáni években. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, X. évf. (2000) 12. sz. 65–67. p. A tanulmány korábbi változata 1999. október 6-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A közigazgatás, a véderő és a rendvédelem kapcsolatának változásai a polgári magyar állam időszakában*” című XII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

⁸ A Magyar Királyi Csendőrség tevékenysége Somogy Vármegyében a megalakulástól 1903-ig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XIV. évf. (2008) 17. sz. 26–36. p. A tanulmány korábbi változata 2003. november 11-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A rendvédelem humán viszonyai*” című XVII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

⁹ Somogy Vármegye Bűnüldözési tapasztalatai a kiegyezéstől az első világháborúig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2008) 19. sz. 60–63. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 6-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

¹⁰ A Magyar Királyi Csenedőrség elhelyezése Somogy Vármegyében az újjászervezéstől 1914-ig. AARMS közlésre elfogadva.

REGISZTRÁLT KÉZIRATOK:

¹¹ A gyalogsági harcjármű figyelőrendszerei, irányzó-berendezése. A berendezések alkalmazáshoz történő előkészítése, alkalmazása. Szakdolgozat. Kosuth Lajos Katonai Főiskola KLKF. Kézirat. Szentendre, 1991.

¹² Fegyveres biztonsági őrség működése és szakfelügyelete. Szakdolgozat. Rendőrtisztai Főiskola RTF. Kézirat. Budapest, 1994.

¹³ A Magyar Köztársaság rendőrségének szervezeti kialakítása, annak aktuális kérdései. Szakdolgozat. Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem ZMNE. Kézirat. Budapest, 2001.

¹⁴ A Magyar Királyi Csenedőrség működése Somogy Vármegyében 1848-1914. Doktori (Ph.D.) disszertáció. Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem ZMNE. Budapest, 2010.

KOVÁCS Tamás publikációs jegyzéke

A jegyzék nem tartalmazza a kitüntetett által készített forrásismertetések, recenziókat, szerkesztéseket, lektorálásokat, továbbá csak az interneten publikált alkotásokat, összesen 30 mű.

MONOGRÁFIÁK ÉS KISMONOGRÁFIÁK:

¹ Rendőrségi célkeresztben a szélsőjobb. Dr. Sombor Schweinitzer József feljegyzése a szélsőjobboldali mozgalmakról 1932-1943. Budapest, 2009, Gondolat. 158 p.

TANULMÁNYOK:

² Politikai rendőrség a Horthy korban. *Rubicon*, XX. évf. (2010) 3. sz. 24–29. p.

³ Gondolatok egy (állam)biztonsági csúciszervről, az Államvédelmi Központ felállítása és főbb feladatai 1942-1944. In ZADRAVE CZ Zsófia: *Tavaszi Szél Konferenciakötet*. Pécs, 2010, DOSZ. 271–275. p.

⁴ Az 1918-1921-es változások. In GERHARD Péter – KOLTAI Gábor – RÁCZ Attila – V. LÁSZLÓ Zsófia (szerk.): *Rendszerváltás(ok) Magyarországon*. Budapest, 2010, Mundus. 56–68. p.

⁵ Vitéz Kisbarnaki Farkas Ferenc élete. In VITÁRI Zsolt (szerk.): *Kutatási Füzetek 15*. Pécs, 2009, Pécsi Tudományegyetem. 137–154. p.

⁶ Jelenetek egy vérbeli besugó pályafutásából. *Kommentár*, V.évf. (2009) 5. sz. 83–90. p.

⁷ A Belügyminisztérium rendészeti és karhatalmi feladatai 1920-1944. között. In GAÁL Gyula – HAUTZINGER Zoltán (szerk.): *A rendészet kultúrája-kultúrált rendészet*. Pécs, 2009, Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoportja. 151–162. p. /Pécsi Határőr Tudományos Közlemények X./

⁸ A magyar-szovjet gazdasági kapcsolatok, különös tekintettel a vegyes vállalatokra 1945–1955. In RAB Virág (szerk.): *Válságos idők tegnap és ma. Pénz*,

gazdaság és politika a 19-21. sz. században. Pécs, 2009, Pro Pannónia Kiadói Alapítvány. 167–182. p.

⁹ Az ellenforradalmi rendszer politikai rendszerének genezise 1919-1921. *Múltunk*, LI. évf. (2009) 2. sz. 64–92. p.

¹⁰ Endre László, aki halálba küldte a magyar zsidókat. *Rubicon*, XVIII.évf. (2008) 7-8. sz. 96–104. p.

¹¹ Adalékok a Magyar Királyi Külügyminisztérium szerepéhez az államvédelemben és az államrendészetben. *FONS*, XV. évf. (2008) 1. sz. 84–94. p.

¹² A nyilas emigráció. *Rubicon*, XVIII. évf. (2008) 1. sz. 64–67. p.

¹³ Egy gazdasági átalakulás anatómiája. In SZENTES Balázs (szerk.): *Európai integráció-elvek és döntések. Gazdasági fejlődés Európában*. I. köt. Veszprém, 2007, Pannon Egyetem. 287–294. p.

¹⁴ Magyar zsidók portugál védelem alatt 1944-ben. *Világtörténet*, XXIX.évf. (2007) ősz-tél, 64–69. p.

¹⁵ Az államosítás elvi és jogi problematikája néhány példán keresztül. In BOTOS Katalin (szerk.): *1956: Fordulópont a gazdaságpolitikában*. Szeged, 2007, Szegedi Tudományegyetem Gazdaságtudományi Kar. 147–159. p.

¹⁶ Internálótáborból koncentrációs táborba. In BOTOS János – KOVÁCS Tamás (szerk.): *Üldöztetés – Embermentés – Újrakezdés*. Budapest, 2007, Holocaust Dokumentációs Központ és Emlékgűjtemény Közalapítvány. 143–164. p.

¹⁷ Menni vagy maradni? Zsidó kivándorlás a DEGOB jegyzőkönyvek fényében. In BOTOS János – KOVÁCS Tamás (szerk.): *Visszatérés, újrakezdés. Tudományos emlékülés 2006. november 23*. Budapest, 2007, Holocaust Dokumentációs Központ és Emlékgűjtemény Közalapítvány. 73–78. p.

¹⁸ Esztergom megye. In Randolph L. BRAHAM (szerk.): *A holocaust földrajzi enciklopédiája*. Budapest, 2007, Park Kiadó. 432–437. p.

¹⁹ Komárom megye. In Randolph L. BRAHAM (szerk.): *A holocaust földrajzi enciklopédiája*. Budapest, 2007, Park Kiadó. 616–634. p.

²⁰ Somogy megye. In Randolph L. BRAHAM (szerk.): *A holocaust földrajzi enciklopédiája*. Budapest, 2007, Park Kiadó. 890–916. p.

²¹ CSUKA Gyöngyi társszerzőségével: Vegyesvállalatok a szovjet érdekszférában 1945-1965 között, különös tekintettel a szovjet tulajdonra. *Közgazdász fórum*, VIII. évf. (2006) 12. sz. 27–37. p.

²² A magyar fajvédelem a kezdetektől Bosnyák Zoltánig. *Rubicon*, XVI. évf. (2006) 10. sz. 52–55. p.

²³ A Nemzeti Számonkérő Különítmény. *Múltunk*, VIII. évf. (2006) 3. sz. 71–102. p.

²⁴ CSUKA Gyöngyi társszerzőségével: Az állam befolyásoló szerepe az 1948 után gazdasági társaságként tovább működő vállalatok életében. In SZENTES Balázs (szerk.): *Tudás és versenyképesség pannon szemmel*. I-II. köt. Veszprém, 2006, Pannon Egyetemi Kiadó. I. köt. 279–284. p.

²⁵ Deportálások Magyarországon 1944-ben, különös tekintettel a csendőrség és a közigazgatás szerepére. [Депортации в Венгрии в 1944 г.и роль жандармерии и местной администрации.] In KRAUSZ Tamás (szerk.): *Holokausz*:

történelem és emlékezet [Холокосм: исмория и намямь.] Budapest, 2006, Magyar Ruszisztikai Intézet. 95–100. p.; 242–248. p. /Ruszisztikai Könyvek XVII./

²⁶ A világháború éveiben 1940-1945. In BÖSZE Sándor (szerk.): *Újrakezdések, zsidósors Somogy megyében a XVIII. Századtól napjainkig*. Kaposvár, 2005, Bét Olám Alapítvány – Somogy Megyei Levéltár. 147–170. p.

²⁷ A nyilas éra politikai rendészetének felépítése. In FISCHER Ferenc – VITÁRI Zsolt – VONYÓ József (szerk.): *Kutatási füzetek, 12. sz. Ünnepi szám Ormos Mária 75. születésnapjára*. Pécs, 2005, Pécsi Tudományegyetem, 239–252. p.

²⁸ Gettósítás Kaposváron. In MOLNÁR Judit (szerk.): *A holokauszt Magyarországon – 60 év után európai perspektívában*. Budapest, 2005, Balassi Kiadó. 497–513. p.

²⁹ A zsidóság szerepe Kaposvár társadalmában a két világháború között. In EGRY Gábor – FEITL István (szerk.): *A Kárpát medence népeinek együttélése a 19-20. században*. Budapest, 2005, Napvilág Kiadó. 117–137. p.

³⁰ Magyar munkaszolgálatosok Borban. In FISCHER Ferenc – VITÁRI Zsolt – VONYÓ József (szerk.): *Kutatási Füzetek, 11. sz. Ünnepi szám Harsányi Iván 75. születésnapjára*. Pécs, 2005, Pécsi Tudományegyetem, 97–122. p.

³¹ Budapest ostroma 1944-1945. *Korunk*, XVI. évf. (2005) február, 86–91. p.

³² Nyilasok és rendőrség. *Rubicon*, XIV. évf. (2004) 11. sz. 20. p.

³³ Nyilas rendvédelem 1944-1945. *Rubicon*, XIV. évf. (2004) 11. sz. 18–23. p.

³⁴ Zsidóság Somogy megyében 1686-1938. In ORMOS Mária (szerk.): *Kutatási Füzetek, 10. sz.* Pécs, 2004, Pécsi Tudományegyetem, 81–99. p.

³⁵ A kaposvári zsidóság a vészkorszakban. In Randolph L. BRAHAM (szerk.): *Tanulmányok a holokausztról 3*. Budapest, 2004, Balassi Kiadó. 278–299. p.

³⁵ Holokauszt Somogyban. *História*, XXVI. évf. (2004) 2-3. sz. 51–54. p.

KÉZIRATOK:

³⁶ *A kaposvári gettó története*. Szakdolgozat (Somogy Megyei Levéltár). Kaposvár, 2002.

³⁷ *A szociális gondoskodás formái és intézményei Kaposvár városban a nagy gazdasági világválság idején 1928-1933*. OKTV dolgozat (Somogy Megyei Levéltár) Kaposvár, 1996.

Dr. KOVÁCS Zoltán András publikációs jegyzéke

A jegyzék nem tartalmazza a kitüntetett kiadatlan előadásait és recenzióit

MONOGRÁFIÁK ÉS KISMONOGRÁFIÁK:

¹ SZÁMVÉBER Norbert társszerzőségével: *A Waffen-SS Magyarországon*. Budapest, 2001, Hadtörténeti Levéltár – Paktum Nyomdaipari Társaság.

² *A Szálasi-kormány Belügyminisztériuma – Rendvédelem, állambiztonság, közigazgatás a nyilas korszakban*. Budapest, 2009, Attraktor Kiadó.

TANULMÁNYOK:

³ *Csendőrsors Magyarországon 1945 után.* In: OKVÁTH Imre (szerk.): *Katonai perek 1945-1958.* Budapest, 2001, Történeti Hivatal. 103–140. p.

⁴ *A Nemzeti Számonkérés szervezete – A nyilas állambiztonság egy ismeretlen fejezete. Századok, CXXXVI. évf. (2002) 5. sz. 1131–1160. p.*

⁵ KOVÁCS Árpád társszerzőségével: Népköztársaságtól népköztársaságig – a XX. század első öt évtizede a számvevőszék életében. *Magyar Közigazgatás, LII. évf. (2002) 10. sz. 611–618. p.*

⁶ A Budapesten bekerített német magyar csapatok légi ellátása. In: MARKÓ György (szerk.): *Az elsodort város. Emlékkötet a Budapestért folytatott harcok 60. évfordulójára.* Budapest, 2005, PolgArt. 199–260. p.

⁷ Janus-arcú tábornok. Adalékok Ujszászy István vezérőrnagy pályaképehez. In: HARASZTI György (szerk.): *Vallomások a holtak házából. Ujszászy vezérőrnagynak a 2. vkf. osztály és az ÁvK vezetőjének ÁVH fogságában írott feljegyzései.* Budapest, 2007, Corvina. 86–128. p.

⁸ Ládai Istvánnak, a Szálasi-kormány belügyminisztériumi államtitkárnak fogságban írott feljegyzései. In uő. (szerk.): *Lybus,* Budapest, 2008, Magyar Országos Levéltár, 321–355. p. /Magyarságtudományi Forrásközlemények 6./

⁹ Csendőrség a Szálasi uralom alatt. *Rubicon, XX.évf. (2010) 1. sz. 42–45. p.*

¹⁰ A Kopjás mozgalom - Diverzáns műveletek Magyarországon a szovjet megszálló csapatok ellen. (megjelenés alatt)

¹¹ Görgey Vince egy család fekete báránya. (a Hadtörténelmi Közlemények közlésre elfogadta)

¹² Állambiztonság a Szálasi-kormány időszakában. (az Állambiztonsági Szolgálatok Történelmi Levéltára közlésre elfogadta a „Trezor-sorozatban”)

Dr. MEZEY Barna publikációs jegyzéke

A jegyzék nem tartalmazza a kitüntetett által készített e-learning tananyagot, az ismeretterjesztő műveket, a szerkesztéseket és válogatásokat, a szöveggondozásokat, a kiadatlan műhelytanulmányokat, a recenziókat, a kisebb cikkeket, az interjúkat, a beszédeket és az előszavakat, összesen 226 alkotást.

MONOGRÁFIÁK ÉS KISMONOGRÁFIÁK:

¹ *A Rákóczi-szabadságharc országgyűlései.* Budapest, 1981, Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar (ELTE-ÁJK) Magyar Állam- és Jogi Történeti Tanszék. /Jogi Történeti Értekezések 11./ 86 p.

² *A büntetőjogi felelősségre vonás intézményi hátterének kialakítása a 18-19. században. Az önálló magyar büntetés-végrehajtás jogi és szervezeti kereteinek kiépítése.* Budapest, 1990, ELTE-ÁJK. /A jogi felelősség és szankciórendszer elméleti alapjai 14./ 102. p.

³ *A magyar polgári börtönügy kezdetei.* Budapest, 1995, Századvég kiadó, /Jogi Történeti Értekezések 17./ 230 p.

⁴ „Összveszerkesztett szövetségünknek kötele” a jogalkotás alkotmányos kerekei a Rákóczi szabadságharcban. Budapest, 2009, Gondolat Kiadó, 365 p.

⁵ A polgári büntetőjogi tudományosság a XIX-XX. század Magyarországon. BÓDINÉ BELIZNAI Kinga – MEZEY Barna (szerk.): *A magyar büntetőjogi kutatásának alapjaiból*. Budapest, 1997¹, 2000², ELTE-ÁJK Magyar Állam-és Jogtörténeti Tanszék. /Jogtörténeti Értekezések 20./ 5-102. p.

TANKÖNYVEK:

⁶ „Bevezetés a rendvédelem fogalmába és jogtörténeti alapjaiba.” c. fejezet. In PARÁDI József et al. (szerk.): *A magyar rendvédelem története* Budapest, 1995¹, Tipico Design, 212 p. + 139 mell., 5-18. p.; javított kiadás: Budapest, 1996², Osiris, 367 p., 7-24. p.

⁷ MEZEY Barna et al. (szerk.): *Magyar alkotmánytörténet*. Budapest, 1995¹, átdolgozott és javított kiadások: 1996², 1998³, 1999⁴, 2001⁵, 2002⁶, 2003⁷, Osiris Kiadó, 406 p., 433 p., 433 p., 445 p., 445 p., 443 p., 516 p.

⁸ MEZEY Barna et al. (szerk.): *Magyar jogtörténet*. Budapest, 1996¹, Osiris kiadó, átdolgozott és javított kiadások: 1997², 1999³, 2003⁴, 2004⁵, 2007⁶, Osiris kiadó, 438 p., 438 p., 417 p., 440 p., 467 p., 515 p.

⁹ SZENTE Zoltán társszerzőségével: *Európai alkotmány- és parlamentarizmus-történet*. Budapest, 2003, Osiris Kiadó, 631 p.

¹⁰ KABÓDI Csaba – LÖRINCZ József társszerzőségével: *Büntetéstani alapfogalmak*. Budapest, 2004¹, 2005², Rejtjel kiadó, 175 p., 223 p.

EGYETEMI JEGYZETEK, TANSEGÉDLETEK:

¹¹ *Magyar alkotmánytörténet*. I.köt. *A magyar állam története a kezdetektől a polgári átalakulásig*. Budapest, 1992¹, 1993², ELTE-ÁJK Magyar Jogtörténeti Tanszék, 82 p., 82 p.

¹² *Európai alkotmány-és parlamentarizmustörténet*. Miskolc, 1994, Bíbor kiadó, 213 p.

¹³ MEZEY Barna et al. (szerk.): *Előadásvázlatok a magyar jogtörténet köréből*. Budapest, 1995, ELTE-ÁJK, 265 p.

¹⁴ KABÓDI Csaba társszerzőségével: *A büntető rendszer alapfogalmai*. Budapest, 1997, Jogi Továbbképző Intézet, 225 p.

¹⁵ BÓDINÉ BELIZNAI Kinga – KÉPES György társszerzőségével: *Előadásvázlatok a parlamentarizmus-történet köréből*. Budapest, 1998, ELTE-ÁJK Magyar Állam-és Jogtörténeti Tanszék, 144 p.

¹⁶ *Képviselő és alkotmány a középkori Európában*. I.köt. *Európai parlamentarizmus- és alkotmánytörténet*. Budapest, 1998, Rejtjel kiadó. 224 p.

¹⁷ BÓDINÉ BELIZNAI Kinga – KÉPES György – SZENTE Zoltán társszerzőségével: *Modern állam és népképviselő*. Budapest, 1999¹, átdolgozott, javított kiadás 2000², ELTE-ÁJK Magyar Állam-és Jogtörténeti Tanszék, /Az európai alkotmány- és parlamentarizmus történet 2./ 260 p.

¹⁸ KABÓDI Csaba – LŐRINCZ József társszerzőségével: *Fejezetek a büntetések és végrehajtásuk történetéből*. Budapest, 2002, ELTE-ÁJK Büntető eljárásjogi és büntetés-végrehajtási jogi Tanszéke, 136 p.

¹⁹ KABÓDI Csaba – LŐRINCZ József társszerzőségével: *A büntetéstan elméleti és történeti alapjai*. Budapest, 2003, ELTE-ÁJK Büntető eljárásjogi és büntetés-végrehajtási jogi Tanszéke, 167 p.

²⁰ KABÓDI Csaba – LŐRINCZ József társszerzőségével: *A büntetéstan alapfogalmak*. II.köt. Budapest, 2004, ELTE-ÁJK Büntető eljárásjogi és büntetés-végrehajtási jogi Tanszéke, 175 p.

TANULMÁNYOK

²¹ Jogforrások a Rákóczi-szabadságharc államában. In DOMOKOS Alajos (szerk.): *Nógrád Megyei Múzeumok Évkönyve*. Balassagyarmat, 1976, Nógrád Megyei Múzeumok, 24-33. p.

²² Az 1705.évi konföderáció megítélésének jogi problémái. In KUN Tibor (szerk.): *Budapesti joghallgatók dolgozatai III*. Budapest, 1977, ELTE-ÁJK, 281-319. p.

²³ Jogalkalmazás a Rákóczi-szabadságharc államában. A katonai bíráskodás. In KOVÁCS Kálmán (szerk.): *A Rákóczi Emlékév diákpályázatán díjnyertes tanulmányok*. Budapest, 1977, ELTE-ÁJK, 5 - 50. p.

²⁴ A Tabula Regni Judiciaria működése 1708-1709. *Levéltári Szemle*, XIII. évf. (1978) 3. sz. 669-685. p.

²⁵ Választások Magyarországon. In PAPP Marianna (szerk.): *Alkotmányjogi előadások*. Budapest, 1979, ELTE-ÁJK, 131-156. p.

²⁶ A magyar feudális büntetőjogi felelősség a XVIII. század első felében. In GÖNCZÖL Katalin – ASZTALOS László (szerk.): *Szankció és felelősség*. Budapest, 1980, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 241-263. p.

²⁷ Erdély kormányzata Bethlen Gábor korában. In KOVÁCS Kálmán (szerk.): *Bethlen Gábor állama és kora. Bethlen bibliográfia 1613-1980*. Budapest, 1980, ELTE-ÁJK, 19-29. p.

²⁸ TAUBER István (társszerzőségével): *A magyarországi cigányság helyzetének rendezését célzó jogi szabályozás egyes kérdései*. Budapest, 1980, ELTE-ÁJK, /Acta Facultatis. Politico-juridicae Universitatis Scientiarum Budapestinensis de Rolando Eötvös nominatae Tom. [Az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának aktái.] XXIII./ 211-235. p.

²⁹ II. Rákóczi Ferenc állampolitikai elképzelései In KOVÁCS Kálmán (szerk.): *A magyar politikai gondolkodás történetéből*. Budapest, 1982, ELTE-ÁJK, /Jog-történeti Értekezések 12./ 87-102. p.

³⁰ II. Rákóczi Ferenc jogi műveltsége. A felkészülés esztendői. Budapest, 1982, ELTE-ÁJK, /Acta Facultatis. Politico-juridicae Universitatis Scientiarum Budapestinensis de Rolando Eötvös nominatae Tom. [Az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának aktái.] XXIV./ 284-301. p.

³¹ II. Rákóczi Ferenc rehabilitációja. *Levéltári Szemle*, XV. évf. (1982) 2-3. sz. 423-434. p.

³² II. Rákóczi Ferenc erdélyi országgyűlései. In DUNAY Pál társszerkesztésével: *Fiatal Oktatók Műhelytanulmányai 5.* Budapest, 1983, ELTE-ÁJK, 58-77. p.

³³ Rendi konföderáció és erdélyi fejedelemség. Adalékok a Rákóczi szabadságharc erdélyi és magyarországi országgyűléseihez. In HORVÁTH Pál és RÉVÉSZ T. Mihály (szerk.): *Összehasonlító jogtörténet. Bolgár Elek emlékkönyv.* Budapest, 1983, Akadémia, 149-174. p.

³⁴ A „*confederatio*” a Rákóczi-szabadságharc szóhasználatában. Budapest, 1983, ELTE-ÁJK, /Acta Facultatis. Politico-juridicae Universitatis Scientiarum Budapestinensis de Rolando Eötvös nominatae Tom. [Az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának aktái.] XXV./ 117-123. p.

³⁵ A határozatlan tartamú szabadságvesztés-büntetés intézményének bevezetése Magyarországon. In KOVÁCS Kálmán (szerk.): *Az állam és jogintézmények változása Magyarországon a XX. század első felében Magyarországon.* Budapest, 1983, ELTE-ÁJK, /Jogtörténeti Értekezések 13./ 89-111. p.

³⁶ Törvény-előkészítés a dualista Magyarországon. In CSIZMADIA Andor (szerk.): *Jogtörténeti Tanulmányok V.* Budapest, 1983, Tankönyv kiadó, 169-181. p.

³⁷ Cigánybűnözés a feudális Magyarországon. In PANDULA Attila (szerk.): *Fiatal Oktatók Közleményei I.* Budapest, 1983, ELTE-BTK, 190-205. p.

³⁸ Die juristische Bildung von Ferenc Rákóczi II. [Jogi oktatás II. Rákóczi Ferenc idején.] Budapest, 1983, ELTE-ÁJK, /Annales Universitatis Scientiarum Budapestinensis de Rolando Eötvös Nominatae. Sectio Juridica XXV. [Az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának évkönyve.] XXV./ 139-152. p.

³⁹ A jogakadémiák 1874. évi reformja. In KOVÁCS Kálmán (szerk.): *A jogász-képzés a felsőoktatás rendszerében.* Budapest, 1984, ELTE-ÁJK Magyar Állam- és Jogtörténeti Tanszék. /Jogtörténeti Értekezések 14./ 103-119. p.

⁴⁰ A Rákóczi-kor jogi műveltsége. Budapest, 1985, ELTE-ÁJK, /Acta Facultatis. Politico-juridicae Universitatis Scientiarum Budapestinensis de Rolando Eötvös nominatae Tom. [Az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának aktái.] XXVII./ 133-152. p.

⁴¹ A káromkodás bűncselekménye a feudális büntetőjogban. In DUNAY Pál társszerkesztésével: *Fiatal Oktatók Műhelytanulmányai 8.* Budapest, 1985, ELTE-ÁJK, 5-21. p.

⁴² KABÓDI Csaba társszerzőségével: Büntetési elméletek. *Módszertani Füzetek*, III. évf. (1985) 1. sz. 42-55. p.

⁴³ KABÓDI Csaba társszerzőségével: A büntetés története. *Módszertani Füzetek*, III. évf. (1985) 2. sz. 46-57. p.

⁴⁴ KABÓDI Csaba társszerzőségével: A halálbüntetés diadalútja az ókorban és a középkorban. *Módszertani Füzetek*, III. évf. (1985) 3. sz. 40-52. p.

⁴⁵ KABÓDI Csaba társszerzőségével: Az abolícionizmus kora. *Módszertani Füzetek*, III. évf. (1985) 4. sz. 53-64. p.

⁴⁶ A káromkodás (blaszfémia) a XVII-XVIII. század büntető jogszabályaiban. *Jogtörténeti Szemle*, (1986) 1. sz. Budapest 56-65. p.

⁴⁷ „Nemzetünknek régi szabadságát elérjük” (Az abszolutizmus berendezkedése és a Rákóczi szabadságharc jogalkotása). *Jogtudományi Közlöny*, XLI.évf. (1986) 8. sz. 383-387. p.

⁴⁸ A Rákóczi szabadságharc fejedelmi rendeleteinek típusai. In BENEDEK Ferenc – SZITA János (szerk.): *Jogtörténeti Tanulmányok VI.* Budapest, 1986, ELTE-ÁJK, 241-252. p.

⁴⁹ Die staatspolitischen Vorstellungen von Ferenc Rákóczi II. [II. Rákóczi Ferenc állampolitikai eszméi.] Budapest, 1986, ELTE-ÁJK /Acta Juridica XXVIII./ 163-184. p.

⁵⁰ Freiheitsstrafe auf unbestimmte Dauer im Ungarn. In.: Entwicklung der Verwaltungsgerichtsbarkeit in den vergangenen 100 Jahren [Határozatlan idejű szabadságvesztés Magyarországon]. In MÁTHÉ Gábor (szerk.): *Entwicklung der Verwaltungsgerichtsbarkeit in den vergangenen 100 Jahren.* [Az elmúlt 100 év közigazgatási jog fejlődése]. Budapest, 1986, ELTE-ÁJK, 327-341. p.

⁵¹ KABÓDI Csaba társszerzőségével: A halálbüntetés jelenkora. *Módszertani Füzetek*, IV.évf. (1986) 1. sz. 52-60. p.

⁵² KABÓDI Csaba társszerzőségével: A testi büntetések jellege. *Módszertani Füzetek*, IV. (1986) 2. sz. 48-55. p.

⁵³ KABÓDI Csaba társszerzőségével: A testi büntetések Magyarországon. *Módszertani Füzetek*, IV.évf. (1986) 3. sz. 52-61. p.

⁵⁴ KABÓDI Csaba társszerzőségével: A szabadságvesztés történelmi előzményei. *Módszertani Füzetek*, (1986) 4. sz. 50-61. p.

⁵⁵ A bűnözés és a büntetés-végrehajtási jog a századfordulón. In. KOVÁCS Kálmán (szerk.): *A jogalkotás és a jogalkalmazás egyes kérdései Magyarországon a19 - 20. században.* Budapest, 1986, ELTE-ÁJK, /Jogtörténeti Értekezések 15./ 113-132. p.

⁵⁶ *A börtönügyi szakirodalom kezdetei Magyarországon.* Budapest, 1986, ELTE-ÁJK, /Acta Facultatis. Politico-juridicae Universitatis Scientiarum Budapestinensis de Rolando Eötvös nominatae. Tom. [Az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának aktái.] XXVIII./ 63-83. p.

⁵⁷ *A szatmári béke jogi vonatkozásai.* Budapest, 1987, ELTE-ÁJK, /Acta Facultatis. Politico-juridicae Universitatis Scientiarum Budapestinensis de Rolando Eötvös nominatae. Tom. [Az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának aktái.] XXIX./ 97-108. p.

⁵⁸ A cigánykérdés történeti gyökerei. *Szakszervezeti Szemle*, XVI. évf. (1987) 8-9. sz. 61-67. p.

⁵⁹ KABÓDI Csaba társszerzőségével: A börtönök világa a XVIII-XIX. században. *Módszertani Füzetek*, V. évf. (1987) 1. sz. 53-61. p.

⁶⁰ KABÓDI Csaba társszerzőségével: A magyar börtönügy történelme. *Módszertani Füzetek*, V. évf. (1987) 2. sz. 47-59. p.

⁶¹ KABÓDI Csaba társszerzőségével: A börtönügy az imperializmus korában. *Módszertani Füzetek*, V. évf. (1987) 3. sz. 38-49. p.

⁶² KABÓDI Csaba társszerzőségével: Börtönügy Nyugaton (a második világháborútól a hetvenes évekig). *Módszertani Füzetek*, V. évf. (1987) 4. sz. 42-54. p.

⁶³ KABÓDI Csaba társszerzőségével: Börtönügy Keleten (az európai szocialista országokban, 1917-től napjainkig). *Módszertani Füzetek*, VI. évf. (1988) 1. sz. 41-56. p.

⁶⁴ Az első magyar börtönügyi szakíró: Eötvös József. *Módszertani Füzetek*, VI. évf. (1988) 4. sz. 29-33. p.

⁶⁵ A kiegyezés börtönügye a költségvetés tükrében. *Módszertani füzetek*, VII. évf. (1989) 2. sz. 47-54. p.

⁶⁶ A börtönügyi reform koncepciója Horvát Boldizsár igazságügy-miniszter-sége idején. *Jogtudományi Közlöny*, XLIV.évf. (1989) 12. sz. 638-644. p.

⁶⁷ KABÓDI Csaba társszerzőségével: A munka szerepváltozásai a büntetés-végrehajtásban. *Börtönügyi Szemle*, I. évf. (1990) 1. sz. 49-61. p.

⁶⁸ Tömlöc és áristom. *Jogtörténeti Szemle*, (1990) 3. sz. 3-30. p.

⁶⁹ Előítélet. *Új Szemle*, II. évf. (1990) 1-2. sz. 78-85. p.

⁷⁰ KABÓDI Csaba társszerzőségével: Munkabüntetések a huszadik században. *Börtönügyi Szemle*, I. évf. (1990) 2. sz. 43-55. p.

⁷¹ KABÓDI Csaba társszerzőségével: Vagyonbüntetések története. *Börtönügyi Szemle*, I. évf. (1990) 4. sz. 29-41. p.

⁷² Büntetés-végrehajtás a feudalizmusban. In: (szerk.): *Jogtörténeti előadások, II.*, Budapest, 1990, Tankönyv Kiadó, 128-156. p.

⁷³ A köztársasági elnök a magyar jogtörténetben. In: PÖLÖSKEI Ferenc (szerk.): *A köztársasági eszme és mozgalom Magyarországon*. Budapest, 1990, ELTE-ÁJK, 97-110. p.

⁷⁴ Die Confoederation im Wortgebrauch des Rákóczi-Freiheitskampfs. [A „confoederatio” a Rákóczi-szabadságharc szóhasználatában.] Budapest, 1990, ELTE-ÁJK, /Annales Universitatis Scientiarum Budapestinensis de Rolando Eötvös nominatae sectio juridica. [Az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának Évkönyve.] XXXI./ 65-70. p.

⁷⁵ *Government of the Transylvanian State in the 17th Century. Princely Power during the reign of Gábor Bethlen*. [A XVII. századi erdélyi kormányzás. A fejedelmi hatalom Bethlen Gábor uralma idején.] Budapest, 1991, ELTE-ÁJK Magyar Állam- és Jogtörténeti Tanszék, 20. p.

⁷⁶ Die Herausbildung des modernen Gefängniswesens in Ungarn. [A modern büntetés-végrehajtási rendszer megjelenése Magyarországon.] Budapest, 1991, ELTE-ÁJK Magyar Állam- és Jogtörténeti Tanszék, /Filológiai, jogtörténeti kiadványok./ 20. p.

⁷⁷ A börtön természeti kora avagy a börtönépítészlet kezdetei. *Börtönügyi Szemle*, I. évf. (1991) 2. sz. 51-58. p.

⁷⁸ A kereszténység börtönei. *Börtönügyi Szemle*, I.évf. (1991) 3. sz. 53-60. p.

⁷⁹ *Börtönügyi törvényjavaslat 1843-ban*. Budapest, 1989¹, 1991², ELTE-ÁJK, /Acta Facultatis. Politico-juridicae Universitatis Scientiarum Budapestinensis de

Rolando Eötvös nominatae, Tom. [Az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának aktái.] XXXI./ 65-94. p.

⁸⁰ A középkori tömlóc. *Börtönügyi Szemle*, I. évf. (1991) 4. sz. 34-43. p.

⁸¹ "Deákkal s társaival tartani? - Nem tudok." (Széchenyi István és a börtönügyi kodifikáció ügye). In HORVÁTH Pál (szerk.): *Emlékkönyv Széchenyi István születésének a 200 éves évfordulója alkalmából*. Budapest, 1991¹, 1992², ELTE, 81-100. p.

⁸² Az első dologházak kora (A börtönépítészlet nagy korszakai). *Börtönügyi Szemle*, II.évf. (1992) 1. sz. 47-55. p.

⁸³ A köztársasági elnök Az államfő a magyar jogtörtételemben. II.köt. Magyar alkotmánytörténet III/2. Budapest, 1992, ELTE-ÁJK Magyar Állam- és Jogtörténeti Tanszék, 26-62. p.

⁸⁴ Realitás és illúzió - Az 1843. évi börtönügyi törvényjavaslat országgyűlési vitái. *Jogtörténeti Szemle*, (1992) 1. sz. 39-47. p.

⁸⁵ *Die ersten Versuche der Ausgestaltung des bürgerlichen Gefängniswesens in Ungarn*. [A polgári börtönrendszer első próbálkozása Magyarországon.] Budapest, 1992, ELTE-ÁJK, /Annales Universitatis Scientiarum Budapestinensis de Rolando Eötvös nominatae. Sectio Iuridica, Tom. [Az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának Évkönyve.] XXXIII./ 141-160. p.

⁸⁶ Az első csillagig. A börtönépítészlet nagy korszakai. *Börtönügyi Szemle*, II. évf. (1993) 1. sz. 85-93. p.

⁸⁷ Tömlöctartók. *Börtönügyi Szemle*, II. évf. (1993) 4. sz. 51-57. p.

⁸⁸ A modern magyar polgári börtönügy alapjainak kialakítása a dualizmus első éveiben. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, III.évf. (1993) 4. sz. 70-86. p. A tanulmány korábbi változata 1992. szeptember 29-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A dualista Magyarország rendvédelme*” című IV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

⁸⁹ Nagy tervek kora. Börtönépítészlet a 18. és 19. században. *Börtönügyi Szemle*, III. évf. (1994) 1. sz. 103-109. p.

⁹⁰ Több évszázad. Börtönépítészlet Magyarországon. *Börtönügyi Szemle*, III. évf. (1994) 2. sz. 77-85. p.

⁹¹ *A magyar börtönügyi szakirodalom kezdetei 2. Az önkényuralom és a dualizmus első éveinek börtönügyi tudományossága*. Budapest, 1991¹, 1992², 1994³, ELTE-ÁJK Magyar Állam- és Jogtörténeti Tanszék, /Acta Facultatis. Politico-juridicae Universitatis Scientiarum Budapestinensis de Rolando Eötvös nominatae. Tom. [Az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának aktái.] XXXIII./ 47-76. p.

⁹² A magyarság politikai szerveződése az államalapítás előtt. In uő. (szerk.): *Magyar alkotmánytörténet*. Budapest, 1995, Osiris Kiadó, 13-28. p.

⁹³ Feudális állammodellek Magyarországon. In uő. (szerk.): *Magyar alkotmánytörténet*. Budapest, 1995, Osiris Kiadó, 35-68. p.

⁹⁴ BELIZNAY Kinga társszerzőségével: A feudális állam szervei. In uő. (szerk.): *Magyar alkotmánytörténet*. Budapest, 1995, Osiris Kiadó, 75-176. p.

⁹⁵ A polgári átalakulás Magyarországon. In uő. (szerk.): *Magyar alkotmánytörténet*. Budapest, 1995, Osiris Kiadó, 185-192. p.

⁹⁶ Nyitott börtön. A nem büntetés-végrehajtás múltja és jelene. *Börtönügyi Szemle*, III. évf. (1995) 2. sz. 7-15. p.

⁹⁷ Felsőbíráskodás a Rákóczi-szabadságharcban. Egykorú irat a szabadságharc államának fejedelmi táblájáról. *Honismeret*, XXIII. évf. (1995) 2. sz. 78-80. p.

⁹⁸ Új határok között. Büntetés-végrehajtás a két világháború között Magyarországon. III.évf. *Börtönügyi Szemle*, (1995) 3. sz. 95-102. p.

⁹⁹ Büntetőjogi töredékek a Hármaskönyvben. In MÁTHÉ Gábor (szerk.): *Degré Aljos Emlékkönyv*. Budapest, 1995, UNIO Lap- és Könyvkiadó. 161-172. p.

¹⁰⁰ BELIZNAY Kinga – HORVÁTH Attila – RÉVÉSZ T. Mihály ZLINSZKY János társszerzőségével: Jogfejlődés és jogtörténet. In MEZEY Barna (szerk.): *Magyar Jogtörténet*. Budapest, 1996, Osiris Kiadó. 11-62. p.

¹⁰¹ Büntetések végrehajtása a feudalizmusban. In uő (szerk.): *Magyar Jogtörténet*. Budapest, 1996, Osiris Kiadó. 255-265. p.

¹⁰² Király Tibor – Máthé Gábor társszerzőségével: A polgári büntetőjog története. In MEZEY Barna (szerk.): *Magyar Jogtörténet*. Budapest, 1996, Osiris Kiadó. 266-305. p.

¹⁰³ A polgári kori büntetés-végrehajtás. In MEZEY Barna (szerk.): *Magyar Jogtörténet*. Budapest, 1996, Osiris Kiadó. 306-324. p.

¹⁰⁴ Kerker und Arrest. Anfänge der Freiheitsstrafe in Ungarn. [Börtön és fogvatartás. A szabadságvesztés büntetés kezdetei Magyarországon.] Budapest, 1995, ELTE-ÁJK Magyar Állam- és Jogtörténeti Tanszék, /Jubiläumsband Rechtsgeschichtliche Vorträge 4. [Jogtörténeti előadások 4.]/ 38 p.

¹⁰⁵ A nemesi képvisellettől a polgári képviselétig. A képviselő és a képviselői jogállás tartalmának megváltozása 1848/49-ben. In SOLTÉSZ István (szerk.): *A képviselők jogállása*. Budapest, 1996, Országgyűlési Hivatal, /Parlamenti dolgozatok IV./ 241-255. p.

¹⁰⁶ Eine Gesetzentwurf über Gefängniswesen im Jahr 1843 in Ungarn. [Az 1843. évi magyar büntetés-végrehajtási törvényjavaslat.] In MÁTHÉ Gábor – OGRIS Werner (szerk.): *Die Entwicklung der österreichisch-ungarischen Strafrechtskodifikation im XIX-XX. Jahrhundert*. [A XIX-XX. századi osztrák-magyar államjog fejlesztés kódifikációja.] Budapest, 1996, UNIO Lap- és Könyvkiadó, 203-219. p.

¹⁰⁷ Rabgondozás. Segélyezés, patronage-ügy, utógondozás. A reszocializáció történelmi tendenciái. *Börtönügyi Szemle*, IV. (1996) 4. sz. 135-146. p.

¹⁰⁸ A köztársaság a magyar alkotmányfejlődésben. *Jogtudományi közlöny*, LII. évf. (1997) 2. sz. 68-73. p.

¹⁰⁹ *Rabsegélyezés, patronage, utógondozás. A rabgondozás történelmi tendenciái.* Budapest, 1997, Kriminológiai Társaság, /Kriminológiai Közlemények 55./ 173-193. p.

¹¹⁰ Az obstrukció a magyar jogtörténetben. In: Soltész István (szerk.): *A plenáris ülés I. rész.* Budapest, 1997, Országgyűlési Hivatal, /Parlamentari dolgozatok VI./ 307-337. p.

¹¹¹ Rendvédelmi jog a két világháború között. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, V.évf. (1995) 6. sz. 61-63. p. A tanulmány korábbi változata 1994 októberében, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A két világháború közötti Magyar Királyság rendvédelme” című VI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

¹¹² *Wissenschaftliche Begründung der Gefängniswesensreform in Ungarn im 19. Jahrhundert. Fachliteratur des Gefängniswesens im Zeitalter des Ausgleichs.* [A büntetés-végrehajtási rendszer tudományos reformja a XIX. században. Régi idők büntetés-végrehajtási szakirodalmá. Budapest, 1995¹, 1997², ELTE-ÁJK, /Annales Universitatis Scientiarum Budapestinensis Sectio Juridica [Az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának Évkönyve.] XXXVI./ 81-98. p.

¹¹³ Jogakadémiák és egyetemek. A jogi oktatás kezdetei és fejlődésének tendenciái Magyarországon. In *Az 1000 esztendő magyar jogalkotás.* Győr, 1998, Győr Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala, /Győri Tanulmányok jubileumi különszáma./ 7-17. p.

¹¹⁴ Der Kerker in der ungarischen Rechtsgeschichte. [Börtön a magyar jogtörténetben.] In PÉTER Orsolya Márta – SZABÓ Béla: *A bonis bona discere. Festgabe für János Zlinszky zum 70. Geburtstag.* [Jótól jól tanulni. Emlékkönyv Zlinszky János 70. születésnapja tiszteletére.] Miskolc, 1998, Bíbor Kiadó, 385-420. p.

¹¹⁵ A börtön megnyitása. A nyitott és félnyitott börtönrezsimről. *Collega*, II. évf. (1998) 4. sz. 4-7. p.

¹¹⁶ A büntető hatalom és a magyar liberalizmus. A büntető hatalom és a büntető kodifikáció az első liberális nemzedék gondolkodásában. In uő (szerk.): *Hatalommegosztás és jogállamiság.* Budapest, 1998, Osiris, /Jogtörténeti Értekezések 19./ 227-350. p.

¹¹⁷ *A magyar parlamentarizmus alapjai. Az 1848/49. évi népképviselői országgyűlés.* Miskolc, 1998, Miskolci Egyetem, /Publicationes Universitatis Miskolcensis Sectio Philosophica [Miskolci Egyetem Filozófiai Tanszékének publikációi] III./ 61-69. p.

¹¹⁸ Minisztériumot pótló helyettes hatalom. Különleges kormányforma a magyar alkotmányfejlődésben: a Honvédelmi Bizottmány. *Jogtudományi Közlöny*, LIII.évf. (1998) 11. sz. 400-406. p.

¹¹⁹ Cigányok. In TABAJDI Csaba (szerk.): *Nemzeti és etnikai kisebbségek.* Budapest, Auktor Kiadó, 1998, 45-79. p.

¹²⁰ Deák Ferenc és a büntető per jog reformja 1848-ban. In MOLNÁR András (szerk.): *A Batthyány-kormány igazságügyi minisztere*. Zalaegerszeg, 1998, Zala Megyei Levéltár, /Zalai Gyűjtemény 43./ 159-184. p.

¹²¹ A középkori tömlöctől a modern büntetés-végrehajtási intézetekig In BÓDINÉ BELIZNAI Kinga (szerk.): *Tanulmányok a Magyar börtönügy történetéből*. Budapest, 1998, ELTE-ÁJK Magyar Állam- és Jogtörténeti Tanszék, /Jogtörténeti Értekezések 22./ 9-39. p.

¹²² A cigányság rövid története. In KOVALCSIK Katalin: *Tanulmányok a cigányság társadalmi helyzete és kultúrája köréből*. Budapest, 1998, Budapesti Tanítóképző Főiskola – Iskolafejlesztési Alapítvány – Magyar Kulturális Örökség Minisztériuma Felsőoktatási Főosztály, /Tanítók kiskönyvtára 9./ 83-92. p.

¹²³ Reformpolitika és büntető rendszer. Eötvös József és a magyar börtönügy reformja. In: Biihari Mihály – Cieger András (szerk.): *"Képzeltetek embert" Politikaelméleti tanulmányok Schlett István 60. születésnapjára*. Budapest, 1999, Korona Kiadó, 31-43. p.

¹²⁴ Az 1849. évi megkorlátozások történetéhez. *Jogtudományi közlöny*, LIV.évf. (1999) 11. sz. 457-466. p.

¹²⁵ Fogházjavító mozgalom a XIX. században. In BANA József – MÉSZÁROS Zsolt – PERGER Gyula (szerk.): *Bűn és bűnhődés. Tudományos konferencia*. Győr, 1999, Győr Városi Levéltár – Győri Xantus János Múzeum – Magyar Kriminológiai Társaság Észak-dunántúli Regionális Szekciója – Mediawave Nemzetközi Vizuális Művészeti Alapítvány, 7-80. p.

¹²⁶ Parlamentáris kormányzat vagy parlamenti reform? A magyar parlamenti rendszer kialakítása 1848-ban. In Horváth Attila (szerk.): *Forradalom vagy Reform? Tanulmányok az 1848/49-es forradalom és szabadságharc állam- és jogfejlődésére*. Budapest, 1999, Szent István Társulat, 71-83. p.

¹²⁷ Werbőczy István. In Rácz Árpád (szerk.): *Nagy képes millenniumi arcképcsarnok -100 portré a magyar történelemből*. Budapest, 1999¹, 2001², 2002³, rubicon Ház Bt., 56-59. p.

¹²⁸ Hajnik Imre. In Hamza Gábor (szerk.): *Magyar jogtudósok I.* Budapest 1999, Nemzeti Tankönyvkiadó, 75-96. p.

¹²⁹ Jogfolytonosság és forradalmi törvényhozás. Az április törvények néhány jogtörténeti vonatkozásáról. *Collega*, III.évf. (1999) 6-7. sz. 5-8. p.

¹³⁰ A modern polgári jogrendszer kialakulása a 19. századi Magyarországon. In GERGELY Jenő (szerk.): *A hosszú tizenkilencedik és a rövid huszadik század. Tanulmányok Pölöskei Ferenc köszöntésére*. Budapest, 2000, ELTE-BTK Új és Legújabbkori Történeti Tanszék, 335-352. p.

¹³¹ *Der Arbeitseinsatz der Gefangenen in der Geschichte des Strafvollzuges (Über die Vorgeschichte des Zuchthauswesens in Europa - Thesen eines Habilitationsvortrags)* [A foglyok dolgoztatásának története a büntetés-végrehajtási rendszerben. A büntetés-végrehajtási rendszer európai története. (habilitációs előadás)] Budapest, 2000, ELTE-ÁJK /Annales Universitatis Scientiarum Budapestinensis, Sectio Juridica Tomus [Az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának Évkönyve] XXXVIII./ 83-94. p.

¹³² Vom consuetudo zum Gesetzesrecht. [A consuetudo-tól a írott jogig.] In MÁTHÉ Gábor – uő (szerk.): *Die Elemente der ungarischen Verfassungsentwicklung. Studien zum Millenium.* [A magyar alkotmányjog fejlődésének elemei. Milleneumi tanulmányok.] Budapest – Jena, 2000, ELTE-ÁJK Magyar Jogtörténeti Tanszék – Magyar Tudományos Akadémia Jogtörténeti Kutatócsoportja, 21–40. p.

¹³³ Laienrichter in der Ungarischen Rechtsgeschichte. [Laienrichter a magyar jogtörténetben.] In Just HAUSMANN und Thomas KRAUSE (szerk.): *Zur Erhaltung guter Ordnung. Beiträge zur Geschichte von Recht und Justiz. Festschrift für Wolfgang Sellert zum 65. Geburtstag.* [A jó rend fenntartása. A történelem hozzájárulása az igazsághoz és a joghoz. Emlékkönyv Wolfgang Sellert 65. születésnapja tiszteletére.] Köln – Weimar – Wien, 2000, Böhlau, 633–668. p.

¹³⁴ From dungeons to modern penitentiaries: a historical outline of the hungarian penitentiary system. [A megtorlástól a modern pönológáig: történelmi kitekintés a magyar pönológiai rendszerre.] In GERGELY András és MÁTHÉ Gábor (szerk.): *The Hungarian State 1000-2000.* [A magyar állam 1000-2000.] Budapest, 2000, Korona, 343–358. p.

¹³⁵ Eckhart Ferenc. In uő. (szerk.): *Magyar alkotmány-és jogtörténet.* /Milleniumi magyar történelem, Historikusok./ Budapest, 2000, Osiris Könyvkiadó, 407–437. p.

¹³⁶ A polgári büntetőjogi tudományosság a XIX–XX. század Magyarországon. In BÓDINÉ BELZNAI Kinga – MEZEY Barna: *A Magyar büntetőjogi kutatásának alapjai.* Budapest 1997¹, 2000², /Jogtörténeti Értekezések 20./ 5–102. p.

¹³⁷ „Minisztériumot pótló helyettes hatalom” Különleges kormányforma a magyar államfejlődésben: A Honvédelmi Bizottmány. In uő.– VÖRÖS Imre (szerk.): *150 év – a magyar polgári átalakulás alkotmányos forradalma. Jogtörténetesek 1848-ról.* Budapest, 2001, Logod Bt., 323–338. p.

¹³⁸ Az 1849. évi megtorlások történetéhez. In uő.– VÖRÖS Imre (szerk.): *150 év – a magyar polgári átalakulás alkotmányos forradalma. Jogtörténetesek 1848-ról.* Budapest, 2001, Logod Bt., 323–338. p.

¹³⁹ Der Verfasser eines ungarischen Rechtsbuches aus dem 16. Jahrhundert; István Werbőczy. [Egy XVI. századi magyar törvénykönyv szerzője, Werbőczy István.] In BOÓC Ádám – BUZÁDY Csongor – HAMZA Gábor: *Studien über István Werbőczy.* [Tanulmányok Werbőczy Istvánról.] Budapest, 2001, Profeszszorok Háza, /Magyar Felsőoktatás Könyvek 21./ 99–134. p.

¹⁴⁰ Deák Ferenc büntetőjogi rendelete 1848-ban. *Büntetőjogi Szemle*, VI.évf. (2001) 2. sz. 107–116. p.

¹⁴¹ Jogfejlődésünk tradíciói. In GERGELY Jenő – IZSÁK Lajos: *A magyar államiság ezer éve.* Budapest, 2001, Eötvös Kiadó, 187–214. p.

¹⁴² Horvát Boldizsár. In RÁCZ Árpád (szerk.): *Magyar Genius.* Budapest, 2001, Rubicon Ház, 104–107. p.

¹⁴³ Die Ausgestaltung des parlamentarischen Regierungssystems in Ungarn im Jahr 1848. [A parlamentáris kormányzati rendszer létrejötte Magyarországon 1848-ban.] In MÁTHÉ Gábor – uő. (szerk.): *Von den Ständeversammlungen bis*

zum Parlamentarischen Regierungssystem in Ungarn- Studien zur Paralament-raismusgeschichte. [Az államalapítástól a magyar parlamentáris kormányzási rendszerig. Parlamentarizmus-történeti tanulmányok.] Budapest – Graz, 2001, ELTE-ÁJK Magyar Állam- és Jogtörténeti Tanszék, /Bibliotheca Iuridica Acta Congressuum I./ 41-52. p.

¹⁴⁴ *Die Debatten der ungarischen Landesversammlung 1843/44 über Gefäng-niswesen.* Budapest, 2001, ELTE-ÁJK [Viták a magyar országgyűlésben. Az 1843-1844. évi büntetés-végrehajtási rendszer. Budapest, 2001, ELTE-ÁJK, /In: Annales Universitatis Scientiarum Budapestinensis, Sectio Iuridica Tomus. [Az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának Évkönyve.] XXXIX-XL./ 3-11. p.

¹⁴⁵ A büntetés forradalma és a börtönépítészet. A büntetés- végrehajtás archi-tekturális feltételeinek megváltozása a 18-19. században. In KAJTÁR István – SZEKERES Róbert: *Jogtörténeti Tanulmányok VII.* Pécs, 2001, 293-310. p.

¹⁴⁶ Egy jogászkarrier a 19. században. Csemegi Károly 1826-1899. In uő. (szerk.): *A praxistól a kodifikációig Csemegi Károly emlékére 1826-1899.* Bu-dapest, 2001, Osiris, /Jogtörténeti értekezések/ 9-23. p.

¹⁴⁷ A rendi alkotmányosság és a rendi gyűlések ügye a Rákóczi-szabadság-harcban. In Molnár Sándor (szerk.): *Állam-és közigazgatás Magyarországon az egyes történelmi korokban.* Vaja, 2001, Vay Ádám Múzeum Baráti Kör, 5-20. p.

¹⁴⁸ Egy jogászkarrier a 19. században. (másodközlés) Csemegi Károly 1826-1899. In TAKÁCS Péter (szerk.): *Kodifikáció. Tanulmányok. Szakmai Tájékoztató a VII. Budapesti Nyári Egyetem hallgatói számára.* Budapest, 2002, ELTE-ÁJK, /Bibliotheca Iuridica Miscellanea 6./ 27-39. p.

¹⁴⁹ Wlassics Gyula, a büntetőjog és a bűnvádi perjog professzora. In KAPILLER Imre (szerk.): *Wlassics Gyula és kora 1852-1937.* Zalaegerszeg, 2002, Zala Me-gyei Levéltár, /Zalaegerszegi Füzetek 8./ 60-68. p.

¹⁵⁰ Büntetőjog és szexualitás. Nemi bűncselekmények a feudális büntetőjog-ban. In Szentmártoni Szabó Géza (szerk.): *Ámor, álom és mámor A szerelem a régi magyar irodalomban és a szerelem ezredéves hazai kultúrtörténete. Tudo-mányos konferencia Sátoraljaujhely 1999. május 26-39.* Budapest 2002, Uni-versitas Kiadó, 243-256. p.

¹⁵¹ *Traditions of Hungarian Legal Development.* [A magyar jogfejlődés ha-gyományai] Budapest, 2002, ELTE-ÁJK, /Annales Universitatis Scientiarum Budapestinensis de Rolando Eötvös Nominatae Scetio Iuridica Tom. [Az Eöt-vös Lóránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának Évkönyve.] XLI-XLII./ 7-37. p.

¹⁵² Eine Spezielle Regierungsform in der ungarischen Rechtsgeschichte. Lajos Kossuth als Regierungschef im Jahr 1848. [A magyar jogtörténet egy speciális kormányzati formája. Kossuth Lajos mint kormányfő 1848-ban.] In Máthé Gábor – uő. (szerk.): *Von dem Vormärz bis zum 20. Jahrhundert. Tradition und Erneuerung in der ungarischen Rechtsehtwicklung. Studien zu den Reformen in den 19-20. Jahrhunderten.* [Március elejétől a XX. századik. Tradíció és meg-

újulás a magyar jogfejlődésben. Tanulmányok a XIX-XX. századi reformokról.] Würzburg – Budapest, 2002, ELTE-ÁJK – MTA Jogtörténeti Albizottsága, /Biblioteka Iuridica Acta Congressuum 8./ 42-51. p.

¹⁵³ Felvirágzás és válság. A kiegyezéstől a forradalmakig 2. In SZÖGI László (szerk.): *Az Eötvös Loránd Tudományegyetem története 1890-1919*. Budapest, 2003, ELTE Eötvös Kiadó, 228-266. p.

¹⁵⁴ Az állatok jogi perszönifikációja. Állatok a bíróság előtt - adalékok a törvénykezés történetéhez. In SZABÓ Máté, Pesti Sándor (szerk.): *„Jöjj el szabadság”*. Bihari Mihály 60. születésnapjára készült ünneplő kötet. Budapest, 2003, Rejtjel Kiadó, 19-39. p.

¹⁵⁵ A Szamosújvári Fenyítő Intézet 1861-ben. VII. évf. *Börtönügyi Szemle*, (2003) 1. sz. 87-96. p.

¹⁵⁶ Az amsterdami Rasphuis. *Börtönügyi Szemle*, VII. évf. (2003) 1. sz. 11-18. p.

¹⁵⁷ Büntetések a Rákóczi szabadságharc jogtörténetében. VII. évf. (2003) 2. sz. 55-62. p.

¹⁵⁸ Az előzetes letartóztatás és a vizsgálati fogság történeti előfeltételei Magyarországon. In KISS Daisy – VARGA István (szerk.): *Magister artis boni et aequi. Studia in honorem Németh János*. [A jó és a méltányos művészetének mestere. Tanulmányok Németh János tiszteletére.] Budapest, 2003, ELTE Eötvös Kiadó, 671-686. p.

¹⁵⁹ Die Ständeversammlungen von Rákóczi Ferenc II., in Siebenbürgen. [II. rákóczi Ferenc országgyűlése Erdélyben.] In MÁTHÉ GÁBOR – uő. (szerk.): *Von den Ständeversammlungen bis zu den modernen Parlamenten. Studien über die Geschichte des ungarischen Parlaments*. [Az országgyűléstől a modern parlamentig. Magyar parlamentarizmus-történeti tanulmányok.] Barcelona – Budapest, ELTE-ÁJK, 38-50. p. A tanulmány a Nemzetközi Parlamentarizmus-történeti Bizottság LXXXI. Ülésén került bemutatásra.

¹⁶⁰ Strafrechtsskodifikation in Ungarn im Jahre 1878. [Büntetőjog kodifikáció Magyarországon 1878-ban.] In uő. (szerk.): *Strafrechtsgeschichte an der Grenze des nächsten Jahrtausend-des*. [Büntetőjog-történet a következő évezred határán.] Budapest, 2003., Gondolat, /Jogtörténeti értekezések 27./ 151-178. p.

¹⁶¹ Nagyszombattól Budapestig. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam-és Jogtudományi Kara 1667-2002. In TAKÁCS Péter (szerk.): *A jogászképzés múltja, jelene és jövője. Ünnepi tanulmányok, konferencia-előadások, kerekasztal-beszélgetések*. Budapest, 2003, ELTE-ÁJK, /Biblioteka Iuridica Acta Congressuum. 10./ 139-184. p.

¹⁶² Die Obstruktion in der ungarischen Rechtsgeschichte. [Obstrukciók a magyar jogtörténetben.] In H.J. COHN: *Parliaments, Estates & Representation. Parlaments, États & Représentation*. [Parlament, államok és képviselő. XXIII. köt. Aldershot Hampshire, 2003, I.C.H.R. p.I. Ashgate, 97-122. p.

¹⁶³ Deák szerepe a börtönügy polgári átalakításában. In SZABÓ András (szerk.): *Deák Ferenc Emlékezete*. Budapest, 2003., Akadémiai Kiadó, 34-46. p.

¹⁶⁴ A Bridewell jelenség. *Jogtörténeti Szemle*, I.évf. (2003) 4. sz. 21-27. p.

¹⁶⁵ Jogélet a Rákóczi-szabadságharcban. In TAMÁS Edit (szerk.): *A Rákóczi-szabadságharc és Közép-Európa I. Tanulmányok a Rákóczi-szabadságharc kezdetének 300. évfordulójára*. Sárospatak, 2003, Sárospataki Rákóczi Múzeum, /A Sárospataki Rákóczi Múzeum Füzetei 45./ 337-358. p.

¹⁶⁶ Degré Alajos. In uő. (szerk.): *Degré Alajos*. Budapest, 2004, Osiris Könyvkiadó, /Válogatott jogtörténeti tanulmányok. Millenniumi magyar történelem /Historikusok./ 447-479. p.

¹⁶⁷ A büntetőjogi kodifikáció kezdetei Magyarországon. Bónis György az első magyar büntető kódex tervezet. *Jogtörténeti Szemle*, II. évf. (2004) 1. sz. 55-57. p.

¹⁶⁸ A Rákóczi szabadságharc állama. In R. VÁRKONYI Ágnes – KIS DOMOKOS Dániel: *A Rákóczi-szabadságharc*. Budapest, 2004, Osiris Kiadó, 477-481. p.

¹⁶⁹ A szegedi királyi kerületi börtön megnyitásának előzményei. In uő. (szerk.): *Eckhart Ferenc emlékkönyv*. Budapest, 2004, Gondolat Kiadó, /Jogtörténeti Értekezések 28./ 296-324. p.

¹⁷⁰ A Hanza fenyítőházai. *Jogtörténeti Szemle*, II.évf. (2004) 2. sz. 1-5. p.

¹⁷¹ *Tendenzen der ungarischen Verfassungsentwicklung im 19. und 20. Jahrhundert - das ungarische Parlamentarismus*. [A magyar alkotmányos fejlődés XIX-XX. századi tendenciái, a magyar parlamentarizmus.] Budapest, 2004, ELTE-ÁJK, /Annales Universitatis Budapestinensis de Rolando Eötvös Nominatae. Sectio Iuridica Tom. [Az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának Évkönyve.] XLIV./ 83-101. p.

¹⁷² Ferenc Deák und das ungarische Gefängniswesen gegen Mitte des 19. Jahrhunderts. [Deák Ferenc és a magyar büntetés-végrehajtás a XIX. század közepén.] In Máthé Gábor – uő. (szerk.): *Nationalstaat – Monarchia – Mitteleuropa – zur Erinnerung an den „Advokaten“ der Nation Ferenc Deák*. [Nemzetállam – Monarchia – Közép-Európa – emlékezés Deák Ferencre a nemzet ügyvédjére.] Budapest, 2004, Gondolat, /Bibliotheca Iuridica Acta Congressuum. 13./ 34-44. p.

¹⁷³ FAYER László (szerk.): *Az 1843. évi büntetőjogi javaslatok anyaggyűjteménye*. Reprint kiadás MEZEY Barna (szerk.) Budapest, Pytheas kiadó.

¹⁷⁴ Az ítélték osztályozása a 19. század utolsó harmadában. *Börtönügyi Szemle*, VIII. évf. (2004) 3. sz.1-10. p.

¹⁷⁵ *Deák, der Kodifikator*. [Deák a kodifikátor.] Budapest, 2004, ELTE-ÁJK Állam-és Jogtudományi Kar, /Annales Universitatis Budapestinensis de Rolando Eötvös Nominatae.Sectio Iuridica Tom. [Az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának Évkönyve.] XLV./ 49-60. p.

¹⁷⁶ Államosítás és autonómia. Centralizáció és önkormányzatiság a XIX. század második felében. In GERGELY Jenő – STRAUSZ Péter – ZACHAR Péter Krisztián (szerk.): *Autonómiák Magyarországon 1848-1998*. Budapest, 2004, ELTE-BTK Új és Legújabbkori Történeti Tanszék, 13-24. p.

¹⁷⁷ *Vier Vorträge über den Staat in der Zeit des Rákóczi Freiheitskampfes*. [Négy előadás a Rákóczi szabadságharc államáról.] Budapest, 2005, MTA Jog-

történeti Kutatócsoportja – ELTE ÁJK Magyar Jogtörténeti Tanszék. /Jogtörténeti tanulmányok 30./ 66 p.

¹⁷⁸ A fenyítőházak dél-német modellje. In LIGETI Katalin (szerk.): *Wiener A. Imre ünnepi kötet*. Budapest, 2005, KJK Kerszöv, /Bibliotheca Iuridica/ 291-304. p.

¹⁷⁹ A fenyítőháztól a börtönig. A fenyítőházak kora Magyarországon. Budapest, 2005, ELTE-ÁJK, /Acta Facultatis. Politico-juridicae Universitatis Scientiarum Budapestinensis de Rolando Eötvös nominatae Tom [Az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának Aktái.] XLI./ 27-44. p.

¹⁸⁰ Horvát Boldizsár az Országbírói Értekezleten. *Jogtörténeti Szemle*. III. évf. (2005) 3. sz. 31-39. p.

¹⁸¹ Az osztrák fenyítőházak a 17-18 században. In BÉLI Gábor – KAJTÁR István – SZEKERES Róbert (szerk.): *Jogtörténeti tanulmányok VIII*. Pécs, 2005, Pécsi Tudományegyetem állam-és Jogtudományi Kar, 335-354. p.

¹⁸² *Modernisierung und Rechtskontinuität in der Geschichte Ungarns*. (Besonderheiten unserer Region. [Modernizáció és folytonosság a magyar történelemben. Régiók sajátosságai.] Budapest, 2005, ELTE-ÁJK, /Annales Universitatis Budapestinensis de Rolando Eötvös Nominatae. Sectio Iuridica Tom. [Az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának Aktái.] XLVI./ 77-92. p.

¹⁸³ Rendészet és büntetőjog határán: dologházak a reformkorban. In IMRE Miklós – LÁM Vanda – MÁTHÉ Gábor (szerk.): *Közjogi tanulmányok Lőrincz Lajos 70 születésnapja tiszteletére*. Budapest, 2006, Corvinus Egyetem Aula Kiadó, 268-277. p.

¹⁸⁴ Die ersten Schritte zu einer Rechtsordnung in Ungarn. [A jogrendszer első lépései Magyarországon] In MÁTHÉ Gábor – uő. (szerk.): *Ungarische Rechtsgeschichte. Einige Abschnitte aus einem Lehrbuch der ungarischen Staats- und Rechtsgeschichte*. [Magyar jogtörténet. Részletek a Magyar állam- és jogtörténeti tankönyvből.] Budapest-Halle, 2006, Magyar Tudományos Akadémia Jogtörténeti Albizottsága. 41-57. p.

¹⁸⁵ Reformkori börtöntervek Magyarországon. In uő. – RÉVÉSZ T. Mihály (szerk.): *Ünnepi tanulmányok Máthé Gábor 65. születésnapja tiszteletére*. Budapest, 2006, Gondolat, /Bibliotheca Iuridica. Libri Amicorum 25./ 351-368. p.

¹⁸⁶ A tömlőc, mint politikai szimbólum a reformkorban. In uő. (szerk.): *Jogi kultúrák, processusok, rituálék és szimbólumok*. Budapest, 2006, Gondolat, /Bibliotheca Iuridica. Acta Congressum 14./ 219-230. p.

¹⁸⁷ Zur Geschichte des Schwangerschaftabbruchs in Ungarn. [Az abortusz története Magyarországon] In Michael ANDERHEIDEN – Peter BÜRKLI – Hans Michael HIENIG – Stephan KIRSTE – Kurt SEELMAN (szerk.): *Paternalismus und Recht*. [Parlamentarizmus és törvény] Tübingen, 2006, Mohr Siebeck, 249-258. p.

¹⁸⁸ A törvényes öröklés a magyar rendi társadalomban. Nánásy Benjámin törvényes hiteles szószóló könyve (1799) elé. In NÁNÁSY Benjámin et al. (szerk.): *A Magyar polgárnak Törvény szerént való rendes Örökösse*. Pest, 1799, Trattner

Mátyás. Hasonmás kiadás Budapest 2006 Kiadja Magyar Országos Közjegyzői Kamara, 7-24. p.

¹⁸⁹ Alkotmányos vagy palamentáris monarchia? In Fűrész Klára – KUKORELLI István (szerk.): *Ünnepi kötet Schmidt Péter egyetemi tanár 80. születésnapja tiszteletére*. Budapest, 2006, Rejtjel kiadó, 162-170. p.

¹⁹⁰ Die österreichische Strafvollzugspolitik in Ungarn während der Diktatur 1849-1861. [Az osztrák büntetőpolitika Magyarországon a neoabszolútizmus alatt] In MOSNY Peter (szerk.): *Diktatúra v európskych dejinách*. [Diktatúra az európai történelemben] Kassa-Uzsgorod, 2006, Uzsgorodi Nemzeti Egyetem, 36-45. p.

¹⁹¹ Az első magyar köztársaság. 1849 respublicája. In FEITL István (szerk.): *A köztársaság a modernkori történelem fényében*. Budapest, 2007, Napvilág Kiadó, 181-192. p.

¹⁹² Törvényalkotás Rákóczi országgyűlésein – különös tekintettel a szécsényi conventusra In BAGYINSZKY Istvánné – BALOGH Zoltán: *Rákóczi állama Európában*. Salgótarján, 2007, Nógrád Megyei Múzeumi Szervezet, /Discussiones Neogradiensis 9./ 91-109. p.

¹⁹³ Horvát Boldizsár az 1861. évi országgyűlésen. *Jogtörténeti Szemle*, V. évf. (2007) 1. sz. 19-28. p.

¹⁹⁴ Nevelés és a jobbítás gondolatának megjelenése a börtönügy történetében. *Börtönügyi Szemle*, XI. évf. (2007) 3. sz. 13-24. p.

¹⁹⁵ Károlyi István gróf urbariális szerződése Új-Megyér lakosaival. In ESTÓK János (szerk.): *Újpest a százéves város 1907-2007*. Budapest, 2007, Kossuth Kiadó, 27-30. p.

¹⁹⁶ Egy politikusi karrier építőkövei. Horvát Boldizsár politikai pályakezdete. In KAPA Mátyás – MÁTHÉ Gábor (szerk.): *Studia in honorem István Balogh*. [Tanulmányok Balogh István tiszteletére] Budapest, 2007, Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kara, /De iuris peritorum meritis 2./ 45-68. p.

¹⁹⁷ „Másoknak jó példájokra.” Halál, bakó, középkor. In BALLA Judit – BORBÉLY Zoltán – KOLTAY András (szerk.): *„A köztársaság nevében.” Pálinkás György emlékkönyv*. Budapest, 2007, Rejtjel Kiadó, 145-153. p.

¹⁹⁸ Az ónodi országgyűlésen elfogadott katonai szabályzatok jogtörténeti jelentősége. In BÖGÖLY Gyula – HAUTZINGER Zoltán (szerk.): *az önálló katonai büntető kodifikáció tricentenáriuma*. Pécs, 2007, Kodex Kft. 157-176. p.

¹⁹⁹ Gesetzesvorbereitung in Ungarn zur Zeit des Dualismus. Die Rolle der Regierung in der Gesetzgebung. [A dualimuskori törvényalkotás Magyarországon. A kormány jogszabályalkotó tevékenysége.] In Gerald KOHL – Cristian NESCHWARA – Thomas SIMON (szerk.): *Rechtsgeschichte mit internationaler Perspektive. Für Wilhelm Brauneder zum 65. Geburtstag*. [A jogtörténet nemzetközi perspektívája. Wilhelm Brauneder 65. születésnapjára.] Bécs, 2008, Manzsche-Egyetemi Kiadó, 329-344. p.

²⁰⁰ Törvények és törvényalkotás az ónodi országgyűlésen. *Haditörténelmi Közlemények*, LXX.évf. (2007) 4. sz. 1157-1174. p.

²⁰¹ Börtönépületek üzenete. *Jogtörténeti Szemle*, V. évf. 2007, Különszám: Justitiától a bírói pálcáig. Jogi kultúra, processzusok, rituálék és szimbólumok. 169-179. p.

²⁰² a kiegyezés jogpolitikájának kialakulása. Horvát Boldizsár igazságügyi miniszter reformprogramja. *Jogtörténeti Szemle*, V. évf. (2007) 2. sz. 31-42. p.

²⁰³ Entwicklungstendenzen des ungarischen Strafrechts in der zweiten Hälfte des 19. Jahrhunderts. [A magyar büntetőjog tendenciái a XIX. század második felében] Budapest, 2007, ELTE-ÁJK Állam-és Jogtudományi Kar, /Annales Universitatis Budapestinensis de Rolando Eötvös Nominatae. Sectio Iuridica Tom. [Az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának Évkönyve.] XLVII./ 113-131. p.

²⁰⁴ A szécsényi konföderáció 1705. In DEZSŐ Márta – KUKORELLI István (szerk.): *Ünnepi kötet Sári János egyetemi tanár 70. születésnapja tiszteletére*. Budapest, 2008, Rejtjel Kiadó. 176-194. p.

²⁰⁵ Gestaltung der Rechtspolitik des Ausgleiches. [A kártérítési jogpolitika tervezése] In uő. (szerk.): *Die österreich-ungarische Ausgleich 1867*. [Osztrák-magyar kiegyezés 1867] Budapest, 2008, a Magyar Tudományos Akadémia Jogtörténeti Csoportja – ELTE-ÁJK Magyar Jogtörténeti Tanszék. 79-103. p.

²⁰⁶ Batthány Lajos és a börtönügy tárgyalása az 1843-1844. évi országgyűlés felsőtábláján. In MOLNÁR András (szerk.): *Pártvezés, miniszterelnök, vértanú. Tudományos emlékülés a 200 éve született Batthyány Lajos miniszterelnök tiszteletére*. Budapest-Zalaegerszeg, 2008, Magyar Hivatalos Könyvkiadó – Zala Megyei Levéltár, 63-80. p.

²⁰⁷ Batthány Lajos jogi programja. *Jogtörténeti Szemle*, VI.évf. (2008) 1. sz. 22-31. p.

²⁰⁸ Richter und Gerichtshöffe. Jahrhunderte des ungarischen Gerichtssystems. [Bírák és bírósági esküdtek. A magyar bírósági rendszer évszázadai.] MÁTHÉ Gábor – uő. (szerk.): *Rechtsgeschichtliche studien. Beiträge zur institutionenentwicklung in der ungarischen rechtsgeschichte*. [Jogtörténeti tanulmányok. A magyar jogintézmények fejlődéstörténete.] Budapest – Passau, 2008, Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, 35-61. p.

²⁰⁹ A kor kérdése a magyar büntetőjog történetében. *Rendészeti Szemle*, LVI.évf. (2008) 7-8. sz. 20-30. p.

²¹⁰ Egy politikus ügyvéd a diktatúrában. Horvát Boldizsár 1849-1859. In WERES Emőd (szerk.): *Animus in consulendo liber. Sipos István emlékkötet*. Budapest – Pécs, 2008, ELTE-ÁJK – PTE-ÁJK. 181-190. p.

²¹¹ Der Kerker und die Freiheitsstrafe im Strafsystem. Der symbolische Ausdruck der Funktionen der Freiheitsstrafe. [Börtön és szabadságvesztés büntetések a büntetőjog rendszerében. A szabadságvesztés funkciójának szimbolikus kifejezése] In Reiner SCHULZE – Thomas FORMBAUM – Christine D. SCHMIDT – Nicola WILLENBERG: *Strafzwek und Strafform zwischen religiöser und wletlicher Wertevermittlung. Symbolische Kommunikaton und gesellschaftliche Wert-systeme*. [A vallási értékek közvetítése a tagállami büntetőjogi szankciók által.

A társadalmi értékrend szimbolikus kifejezése.] Münster, 2008, Rhema Kiadó. 89-105. p.

²¹² A kiegyezés fegyházügye statisztikai adatok tükrében. Adalékok a magyar börtönügy állásához 1867-ben. In BALOGH Miklós – GYÉMÁNT Richárd – KOVACSICSNÉ NAGY Katalin – PUKLI Péter – VAVRÓ István (szerk.): *A statisztika és a közigazgatás elkötelezettje. Ünnepi kötet a 60 éves Katona Tamás tiszteletére*. Budapest, 2008, ELTE-ÁJK – Központi Statisztikai hivatal. /Bibliotheca iuridica. Libri Amicorum 26./ 353-364. p.

²¹³ Europäische Rechtsgeschichte – ungarische Rechtsgeschichte. [Európai jogtörténet – magyar jogtörténet] In Werner HEUN – Volker LIPP (szerk.): *Europaisierung des Rechts*. [Az európai jog] Göttingen, 2008, Göttingeni Egyetemi Kiadó, /Göttingener Juristische Schriften band. 5. [Göttingeni jogi kiadványok V.köt.]/ 11-28. p.

²¹⁴ Der Kerker als politische Symbol in der Reformzeit. [A börtön mint politika, szimbólum a reformkorban] In Georg STEINBERG (szerk.): *Recht und Macht. Festschrift für Hinrich Rüping*. [Törvény és hatalom. Heinrich Rüping tiszteletére] München, 2008, Herbert Utz Kiadó. 325-3369. p.

²¹⁵ Realitásból koncepció. II. Rákóczi Ferenc állampolitikai céljairól. In TAMÁS Edit (szerk.): *II. Rákóczi Ferenc az államférfi. Tanulmányok a sárospataki országgyűlés 300. évfordulóján*. Sárospatak, 2008, Sárospataki Rákóczi Múzeum. /Sárospataki Rákóczi Múzeum füzetek 53./ 45-54. p.

²¹⁶ Ami az első büntető novellából kimaradt. Törvényi válaszok a közveszélyességre. *Jogtörténeti Szemle*, VI.évf. (2008) 4. sz. 34-40. p.

²¹⁷ szokásjog és szokás határán: jogszokások. In uő. – NAGY Janka Tehodóra (szerk.): *Jogi néprajzjogi kultúrtörténet. Tanulmányok a jogtudományok, a néprajztudományok és a történettudományok köréből*. Budapest, 2009, ELTE Eötvös Kiadó. /Jogi Kari Tudomány 1./ 13-26. p.

²¹⁸ Rablázadás Zalaegerszegen. (A „megyebeli fogságban lévő rabok által elkövetett zenebona” 1796). In HOLÉ Katalin – KABODI Csaba – MOHÁCSI Barbara (szerk.): *Dolgozatok Erdei Tanár Úrnak*. Budapest, 2009, ELTE-ÁJK. 304-315. p.

²¹⁹ Die Rolle der Strafen der Typisierung von Verbrechen in Ungarn des Mittelalters. [Bűnözés és büntetéstípusok a középkori Magyarországon.] In Günter JERUSCHEK – uő. – Hinrich RÜPPING (szerk.): *Strafverfolgung und Staatsraison. Deutsch-ungarische Beiträge zur Strafrechtsgeschichte*. [Bűnüldözés és az állami politika. Német-magyar hozzájárulás a büntetőjog történetéhez. Gießen, 2009, Psychosozial Kiadó. /Rothenburger Gespräche zur Strafrechtsgeschichte. Band 6. [Rotenburgi büntetőjogtörténeti beszélgetések. VI.köt.]/ 35-52. p.

²²⁰ Egy politikus pénztárcája a XIX. sz. derekán. (Adalékok Horvát Boldizsár jövedelmi viszonyaihoz.) In SIMON István (szerk.): *Tanulmányok Nagy Tibor tiszteletére*. Budapest, 2009, Szent István Társulat az Apostoli Szenszék Kiadója. 167-182. p.

²²¹ Egy Deák-párti politikus a választókerületében. Szombathely és Horvát Boldizsár. In HORVÁTH Attila – KOLTAY András – MÁTHÉ Gábor (szerk.): *Sa-*

pianti iniuria non potest fieri. Ünnepi tanulmányok Zlinszky János tiszteletére. Budapest, 2009, Gondolat Kiadó, /Jogtörténeti Értekezések 36./ 243-262. p.

²²² Modernisierung und Rechtskontinuität im Vormärz in Ungarn. [Modernizáció és jogfolytonosság a március előtti Magyarországon.] In Marcella ROSSOVA (szerk.): *Integration und Desintegration in Mitteleuropa. Pläne und Realität.* [Integráció és dezintegráció Európában. Tervek és realitások.] München, 2009, Martin MIEDENBAUER Könyvkiadó. 73-87. p.

²²³ Jogászképzés Magyarországon. In SZALMA József (szerk.): *A magyar tudomány napja Délvidéken 2008.* Újvidék, 2009, Atlantis. /Vajdasági Magyar Tudományos Társaság kiadványai./ 5-13. p.

²²⁴ A jogakadémiák a jogászképzés történetében. In KAJTÁR István – POHÁNKA Éva (szerk.): *A Pécsi Püspöki Joglyceum emlékezet 1833-1923.* Pécs, 2009, PTE-ÁJK. 17-36. p.

²²⁵ A munkaethosz és a szegényrendészet kriminalizálódása. *Börtönügyi Szemle*, XIII. évf. (2009) 3. sz. 1-20. p.

²²⁶ A szegénység kezelésének rendészeti lehetőségei a középkorban. In GAÁL Gyula – HAUTZINGER Zoltán (szerk.): *Tanulmányok a „Rendészet kultúrája - kultúrált rendészet” című konferenciáról.* Pécs, 2009, Magyar Hadtudományi Társaság Pécsi Szakcsoportja. /Pécsi Határőr Tudományos Közlemények 10./ 115-134. p.

²²⁷ A raboskodó jobbításokra és a köz bátorságra célzó gondolatok. (Szaalay Imre feljegyzései és a munka a reformkor tömlöcügyében.) In BIHARI Mihály – PATYI András (szerk.): *Ünnepi kötet Szaalay Gyula tiszteletére 65. születésnapja alkalmából.* Győr, 2010, Széchenyi István Egyetem. 401-407. p.

²²⁸ Die Modernisierung Des Strafvollzuges in Ungarn (Die Rechtssetzung des Gefängniswissens in der Ausgleichszeit). [A büntetőjogi rendszer modernizációja Magyarországon. A kompenzációs idő büntetés-végrehajtási jogszabályai] In MÁTHÉ Gábor – Werner OGRIS (szerk.): *Die Habsburgermonarchie auf dem Wege zum Rechtsstaat?* [A Habsburg-monarchia a jogállamiság végén?] Budapest – Bécs, 2010, Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó – Osztrák Tudományos Akadémia Jogtörténeti Bizottsága – Magyar Tudományos Akadémia Jogtörténeti Kutatócsoportja. 223-264. p.

²²⁹ Egy reformkori fogház. Adalékok a zalaegerszegi megyei tömlöc történetéhez. In MOLNÁR András (szerk.): *Degré Alajos emlékezete.* Budapest – Zalaegerszeg, 2010, Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó – Zala Megyei Levéltár. 109-127. p.

²³⁰ Kelsen és a jogtörténet. In Cs. KISS Lajos (szerk.): *Hans Kelsen jogtudománya.* Budapest, 2007, Gondolat. 807-815. p.

PUBLIKÁLT KONFERENCIAELŐADÁSOK

²³¹ A magyarországi cigányság történelméről és a történetírásról. In KOVÁCS József (szerk.): *Cigányoktól, cigányokról.* Kaposvár, 1989, /A Somogy Megyei Művelődési Központ Módszertani füzetek III./ 9 - 23. p.

²³² Die Strafgewalt und der ungarische Liberalismus. [A büntető erőszak és a magyar liberalizmus.] In MÁTHÉ Gábor (szerk.): *Theorie und Institutionssystem der Gewalttrennung in Europa Mitteleuropäischer Rechtshistorikerrunde*. [A hatlami ágak szétválasztásának elméleti és intézményi rendszere Európában. Közép-európai jogtörténeti fordulat.] Budapest, 1993, Államigazgatási Főiskola. 193–202. p.

²³³ A kivételes hatalom. *Rendvédelem-történeti füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, IV. évf. (1994) 5. sz. 4–6. p. A tanulmány korábbi változata 1993. szeptember 21-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti Tudományos konferenciasorozatnak a „Háború, forradalom, trianon” című V. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

²³⁴ Törvényesség és rendvédelem Magyarországon 1945–1949. *Rendvédelem-történeti füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, VI. évf. (1996) 7. sz. 63–67. p. A tanulmány korábbi változata 1995. október 25-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti Tudományos konferenciasorozatnak a „Háborúból diktatúrába” című VII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

²³⁵ Über die Rolle der Kodifikationsbewegung in der ungarischen Rechtsgeschichte. [A kodifikáció szerepe a magyar jogtörténetben.] In *Strafrechtsskodifikation im 18. und 19. Jahrhundert*. [Büntetőjog kodifikáció XVIII–XIX. században.] Budapest, 1997, ELTE-ÁJK Magyar Jogtörténeti Tanszék. /Rechtsgeschichtliche Abhandlungen Band 21. [Jogtörténeti értekezések 21.] / 90–97. p.

²³⁶ A magyar büntetésvégrehajtás történetének csomópontjai – milleniumi visszatekintés. *Börtönügyi Szemle*, V. évf. (2000) 4. sz. 70–78. p.

²³⁷ Universitäten und Rechtsakademien. Anfänge und Entwicklungstendenzen der juristischen Ausbildung in Ungarn. [Egyetemek és jogakadémiák. A jogi oktatás kezdete és fejlesztési irányai Magyarországon.] In FONT Márta – SZÖGI László: *Die ungarische Universitätsbildung und Europa*. [A magyar egyetemi oktatás és Európa.] Pécs, 2001, PTE-ÁJK. 187–202. p.

²³⁸ Millenium retrospection Junctions on the road to the modernisation of the Hungarian prison system. [Milleniumi visszatekintés a magyar büntetésvégrehajtási rendszer modernizációjának állomásaira.] In *Millenium Conference of The Hungarian Prison Service Budapest 17-20 October 2000*. [A magyar büntetésvégrehajtás milleniumi konferenciája Budapest 2000. október 17–20-án.] Budapest, 2001, Magyar Büntetés-végrehajtás. 19–32. p.

²³⁹ A jogtörténet a budapesti jogi karon In TAKÁCS Péter (szerk.): *A jogászképzés múltja, jelene és jövője. Ünnepi tanulmányok, konferencia-előadások, ke-rekasztal-beszélgetések*. Budapest, 2003, ELTE-ÁJK. /Biblio-techa Iuridca Acta Congressuum 10./ 78–92. p.

²⁴⁰ Jog, jogászképzés, egyetemek In *Európai alkotmány – Európai jövőképek Nemzetközi konferencia Budapest, 2003. október 28*. Budapest, 2003, Minisz-

terelnöki Hivatal Kormányzati Stratégiai Elemző Központ - Külügyminisztérium. /Európai Füzetek Különszáma/ 202-211. p.

²⁴¹ Közigazgatási jog – rendvédelmi jog. In Boda József (szerk.): *A magyar polgári rendvédelem a XIX-XX. században. A magyar büntetés-végrehajtás, csendőrség, határőrség, képviselőházi őrség, koronaőrség, rendőrség, testőrség, vám- és pénzügyőrség.* Budapest, 2004, Belügyminisztérium Nemzetközi Oktatási Központ – Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Alapítvány. 26-35. p. A tanulmány korábbi változata 2003 nyarán hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Alapítvány és a Zürichi Magyar Történeti Egyesület által szervezett magyar rendvédelem-történeti témájú, illetve a XI. Magyar Történeti Iskola keretében megvalósuló nyári szabadegyetemen. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

²⁴² Änderungen in der Ungarischen Juristenausbildung. [Változások a magyar jogi oktatásban] In Gernot KOCHER (szerk.): *Juristenausbildung in der österreichischen und ungarischen Geschichte Konferenz „Seit 80 Jahren in Pécs” am 17. oktober 2003, Pécs.* [Az osztrák és a magyar igazságügyi képzés története. Konferencia a 80 éves pécsi képzésről 2003. október 17-én.] Budapest, 2004, Magyar Tudományos Akadémia Jogtörténeti Csoportja – ELTE-ÁJK Jogtörténeti Tanszék. 11. p.

²⁴³ The history of the harmonisation of law and the legal education in Hungary. [A magyarországi jogi oktatás és jogharmonizáció története.] In *The 3. Chinese-Hungarian Scientific Conference in X'ian, of November 2002.* [A harmadik kínai-magyar tudományos konferencia Xianban 2002. novemberében.] Budapest, 2004, Magyar Tudományos Akadémia Jogtörténeti Csoportja – ELTE-ÁJK Jogtörténeti Tanszék. /Jogtörténeti értekezések 21./ 14. p.

²⁴⁴ A republikánus Kossuth In BALOGH Judit (szerk.): *Európai Magyarország! Kossuth Lajos és a modern állam koncepciója. Jogtörténeti konferencia Debrecen 2002 október 3-4.* Debrecen, 2004, Debreceni Egyetem, /Debreceni konferenciák III./ 155-170. p.

²⁴⁵ Deák Ferenc és Horvát Boldizsár. In CSIBI Norbert – DOMANICZKY Endre: *Deák és utódai. Magyar igazságügyi miniszterek 1848/49-ben és a dualizmus korában.* Pécs, 2004 Történészcéh Egyesület. 73-88. p. A tanulmány korábbi változata 2003. november 20-án Pécsen hangzott el a Deák-bicentenáriumi alkalmából rendezett országos jogtörténetész-konferencián. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

²⁴⁶ A hosszú tartamú szabadságbüntetés a jogtörténetében. In BOZÓ Bea – MOCSAI Zoltán (szerk.): *Csillagbörtön 1885-2005.* Szeged, 2005, Szegedi – Fegyház és Börtön. 7–14. p. A tanulmány korábbi változata Szegeden 2005. január 10-én hangzott el a „A hosszú tartamú szabadságvesztésről” című tudományos tanácskozáson. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

A tanulmány megjelent még: *Börtönügyi Szemle*, IX. évf. (2005) 5. sz. 2–6. p.

²⁴⁷ Pravo, pravo obrazovanye, unyiversziteti. (Bolonszka deklarácija i obrazovanye) [Törvény, oktatás és az egyetemek. (A Bolognai Nyilatkozat és az Ok-

tatás.)] *Zbornyik Radova*, [Gyűjteményes munkák] XXXIX. évf. (2005) 2. sz. 41–49. p. A tanulmány korábbi változata 2004. május 28-án Újvidéken hangzott el a „*Tematszko izdanyije. Pravno Obrazovanye u Evropi*” [A jogi oktatás tematikus kérdései Európában] című konferencián.

²⁴⁸ A jogászképzés változásai. *Jogtörténeti Szemle*, III. évf. (2005) Különszám, 1–2. p. A tanulmány korábbi változata 2004. március 23-án Szegeden hangzott el a Szegedi Társadalom-tudományi Kollégium által szervezett „*A Felsőoktatás jelene és jövője*” című tudományos konferencián. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

²⁴⁹ A jogi szakvizsgák kérdése. A jogi szakvizsga-rendszer megújítása. *Magyar Jog*, (2005) 9. sz. 533–53. p. A tanulmány korábbi változata 2005. június 10-án Budapesten a Magyar Jogászegylet szervezésében a Budapesti Ügyvédi Kamarában megvalósított vitautalésan hangzott el. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

²⁵⁰ Deák, a kodifikátor. In SZABÓ István (szerk.): „...a hazának szent ügye...” *Emlékülés Deák Ferenc születésének 200. évfordulója alkalmából*. Budapest, 2005, Szent István Társulat. 7-76. p. A tanulmány korábbi változata 2003. május 26-án Budapesten hangzott el a Szent István Társulat által szervezett Deák Ferenc tudományos konferencián. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

²⁵¹ A magyar börtönügy „hosszú” 19. százada. A modern büntetés-végrehajtás feltételeinek megteremtése Magyarországon. *Börtönügyi Szemle*, IX.évf. (2005) 10. sz. 1-10. p. A tanulmány korábbi változata 2005. szeptember 9-én Kaposváron hangzott el a büntetés-végrehajtás országos szervezete által rendezett „*A Somogy megyei büntetés-végrehajtási intézet alapításának 100. évfordulója*” című tudományos szimpozionon. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

²⁵² A börtönrendszerek és a börtönépítészlet a századforduló idején. *Jogtörténeti Szemle*, IV.évf. (2006) 1. sz. 48-51. p. A tanulmány korábbi változata 2005. november 17-én Sátoraljaújhelyen hangzott el a büntetés-végrehajtás szervezete által szervezett „*100 éves a sátoraljaújhelyi fegyház és börtön*” című tudományos szimpozionon. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

²⁵³ Degré Alajos az egyetemi tanár. In MOLNÁR András (szerk.): *Levéltáros elődeink. Degré Alajos és Szabó Béla munkássága*. Zalaegerszeg, 2006, Zala Megyei Levéltár. 8-24. p. A tanulmány korábbi változata 2005. szeptember 29-én Zalaegerszegen hangzott el a Zala Megyei Levéltár által szervezett emlékülésen. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

²⁵⁴ A magyar mentelmi jog történeti kialakulása. In KARSAI József: *Előadások és publikációk a mentelmi jog tárgyköréből*. Budapest, 2006, Az Országgyűlés Hivatala. 223-237. p. A tanulmány korábbi változata 2005-ben Budapesten hangzott el az Országgyűlés Mentelmi Összeférhetetlenségi és Mandátumvizs-

gáló Bizottsága által szervezett tudományos konferencián. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

²⁵⁵ Bor és törvényhozás a magyar joghistoriában. In NAGY Teodóra Janka – SZABÓ Géza (szerk.): *Vásárok világa*. III.köt. Szekszárd, 2008, Tolna Megyei Egyed Antal Honismereti Egyesület – Babits Mihály Művelődési Ház és Művészetek Háza – Wosinszky Mór Megyei Múzeum. /Honismereti Egyesületi Kis-könyvtár 4./ 35-72. p. A tanulmány korábbi változata 2007-ben Szekszárdon hangzott el a Tolna Megyei Egyed Antall Honismereti Egyesület által szervezett helytörténeti tudományos konferencián. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

REGISZTRÁLT KÉZIRATOK

²⁵⁶ *A magyar polgári börtönügy kialakulása*. Kandidátusi értekezés (MTA) Budapest, 1990, 338 p.

²⁵⁷ *Képviselő és alkotmány a középkori Európában*. Habilitáció (ELTE-ÁJK) Budapest, 2000, 224 p.

²⁵⁸ *A munkáltatás szerepe a büntetés-végrehajtás történetében. A fenyítőházi modelltől a rabdolgoztató házakig*. Akadémiai doktori disszertáció (MTA) Budapest, 2009, 544 p.

MŰHELY

BODA József

A Közép-Európai Rendőr Akadémia megalakulása és működése.

A rendszerváltás után a megnyitott határokon keresztül nemcsak jó szándékú turisták érkeztek hazánkba, hanem megjelent a nemzetközi szervezett bűnözés is. A bűncselekmények száma néhány év alatt majdnem a duplájára emelkedett és erőszakosabbá vált. E miatt jött létre a nemzetközi rendvédelmi szervezetekkel történő hatékonyabb és gyorsabb együttműködés igénye. 1991-ben dr. Günther BÖGL bécsi rendőrfőkapitány és dr. FONTÁNYI Gábor bécsi magyar nagykövet, kezdeményezték egy közös osztrák-magyar rendőri vezetőképző intézmény létrehozását.¹

A két ország rendőrsége kidolgozta a közös képzéshez szükséges elképzeléseket, terveket. A két belügyminiszter 1992. március 12-én egy közös nyilatkozatot írt alá a közvetlen európai rendőri együttműködésre és a célirányos képzésre Budapesten. Még ez évben sor került az első osztrák-magyar közös kiképzésre az újonnan szervezett Osztrák-Magyar Rendőr Akadémia keretén belül. A továbbképzésen 10–10 magyar és osztrák rendőrtiszt vett részt bűnügyi szakterületekről. A képzés német nyelven folyt és több mint öt hónapig tartott.²

Az itt szerzett tapasztalatok alapján határozták el a további bővítést és hozták létre a Közép-Európai Rendőr Akadémiát KERA németül Mittel-europäische Polizeiakademie MEPA, 1993-ban Csehország, Lengyelország, Szlovákia, Szlovénia bevonásával. Az akadémia munkanyelve a német.³

A KERA-t a résztvevő országok államtitkáraiból és a rendvédelmi szervezetek vezetőiből álló elnökség (Vorstand) irányítja és az országok szakértőiből álló Végrehajtó Bizottság (Kuratórium) szervezi az oktatást. Bécsben és Budapesten hoztak létre a szervezési és adminisztrációs feladatok megoldására egy-egy irodát, a többi tagországban pedig KERA felelősök dolgoznak vagy a belügyminisztériumok oktatási igazgatóságain, vagy a rendőr akadémián.⁴

1994-ben a Német Szövetségi Köztársaság, 1996-ban a Svájci Állam-szövetség is csatlakozott a KERA-hoz, így a tagországok száma nyolcra növekedett és a kialakult végleges formája.

Magyarországon a jövőbeni hallgatók felkészítése féléves- éves intenzív német nyelvtanfolyammal indul. Az oktatás során szakmai nyelvet tanulnak és szakmai anyaggal bővített nyelvvizsgát kell tenniük. A KERA tanfolya-mára bejutni a legjobb négy hallgatónak van esélye.⁵

A KERA működési céljait a megalapozó közös nyilatkozat 2. pontja tartalmazza:

„1. a rendészeti feladatok ellátásához szükséges ismeretek, tapasztalatok, készségek átadása, bővítése és elmélyítése;

2. a jogi és szervezeti feltételek területére vonatkozó szakismeretek átadása, a gyakorlati lehetőségek, rendőri nyomozati módszerek és stratégiák közvetítése;

3. a társadalmi, gazdasági, politikai és kulturális háttérismeretek, valamint a nemzetközi bűnözés (különösen a szervezett bűnözés, a terrorizmus, a gazdasági és környezeti bűnözés) kiemelten veszélyes megjelenési formái-nak összefüggéseivel kapcsolatos tapasztalatok átadása és;

4. személyes, bizalomépítő kapcsolatok kialakítása, valamint a megértési problémák és az előítéletek leépítése.”⁶

A KERA felvételi követelményei: főiskolai vagy egyetemi végzettség, legalább öt éves szakmai tapasztalat, 28–40 éves életkor, használható német nyelvtudás.⁷

Az Akadémián az oktatás három hónapig tart és a hallgatók valamennyi résztvevő országban eltöltenek 1–2 hetet. A magyar hallgatók a tanfolyamot megelőzően még részt vesznek egy 8 hetes felkészítésen, itthon és valamelyik német anyanyelvű országban. A megnyitó mindig Bécsben, a diplomaosztás pedig Budapesten történik.

Vizsgafeladatként a hallgatóknak egy német nyelvű eset-tanulmányt (Fallstudie) kell feldolgozni, előre megadott feltevés alapján közös munkával, melyet egy szakértőkből álló bizottság előtt védenek meg.

A képzés költségeit a résztvevő országok fedezik. A hallgatók teljes el-látást kapnak a tanfolyam egész ideje alatt. Egyenruha nincs rendszeresítve.

1995 ősztől osztrák kezdeményezése integrált határőr tanfolyamokat is indítanak, évente egy alkalommal. Ezek időtartama négy hét és itt is a szervezett bűnözés elleni szolgálatok tisztjei tanulnak.

A KERA az alapképzések mellett szakmai szemináriumokat, hospitálásokat és külföldi nyelvtanfolyamokat szervez évente több alkalommal különböző helyszíneken.

A képzés célja:

- a határon átlépő/nemzetközi (bűnügyi) rendőri feladatok ellátásához szükséges ismeretek közvetítése, bővítése és elmélyítése;
- a KERA-országok közti nemzetközi rendészeti együttműködés jogi és szervezeti feltételeinek, gyakorlati lehetőségeinek és formáinak megismer-tetése;
- társadalmi, gazdasági, politikai háttérismeretek közvetítése;
- a nemzetközi/transznacionális bűnözés (főként a szervezett bűnözés, gazdasági és környezetkárosító bűnözés) különösen veszélyes megjelenési formáinak összefüggéseivel kapcsolatos tapasztalatok átadása;
- személyes kapcsolatok kiépítése és ápolása a bizalom kialakítása és a törvényes keretek közti bürokráciamentes és gyors információátadás biztosí-tása érdekében;
- a kölcsönös megértést akadályozó problémák és előítéletek leépítése;
- a szociális és kommunikatív kompetenciák, valamint vezetői képességek fejlesztése;
- az európai integrációs folyamat elősegítése.⁸

A KERA együttműködési szerződést kötött az Európai Rendőr Főisko-lák Szövetségével a szemináriumok közös lebonyolítására és állandó a kapcsolata az Európai Unió rendőri együttműködési bizottságával is. Együtt-működik az

Európai Rendőr Akadémiával (CEPOL), az Észak-balti Rendőr Akadémiával és állandó résztvevője a CEPOL vezető testülete rendezvé-nyeinek.

1999-ben KERA tankönyvet jelentettek meg megkönnyítendő a hallga-tók eligazodását a nyolc tagállam rendvédelmi szerveinek tevékenységében.

2000-től negyedévenként jelenik meg a KERA újság a volt hallgatók tá-jékoztatására és a bécsi iroda egy KERA Web-oldalt is működtet. A KERA-ról, annak tevékenységeiről bővebben a honlapjukon⁹, vagy az e-mail címükön¹⁰ ke-resztül kapható tájékoztatás.¹¹

A KERA Magyar Nemzeti Iroda egyre több szakmai hospitálás szervezését végzi, melynek keretében a rendőr- illetve határrendészeti feladatokat ellátó tisztek, általában 5–10 napot töltenek egy másik KERA-országban, ahol a szak-területüknek megfelelő szolgálati helyeken dolgoznak. Ennek célja a nyelvgya-korlás mellett a munkamódszerek megismerése, valamint a tapasztalatcsere. Az utóbbi időben egyre több a német hospitáns Magyarországon, ami szintén nyelv-gyakorlást jelent az őket kísérő magyar KERA hallgatóknak.¹² A két képzési formában 2011 -ig mintegy 800 fő vett részt.

A KERA és annak Magyar Nemzeti Irodája MNI az elmúlt közel húsz év alatt nemzetközi tekintélyt vívott ki magának. A MNI 1999. július.1-vel a Bel-ügyminisztérium Nemzetközi Oktatási Központjának BM NOK, ma BM Nem-zetközi Oktatási és Polgári Válságkezelési Központ BM MNOPVK, egyik osz-tályaként működik. A titkárságot megalakulásától /1992/ nyugállo-mányba vo-nulásáig dr. MAGYAR József r. ddtbk. vezette, elismerésre méltó eredményes-séggel. Jelenleg FEHÉR Zoltán r. alez., volt KERA hallgató tölti be ezt a tiszte-t.

2001. május 23-án a bűnügyes KERA képzés zárásakor Budapesten került sor annak a közös nyilatkozatnak az aláírására, melyben az aláíró 8 belügymi-niszter a KERA magas szintű elismerését és jövőbeni fontosságát hangsúlyozták az európai képzési és továbbképzési rendszerek hálózatában (ez az alapja ma a KERA tevékenységének).¹³

Az Akadémia 2007-ben ünnepelte fennállásának 15. évfordulóját. A 2007. március 12-én a bécsi magyar nagykövetségen ennek kapcsán megrendezett ün-nepségen, a résztvevő országok belügy- és igazságügy-miniszterei ismételten megerősítették a KERA alapeszméjének helyességét és időszerűségét, a nem-zetközi felkészítés és a gyakorlati együttműködés szükségességét a határokon átnyúló szervezett bűnözés ellen. A miniszterek hangsúlyozták többek között a KERA tagországok további aktív együttműködésének fontosságát az egysége-sülő Európában.¹⁴

Jegyzetek:

¹ BODA: Nemzetközi oktatás és képzés a magyar rendvédelmi szerveknél.

² Idem: A budapesti Nemzetközi Rendészeti Akadémia és Magyarország EU csatlakozása.

³ Képzés

⁴ BODA: A nemzetközi oktatás és képzés története a magyar rendvédelmi szervezeteknél.

⁵ Loc.cit.

⁶ KERA közös nyilatkozat

⁷ Képzés

⁸ KERA közös nyilatkozat

⁹ Mitteleuropäische Polizeiakademie MEPA [Közép-Európai Rendőr Akadémia KERA]

¹⁰ MEPA Budapest

¹¹ Képzés

¹² KERA közös nyilatkozat

¹³ Képzés

¹⁴ KERA közös nyilatkozat.

A jegyzetekben alkalmazott rövidítések:

TANULMÁNYOK

BODA: Nemzetközi oktatás és képzés a magyar rendvédelmi szerveknél.

BODA: A budapesti Nemzetközi Rendészeti Akadémia és Magyarország EU csatlakozása.

BODA: A nemzetközi oktatás és képzés története a magyar rendvédelmi szervezeteknél.

BODA József: Nemzetközi oktatás és képzés a magyar rendvédelmi szerveknél. *Belügyi Szemle*, XLIX. évf. (2001) 10. sz. 59–79.p.

BODA József: A budapesti Nemzetközi Rendészeti Akadémia és Magyarország EU csatlakozása. *Belügyi Szemle*, LII. évf. (2004) 5. sz.

BODA József: A nemzetközi oktatás és képzés története a magyar rendvédelmi szervezeteknél. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XIII. évf. (2007) 16. sz. 33-45. p. A tanulmány korábbi változata 2002 november 12.-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak „A rendvédelmi szakképzés története” című XVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

INTERNET

Képzés

KERA közös nyilatkozat.

Mitteleuropäische Polizeiakademie MEPA [Közép-Európai Rendőr Akadémia KERA]
MEPA Budapest

www.police.hu/kepzes/keras-31k

www.nokitc.hu/hungarian/kerakozosnyil.html-21k

www.mepa.net

mepa.budapest@nokitc.hu

I. sz. melléklet

A Közép-Európai Rendőr Akadémia KERA emblémája

Forrás: www.police.hu/kepzes/keras-31k

JUHÁSZ István Ábel

Egy pénzügyőr karriere a dualista korban

A dualista korszak pénzügyőrségéről a századforduló előtti évekből törvény- és rendeletszövegeken, egyesületi dokumentumokon, újságcikkeken, két rövidebb életű pénzügyőr újságon és az IKLÓDY Győző szerkesztette *Magyar Pénzügyőr-ön*, valamint ARDAI Ignác *Pénzügyőri zsebnaptárán* és néhány személyi anyagok – a levéltárakat ért károsodások mellett – nem jogfenntartó jellegük miatt jogászai szemléletű selejtezéseknél eshettek áldozatul, értékes forrásoktól fosztva meg ezzel a történészeket. A pénzügyőrség mindennapjai, humán viszonyainak tekintetében éppen ezért jelentős az a pénzügyőri visszaemlékezés, önéletrajz, amelynek nemzeti és nyelvi vonatkozásait itt ismertetni kívánok.

A dualista kori pénzügyőrség történetét feldolgozó szakirodalomból – a teljesség igénye nélkül – csak néhányat emelnék ki: a korabeli szakirodalomból ARDAY (KADERZAVEK) Ignác munkái mellett WENCZEL Gusztáv: *A magyar királyi pénzügyőrség szervezetére és szolgálatára vonatkozó szabályok, utasítások és rendeletek gyűjteménye*.-t,¹ korunkban pedig PARÁDI József számos tudományos cikke és a *Rendvédelem a határokon a XIX-XX. században*. című három kötetes könyve² mellett KÖPF László: *Fejezetek a magyar vámigazgatás és a pénzügyőrség történetéből*. című munkáját,³ és HORVÁTH György: *Pénzügyőrök muzsikálnak*. című kötetét.⁴

A birodalom pénzügyőrsége az I. Ferenc osztrák császár uralkodása alatt 1829-ben a bécsi Udvari Kamara rendeletére felállított határőrség (Grenzwaiche) valamint az I. Ferdinánd osztrák császár (Magyarországon: V. Ferdinánd király) uralkodása alatt 1835-ben létrehozott jövedéki őrség (Gefällenwaiche) 1843-as összevonásából jött létre.⁵ A császári és királyi pénzügyőrség birodalmi érdekeket szolgált, értelemszerűen a vezénylet nyelve a német volt, állománya pedig soknemzetiségű. Az 1848-as polgári átalakulás során a szabadságharc leveréséig a magyar korona alá tartozó területeken a pénzügyőrség a magyar pénzügyminiszter alárendeltségébe került. A szabadságharc leverése után a pénzügyőrséget az Ideiglenes Kamarai Igazgatóság alárendeltségébe helyezték, kerületi pénzügyi igazgatóságokat állítottak fel, a pénzügyőrséget ekkor katonai jellegű szervezeti felépítés jellemezte: szekció (Section) – bizottság (Commisario) – felügyeleti kerület (Respicientenkreis) – őrsztály (Wachabteilung),⁶ és ismét a birodalmi érdekeket végrehajtó szervezetté vált.

A magukat magyar hazafiaknak tartók körében nem sok szimpátiát élvezett a testület⁷ De, hogy a fináncokat, ahogy akkor a pénzügyőröket emlegették, máshol sem szerették nagyon, arra példa Robert BURNS verse (The devil's awa wi' th' exciseman), amelyet ARANY János 1868 körüli fordításában ismerhetünk: „Az ördög elvitte a fináncot.”⁸ A kiegyezés során létrehozták a Magyar Királyi Pénzügyőrséget a császári pénzügyőrség illetékes személyi állományának átvételével, melynek nemzeti karaktere azonban csak fokozatosan alakulhatott ki. A részben németajkú tisztikar és legénység számára kezdetben nehézséget jelenthetett a magyar vezényleti nyelv bevezetése. A századforduló tájékán az asszi-

milációt és a magyar nemesi előnevek használatának divatját egy pékinas pénzügyőri karrierjének megismerése által is tetten érhetjük.

AMBRÓZY Gyula (Szepesbéla, 1841 – Losonc, 1921) pénzügyőri karriere a korszak lehetőségeit kihasználó, társadalmi felemelkedést elérő, asszimilálódó német polgári életút. Névadása is a korabeli és helybeli nemzetiségi viszonyok tükré.⁹ Apját, AMBRÓZY János szepességi német (cipszer) szíjgyártót nem ismerte, mivel korán elhunyt. „Német volt az anyanyelvem, sajnos szepesbélaí dialektussal. »Hoher, Hoher, Hoher Gald«”.¹⁰ Mostohaapja 15 éves kora előtt egy helyi német nyerges és kárpitoshoz adta inasnak, majd 15 évesen Pestre ment pékinasnak.¹¹ Néhány év vándor pékinaskodás után eljött az újoncozás ideje, s mert félt a 12 éves szolgálati idejű katonaságtól, beállt pénzügyőrnek, „mert a hosszú katonai szolgálati időt a pénzügyőrségnél is le lehetett szolgálni”.¹²

Egerben a pénzügyőri számárlétra legalsó grádicsán, mint vigyázó lépett a császári és királyi testületbe 1862-ben, 21 éves korában, és szokatlanul hamar, tízhavi szolgálat után sikeres fővigyázói vizsgát tett – a későbbiekben a pénzügyőrségnél a szabályok szerint 4 év szolgálat után lehetett fővigyázói vizsgát letenni. Ő is említi, hogy egy „Neufinger nevű, több éves vigyázóval vizsgáztam volna”. Hogy ennek a gyorsaságnak az oka szorgalma, vagy valamely ismerősének, rokonának (bátyja szintén pénzügyőr lett) befolyása volt, nem tudjuk, azonban beszédes, amit az egri pénzügyőri biztos iskolázott fiáról írt: „habár kevesebb szolgálati ideje volt, mint nekem, mégis egész természetesnek találtam, hogy ő legyen előbb előléptetve, mint én.”¹³

A számos áthelyezés során voltak nyugalmasabb állomáshelyei is, így volt ideje – és kedve – az írott magyar nyelv elsajátítására is, nyelvileg képezni tudta magát.¹⁴

A kiegyezés után a szolgálati nyelv a magyar lett. A testület soknemzetiségű volta miatt azonban ez nem magyar anyanyelvűek számára nagy kihívást jelenthetett.¹⁵

A fővigyázó után a szemlélné rang következett, mint a legmagasabb legénységi beosztás, ezt 1863-ban nyerte el, letette a szemlélné vizsgát. Nemsokkal később megnősült, amit szintén szokatlanul egyszerűen ír le, nem említve semmiféle, a szolgálati viszonyból eredő nehézséget, holott a dualista kor pénzügyőrségében a legénység jelentős százaléka cserélődött évente a nősülést szigorúan szabályzó előírások miatt kilépők következtében. A szemlélnénél magasabb rangok tiszti rangok voltak, (1867 után a következő emelkedő sorrendben: biztos, főbiztos, felügyelő főfelügyelő).

1871–1872 táján Ólublóra helyezték szakaszvezetőnek és biztosí teendőket is kapott, mert a biztos nem győzte egyedül ellátni a feladatát. Biztosí állásért többször folyamodott, de elutasították, mert nem volt érettségije, és ekkor már a tiszti rang elnyerését érettségéhez kötötték. Mégis sikerült letennie a biztosí esküt Besztercebányán. Balassagyarmaton 10 éven át biztosí teendőket látott el, majd az 1880-as évek elején 6 évig Losoncon szolgált, I. osztályú pénzügyőri biztosí neveztek ki – eben az időszakban vezették be az új szeszadórendszert. Később visszakerült Balassagyarmatra: az új cukorfogyasztási adó-

törvény hatálybalépése itt érte, majd a pénzügyőrségi személyes ügyek előadó-jává nevezték ki, de megbetegedett, áthelyezését kérte, így elesett a felügyelői kinevezéstől.

Ebben az időszakban jelent meg az 1881-től évente aktualizált formában kiadott ARDAY Ignác-féle Pénzügyőri zsebkönyvekben számos tiszt neve mellett a nemesi előnév; AMBRÓZY Gyula neve elé a „sédeni” jelző kerül, azonban a grófi rangot szerző sédeni és remetei AMBRÓZY családdal való rokonságról nincs adat, és maga az önéletrajz is megerősíti AMBRÓZY Gyula polgári eredetét.

Nyugdíjazásáig Rózsahegyre, szlovák környezetbe került.¹⁶ Bár a szlovák-magyar viszony kiéleződéséről nem írt, kiviláglik, hogy nem érezte jól magát köztük: „Rózsahegy, a tótok között még meghalva sem akartam maradni, – nyugdíjazás után – Losoncra költözöktem”.¹⁷

Főbiztosként 61 éves korban, 1902-ben nagy csalódására nyugdíjazták, mivel új nyugdíjtörvény lépett életbe, ám ezzel sose tudott igazán megbékülni. „A nyugdíjas állapot folyton nagyon rossz s unalmas azért, mert megszűnt minden hatáskör”.¹⁸ 1921-ben 80 éves korában halt meg Losoncon, vagy ahogy az akorra már csehszlovák fennhatóság alatt álló várost nevezték: Lučenec-en.

AMBRÓZY Gyula pénzügyőr visszaemlékezéséből egy asszimilálódó, magyarrá váló és a társadalmi ranglétrán folyamatosan előre lépő német anyanyelvű polgár sorsa rajzolódik ki. Önéletrajzát 1916-ban, 75 évesen magyarul gépelte le. Mivel az írás központi témája szolgálati helyzetének alakulása, – bár családjáról is írt, elsősorban nagy életfordulók és betegségek kapcsán –, ezért a dualista korszak pénzügyőri humán viszonyainak kutatásához értékes adalékul szolgál.

Jegyzetek:

¹ WENCZEL

² PARÁDI: *Pénzügyőrség és vámhivatalok a határőrizetben.*

³ KÖPF (A szerző művének 9. oldalán tévesen I. Ferdinándot nevezi meg a határőrség létrehozójaként. A valóságban azonban ekkor még elődje I. Ferenc uralkodott. A tévedést átvette – a pénzügyőrség történetét bemutató több honlap is.

⁴ HORVÁTH

⁵ PARÁDI: A Magyar Királyi Pénzügyminisztérium határőrizeti feladatai az Osztrák-Magyar Monarchia magyarországi vámhatárain 1867-1914.

⁶ Idem: A dualizmus kori magyar pénzügyőrség és vámhivatalok.

⁷ „A zsandárok mind kémek, alávaló huncut gazemberek, kik árulásukért zsolddal fizettetnek. Szinte olyanok a Finanzwache emberei. Ezekre nézve is meg fog kondulni a vészharang. Csak egy szép napon meglátjátok, mint kezdik legyilkolni szertesztét az országban. Ekkor ti is lássatok hozzá. Ha a gazok a fogadóban, kocsmában egy asztal mellé ülnek veletek, keljen fel a becsületes ember. Ha kérdez, miért, hallgassatok, tűrjétek, szenvedjétek.” MAKK József, Kossuth felhatalmazottjának kiáltványa 1851/52)./ SOMOGYI

⁸ Vessd össze 4.sz. jegyzettel

⁹ „Engem Gyula és Jakab névre kereszteltek, utóbbi nevemet csak azért kaptam, hogy a tót parasztkok a vásárban könnyen megszólíthassanak, t.i. »Pán Jakabnak«, mert engem is szíjgyártónak szántak” AMBRÓZY

¹⁰ Loc. cit.

¹¹ „Pest még egészen német volt, csunya kiejtéssel, »Wir sámer Pester Birger«. »Werst nit aufi gestigen wert nit obi gefoll«. Csakhygy én tisztán is tudtam németül.” Loc. cit. 1-2. p.

¹² Loc. cit. 4. p.

¹³ Loc. cit. 5. p.

¹⁴ „Mezőcsátra lettem áthelyezve szakaszvezetőnek. Minthogy az egész pénzügyőri szolgálat ismerete a kis ujjamban volt, a szakaszvezetői teendőket naponként 1–2 óra alatt könnyen elvégeztem. Kezdtém unatkozni, mire egyik jóbarátom, GYURKOVITS községi jegyző szórakozásra felajánlotta nekem a községi könyvtárat, csakhogy tiszta magyar volt, mely nyelven még csak beszélni tudtam. Így a magyar szövegű könyvek olvasása eleinte nehezen ment – mégis szótár segítségével kiolvastam az egész könyvtárat.” Loc. cit. 9. p.

¹⁵ „Későbbben rendelet érkezett, hogy ezentúl a hivatalos nyelv már nem a német, hanem a magyar lesz. Ez a rendelet ménykőcsapásként hatott a szakasz legénységére, csupán én magam tudtam magyarul. ... Meg kell jegyeznem, hogy nemcsak az alárendelt legénység, de az elüljáró fővigyázók, szemlészek és biztosok sem tudtak magyarul, csakhogy muszáj volt tudni. Miskolcon, ahová Mezőcsát tartozott, akkoriban a biztos BAKALÁRZ és a szemlész: PELISSEK volt. Egyik sem tudott magyarul. Ők írták a szemlést „utánnézőnek”, a fővigyázót „főfelügyelőnek”, a vigyázót pedig „felügyelőnek”. Ebből lehet következtetni, hogy írták a többi szavakat magyarul. Hát még az alárendelt legénység! Hogyan tudhatott az ilyen példák mellett magyarul írni? Nemsokára visszahelyeztek engem Egerbe. Rőgtön fogadtam magamnak instructort, bizonyos KRAUST, az előbb említett KRAUS-nak az öccsét. Ez tanított engem 4 hétig a magyar nyelvre, tovább nem kellett engem tanítani, elég volt.” Loc. cit. 10–11. p.

¹⁶ „HEDRY titkár, helyettes igazgató, igen jó barátom kitartásra intett s tanácsolta, ne adjak be új kérvényt, evvel csak rontanám az előmeneteletem – így beszélt hozzám: A rangsorban veszedelmesen elül vagy már, ma-holnap felügyelő lehetsz, felügyelőket csak az előadókból neveznek ki, s ha te az előadói tisztséget itt hagyod, akkor kinevezést többé nem remélhetsz. Minthogy csak az egészséget óhajtottam, azért nem hallgattam a jótanácsra... hamarosan át lettem helyezve Rózsahegyre ... már útközben ... kezdtem keservesen megbánni áthelyeztetésemet ... Csakugyan, olyan szegény kiéhezett tótokat sehol életemben nem láttam, aminőket ottan, Liptóban találtam.” Loc. cit. 51–53. és 57. p.

¹⁷ Loc. cit.

¹⁸ Loc. cit. 61. p.

A jegyzetekben alkalmazott rövidítések:

MONOGRÁFIAK és KISMONOGRÁFIAK

HORVÁTH

HORVÁTH György: *Pénzügyőrök muzsikálnak. A vám és pénzügyőrség kulturális életének és zenekarának emlékkönyve 1867-2005*. Budapest, 2005, Reál Szisztéma Dabasi Nyomda.

KÖPF

KÖPF László: *Fejezetek a magyar vámigazgatás és pénzügyőrség történetéből*. Budapest, 2003, Tipico Design.

PARÁDI: *Pénzügyőrség és vámhivatalok a határőrizetben*.

PARÁDI József: *Rendvédelem a határokon a XIX-XX. században*. I. köt. *Pénzügyőrség és vámhivatalok a határőrizetben*. Budapest, 2003, Tipico Design.

SOMOGYI

SOMOGYI Éva: *Abszolutizmus és kiegyezés 1849-1867*. Budapest, 1981, Gondolat, 85. p.

TANULMÁNYOK

PARÁDI: A Magyar Királyi Pénzügyminisztérium határőrizeti feladatai az Osztrák-Magyar Monarchia magyarországi vámhatárain 1867-1914.

PARÁDI József: A Magyar Királyi Pénzügyminisztérium határőrizeti feladatai az Osztrák-Magyar Monarchia magyarországi vámhatárain 1867-1914. *Hadtörténelmi Közlemények*, CII. évf. (1989) 2. sz. 177–196. p.

PARÁDI: A dualizmus kori magyar pénzügyőrség és vámhivatalok.

PARÁDI József: A dualizmus kori magyar pénzügyőrség és vámhivatalok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, VIII. évf. (1998) 9. sz. 82–86. p. A tanulmány korábbi változata 1997 szeptember 23.-án Buda-

pesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „Gazdasági rendvédelmünk a XIX-XX. században” című IX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított bővített és átdolgozott változata.

SZABÁLYZATOK

WENCZEL

WENCZEL Gusztáv (szerk.): *A Magyar Királyi Pénzügyőrség szerveztetése és szolgálatára vonatkozó szabályozások, utasítások és rendeletek gyűjteménye*. Budapest, 1894, Magyar Királyi Állami Nyomda.

KÉZIRAT

AMBRÓZY

AMBRÓZY Gyula: *Az életrajzom*. Turdossin, 1916, Kézirat.

KÁLMÁN Zsolt

A fegyverhasználat szabályozása régen és ma.

A fegyverhasználat a csendőr/rendőr által alkalmazható kényszerítő eszközök legsúlyosabbika! Több mint egy évtizedes rendőri pályafutásom alatt nem ritkán találok olyan idős emberekkel, akik egy-egy bűncselekmény nyomozása, vizsgálata során – nem rejtve véka alá az elkövetőkkel szembeni érzéseiket – meséltek ma csendőri időkről, amikor szigorú fellépésükkel a csendőrök napjainknál eredményesebben vették fel a harcot a bűnözőkkel, nem riadva vissza fegyverük használatától sem. Ugyanez a vélemény markánsabb formában a fiatalabb korosztályhoz tartozó rendőrök körében is visszatérő téma, melynek során a beszélgetések általában azzal zárulnak, hogy abban az időben minden egyszerűbb és szabadabb volt. Valóban így volt é, egyszerűbb és kötetlenebb volt é a csendőrség fegyverhasználati jogosultsága mint napjaink rendőrségének hasonló jogosultságai?

Ferenc József neoabszolutista uralkodásának időszakában Lombardiában működő és a napóleoni időből származó csendőrséget az 1849 június 8.-án kelt rendeletével birodalma egész területére kiterjesztette.¹ A terület tevékenységét az 1850 január 18.-án kiadott törvény határozta meg, melynek 45 §-a rendelkezett a fegyverhasználatról.² A törvény 46. §-ban szabályozta a tömeggel – akkori szóhasználat szerint: népcsőület vagy összecsoportozás szembeni fegyverhasználatot is.

A fegyverhasználati esetek c, pontja eltér a megelőző és – gyakorlatilag semmilyen magyarázatot sem igénylő – rendelkezésektől, mivel konkrét utasítást nem, csak utalást tartalmaz. Ez annak tudható be, hogy a csendőr személyében katonának minősült, így a terület személyi állományának tagjaira a haderő őrszolgálati fegyverhasználatának szabályai vonatkoztak, amelyet részletesen szabályoztak.

A neoabszolutizmus csendőrségét a Magyar Királyságban a kiegyezéssel felszámolták. Csupán Erdélyben és Horvátország területén maradt fenn egy-egy csendőr ezred. Az erdélyi csendőrséget azonban 1876-ban átvette a magyar kormány a közös haderőtől.³

A Magyar Királyságban 1881-ben ismét létrehozták a csendőrséget, de már mint a legitim magyar kormány testületét Magyar Királyi Csendőrség elnevezéssel.⁴

A csendőrség nemzeti alapon történő újjászervezésére azért került sor mert az önkormányzati rendőrségekre alapozó rendvédelmi modell csődöt mondott. A királyi biztosi rendszer sem jelentett kiutat, mivel a jelentős nehézségek árán és az alkotmányos elvek sérülésével kialakított drákói rend csupán a kivételes hatalommal rendelkező királyi biztos megbízatásának a végéig tartott. Ezt követően pedig az anarchia rövid időn belül visszarendeződött. Szükség volt tehát olyan szervezetre, amely az egész ország vidéki területein képes fenntartani a polgári körülményeknek megfelelő közrendet. Ezt a testületet a magyar vezetés nem véletlenül találta meg a csendőrségben. A XIX. század ugyanis a csendőrség diadalszázada volt. Európa valamennyi országában létrehozták a testületet, amely viszonylag gyorsan és olcsón rendet teremtett vidéken. Így történt ez a Magyar Királyságban is.⁵

A Magyar Királyi Csendőrség első szolgálati utasításának 11 § 5. pontjában szerepelnek azok az esetek, amikor a csendőr legvégső kényszerítő eszközként a fegyveréhez nyúlhat.⁶

A csendőrség működése során szerzett külföldi és saját tapasztalatok alapján szükségessé vált a fegyverhasználati esetek kiegészítése, melyet az 1912-ben kiadott „Határszéli szolgálati utasítás” 33. §-ban rögzítettek.⁷

Speciális esetnek tekinthető a tömeggel szembeni fegyverhasználat, melyet azonban – mivel ezen tevékenység „csak” utasítások szerint történhetett – részletesen szabályozták. A fegyverhasználattal kapcsolatosan azonban alapnak volt tekinthető a jogosultságot deklaráló paragrafus bevezető mondata: „a szolgálatot teljesítő csendőr fegyverének használatára mindenki ellen jogosítva van.”⁸ A büntető törvénykönyv 79 §-án alapuló „jogos védelem” intézménye során történt fegyverhasználati esetek specifikusnak voltak tekinthetők, mivel azok során a csendőr lényegében önvédelemből használta fegyverét és ezért mint bűnesetek képezték a további vizsgálatok tárgyát.⁹

A rendőrségről szóló 1994. évi törvény a lőfegyver használatot alaposan szabályozza.¹⁰

A jelenlegi jogszabályok ismeretében vajon egyértelmű válasz adható alapkérdésünkre: egyszerűbb és szabadabb volt-e a fegyverhasználat, mint napjainkban a rendőrségi fegyverhasználat? Úgy gondolom, hogy nem! Nem biztos, hogy csak a szabályozás teszi nehezzé, vagy könnyűvé valamely szolgálati feladat teljesítését, hanem a társadalmi környezet is, melyet a ránk maradt joganyag csak részben, vagy egyáltalán nem tud visszaadni.

Nem tudunk a mai látásmódunkkal gondolkodni a XIX. század végén, vagy a XX. század elején szolgálatot teljesítő csendőr fejével mert már nem ismerjük azokat a körülményeket, melyek között ő nap mint nap élt. Más a társadalom struktúrája, a műveltségi szintje mások a körülmények. Igaz azonban, hogy napjaink szabályozása sokkal sokrétűbb, összetettebb mint ami korábban volt, feltehető azonban benne az egykori szabályozás elemei is – csendőr/rendőr elleni

támadás – „modernre” fordítva. Elmondható tehát, hogy a vizsgált időszakok fegyverhasználatra vonatkozó normái megfeleltek az adott kor általános követelményeinek. Tagadhatatlan azonban, hogy a fegyverhasználatot követő kivizsgálások napjainkban szokásos procedúrája elveheti a személyi állomány kedvét – akár az eredménytől függetlenül is – a bátor, határozott, akár a legvégsőig is elmenő intézkedéstől, azonban ennek megítélése véleményem szerint külön kutatások tárgyát kel, hogy képezze.

Jegyzetek:

¹ PRESZLY

² „A csendőrség fegyverét használhatja:

a, mint szükségbeli védőeszközt valamely ellene intézett tetleges támadás elhárítására;

b, szolgálata teljesítésének meghiúsítását célzó ellenállás legyőzése végett;

c, általában mindazon esetekben, melyekben az örök meg van engedve fegyverét használnia.

Mindazonáltal, amennyiben a cél veszélyezése nélkül lehetnek látszik, mindég intések és egyéb szelíd eszközök előrebocsátandók, sőt még a fegyver használatánál is azon elővigyázattal kell lenni, hogy ember élete szükség nélkül veszélynek ne ténessék ki.

A csendőr a fegyvererőnek ezen jogosításon túlhágó minden használatáért felelős”

SALLAI

³ PARÁDI: A Magyar Királyi Csendőrség megalakulása és működése 1881-1898.

⁴ 1881/III.tc.

⁵ PARÁDI: A polgári magyar állam első központosított közbiztonsági örtestülete a Magyar Királyi Csendőrség.

⁶ „1. aki a csendőrt erőszakosan megsérti vagy őt támadással veszélyesen fenyegeti;

2. ha a tetten ért gonosztevő vagy alapos gyanúval terhelt egyén felfegyverkezve lévén, az előzetes felszólítás daczára magát önként meg nem adja, vagy esetleg védett helyzetéből előjönni vonakodik;

3. aki a figyelmeztető utasításainak – őt szolgálata teljesítésében meggátolandó – tetlegesen ellenszegül;

4. aki mint veszélyes gonosztevő a csendőrség által elfogatik vagy őrizet alá adatik és bár erőszakos ellenállás nélkül, de a megállításra célzó fenyegető rákiáltás daczára elfut, ha visszatartására más mód nem létezik;

5. aki háború vagy ostromállapot idején magát gyanússá teszi és a felhívásra kielégítő válasz nélkül elszalad.”

Utasítás a Magyar Királyi Csendőrség számára.

⁷ „1. Ha valamely község határán kívül vezető mellékutakon kettőnél többen éjjel, nem különben ha árukkal, vagy más szállítmánnyal nappal is találkozhatnak és a járőrnek fegyverhasználatlalt (lövéssel) fenyegetett felhívásra (reálövessel) meg nem állnak, hanem egyenként vagy valamennyien megfutamodnak;

2. Ha hajósok éjjel, vagy pedig fedett avagy megrakott vízi járművekkel nappal is találkoztanak és fegyverhasználatlalt (lövéssel) fenyegetett kétszeri felhívásra (reakiáltással) meg nem állnak, illetve ebbeli szándékukat kétségtelenül nem bizonyítják, hanem egyenként, vagy valamennyien távozni (menekülni) igyekeznek.”

CSAPÓ

⁸ 1878/V. tc. ; 1879/XL. tc. ; 1880/XXXVII. tc.

⁹ „Jogos védelem esete forog fenn:

1. a saját vagy más élete elleni jogtalan és közvetlen támadás esetén;

2. a testi épség elleni jogtalan és közvetlen támadásnál;

3. a személyes szabadság jogtalan megsértése esetén;

4. a vagyon elleni bűncselekmény megakadályozásakor.

A jogos védelem határait túl lehetett lépni félelem, ijedtség, vagy megzavarodás esetén.

Loc.cit.

¹⁰ „52. § (1) A rendőrt a lőfegyverhasználati jog – a jogos védelem és a végszükség esetein kívül – az e törvényben foglaltak szerint illeti meg.

(2) A lőfegyverhasználat saját elhatározásból vagy utasításra történhet. Csapaterő zárt alakzatban történő alkalmazása esetén csak utasításra használható lőfegyver.

53. § (1) Lőfegyverhasználatnak csak a szándékosan, személyre leadott lövés minősül.

(2) Ha e törvény szerint a lőfegyverhasználat feltétele fennáll, a rendőr bármely dolgot fegyverként használhat. A lőfegyver használatára vonatkozó szabályokat ebben az esetben is értelemszerűen alkalmazni kell.

(3) E törvény alkalmazása szempontjából nem minősül lőfegyverhasználatnak a tömegoszlítás, rendfenntartás céljára rendszeresített gumilövedék, a pirotechnikai eszköz, a könnygázgránát, az elfogó háló lőfegyverrel vagy az e célra szolgáló egyéb kilövő eszközzel történő célbajuttatása.

(4) A (3) bekezdésben nem említett, egyéb célra rendszeresített műanyagból készült lövedék használatára csak abban az esetben kerülhet sor, ha – az eset összes körülményeire figyelemmel – enyhébb kényszerítő eszközzel az alkalmazás törvényes célja nem érhető el, vagy az nem vezet eredményre. A műanyagból készült lövedék használatára a lőfegyverhasználat szabályait értelemszerűen kell alkalmazni.

54. § A rendőr lőfegyvert használhat

a) az élet elleni közvetlen fenyegetés vagy támadás elhárítására;

b) a testi épséget súlyosan veszélyeztető közvetlen támadás elhárítására;

c) a közveszélyokozás, a terrorcselekmény vagy a légi jármű hatalomba kerítése bűncselekményének megakadályozására vagy megszakítására;

d) bűncselekmény lőfegyverrel, robbanóanyaggal vagy az élet kioltására alkalmas más eszközzel való elkövetésének megakadályozására;

e) lőfegyver, illetőleg robbanóanyag jogosulatlan, erőszakos megszerzésére irányuló cselekmény megakadályozására;

f) az állam működése vagy a lakosság ellátása szempontjából kiemelkedően fontos létesítmény ellen felfegyverkezve intézett támadás elhárítására;

g) az emberi élet kioltását szándékosan elkövető elfogására, szökésének megakadályozására;

h)

i) azzal szemben, aki a nála lévő fegyver vagy élet kioltására alkalmas más eszköz letételére irányuló rendőri felszólításnak nem tesz eleget, és magatartása a fegyver vagy más az élet kioltására alkalmas eszköz ember elleni közvetlen felhasználására utal;

j) az elfogott, bűncselekmény elkövetése miatt őrizetbe vett, vagy bírói döntés alapján fogva tartott személy erőszakos kiszabadításának megakadályozására, az azt megkísérlővel szemben;

k) a saját élete, testi épsége, személyes szabadsága ellen intézett támadás elhárítására.

55. § Nincs helye lőfegyverhasználatnak – a fegyveresen vagy felfegyverkezve elkövetett támadás, fegyveres ellenállás leküzdése, illetőleg a tömegben lévő személlyel szembeni használat (57. §) kivételével – ha

a) olyan személy életét vagy testi épségét veszélyezteti, akivel szemben a lőfegyverhasználat feltételei nem állnak fenn;

b) a rendőri intézkedés célja tárgyra vagy állatra leadott lövéssel is elérhető.

56. § (1) A lőfegyverhasználatot a következők sorrendben meg kell előznie

a) felhívásnak, hogy a felhívott a rendőri intézkedésnek engedelmessédjék;

b) más kényszerítő eszköz alkalmazásának;

c) figyelmeztetésnek, hogy lőfegyverhasználat következik;

d) figyelmeztető lövésnek.

(2) A lőfegyverhasználatot megelőző intézkedések részben vagy teljesen mellőzhetők, ha az eset összes körülményei folytán a megelőző intézkedésekre már nincs idő, és a késedelem az intézkedés eredményességét, a rendőr vagy más személy életét, testi épségét közvetlenül veszélyezteti.”

1994/XXXIV.tv.

„Lőfegyverhasználat

58. § A lőfegyverhasználati jog azt a rendőrt illeti meg, akinek igazolványában a „fegyverviselésre és intézkedésre jogosult” felhatalmazás fel van tüntetve. A lőfegyverhasználati jog gyakorlása független attól, hogy a rendőr egyenruhát vagy polgári öltözetet visel, szolgálatban van vagy azon kívül, és rendelkezik-e szolgálati lőfegyverrel.

59. § (1) A rendőr a lőfegyverhasználat során elsősorban a rendőrségnél rendszeresített fegyvert használja. Az Rtv. 53. §-ának (2) bekezdése alapján fegyverként használható más dolog lehet a nem rendszeresített lőfegyver és minden olyan eszköz, amely a rendőr feladatának teljesítését elősegíti, továbbá személyi sérülés okozására vagy élet kioltására alkalmas.

(2) A rendőrség szolgálatai különleges feladatainak végrehajtásához a lőfegyverrel egy tekintet alá eső más rendszeresített tárgyakat is használhatnak.

60. § (1) A fegyverhasználatot megelőző figyelmeztetést érthetően, határozottan „a törvény nevében fegyvert használok” szavakkal kell megtenni.

(2) A lőfegyverhasználat csak arra a személyre irányulhat, akivel szemben az Rtv. 54. §-ban írt feltételek fennállnak.

61. § (1) Előjárója parancsára a rendőr köteles a lőfegyverét használni. A lőfegyver parancsra történő használatának jogszerűségéért a parancsot kiadó előjáró a felelős. E parancs végrehajtása csak akkor tagadható meg, ha a rendőr tudja, hogy a lőfegyver használatával bűncselekményt követne el.

(2) Csapaterő zárt alakzatban történő alkalmazása esetén a rendőr saját elhatározásából is használhatja lőfegyverét, ha a zárt alakzattól elszakadt, vagy alakzaton kívüli feladat ellátására kap utasítást.

62. § (1) A lőfegyverhasználat során kerülni kell az emberi élet kioltását. A lövést lehetőleg lábra, ha pedig a támadó kezében a támadásra távolról is felhasználható eszköz van, kézre kell irányítani.

(2) Ha a törvény csak a közvetlen fenyegetés vagy támadás elhárítása céljából teszi lehetővé a fegyverhasználatot, és a közvetlen fenyegetés vagy támadás bármely oknál fogva megszűnt, a lőfegyverhasználati jogosultság is azonnal megszűnik. A lőfegyverhasználat további alkalmazásának helye nincs, ha az a célját elérte.

63. § (1) Személyre szándékosan leadott lövés akkor is lőfegyverhasználatnak minősül, ha az nem okozott sérülést.

(2) Nem minősül lőfegyverhasználatnak:

- a) a figyelmeztető lövés;
- b) az állatra vagy tárgyra irányuló lövés;
- c) a nem szándékosan bekövetkezett lövés.

(3) A figyelmeztető lövést általában függőleges irányba, a légtérbe kell leadni. Ha ez nem biztonságos, a lövés irányát úgy kell megválasztani, számolva a becsapódást esetlegesen követő gurulattal is, hogy a lövedék életet, testi épséget ne veszélyeztessen, és lehetőleg ne okozzon anyagi kárt.

(4) Ha a támadás közvetett, a támadó ahhoz tárgyat vagy állatot alkalmaz, akkor a rendőr elsősorban tárgyra, állatra ad le lövést. A rendőr az őt vagy segítőjét járművel elütni szándékozó támadó járművének kerekeire, az emberre uszított kutya támadása esetén az állatra leadott lövéssel hárítja el a veszélyt.

(5) Mások személyét, vagyonát közvetlenül veszélyeztető megvadult állatra a rendőr akkor lehet, ha a veszélyhelyzet elhárítására az adott körülmények között más lehetőség nincs. Szolgálati feladata teljesítésének érdekében a rendőr a testi épségét közvetlenül veszélyeztető állatot lelőheti.

(6) A tárgyra, állatra irányuló lövésnek feltétele, hogy életet, testi épséget ne veszélyeztessen.

(7) Ha a lőfegyverhasználatnak nem minősülő lövés a rendőrnek felrőható okból jön létre, illetve ilyen lövés a rendőr figyelmetlensége, gondatlansága következtében kárt, sérülést okoz, a bekövetkezett eredménytől függően fegyelmi vagy büntetőeljárást kell indítani.

64. § (1) Az Rtv. 54. § g) és h) pontjai alkalmazásában elkövetően kizárólag a tettest és társtettest kell érteni, a lőfegyver az ilyen cselekmény elkövetésén tetten ért, illetve ilyen cselekmény miatt körözött, azonosított elkövetővel szemben használható.

(2) Az Rtv. 54. § j) pontja alapján akkor használható lőfegyver, ha az elfogás, az őrizetbe vétel, illetve a fogva tartás indoka az Rtv. 54. § g), illetve h) pontjában meghatározott bűncselekmény.

65. § (1) A lőfegyverhasználat során sérültet elsősegélyben kell részesíteni, gondoskodni kell orvosi ellátásáról, a közvetlen hozzátartozója értesítéséről.

(2) A lőfegyverhasználatot, valamint a halaszthatatlan segítségnyújtást követően a rendőr közvetlen előljáróját haladéktalanul értesíti, és annak megérkezéséig a helyszínt biztosítja. Az előljáró intézkedik a helyszíni szemle lefolytatására, függetlenül attól, hogy történt-e személyi sérülés vagy keletkezett-e kár. A lőfegyverhasználatról jelentést tesz a szolgálati út betartásával.

(3) A rendőri szerv vezetője három napon belül köteles vizsgálni a lőfegyverhasználat jogszerűségét, szakszerűségét.

(4) Ha a lőfegyverhasználatra fogvatartottal szemben került sor, akkor erről a fogvatartásért felelős haladéktalanul értesíti a rendőri szerv székhelye szerint illetékes megyei (fővárosi) főügyész és büntetés-végrehajtási felügyeleti ügyészt.

A (3) bekezdésben előírt vizsgálat alapján hozott határozatot az iratokkal együtt meg kell küldeni az ügyésznek.

(5) Lőfegyverhasználat és lőfegyverhasználatnak nem minősülő lövés esetén a vizsgálatot az államigazgatási eljárás általános szabályai szerint kell lefolytatni.

66. § (1) A vizsgálat során jelentést kell íratni a lőfegyvert használó rendőrrel, a lőfegyver használatára utasítást adó előljáróval és azzal a rendőrrel, akinek hitelt érdemlő tudomása van az eseményről. Nem vehet részt a vizsgálatban, akinek jelentésírási kötelezettsége van. Ha a szerv vezetőjével szemben jelentésírási kötelezettség vagy egyéb kizáró ok áll fenn, a vizsgálatot a feleltes szerv vezetője folytatja le.

(2) A lőfegyverhasználatról szóló jelentés tartalmazza:

a) mikor, hol, kivel szemben, milyen fegyvert használt, hány lövést adott le, a fegyver típusát, gyári számát;

b) a lőfegyverhasználat okát;

c) a megelőző intézkedéseket;

d) milyen sérülés történt, sor került-e elsősegélynyújtásra, orvosi ellátásra, hol tartózkodik a sérült;

e) milyen kárt okozott a lövés, ki a károsult, a rendőr, illetve a károsult mit tett a kár enyhítésére;

f) a helyszínrre, a tanúkra, a bűnjelekre és az egyéb körülményekre vonatkozó adatokat;

g) a fegyverhasználatra feljogosító törvényhelyre történő hivatkozást.

(3) A vizsgálat során a helyszíni szemle és a rendőri jelentések adatait is figyelembe véve meg kell hallgatni az érdekelteket, különösen az intézkedés által érintettet, a sérültet és azt, akinek a lőfegyverhasználat kárt okozott.

(4) A vizsgálatot lezáró határozat rendelkező részének tartalmaznia kell a lőfegyverhasználat jogszerűsége minősítésére vonatkozó megállapítást, a fegyverhasználat jogellenessége megállapítása esetén a felelősségrevonási eljárás megindítására vonatkozó döntést, továbbá a fellebbezési jogra vonatkozó tájékoztatást. Az indokolásnak tartalmaznia kell a rövid tényállást, a sérüléseket, az okozott kárt, az érintett személyek adatait. A határozat 1–1 példányát kézbesíteni kell az érintetteknek.

(5) Ha a lőfegyverhasználatlaltal kapcsolatban a rendőri szerv vezetője bűncselekmény alapos gyanúját állapítja meg, feljelentést tesz az illetékes ügyészségi nyomozó hivatalnál, fegyelmi vétség gyanúja esetén intézkedik a fegyelmi eljárás lefolytatására.

(6) A lőfegyverhasználatnak nem minősülő (tárgyra vagy állatra irányuló, valamint a figyelmeztető és a nem szándékosan létrejött) lövést a rendőr lehetőleg azonnal a rendőr jelentési előljárójának, majd írásos jelentést készít, amely tartalmazza:

a) mikor, hol, milyen célból, hány lövést adott le;

b) a lövést kiváltó körülményeket, figyelmeztető lövésnél az alkalmazott megelőző intézkedéseket, vagy azok mellőzésének okait;

c) a lövés irányát és következményét;

d) ha a lövés sérülést vagy kárt okozott, annak leírását;

e) a lövést követően tett intézkedéseit;

f) a helyszínrre, a tanúkra, egyéb körülményekre vonatkozó adatokat.

(7) Ha a (6) bekezdés szerinti lövés sérülést vagy kárt okozott, a lőfegyverhasználatra vonatkozó rendelkezések szerint kell a vizsgálatot lefolytatni, és határozatot hozni.

(8) Ha jogszabály a rendőrség hatáskörébe utalja a szolgálati lőfegyverrel rendelkező személy által leadott lövés, illetőleg fegyverhasználat kivizsgálására irányuló államigazgatási eljárás lefolytatását (pl. fegyveres biztonság, őrség, mezőőr stb.), az ügyben az esemény helye szerint illetékes rendőrkapitány intézkedik. A kivizsgálás módja, jelentési rendje és a határozathozatal megegyezik a

rendőr lőfegyverhasználatának kivizsgálására vonatkozó szabályokkal. A határozat egy példányát a lövést leadó személy munkáltatójának is meg kell küldeni.”
3/1995. BM. r.

A jegyzetekben alkalmazott rövidítések:

MONOGRÁFIÁK

PREZSLY

PREZSLY Lóránd: *A Magyar Királyi Csendőrség története.* Budapest, 1920, Honvédelmi Sajtóvállalat.

TANULMÁNYOK

CSAPÓ

CSAPÓ Csaba: A Magyar Királyi Csendőrség fegyverhasználati jogáról. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, VII. évf. (1997) 8. sz. 12-16. p. A tanulmány korábbi változata 1996 október 29-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „a napóleoni közbiztonsági örtestület útja Párizstól – Itálián és Ausztrián keresztül – Budapestig” című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI: A polgári magyar állam első központosított közbiztonsági örtestülete a Magyar Királyi Csendőrség.

PARÁDI József: A polgári magyar állam első központosított közbiztonsági örtestülete a Magyar Királyi Csendőrség. *Belügyi Szemle*, XXXVII. évf. (1989) 2. sz. 35-40. p.

PARÁDI: A Magyar Királyi Csendőrség megalakulása és működése 1881-1898.

PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség megalakulása és működése 1881-1898. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, VII. évf. (1997) 8. sz. 78-83. p. A tanulmány korábbi változata 1996 október 29-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „a napóleoni közbiztonsági örtestület útja Párizstól – Itálián és Ausztrián keresztül – Budapestig” című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SALLAI

SALLAI János: Francia, osztrák, magyar csendőrség fegyverhasználat a XIX. században. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, IX. évf. (1999) 10. sz. 154-159. p. A tanulmány korábbi változata 1998 szeptember 22-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A nyugati rendvédelem hatása a XIX-XX. századi magyar rendvédelemre” című X. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZABÁLYZATOK

Utasítás a Magyar Királyi Csendőrség számára.

Utasítás a Magyar Királyi Csendőrség számára. Budapest, 1881, Pesti Könyvnyomda.

JOGSZABÁLYOK

1878/V.tc.

1878/V.tc. a magyar büntetőtörvénykönyv a bűntettekről és a vétségekről.

1879/XL.tc.

1879/XL.tc. a magyar büntetőtörvénykönyv a kihágásokról.

1880/XXXVII.tc.	1880/XXXVII.tc. a magyar büntető törvénykönyvek (1878/V. tc. és 1879/XL. tc.) életbeléptetéséről
1881/III.tc.	1881/III.tc. a közbiztonsági szolgálat szervezéséről.
1994/XXXIV.tv.	1994/XXXIV.tv. a Rendőrségről
3/1995.BM.r.	3/1995.BM.r. a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról

KÖMŰVES József – RAVASZ István

Egy kiállítás kalandos utóélete

A Határőrség megszüntetése új helyzetet teremtett a testület történetét, hagyományait bemutató emlékgyűjtemény további sorsában is. A határőrség felszámolása során az a cél vezette a döntéshozókat, hogy olyan helyre kerüljön a testület-történeti gyűjtemény, ahol biztosított a további megőrzése, szakszerű feldolgozása és bemutatása. A szóba jöhető lehetőségek közül egyedül a Hadtörténeti Intézet és Múzeum rendelkezett ehhez megfelelő szakemberekkel és más lehetőségekkel. Az intézet főigazgatója dr. HOLLÓ József Ferenc altbgy. minden téren maximálisan támogatta a gyűjtemény befogadását. Így jött létre 2007. év végén a magyar határőrizet XX. századi történetét bemutató kiállítás a Hadtörténeti Múzeumban. A körmendi gyűjtemény nagyobbik részének bemutatására a siklói várban adódott lehetőség. A vár nemcsak látogatottsága miatt, de azért is jó színhelynek látszott, mert a történelmi környezet jól illett a kiállítás témájához és maga a vár is végvárként funkcionált történelme egy szakaszában, bár korán török kézre jutott. Néhány hónapnyi előkészület után így került sor 2009. március 20-án a magyar határőrizet történetét a római kortól napjainkig bemutató kiállítás megnyitására.

A választás helyességét a későbbi hónapok igazolták. Az elmúlt évben a várnak 153 000 látogatója volt, akik természetesen a határőrizet-történeti kiállítást is megtekintették. Sok nyugdíjas és aktív határőr is látta a kiállítást akinek a várat működtető cég kedvezményes belépést biztosított. Akkor úgy gondoltuk, hogy legalább 20 évre megoldódott a gyűjtemény sorsa. A két kiállítás berendezése után maradt ugyan még nagyobb mennyiségű emléktanyag – főleg egyenruházat – amely ideiglenesen a ferihegyi Repülőtéri Igazgatóság egyik raktárában kapott helyet.

Mindezek után meglepetésként ért bennünket 2009 novemberében a siklói önkormányzat levele, amelyben arról tájékoztatták a Hadtörténeti Múzeumot, hogy megnyertek két pályázatot, ebből fakadóan pedig részben EU pénzből, részben a Norvég Alap támogatásával és a magyar állam hozzájárulásával teljesen felújítják a siklói várat. A felújítás után pedig a vár exkluzív szállodaként fog működni, ebbe pedig a kultúra már nemigen fér bele. Egyébként a vár egy részében – az utolsó tulajdonosaik, a BENYOVSZKYak alatt – már volt szálloda. Mivel a munkálatok előkészítése már decemberben megkezdődött, a várat november 30-ig ki kellett üríteni, sürgetővé vált a kiállítás elszállítása is. Az önkormányzat segítséget ígért az ezzel kapcsolatos munkálatokhoz. Így aztán a Hadtörténeti Intézet és Múzeum főigazgatójának döntése után egy héttagú lelkes kis csapat érkezett Siklóra a feladatok elvégzésére. Miközben a kiállítás új helyét kerestük, a körmendi Rendészeti Szakközépiskola igazgatója felajánlotta

a Hadtörténeti Intézet és Múzeum főigazgatójának, hogy szívesen visszafogadnák a gyűjteményt és közel akkora helyet biztosítanának, mint amekkorát a múzeum annak idején elfoglalt. Néhány tárgyalás és helyszíni szemle után megszületett a megegyezés a gyűjtemény elhelyezéséről.

A bontás és a szállítás komoly feladatnak ígérkezett, miután nemcsak az emlékanyagot kellett lebontani és csomagolni, hanem ezzel párhuzamosan kellett elkészíteni a szállítási és átadási jegyzőkönyveket is. A megmozgatható mennyiséget jelentősen növelte, hogy repatriálni kellett a teljes installációt is, amelynek egy részét már az előző szállítás is erősen megviselte. A logisztikai feladat végrehajtásához a körmendi iskola biztosított két alkalommal teherautót, a többi anyag a Honvédség 10 tonnás terepjáró teherautóira került fel. Nehezítette a szállítást, hogy a honvédségi gépjárművek már a siklósi vár felvonóhídjára sem tudtak ráhajtani, és a körmendi teherautó is csak a belső kapuig. Ezért a nehéz bútortatot más módon kellett kijuttatni egészen a vár alatti parkolóig, hogy egyáltalán a szállítójárművekre pakolhassuk. Szerencsére a feladathoz az önkormányzat minden napra biztosított közmunkásokat és egy kisteherautót. A feladattal 5 nap alatt végeztünk és elbúcsúztunk a siklósi vártól.

A Körmendi Rendészeti Szakközépiskolának a Hadtörténeti Intézet és Múzeum térítésmentesen biztosította a szakembereket és így a hat fős csapat 2009. december 14-én kezdte meg az új kiállítás építését. A munkával sietni kellett, mert az iskola a téli szünet miatt december 19-én bezárt és a kiállítás megnyitásának tervezett időpontja 2010. január 8-a volt. Új helyzetet jelentett, hogy az eredeti helyszínnek csak mintegy 70 %-át kaptuk vissza, mert a régi helyszín kisebbik szobájában – egyébként igen gazdag – magángyűjtemény kapott helyet. JÓNÁS Zsigmond nyá. r. ezds., aki korábban Kőszeg rendőrkapitánya volt, évtizedek óta gyűjtötte a fegyveres rendvédelmi szervezetek emlékanyagait. Ennek a gyűjteménynek egy része – egyenruhák, fegyverek, jelvények – kapott helyett a gyűjtő gondozásával, ebben a szobában.

A megváltozott helyzet miatt újra kellett gondolni az egyes korszakok bemutatásához szükséges helyek mennyiségét, az installációk és az emlékanyag elhelyezését. A teljes anyag bemutatását végül sikerült úgy megoldanunk, hogy felhasználtuk a folyosó, az előtér és a lépcsőház szabad falfületeit is. A szükségből így sikerült erényt kovácsolni, mert a látogatót már a külső terekben is látványos kép és emlékanyag készíti fel a kiállítás látnivalóira. A hét végére a kiállítás elkészült, ez azonban az építők napi 12 órás munkájába került. Bár az iskola részéről nem mindig kaptuk meg a maximális segítséget, meg kell említeni, hogy a hallgatók a szabadidejükben rengeteget segítettek nekünk. A legszorgalmasabbak nevét emléktábla őrzi a múzeum bejárata mellett. Nem került sor az ablakfóliák elkészítésére és felhelyezésére, mert tavasszal a terem ablakait hőszigetelt ablakokra cserélik, vagyis az erre fordított 200 000 Ft kidobott pénz lett volna. Erre a munkára a terem felújítása után sor kerül.

A kiállítást 2010. január 8-án nyitotta meg az országos rendőrfőkapitány és a Hadtörténeti Intézet és Múzeum főigazgatója. Az eseményről hosszabb cikk-

ben emlékezett meg a Vas Népe és a Népszabadság is. A kiállítás, mint a Hadtörténeti Intézet és Múzeum fiiláléja működik.

A BM Rendészeti Szakközépiskolában megtekinthető kiállítás nyilvános, bejelentkezés alapján látogatható. Címe: Körmend, Alkotmány út 5. Telefonszáma: (+36/06-94) 592-650. A telefont az ügyeletes tiszt veszi fel, nála lehet bejelenteni a látogatási szándékot. Az iskolát könnyű megtalálni. Aki Budapest felől érkezik Körmendre, a városjelző tábla után a főút mellett találja a tanintézet épületgyűttesét. A kiállítást az iskola előtt közúti jelzőtábla is jelzi.

LÓRÁNT Csaba

Csendőr őrsparancsnok képzés a két világháború között Magyarországon

A Magyar Királyi Csendőrség legkisebb szervezeti egysége az őrs volt. Az őrs volt az a hely, ahol a csendőrség a tényleges közbiztonsági munkát végezte. A vidéki ember számára az őrsön élő állomány volt a „csendőr”, akivel közvetlenül, vagy közvetve mindenki kapcsolatba került élete folyamán. Faluhelyen „a csendőr” volt az állam első számú képviselője. A testület tekintélyét tagjainak a tudása, felkészültsége, a törvények és utasítások betartása és betartatása, a közbiztonsági feladatok színvonalas ellátása, kifogástalan megjelenés és példamutató magánélet biztosította. A csendőr őrs irányításának feladatát az őrsparancsnok látta el, aki gyakorlatilag beosztottai életének minden területébe beavatkozhatott, ha veszélyben látta a testület érdekeit és tekintélyét.

Az őrs parancsnoka legtöbbször tiszthelyettes volt, aki felelt az őrsért és az őrskörzet biztonságáért. Nemcsak a rangja, hanem példamutató munkája és magaviselete is a többiek fölé kellett hogy emelje őt. Ez általánosságban igaz is volt, hiszen ezt a rangot és beosztást csak hosszú és hiba nélküli szolgálattal lehetett kiérdemelni. Ezért az őrsparancsnokképző iskolába csak kiváló, vagy igen jó szolgálati minősítéssel rendelkező, és pszichológiailag is alkalmasnak talált őrmesterek és törzsőrmesterek kerültek.

Az első világháború alatt szünetelt az őrsparancsnok képzés. A szerencsétlenül végződő háború után pedig elvesztette a testület erre szolgáló iskoláját is, a nagyváradi országos csendőr iskolát.

Az ország súlyos anyagi helyzete miatt több évet kellett várni, míg újból kezdetét vehette az őrsparancsnok kiképzés. A magyar királyi belügyminiszter

1922. július 6-án kelt rendeletével a háború alatt épült, és fogolytáborul szolgált ostffyasszonyfai barakktáborban felállította az őrsparancsnok képző iskolát 5 hónapos kiképzési idővel, azzal a rendeletessel, hogy a csendőr kerületek kiválasztott altisztjeit mintaszerű őrsparancsnokká képezzék ki. Az iskola a szombathelyi csendőrkerületi parancsnokságnak volt alárendelve.

Az ostffyasszonyfai őrsparancsnokképző iskola a barakktábor lebontása következtében 1924. decemberében megszűnt.

Az őrsparancsnokképzés 1925-ben és 1926-ban szünetelt. A képzés 1927-ben folytatódott, amikor az új szombathelyi csendőrlaktanyában megnyílt a modern alapokra fektetett őrsparancsnokképző iskola első tanfolyama. A tanfolyam időtartama 10 hónap volt.

A tudás hatalom, de a jövőt csak az a tudás szolgálhatja, melyet nemes lélek irányít. Nem tölti be hivatását azon iskola, oktató vagy testület, amely csak tanít, de a tudás irányítóját, a lelket elhanyagolja. Ennek fontossága fokozottabb ott, ahol vezetőket, parancsnokokat kell képezni, mert ezek vállára kiképzésük után nemcsak a napi munka terhe nehezedik, hanem ennél sokkal fontosabb: az alárendeltek nevelése, lelki irányítása.

Az őrsparancsnok az, aki nemcsak a legénységgel hanem a lakossággal is állandóan és közvetlenül érintkezik, s azt jó vagy rossz irányban befolyásolhatja akaratan kívül is. Attól függ milyenek nevelték. Bizonyos, hogy minden nehézsége ellenére is egyszerűbb és kényelmesebb feladat az oktatás, mint a nevelés. A nevelő mindenképp előtt legyen olyan, amilyenek neveltjeit látni akarja. Adjon példát, buzdítson, lelkesítsen, erősítsen a szorgalmas munkára, tiszta, becsületes életre, összetartásra és önfeláldozó kötelességtudásra. Melyik az a sziklaszilárd alap, amely nem inog meg sem a balsorsban, sem a jólétben, s mely nemcsak a jelen, hanem a jövő biztosítéka is? A vallásosság és a nemzeti eszme az! A vallásosság a megfáradt, elcsigázott ember örök erő forrása, mely talpra állítja az élet súlyától összeroskadót, s teszi lelkét fogékonyra a nemes eszmék befogadására. Az ilyen ember tiszta, jó és erős, nem sújtja a földre a nyomorúság, az igazságtalanság, mert lelke nyugodt derűs és törhetetlen.

Történelmünkben mindig szoros kapcsolatban állott nemzeti érzésünkkel a vallásosság. A nemzeti eszme nincs ellentétben a vallásossággal, hiszen célja egy hatalmas családnak, a nemzetnek jobbá tétele: az egymáson segítség, az önfeláldozás, a hűség, összetartás és a köz érdekében a fegyelem megvalósítása. Lehet-e nevelő, aki ezt a lélekformáló és nemesítő két erőt: a vallásosságot és a nemzeti eszmét mellőzhetné, aki ennél szilárdabb alapokra támaszkodhatnék?

Minden ember hat a környezetére, minden csendőr nevelő a maga körzetébe, de lelke és irányítója a nevelésnek az őrsparancsnok. Fogadják hát el ők elsősorban a nevelés alapjául a vallásosságot és a nemzeti eszmét, mert igaz ugyan, hogy az ismeretek gazdagsága, a tudást nélkülözhetetlen fegyver, de a vallás a hit nélkül leroskad az ember, nemzeti öntudat nélkül megsemmisül a nemzet.

A modern alapokra fektetett őrsparancsnokképző iskola első 10 hónapos tanfolyamát 160 fő hallgatóval 1927. március 21-én ünnepélyes formák között nyitották. A fellobogózott laktanyában megjelentek: Vas vármegye főispánja, a

törvényszéki elnök, a polgármester, az ügyvédi kamara elnöke, a főügyész helyettes, a vármegyei rendőr-főkapitány, valamint a vegyesdandár altábornagy parancsnoka vezérkari főnökének kíséretében.

Az ünnepélyes évnnyitó táborig misével és kitüntetések átadásával folytatódott. A táborig misét celebráló püspök beszédéből egy gondolatot kiemeltek: „az igazság szempontjából nem a többség határoz, az igazság akkor is igazság, ha csupán egy ember vallja is azt!” A későbbi tanfolyamok megnyitása is hasonlóan ünnepélyes keretek között történt. A tanfolyamok díszes záróvizsgával fejeződtek be a Magyar Királyi Csendőrség felügyelőjének elnökletével, csendőrségi vezetők és más előkelőségek jelenlétében. Az első tanfolyam évzáró vizsgáján a belügyminiszter, valamint a honvédelmi államtitkár is megjelentek, kifejezésre juttatva megjelenésükkel az iskola munkájának fontosságát. A hallgatóság elismeréssel adózott a vizsgázók tudásának, akik bizonyították, hogy az őrsparancsnokképző iskolából kikerültek úgy katonailag mint csendőrigileg kíváloán kiképezve térnek vissza őriseikre.

Az iskola kezdettől fogva nagy súlyt helyezett arra, hogy a hallgatók a tananyag elsajátításán kívül hazafias és valláserkölcsi nevelésben részesüljenek, és általános ismereteiket a kor követelményeihez képest gyarapíthassák.

Vasár- és ünnepnapokon az oktatótiszték a hallgatókat vallásfelekezetük szerint templomba vezettek. Az iskolát többször felkereső színészek és előadóművészek tartottak előadásokat. Meglátogatták a hallgatók a helyi repülőgép-vezetői iskolát és a MÁV műhelyét, megismerkedtek a híradás legújabb eszközeivel. 1929-ben az őrsparancsnokképző iskola szünetében 3 hónapos nyomozó tanfolyam működött, melyen a csendőrségi alakulatok kiválasztott leghényességét képezték ki. Ezen a tanfolyamon alkalmazták először a pszichotechnikai vizsgát, ami igen jól bevált. Azóta az őrsparancsnokképző iskola hallgatói is átestek a tanév elején ezen a vizsgán.

Az iskolába került altiszték mindvégig példás szorgalmat és magaviseletet tanúsítottak. Fegyelmi megtorlásra csupán két esetben került sor. Két hallgató szolgálaton kívül kimaradt és kisebb mértékben megittasodott. A vizsgabizottság döntése alapján a belügyminiszter az egyik hallgatót fél-, a másikat pedig egy évre vetette vissza az előléptetésben.

A tananyag nagy terjedelme miatt a kiképzési idő vége felé egyeseknél orvosi beavatkozást igénylő kimerültség lépett fel. Hathatós segítséget csupán a 10 hónapos kiképzési idő felemelése adott volna.

Az őrsparancsnokképző iskolában – természetesen eltérő óraszámmal – több tantárgyat oktatták: 1. Szolgálati Utasítás /SZUT./, 2. Csendőrségi Ügyviteli Szabályzat /CSÜSZ./, 3. büntető-törvénykönyv, 4. nyomozás és daktiloszkópia, 5. törvényszéki orvostan, 6. törvényes rendelkezések, 7. karhatalmi utasítások, 8. katonai büntető-törvénykönyv és katonai bűnvádi perrendtartás, 9. gazdaszatkezelési utasítások, 10. katonai kiképzés, 11. Lovassági Gyakorlati Szabályzat és Lőügyi Szabályzat /csak a lovascsendőrök részére/, 12. lőutasítás, 13. tereptan, 14. alkotmánytan, 15. történelem, 16. földrajz, 17. számtan.

A felsorolt tárgyakat vizsgálva, szembeötlő a nagyfokú jogi ismeretanyag és a gyakorlatiasság.

A hazafias, erkölcsös nevelés mellett ez tette lehetővé, hogy a Magyar Királyi Csendőrség a kiegyezés utáni Magyarország leghatékonyabb közbiztonsági szervezete legyen, s bűnfelderítési mutatója a testület fennállása alatt mindig meghaladta a 80%-ot.

A büntető-törvénykönyvből az alábbiak kerültek oktatásra kerültek: büntettek, vétségek meghatározása, területi és személyi hatályosság, büntetések nevei, kísérlet, részesség, szándék, gondatlanság, beszámítást kizáró,- vagy enyhítő okok, bűnhalmazat, bűnvádi eljárás megindítását kizáró okok.

A nyomozás, daktiloszkópia keretében oktatott ismeretek voltak: nyomozás elmélete, nyomozási gyakorlatok (személyazonosító eljárások, helyszínrajzok készítése, kombináló képesség fejlesztése, ítéző képesség fejlesztése, nyomok rögzítése, nyomolvasás gyakorlása, házkutatás és helyszín szemle gyakorlása), politikai nyomozás és szociológia, ezen belül pedig a politika fogalma, szocializmus, keresztény szocializmus és szociál-demokratizmus, kommunizmus, aknamunka, I., II., II. Internacionálé, politikai bűncselekmények nyomozása tűzrendészet, bűnügyi lélektan.

A törvényes rendelkezések tantárgy tananyagát képezte: közegészségügyi törvény, munkaadó és a munkások közötti jogviszony szabályozása, állategészségügyi törvény, vásár- és ünnepnap munkaszünetekről szóló törvény, iparban gyermekek, fiatakorúak és nők védelméről szóló törvény, közerkölcsösségről védelméről szóló BM. rendelet, az útlevel ügyről szóló törvény, külföldieknek az ország területén való lakhatásáról szóló BM. rendelet, a közúti közlekedési rend és közrend egységes szabályozásáról szóló BM. rendelet.

Karhatalmi utasítások keretében a tárgykörön belül oktatásra kerültek: fölé- és alárendeltségi viszony, büntetések, kérelmek, panaszok, az alárendeltekkel való bánásmód, elfogatások, a zendülésről, a hivatalos és szolgálati hatalommal való visszaélési fejezetek. A karhatalmi utasítást olyan részletesen ismertették, hogy a hallgatók, mint leendő karhatalmi parancsnokok helyesen léphessenek fel, és ha szükséges, a törvénynek erővel is érvényt tudjanak szerezni.

Az alkotmánytan ismeretek keretében, az alkotmánytan, magán- és közjog anyagát tanították: a közjog és magánjog fogalma, államformák, állami főhatalom és annak feladata, az alkotmány, állampolgári jogok és köteleességek, törvényhozás és az országgyűlés, végrehajtó hatalom, bíróságok és ügyészségek szervezete, közigazgatási bíróság, községi bíraskodás.

A cél az oktatott tárgyak mindegyikénél az volt, hogy a hallgatók, később mint őrsparancsnokok azokat mindennapi munkájukban alkalmazni tudják, helyes döntéseket hozzanak, s mindazokat az ismereteket elsajátítsák, melyeket alárendeltjeik nevelésnél, oktatásánál nem nélkülözhettek.

Az általános ismeretek gyarapítása céljából hozták létre 1925-ben a szombathelyi csendőr-altiszti olvasókört és önképzőkört. Megalakult az énekkar, rendelkezésre állt a szakkönyvtár, a bűnügyi múzeum és tanszertár. Az általános ismeretek gyarapítását tették lehetővé a tanulmányi kirándulások is.

A sikeres vizsgát tett hallgatók vizsgázott törzsőrmesterek lettek, s egy-két éves sikeres őrsparancsnok helyettesi, vagy ideiglenes őrsparancsnoki beosztás után nevezték ki őket őrsparancsnokká. Megkülönböztetésül zubbonyuk hajtókáján a háromszögben végződő ezüstpaszomány csúcsában ezüst gombot viseltek, s ugyancsak ezüst gomb volt a köpeny hajtókájukon is. Ők, valamint az alhadnagyok tisztí szabású köpenyt hordtak azzal az eltéréssel, hogy a köpenygalér színe és anyaga nem tért el a köpenyétől. Kalapjukon meggyszínű selyemzsinórral átszőtt ezüst kalapzsinórt viseltek.

Említésre és figyelemre méltó – a csendőrség zsebkönyvek tanulmányozása alapján – hogy az őrsparancsnokok jelentős része az első világháborúban frontszolgálatot teljesített, majd mindegyikük Károly Csapatkereszttel, számosan közülük a vitézségi érem mindhárom fokozatával is ki volt tüntetve. Ebből kifolyólag többen tagjai voltak a Vitézi Rendnek.

Martin SIEGERT

**A berlini rendőrfőkapitányság története
az alapítástól a nemzetiszocialista államig**

Ford.: ARTNER Ramona

1. Társadalmi háttér a Berlini Rendőr-főkapitányság alapítása idejében.

1789-ben „Szabadság, egyenlőség, testvériesség” jelszóval a Francia Forradalom megrengette Európa abszolutikus államait, így Poroszországot is. A francia hadsereg szétverte a fridericiánus-porosz zsoldoshadsereget. Poroszország nagy részét, így tehát Berlint, a fővárost is elfoglalták. A király, III. Frigyes a keleti provinciák legtávolabbi részébe menekült.

Napoleontól elszenvedett lesújtó katonai vereséget, valamint az ország nagy részének elfoglalását követően Poroszországban eljött a mélyre ható reformok megvalósításának az ideje. A monarchiát az új társadalompolitikai elvárásoknak megfelelően kellett átalakítani. A parasztok fezzabadítása, az új városrend, a katonai, oktatási és közigazgatási reform voltak a reform főbb elemei. Az 1808-as városreform keretében a polgárság önkormányzati jughoz jutott. Korábban a rendőri igazgatás és a városi tanács kapcsolatára a mellérendeltség volt a jellemző, amely viszony a polgárság választott képviselőinek javára módosult.

A nemesség sok előjogot veszített, de a közigazgatásban igyekezett megőrizni a helyzetét a polgársággal szemben. Az állami centralizált hatalom elvonta a nagyobb városoktól a város képviselői által gyakorolt rendőrség-igazgatás legfontosabb területét, és saját hatáskörébe vonta. Berlinben, mely főváros és rezidencia-város is volt egyben, 1809-ben hozták létre a „Királyi Porosz Rendőrfőkapitány” intézményt, amely közvetlen a Porosz Belügyminisztérium alá és így egyben a király alá is tartozott.

2. A Berlini rendőrhatalom alapítása.

III. Frigyes 1809. március 25-én a távoli Königsbergből nevezte ki az első Rendőrfőnököt, akinek éves fizetése 3000 tallérban, valamint két ló költségében volt meghatározva.

Az új rendőrfőnök újjá szervezte a rendőrség állományát, valamint intézményét is. Személyes felelőséggel a rendőrfőnökhöz rendelte a rendőrség ügyintézését, az alárendeltségébe tartozott egy általános iroda, a rendőrségi hivatal, az idegenrendészeti- és biztonsági hivatal, valamint a „magasabb biztonsági rendőrség” irodája, ami alatt a politikai rendőrséget kell érteni. Azt a célkitűzést, mely egy hatékony 155 fős, részben lovas rendőri testőrség létrehozását célozta, a király – utalva a szűkös pénzügyi lehetőségekre – elutasította. A rendőrség végrehajtó állományát végül is 64 főben állapították meg: 4 rendőrfelügyelő, 24 rendőrmozdító, 3 úgynevezett piacőr, 30 rendőr altiszt és 3 fő hivataloság a politikai rendőrség számára. Berlinnek akkoriban több mint 151.000 lakosa volt.

1811-ben 6 fős végrehajtó személyzet került a rendőrséghez, bűnügyi titkárok és nyomozók. Poroszország ily módon más úton haladt, mint sok más európai állam, amelyekben ebben az időben igazságügyi rendőrségek jöttek létre. A király bízott szakemberei ítéletében, akik az „Azonnali-biztonsági bizottság” feloszlata után – tapasztalataik alapján – azt tanácsolták, hogy a bírósági rendőrséget csatolják a berlini rendőr-főkapitánysághoz mivel ez a legjobb megoldás. Ezzel a szokatlan döntéssel megkezdődött az egyenruhás, a végrehajtói, a bűnügyi és az igazgatás rendőrség egy szervezeten belüli fejlődése, amely a testületet a mai napig jellemzi és azóta minden szervezeti változtatást és reformot túlélt.

A szabályzat szerint a bűnügyi rendőrség egyenruhás volt ugyan, azonban megfigyelések alkalmával fellelphetett „bármilyen megfelelő polgári öltözkében”. Az igazoláshoz elegendő volt a szolgálati jelvény felmutatása. A szolgálati jelvény egyik oldalán gravírozott porosz sas, a másik oldalon pedig „Berlini Rendőrség” felirat volt látható. Mindenki köteles volt ellenállás nélkül engedelmességni ezzel a „bűnügyi rendőrségi jelvényel” fellépő egyének.

3. A professzionális közrendvédelmi- és bűnügyi rendőrség kialakulása 1848 körül.

A következő években a márciusi forradalmak előtti időszakban több ízben szociális indíttatású felkelések robbantak ki. A rendőrség nem tudott megbirkózni az eseményekkel, ezért a katonaságot vették be.

Számos összetűzés a berliniek és a katonaság között oda vezetett, hogy a városi tanács „polgári védőbizottságokat” nevezett ki, amelyek városi köztisztviselőkből álltak. Közvetítő szerepük volt, fehér karszalagot viseltek, „védő köztisztviselő” felirattal, továbbá úgynevezett fehér „békebotokat”. Miután azonban a hadsereg továbbra is bántalmazta a tüntetőket, a civil védőbizottságok az tehetetlenek bizonyultak, ezért feloszlatták az eleinte sikeresnek ígérkező szervezeteket. Berlin mintegy 200 rendőrfelügyelője, altisztje és csendőre ugyancsak tehetetlen volt az erőszak eszkalációjával szemben. Az a kísérlet, amely egy lojalis és eredményes rendőrség létrehozására irányult, megbukott.

Így az a népmozgalom, mely keretében mintegy 20.000 polgárt – kézműveseket és kereskedőket – szereltek fel fegyverekkel, mint valamiféle polgárőrség-

get, csődöt mondott az „amatőr seriffek” hozzá nem értése miatt. A tüntetések valamint a fellángoló forradalmi helyzet miatti „általános kivonulás” riasztások végett, valamint az állandó őrsegi és járőrszolgálati feladatok miatt lankadt a polgárőrség sok tagjánál az érdeklődés és a motiváció. Ennek fegyelem ellazulása és az ernyedtt hozzáállás lett a következmény.

Ezért váltak feltétlenül szükségessé új biztonsági koncepciók létrehozása.

Ebben a feszült és bizonytalan politikai helyzetben előtérbe került az a fel fogás amely nem a katonaság, hanem a civil hatóság alá rendelet és professzionális személyi állománnyal rendelkező rendőrséget kívánt létrehozni. Így hívták életre a „*Berlini Királyi Rendőrséget*”, amely a mai rendőrség közvetlen előde volt. „Az Államminisztérium 1848. június 19-ei jelentése alapján engedélyezem, hogy az eddigi egyenruhás végrehajtó-rendőrség (Berlinben) helyett létre jöjjön a közbiztonság fenntartása érdekében 1 ezredesből, 5 századosból, 200 őrmesterből és 1800 közrendesből (beleértve 40 lovas rendőrt is) álló ideiglenes, a helyi rendőrség visszaszerveződéséig, az állami köztisztviselők minden jogával és kötelezettséggel felruházott rendőrség.”

A pályázók számára nem volt a felvétel előfeltétele a letöltött katonai szolgálattal. Rendőrnek azok a 40 év alatti személyek jelentkezhettek, akik egészségesek voltak és a katonai szolgálatra alkalmas fizikummal rendelkeztek. Különös felvételi követelménynek számított, hogy a jelentkezők körében előnyt jelentett az írásban való jártasság.

A rendőrség külső megjelenése eleinte civil jellegű volt. A sötétkék álló galléros fegyverkabátot két sorban elhelyezett fonott gombok tartották össze. A rendőr fejfedője fekete cilinderformájú filckalap volt, amelyet fekete- pirosarany színű kokárda díszített. A cilinderen elől az osztályjelzések kerültek helyezésre, A, B (osztályok a Spree folyótól északra) valamint C, D (osztályok a folyótól délre), valamint itt jelenítették meg a szolgálattal számot is. Kezdetben az utcai felügyelet, valamint „zárt egységben” a „kicsapongások elnyomása” alkotta a rendőrség főfeladatát.

Az 1849-as büdzsében a létszámot 1.400-ra és a következő évben pedig – amikor a forradalmi tűz kihuny – 1.200 főre csökkentették. 1848. július 18.-tól a rendőr újoncok tíz napos gyorstalpaló tanfolyam után kezdhették meg szolgálattal utcai felügyelet formájában. A berlini közbiztonsági rendőrség az arányosság alapelve szerint működő „polgárrendőrségnek” felelt meg, melyet a rendőrkapitány közleménye mellett a berlini rendőrség 1848. augusztus 28-án jóvá hagyott szolgálattal szabályzata is igazol. „§ 10. A rendőrség igyekezzen feladatát (§ 1) bemutatkozással, figyelmeztetéssel, felszólítással, egyáltalán csak a jóság eszközeivel végezni. Nem csak minden beavatkozást a nép törvényes szabadságaiba, hanem a forgalom minden szükségtelen zavarását, ill. háborgatását is mellőzni kell. Kényszereszközöket csak akkor alkalmazhatnak a rendőrök, ha a jóság eszközei sikertelenek vagy nem bizonyultak ele gendőnek”.

Ezzel már több mint 160 évvel ezelőtt megfogalmazták a berlini rendőrségi törvényben a ma alaptörvény szintű alapelvet az arányosságról és a túlzott mérték tilalmáról.

4. Az egységes berlini rendőrség.

A végrehajtó rendőrség helyett létrehozott közrendvédelmi rendőrséggel párhuzamosan továbbra is az őrszobai rendőrségek és a hadügyminisztérium alá tartozó csendőrség teljesített szolgálatot Berlinben. A rendőrség átszervezése elkerülhetetlené vált. 1851-ben véget ért a közrendvédelmi rendőrség provizórikus időszaka. A régi őrszobai rendőrséget – amelynek a személyi állománya felügyelőkből és altisztekből állt – integrálták a közrendvédelmi rendőrségbe.

Az egységes rendőrség kialakítása folyamatában a közrendvédelmi rendőrséget új egyenruhákkal látták el. Az 1848-as cilindert – 1850. február 4-én legfelsőbb parancsra – a sisak váltotta fel. 1854-től engedelmességet parancsolóan tekintett le a porosz sas a tisztek hegyes tetejű vassisakjáról. 1851-ben – az 1848-as fegyverkabát helyett – a kék fehér fémes címeres gombokkal díszített katonazubbonyt rendszeresítették. A tisztek vállait vállrojtok „préselt félholdakkal” díszítették, az ezredesét csavarformájú csövecskévé tekert dróttal. A közrendőrök válllapokat viseltek. Oda került az egykori cilinderről a szolgálati szám és a tisztviselők osztályjelzése, amelyek a császári időszak végéig részei maradtak az egyenruhának.

1852-től felvételi előfeltétel volt a kilenc év katonai szolgálat. Ebből a jelöltnek öt évet kellett altisztként szolgálnia. A korhatár 35 év volt, minimális testmagasság pedig 1,70 méter a gyalogságnál míg 1,67 méter a lovasságnál (magasságmérés „csizma nélkül”). A felvételt hat hónapos próbaidő követte. A tiszti karban a rendőrség elsősorban saját soraiból, illetve a haderőből fogadott el jelentkezőket.

Az őrmestereket és közrendeseket a rendőrfőkapitány vette fel; Berlin városi tanácsának közreműködését a toborozási bizottságokban már nem vették igénybe. A hadnagyok és századosok alkalmazásáról a belügyminisztérium döntött; az ezredes kinevezése a király kizárólagos jogkörbe tartozott. Így vált a rendőrség a porosz állambürokrácia katonai jellegű végrehajtó szervezetévé.

5. A rendőrség 1851 utáni visszarendezése.

A berlini rendőrség újjászervezése 1851. április 1-én fejeződött be. A szervezeti felépítés – lényegtelen változtatásokkal – a monarchia végéig azaz 1918-ig volt érvényes. Egyes szervezeti elemei Nyugat-Berlinben 1974-ig, Kelet-Berlinben pedig 1990-ig maradtak érvényben.

A *berlini rendőrfőkapitány* minden ügyosztályt közvetlen és saját felelőséggel irányított.

Közvetlen alárendeltségébe tartozott a *Főkapitányi Hivatal* mellett a *Nyomdászati- és Egyletiroda*.

A rendőrfőkapitány alatt szinten öt osztályt alakítottak ki: I. oszt. Általános szolgálati ügyek; II. oszt. Vállalkozási ügyek; III. oszt. Építkezési ügyek; IV.

oszt. Biztonsági ügyek (ide tartozott a bűnügyi rendőrség is); V. oszt. Idegenrendészet (ide tartoztak személyzeti ügyek is). Az öt osztállyal azonos szinten volt a Bejelentőhivatal, a Rendőrügyészség, Charlottenburgi Rendőrségi Hivatal, a Rendőrségi fogda, a Közegészségügy és a Tűzoltóság.

Közvetlenül a Berlieni rendőrfőkapitányhoz tartozott a *Berlini Királyi Rendőrség*. Ennek parancsnoka *egy ezredes* volt, akinek vezetési munkáját a *Rendőrség parancsnoksága* támogatta.

A költségvetés szerint a rendőrség 1 ezredesből, 10 rendőr századosból, 52 rendőr hadnagyból, 100 rendőr őrmesterből, és 1.050 közrendőrből (ebből 50 lovas rendőr) állt.

Az öt helyi megyei kapitányság mellett négy nem helyi szakkapitányság létezett: *piac-, erkölcs-, folyami- és hajózási rendőrség, valamint a közszállítmányozás*.

A piacrendőrség a piacokat felügyelte, ellenőrzése alá tartoztak az élelmszerek, raktárak, mértékek, súlyok.

Az erkölcs rendőrség felügyelte a „prostituáció rabjává vált nőszemélyeket” valamint 22 szálláshelyüket a városban. A 210 nyilvántartott prostituálnak hente kétféleképp alkalommal orvosi vizsgálat alá kellett vetnie magát. A titkos prostituációt így akartak „elnyomni”.

A folyami- és hajózási rendőrség ellenőrizte valamennyi, összességében mintegy 400 kirakodási helyet és a szállítmányok szét-hordást a városban, amit többnyire vízi úton végeztek. Különösen az öt vízi kapunál valamint a felvíznél és a folyam utolsó szakaszánál történtek belépési és kilépési hajóellenőrzések. Éjjel farönköket raktak a vízbe, hogy a vámot ne lehessen kikerülni. Télen több mint 1.000 pihenő hajót figyeltek és azokat a munkásokat ellenőrizték, akik karbantartották a Spree-folyóban lévő vízmerítési lehetőségeket a tűzoltóság tűzoltási feladatainak végzéséhez. A Királyi Rendőrségi Hajózási Hivatala rendelkezett saját idegenrendészettel és bejelentési hivatallal.

A közszállítmányozás, mint negyedik szakkapitányság többek között szállítványozási igazolásokat adott ki kocsisok számára, ellenőrizte a megállóhelyeket, valamint a kb. 1.000 bérkocsit, 43 lovas autóbust, 494 városon kívül megálló/közlekedő kocsit és 141 éjszakai bérkocsit.

6. A berlini rendőrség a Weimári Köztársaságban 1918–1933.

A porosz rendőrség 1919 és 1922 közötti újjászervezése, a körülmények változása miatt vált szükségessé. A vesztes I. világháború a nyomasztó problémákat hozott létre. A hatalmat a császár lemondását követően (1918. XI. 9.-én) a Szociáldemokrata Párt vette át, amely a császári haderővel és a közigazgatás vezetőivel kiegyezett, hogy sakkban tarthassák a tőlük balra álló politikai erőket, elsősorban a Spartakus-t, amely 1919 januárjától Németország kommunista pártjává szerveződött.

Mint oly sokszor, ebben a változékony időben is a hatalom birtoklását a puszkacsövek száma döntötte el. A januári felkelés és a márciusi zavargások leverése után (Berlinben 1.200 halottal) megerősítették a *Biztonsági Rendőrséget*. A

szervezet személyi állományába felvették a kormányhú regurális csapatok és a Berlinben, valamint a környékén állomásozó szabad csapatok tagjait, akik döntően az egykori Császári Gárda katonái voltak. A volt katonák részére létrehozott munkaszervezési program ellenére a veszte háború gazdasági következményeinek a körülményei között a hegyes tetejű vassisak által szimbolizált rendőri szolgálat vonzóvá vált. A rendőrség a katonákkal katonai jelképeket is átvett. A haderő vadászegységeiből átvették a csákót, s ezzel a rendőri jelképtárába, bekerült a gárdista csillag, amely ma is jelen van, mint rendőrségi csillag.

A *Biztonsági Rendőrség* kötelező létszáma 10.000 fő volt. Őr- és járőrszolgálatra a laktanyák mellett 41 biztonsági őrszobát alakítottak ki. 3.600 közrendőr – akiket az egykori „Berlini Királyi Rendőrségből” toboroztak – végezte a $\frac{2}{3}$ -dal csökkentett rendőrörsökön az igazgatási munkát. A személyzeti folyamatosság megtörésével elásták az évtizedeken át a rendőrségi gyakorlatban szerzett tapasztalat kincseit. A politikai felelősök elsőbrendűnek tartották a rendőrség katonai felépítését a berlini birodalmi szervek hatékony védelme és a különféle bal- és jobboldali puccskísérletek leverése érdekében. A győztes hatalmak Szövetségesközi Katonai Bizottsága viszont határozottan beavatkozott, mert a félkatonai rendőrség létezésében a Versaillesi Békeszerződés megsértését látta. Ezért kellett a háború utáni felépítést több lépésben visszavonni és a rendőrség létszámát a háború előtti, az 1913-as szintre csökkenteni.

Létrejött a közrendőrség, de csak rövid ideig tudott létezni. Ezt a rövid időszakot a kortársak – tudván mi vár a rendőrségre – nosztalgikusan az „arany huszas éveknél neveztek”. Az egység őrszobákból ismét a berlini rendőrség alapszolgálati helyei lettek, és hozzácsatolták őket a 20 felügyelőséghez, amelyek az éppen létrehozott 20 berlini kerületnek feleltek meg. A közrendőrség parancsnoksága alatt a hat rendőrség csoporthoz (nyugat, centrum, dél, észak, kelet, délkelet) – hasonlóan a mai helyi rendőrkapitányságokhoz – több felügyelőséget rendeltek.

A berlini rendőrség jelentőségének tudatában a Weimairi Koalíció céltudatos humánpolitikát folytatott. Miután 1919-ben konszolidálódott a hatalom 1932-ig kizárólag hosszú ideje aktív szociáldemokrata szakszervezeti és pártvezetőket bízták meg a berlini rendőrség főkapitányi posztjával. A közrendőrség tisztikara viszont messzemenően uralkodóbarát nézeteket valló, konzervatív családból származó személyekből állt.

Le volt fektetve a demokratikus fejlődés alapköve, de az idő nem volt elegendő arra, hogy fejlődjön, kibontakozzon. 1929-től a gazdasági világvásár örvényében elmerült a belső biztonság, amelyet a vörös és barna pártmilíciák ütései és rúgásai is gyengítettek.

Martin SIEGERT
Die Geschichte der Berliner Polizeipräsidium
von Gründung bis NS-Staat

1. Gesellschaftlicher Hintergrund zum Zeitpunkt der Gründung des Polizeipräsidioms Berlin.

Unter der Losung „Freiheit, Gleichheit, Brüderlichkeit“ begann im Jahr 1789 die Französische Revolution. Sie erschütterte die absolutistische Staatenwelt Europas, so auch Preußen. Die friderizianisch-preußische Söldnerarmee brach unter den Schlägen des französischen Volksheeres zusammen. Ein Großteil Preußens, so auch die Haupt- und Residenzstadt Berlin, wurden besetzt. Der König, Friedrich Wilhelm III. floh in den entlegensten Winkel der Ostprovinzen.

Im Angesicht der vernichtenden militärischen Niederlage gegen das napoleonische Frankreich und die Besetzung weiter Landesteile schlug in Preußen die Stunde für tief greifende Reformen. Es galt, die rückständige Monarchie den gesellschaftspolitischen Erfordernissen der neuen Zeit anzupassen. Wesentlich Bausteine der Reformen waren die Bauernbefreiung, die neue Städteordnung sowie eine Heeres-, Bildungs- und Verwaltungsreform. Im Rahmen der 1808 geschaffenen Städtereform erhielt das Bürgertum das kommunale Selbstverwaltungsrecht und damit mehr demokratische Mitbestimmung. Bis dahin bestand eine Personalunion zwischen den beiden Ämtern des Bürgermeisters als Repräsentant des Magistrats und des Polizeiverwalters.

Um ihren obrigkeitlichen Einfluss trotz vieler Privilegienverluste des Adels gegenüber dem Bürgertum zu sichern, entzog die staatliche Zentralgewalt den größeren Städten den bisher von ihren Repräsentanten geleiteten wichtigen Bereich der Polizeiverwaltung und regelte ihn von nun an selbst. Für die Haupt- und Residenzstadt Berlin wurde 1809 die Institution des „Königlich Preußischen Polizey-Präsidenten von Berlin“ geschaffen und direkt dem preußischen Innenministerium und damit dem König unterstellt.

2. Die Gründung der Berliner Polizeibehörde.

Am 25. März 1809 ernannte König Friedrich Wilhelm III aus dem fernen Königsberg den ersten „Polizey-Präsidenten daselbst mit einem Jahr-Gehalt von Dreytausend Thalern nebst den Kosten zweyer Reitpferde“.

Der neu Polizeipräsident organisierte die Polizei personell und institutionell neu. Zur Leitung sämtlicher Geschäfte unter persönlicher Verantwortung waren ihm ein Generalbüro, ein Polizeiamt, ein Fremden- und Sicherheitsbüro sowie ein Büro der „Höheren Sicherheitspolizei“, d. h. der Politischen Polizei, nachgeordnet. Die Zielstellung Den Aufbau einer leistungsfähigen 155 köpfigen, teils berittenen Polizeigarde lehnte der König mit Hinweis auf die schmale Staatsschatulle ab. Das polizeiliche Vollzugspersonal wurde letztlich auf 64 Mitarbeiter festgesetzt: vier Polizeieinspektoren, 24 Polizeikommissarien, drei Marktmeister, 30 Polizeisergeanten und drei Offizianten der Politischen Polizei. Berlin hatte damals 151.000 Einwohner.

1811 wurde sechsköpfiges Exekutivpersonal, Criminalsekretäre und Commissarien, in die Polizei überführt. Damit ging Preußen einen anderen Weg, als viele europäische Staaten, in denen in dieser Zeit Justizpolizeien entstanden. Der König verließ sich auf das Urteil seiner Experten, die ihn zu diesem Schritt nach der Auflösung der „Immediat – Sicherheitskommission“ rieten, da die Gerichtspolizei beim Berliner Polizeipräsidium „nach allen Erfahrungen besser resortiere“. Mit dieser ungewöhnlichen Entscheidung begann das Zusammengehen von uniformierter Exekutive, Kriminalpolizei und Polizeiverwaltung, das unsere Behörde bis heute prägt und alle Organisationsänderungen und Reformen überdauert hat.

Gemäß Reglement war die Kripo uniformiert, durfte aber anlässlich von Observationen in „jeder angemessenen bürgerlichen Kleidung“ auftreten. Zur Legitimation diente dann eine Medaille mit den Gravuren des preußischen Adlers und umseitig „Polizei von Berlin“. Jeder hatte die Verpflichtung, den Anordnungen der sich mit dieser „Kripomärke“ Ausweisenden, „unweigerlich“ Folge zu leisten.

3. Die Entstehung einer professionellen Schutz- und Kriminalpolizei um 1848.

In den Folgejahren kam es im Vorfeld der Märzrevolution kam es verstärkt zu sozialen Unruhen. Diese Geschehnisse konnten jedoch durch die Polizei nicht bewältigt werden, so dass das Militär zum Einsatz kam.

Nach einer Reihe von Auseinandersetzungen zwischen Berlinern und Militär hatte der Magistrat „Bürgerliche Schutzkommissionen“, bestehend aus Kommunalbeamten, ernannt. Sie sollten als Vermittler auftreten und wurden durch eine weiße Armbinde mit der Aufschrift „Schutzbeamter“ und weißen „Friedensstäben“ ausgerüstet. Doch nachdem die Armee weiter auf die Demonstranten einschlug und zivile Schutzkommissionen den Eskalationen machtlos gegenüberstand, löste man diese zunächst vielversprechende Organisation auf. Die ca. 200 Polizeikommissare, Sergeanten und Gendarmen Berlins standen der Eskalation von ebenso vornherein machtlos gegenüber, und der Versuch, eine loyale provisorische Polizei aus dem Ärmel zu schütteln, war gescheitert

Auch eine Volksbewaffnung, wonach 20.000 Bürger, Handwerker, Kaufleute als eine Art Bürgerwehr mit Waffen ausgerüstet wurden, scheiterte an ihrer eigenen Unprofessionalität der „Amateursheriffs“. Aufgrund der häufigen Alarmstufen „Generalmarsch“ anlässlich von Demonstrationen und aufflackernden Unruhen sowie der Gestellung des Posten- und Streifenendienstes zu allen Tages- und Nachtzeiten, erlahmte bei vielen Mitgliedern der Bürgerwehr das Interesse und die Motivation an der Tätigkeit. Nachlassen der Disziplin und laxer Dienstauffassung waren die Folgen.

Deshalb waren neue Sicherheitskonzepte unabweisbar.

In dieser gespannten und ungewissen politischen Lage wurde nunmehr der Weg frei für die Schaffung einer personalintensiven, professionellen Polizei, die nicht dem Militär, sondern dem Polizeipräsidenten von Berlin, einer Zivilbehör-

de, unterstand. Die „*Königliche Schutzmannschaft zu Berlin*“, direkter Vorläufer der heutigen Schutzpolizei, wurde ins Leben gerufen.

„Auf den Bericht des Staats-Ministerii vom 19. Juni 1848 genehmige ich hierdurch; dass anstatt der bisherigen uniformierten Exekutiv-Polizei (in Berlin) zur Aufrechterhaltung der Sicherheit und Ordnung eine Schutzmannschaft, bestehend aus: einem Oberst, fünf Hauptleuten, zweihundert Wachtmeistern und achtzehnhundert Schutzmännern (einschließlich vierzig berittene) mit allen Rechten und Pflichten der Staatsbeamten provisorisch und bis zur definitiven Reorganisation des hiesigen Polizeiwesens gebildet werde“.

Die männlichen Bewerber musste nicht beim Militär gedient haben, Wehrhaftigkeit und ein Höchstalter von 40 Jahren waren Einstellungsbedingung. Ein besonderes Augenmerk wurde auf „Fertigkeit im Schreiben“ gelegt.

Auch das äußere Erscheinungsbild der Schutzmannschaft war zunächst von zivilem bürgerlichem Zuschnitt. Der dunkelblaue Gehrock mit Stehkragen wurde durch zwei Reihen schwarz überspannener Knebelknöpfe zusammengehalten. Das Haupt des Schutzmanns zierte ein schwarzer, zylinderförmiger Filzhut mit schwarz-rot-goldener Kokarde. Vorn am Zylinder war der Abteilungsbuchstabe mit der Bezeichnung A, B (Abteilungen nördlich der Spree), sowie C und D (Abteilungen südlich des Flusses) sowie eine Dienstnummer angebracht.

Zunächst war die Schutzmannschaft nur für den Straßenaufsichtsdienst sowie „in geschlossener Masse“ für die „Unterdrückung von Exzessen“ zuständig. Im Etat für 1849 wurde der Mannschaftsbestand auf 1.400 und ein Jahr darauf – das revolutionäre Feuer war erloschen – auf 1.200 Schutzmänner herabgesetzt.

Nach zehntägiger Schnellbeschulung begann am 24. Juli 1848 die Aufnahme des Straßenaufsichtsdienstes. Davon, dass das sicherheitspolizeiliche des damaligen Polizeipräsidenten dem einer streng nach dem Grundsatz der Verhältnismäßigkeit ausgerichteten „Bürgerpolizei“ entsprach, gibt neben der „Bekanntmachung“ auch der § 10 des Reglements für die Schutzmannschaft zu Berlin vom 28. August 1848 beredtes Zeugnis: „**§ 10. Die Schutzmannschaft soll ihre Aufgabe (§ 1) durch Vorstellung, Ermahnung, Aufforderung, überhaupt durch Mittel der Güte zu erfüllen suchen. Sie hat dabei nicht allein jeden Eingriff in die gesetzlichen Freiheiten des Volks, sondern auch alle unnötigen Störungen und Belästigungen des öffentlichen Verkehrs sorgfältig zu vermeiden. Zur Anwendung von Zwangsmaßregeln dürfen die Schutzmänner nur dann übergehen, wenn die Mittel der Güte sich als erfolglos oder unzureichend erwiesen haben**“.

Damit wurden schon vor über 160 Jahren im Berliner Polizeireglement der heute in der Bundesrepublik Deutschland mit Verfassungsrang ausgestattete Grundsatz der Verhältnismäßigkeit und das Übermaßverbot formuliert.

4. Die Entstehung der Berliner Einheitspolizei als endgültige Exekutive.

Trotz der Gründung der Schutzmannschaften anstatt der Exekutivpolizei versahen nach wie vor parallel die Revierpolizeien und die dem Kriegsministerium

unterstehenden Gendarmen ihren Dienst. Eine Reorganisation des Polizeiwesens wurde unumgänglich. 1851 wurde die ungewisse Zeit des Provisoriums für die Schutzmannschaft beendet. Die alte Revierpolizei mit ihren Inspektoren, Kommissarien und Sergeanten ging in der Schutzmannschaft auf.

Im Zuge der Schaffung der Einheitspolizei wurde die Schutzmannschaft mit neuen Uniformen ausgerüstet. Auf allerhöchste Order vom 4. Februar 1850 löste ein Helm den Zylinder von 1848 ab. Von 1854 an blickte bei den Offizieren der preußische Adler Gehorsam heischend von der Pickelhaube herab. Der „Gehrock“ von 1848 mit wickelbarem 1851 einem blauen „Waffenrock“ mit weißmetallenen Wappenknöpfen und die Schultern der Offiziere zierten Epaulettes mit „gepressten Halbmonden“, für den Obersten mit „Kantillen“ (schraubenförmig zu einem Röhrchen gewundener Draht). Die Schutzmänner trugen Achselklappen (heute Schulterklappen genannt). Dorthin wanderten vom ehemaligen Zylinder die Dienstnummern und Abteilungsbuchstaben der Beamten, die bis zum Ende der Kaiserzeit Bestandteil der Uniform blieben.

Als Einstellungsvoraussetzung galt ab 1852 eine neunjährige Militärdienstzeit, davon musste der Anwärter fünf Jahre als Unteroffizier gedient haben. Das Höchstalter betrug 35 Jahre, die Mindestgröße als Infanterist 1,70 Meter, als Kavallerist 1,67 Meter (Größenmessung „ohne Stiefel“). Der Anstellung folgte eine Probezeit von sechs Monaten. Für das Offizierskorps wurden ausschließlich Offiziere der Linie und der Landwehr herangezogen.

Die Anstellung der Wachtmeister und Schutzmänner erfolgte durch den Polizeipräsidenten; eine Mitwirkung des Magistrats von Berlin in den Rekrutierungskommissionen war nicht mehr vorgesehen. Über die Einstellung der Leutnants und Hauptleute entschied das Innenministerium; die Bestellung des Obersten blieb dem König vorbehalten. So wurde die Schutzmannschaft die erste militärisch durchgebildete Exekutive der zivilen preußischen Staatsbürokratie

5. Reorganisation des Polizeiwesens von 1851.

Die Neuorganisation des Berliner Polizeiwesens trat mit dem 1. April 1851 in Kraft und hatte mit marginalen Änderungen bis zum Ende der Monarchie im Jahr 1918 Bestand, in Teilbereichen in West-Berlin bis 1974 und Ost-Berlin bis 1990.

Der *Polizeipräsident von Berlin* leitete sämtliche Geschäftsabteilungen unmittelbar und unter persönlicher Verantwortung.

Ihm direkt zugeordnet waren neben dem *Präsidialbüro* das *Druckschriften-* und das *Vereinsbüro*.

Die direkte Ebene unterhalb des Präsidenten bildeten *fünf Abteilungen*. I. Abt.: Allgemeine Dienstangelegenheiten; II. Abt.: Gewerbeangelegenheiten; III. Abt.: Bauangelegenheiten; IV. Abt.: Sicherheitsangelegenheiten (dazu auch Kripo); V. Abt.: Fremdenangelegenheiten (dazu Gesindeangelegenheiten).

Auf gleicher Ebene mit den fünf Abteilungen standen: Das Einwohnermeldeamt, die Polizeianwaltschaft, das Polizeiamt Charlottenburg, das Polizeigeheimdienst, das Medizinalwesen und die Feuerwehr.

Direkt zugeordnet war dem Polizeipräsidenten von Berlin die *Königliche Schutzmannschaft zu Berlin*. Als Kommandeur fungierte ein *Polizeioberst*. Zur Führungshilfe diente ihm das *Kommando der Schutzmannschaft*.

Die Schutzmannschaft bestand etatmäßig neben dem Oberst, aus 10 Polizeihauptleuten, 52 Polizeileutnants, 100 Polizeiwachtmeistern und 1.050 Schutzmannern, 50 davon beritten.

Neben den fünf lokalen Bezirkshauptmannschaften gab es vier überörtliche Fachhauptmannschaften: *Die Markt-, Sitten-, Strom- und Schifffahrtspolizei sowie das Öffentliche Fuhrwesen*.

Die Marktpolizei führte die Aufsicht über die Vielzahl der verschiedenen Märkte, kontrollierte die Lebensmittel, inspizierte die Lagerhäuser und prüfte Maße und Gewichte.

Die Sittenpolizei beaufsichtigte die „der Prostitution verfallenen Frauenzimmer“ und ihre 22 Schlafstellen in der Stadt. Wöchentlich waren bei allen 210 registrierten Prostituierten zwei ärztliche Untersuchungen angeordnet. Die heimliche Prostitution sollte „unterdrückt“ werden.

Die Strom- und Schifffahrtspolizei kontrollierte alle ca. 400 Ausladestellen und Aufschwemmungen der Stadt, die weitestgehend über die Wasserwege versorgt wurden. Insbesondere an den fünf Wassertoren sowie am Ober- und Unterbaum erfolgten Ein- und Ausgangskontrollen der Schiffe. Nachts wurden Bäume ins Wasser gelegt, damit der Zoll nicht umgangen wurde. Im Winter wurden über 1.000 im Quartier liegende Schiffe visitiert und die Arbeiter, die zur Wasserentnahme für Feuerlöschzwecke die Spree offen zu halten hatten, kontrolliert. Das Königliche Polizeischifffahrtsbüro verfügte über eine eigene Fremdenpolizei nebst Meldewesen.

Das öffentliche Fuhrwesen als vierte Fachhauptmannschaft erteilte u. a. Fuhrlegitimationen für Kutscher, inspizierte die Halteplätze und kontrollierte die ca. 1.000 Droschken, 43 Pferdeomnibusse, 494 Torwagen und 141 Nachtdroschken.

6. Die Berliner Polizei in der Weimarer Republik von 1918 bis 1933.

Die Neuordnung des gesamten preußischen Polizeiwesens zwischen 1919 und 1922 war aus der Not geboren. Konfrontiert mit den erdrückenden Problemen des verlorenen Ersten Weltkrieges paktierte die SPD-Führung, der die Staatsmacht durch die Abdankung des Kaisers am 9. November 1918 zugefallen war, mit dem kaiserlichen Heer und der obrigkeitlichen Bürokratie, um die links von ihr stehenden politischen Kräfte, den Spartakus, der sich ab Januar 1919 als Kommunistische Partei Deutschlands (KPD) formiert, in Schach zu halten.

Wie so oft in dieser unsteten Zeit, entschied sich die Machtfrage anhand der Zahl der Gewehrläufe. Nach der Niederschlagung des Januaraufstandes und der Märzunruhen mit über 1.200 Toten in Berlin wurden die regierungsloyalen Truppen und Freikorps, die sich zumeist aus Angehörigen der in und um Berlin stationierten ehemaligen kaiserlichen Garderegimenter zusammensetzten, zum Teil kompanieweise in die neu formierte Sicherheitspolizei (Sipo) übernom-

men. Trotz dieses Arbeitsbeschaffungsprogramms für ehemalige Soldaten hatte die Pickelhaube als obrigkeitsstaatliches Symbol ausgedient, von der militärischen Einheit der Jäger übernahm man den Tschako. Damit erhielt der Gardestern als erkennbares Signum Einzug in die Behörde und ist es als Polizeistern noch heute.

Das Berliner Planstellenoll der Sipo betrug 10.000 Mann. Für Posten- und Streifen Dienste wurden neben den Kasernen 41 Sicherheitswachen eingerichtet. 3.600 Ordnungspolizisten, die aus der ehemaligen „Königlichen Schutzmannschaft zu Berlin“ rekrutiert wurden, sollten auf den um 2/3 abgeschmolzenen Revieren ausschließlich Verwaltungsaufgaben wahrnehmen. Mit diesem Bruch der personellen Kontinuität wurde allerdings der in Jahrzehnten Polizeipraxis erworbene Erfahrungsschatz der Schutzmannschaft verschüttet. Für den wirksamen Schutz der Reichsorgane in der Hauptstadt und die Niederschlagung diverser Putschversuche von Links und Rechts, gaben die politisch Verantwortlichen einer militärischen Gliederung der Polizei den Vorrang. Jedoch intervenierte die Interalliierte Militärkommission der Siegermächte mehrmals energisch, die in der Existenz paramilitärischer Polizeiverbände einen Verstoß gegen den Versailler Friedensvertrag sah. Daraufhin musste die Nachkriegsgliederung in mehreren Schritten zurückgenommen und die Polizeistärken wieder auf den Vorkriegsstand von 1913 gebracht werden.

Entstand die Schutzpolizei. Ihr sollte nur eine kurze Atempause beschieden sein, die die Zeitgenossen vor dem Hintergrund des noch Kommenden nostalgisch „die goldenen 20er“ nannten. Die Einheitsreviere wurden wieder Basisdienststellen der Berliner Polizei und den 20 Inspektionen, welche fast alle den gerade eingerichteten 20 Berliner Bezirken entsprachen, angegliedert. Unterhalb des Kommandos der Schutzpolizei waren mehrere Inspektionen den sechs Polizeigruppen (West, Mitte, Süd, Nord, Ost, Südost), vergleichbar mit den heutigen örtlichen Direktionen zugeteilt.

Im Bewusstsein der Bedeutung der Berliner Polizei für die innere Sicherheit im Reich und in Preußen betrieb die Weimarer Koalition eine zielgerichtete Personalpolitik für die Schlüsselpositionen im Polizeipräsidium der Hauptstadt. Nach der Konsolidierung der Macht im Jahr 1919 wurden bis 1932 ausschließlich lang gediente sozialdemokratische Gewerkschafts- bzw. Parteifunktionäre in das Amt des Berliner Polizeipräsidenten berufen. Das Offizierskorps der Schutzpolizei war hingegen weitgehend von monarchisch-konservativer Provenienz.

War auch der Grundstein für eine demokratische Entwicklung gelegt, so sollte doch die Zeit für ihre Festigung und Entfaltung nicht reichen. Im Strudel der Weltwirtschaftskrise versank ab 1929 die innere Sicherheit unter den Schlägen und Tritten der roten und braunen Parteimilizen.

PARÁDI József

Pénzügyőrség-történeti kutatások a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaságnál

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság alapításakor az egyik legaktívabb szakosztály a „pénzügyőrség-történeti szakosztály” volt. Ez elsősorban JOÓ Gábor személyének volt köszönhető, akinek a nevéhez fűződik a pénzügyőrség-történeti múzeum létrehozása is. JOÓ Gábor tagtársunk nyugállományba vonulásával elhaltak tudományos társaságunk és a pénzügyőrség-történeti múzeum közötti kapcsolatok, mérséklődött a szakterület történetének feltárására irányuló kutató munka. Ez a tevékenység azonban nem szűnt meg, hiszen az ország egyetlen pénzügyőrség története témakört feldolgozó Ph.D. doktorandusza VARRÓ István Tamás tudományos társaságunk tagja, témavezetője pedig dr. PARÁDI József tudományos társaságunk elnöke.

Ismereteim szerint a pénzügyőr múzeum munkatársai elsősorban nem a terület-történet kutatásában és a kutatási eredmény publikálásában jeleskednek, hanem inkább a tárgyi és írásos emlékek gyűjtésében, konzerválásában, rendszerezésében és elérhetővé tételében fejtik ki tevékenységüket.

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti tudományos Társaság pénzügyőrség-történeti szellemi műhelye tehát – változó intenzitással ugyan de folyamatosan – működik tudományos társaságunk szervezetében.

A Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Preasidii Ordinis), HU-ISSN 1785-3257 periodika szerkesztőségének szándékában áll a tudományos társaság szellemi alkotóműhelyeként működő szakosztályokban folyó alkotó munka eredményeinek a bemutatása a Rendvédelem-történeti Füzetekben (Acta Historiae Preasidii Ordinis), HU-ISSN 1216-6774 publikált tanulmányok bemutatásával, mivel a tudományos társaság által létrehozott kutatási eredményeket ez a periodika publikálja.

E szándék öltött testet a Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Preasidii Ordinis), XIII. évf. (2009) 31–32. számban közölt „PARÁDI József: Csendőrség-történeti kutatások a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaságnál” 156–158.p. és „PARÁDI József: Rendőrség-történeti kutatások a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaságnál” 169–181. p. című írásokban, amelyek 1990–2007 között vették számba a Rendvédelem-történeti füzetekben (Acta Historiae Preasidii Ordinis) HU-ISSN 1216-6774 e témakörben megjelent írásokat.

A Rendvédelem-történeti Füzetekben (Acta Historiae Preasidii Ordinis) HU-ISSN 1216-6774 közöltek figyelemmel kísérése nem csak azért fontos, mert tudományos társaságunk kiadványáról van szó. A periodika az egyetlen magyarországi és magyar nyelvű folyóirat, amely alapfeladatának tekinti nemzeti rendvédelem-történetünk témakörében keletkezett kutatási eredmények bemutatását a tudományos közlésekkel szemben támasztott elvárásoknak megfelelő formában, ahol a tanulmányok szakmai lektorálás nyomán kerülhetnek publikálásra.

A Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Preasidii Ordinis), HU-ISSN 1785-3257 ezen számában pedig a magyar pénzügyőrség történetével foglalkozó publikációkat vettem számba. A pénzügyőrség-történeti témájú tanulmányokat tágan értelmeztem, mivel idetartozónak tekintettem a vámtörténeti és a kapcsolódó szervezettörténeti alkotásokat is.

1990-2007 időszakában a Rendvédelem-történeti füzetekben (Acta Historiae Preasidii Ordinis) HU-ISSN 1216-6774 számaiban 88 szerzőtől 259 tanulmány jelent meg. Közülük 9 számban 5 szerző 12 alkotása sorolható a pénzügyőrség-történeti témakörbe. Arra vonatkozóan sajnálatos módon ugyan nem rendelkezem pontos információkkal, hogy a számításba vehető szaklapokban e témakörben a vizsgált időszakban hány lektorált tanulmány jelent meg a tudományos közlés igényeinek megfelelően. Bizton állíthatom azonban, hogy az összes többi releváns tudományos folyóiratban együttesen sem jelent meg a vizsgált témakörben annyi tanulmány, mint a Rendvédelem-történeti füzetekben (Acta Historiae Preasidii Ordinis) HU-ISSN 1216-6774 periodika hasábjain. Minden esetben a magyar rendvédelem-történeti – ennek részeként a pénzügyőrség-történeti – kutatási eredményeket bemutató folyóiratok közül 17 periodikát kísér figyelemmel szerkesztőségünk (**I. sz. melléklet**). E folyóiratokban a magyar rendvédelem-történet körébe tartozó cikkek jegyzéke megtalálható Rendvédelem-történeti Füzetekben (Acta Historiae Preasidii Ordinis), XVIII. évf. (2009) 31–32. számában és a XIX. évf. (2010) 33–34. számában a folyóirat ismertetés címszó alatt fellelhető írásokban.

A Rendvédelem-történeti füzetekben (Acta Historiae Preasidii Ordinis) HU-ISSN 1216-6774 folyóiratban közölt pénzügyőrség-történeti tanulmányok és a szerzők jegyzéke e cikk a II-es és a III-as mellékleteiben található (**II., III. melléklet**)

Mellékletek jegyzéke:

I.sz. melléklet

Lektorált és a tudományos közlés igényeinek megfelelő, magyar rendvédelem-történeti tartalmú tanulmányokat is közlő, figyelemmel kísért folyóiratok jegyzéke. 151

II.sz. melléklet

A Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis) HU-ISSN 1216-6774 periodikában publikált pénzügyőrség-történeti tanulmányok. 152

III.sz. melléklet

A Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis) HU-ISSN 1216-6774 periodikában publikált pénzügyőrség-történeti tanulmányok szerzői ismertetője. 154

**Lektorált és a tudományos közlés igényeinek megfelelő,
magyar rendvédelem-történeti tartalmú tanulmányokat is közlő,
figyelemmel kísért folyóiratok jegyzéke.**

1. *Ad acta*, HU-ISSN 1417-9598
2. *Aetas*, HU-ISSN 0237-7934
3. *Börtönügyi Szemle*, HU-ISSN 1417-4758
4. *Felderítő Szemle*, HU-ISSN 1588-242X
5. *Haditudósító*,
6. *Hadtörténelmi Közlemények*, HU-ISSN 0017-6450
7. *Határrendészeti Tanulmányok*, HU-ISSN 1786-2345
8. *História*, HU-ISSN 0139-2409
9. *Jogtörténeti Szemle*, HU-ISSN 0237-7284
10. *Levéltári Közlemények*, 0024-1512
11. *Levéltári Szemle*, HU-ISSN 0457-6047
12. *Limes*, HU-ISSN 0238-9266
13. *Magyar Rendészet*, HU-ISSN 1586-2895
14. *Rendészeti Szemle*, LIV.évf. (2006) 7-8. sz.-tól; *Belügyi Szemle*, XLIII. évf. (1995) 1.sz.-tól LIV. évf. (2006) 6.sz.; *Rendészeti Szemle*, XXXIX. évf. (1991) 1. sz.-tól XLII. évf. (1994) 12. sz.; *Belügyi Szemle*, X.évf. (1963) 1. sz.-tól XXXVIII. évf. (1990) 12. sz.; *Rendőrségi Szemle*, I. évf. (1953) 1. sz.-tól IX. évf. (1962) 12. sz. HU-ISSN 1218-8956
15. *Rubicon*, HU-ISSN 0865-6347
16. *Századok*, HU-ISSN 0039-8098
17. *Történelmi Szemle*, HU-ISSN 0040-9634
18. *Történeti múzeológiai szemle*, HU-ISSN 1588-8207
19. *Új honvédségi szemle*, HU-ISSN 1216-7436

*A Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis) HU-ISSN 1216-6774
 periódikában publikált pénzügyőrség-történeti tanulmányok.*

Szerzők/Számok		I. évf. (1999) 1. sz.	I. évf. (1991) 2. sz.	II. évf. (1992) 3. sz.	III. évf. (1993) 4. sz.	IV. évf. (1994) 5. sz.	V. évf. (1995) 6. sz.	VI. évf. (1996) 7. sz.	VII. évf. (1997) 8. sz.	VIII. évf. (1998) 9. sz.	IX. évf. (1999) 10. sz.	X. évf. (2000) 11. sz.	X. évf. (2000) 12. sz.	XI. évf. (2005) 13. sz.	XI. évf. (2005) 14. sz.	XII. évf. (2007) 15. sz.	XIII. évf. (2007) 16. sz.	XIV. évf. (2008) 17. sz.	ÖSSZESEN	
1,	Dr. DETTNÉ dr. LÉGRÁDI Ilona							3												1
2,	HUDRA László															11				1
3,	Joó Gábor					1	2			4										3
4,	KISS István Géza									5 6	8	9	10				12			6
5,	Dr. PARÁDI József									7										1
ÖSSZESEN		-	-	-	-	1	1	1	-	4	1	1	1	-	-	1	1	-		12

1. JOÓ Gábor: A pénzügyörség háborús feladatai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, IV. évf. (1994) 5. sz. 59-60. p. A tanulmány korábbi változata 1993. szeptember 21-én hangzott el Budapesten A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia sorozatnak „*Háború forradalom, trianon*” című V. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás, javított, bővített és átdolgozott változata.

2. Idem: A vámhivatalok és a pénzügyörség a két világháború között. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, V. évf. (1995) 6. sz. 39-47. p. A tanulmány korábbi változata 1994. októberében hangzott el Budapesten A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia sorozatnak „*A két világháború közötti Magyar királyság rendvédelme*” című VI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás, javított, bővített és átdolgozott változata.

3. DETNÉ LÉGRÁDI Ilona: A vám- és pénzügyörség 1940 és 1945 között. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, VI. évf. (1996) 7. sz. 11-16. p. A tanulmány korábbi változata 1995. október 25-én hangzott el Budapesten A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia sorozatnak „*Háborúból diktatúrába*” című VII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás, javított, bővített és átdolgozott változata.

4. JOÓ Gábor: Emlékezés gróf LÓNYAY Menyhért pénzügyminiszterre. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, VIII. évf. (1998) 9. sz. 13-14. p. A tanulmány korábbi változata 1997. szeptember 23-án hangzott el Budapesten A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia sorozatnak „*Gazdasági rendvédelmünk a XIX-XX. században*” című IX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás, javított, bővített és átdolgozott változata.

5. KISS István Géza: A Magyar Királyi Pénzügyörség feladatai a gazdasági rendvédelemben a két világháború közötti időszakban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, VIII. évf. (1998) 9. sz. 15-23. p. A tanulmány korábbi változata 1997. szeptember 23-án hangzott el Budapesten A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia sorozatnak „*Gazdasági rendvédelmünk a XIX-XX. században*” című IX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás, javított, bővített és átdolgozott változata.

6. Idem: Vámhivatalok a két világháború közötti Magyar Királyságban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, VIII. évf. (1998) 9. sz. 72-77. p. A tanulmány korábbi változata 1997. szeptember 23-án hangzott el Budapesten A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia sorozatnak „*Gazdasági rendvédelmünk a XIX-XX. században*” című IX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás, javított, bővített és átdolgozott változata.

7. PARÁDI József: A dualizmuskori magyar pénzügyörség és vámhivatalok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, VIII. évf. (1998) 9. sz. 81-85. p. A tanulmány korábbi változata 1997. szeptember 23-án hangzott el Budapesten A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia sorozatnak „*Gazdasági rendvédelmünk a XIX-XX. században*” című IX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás, javított, bővített és átdolgozott változata.

8. KISS István Géza: Szociális kérdések és azok megoldása a Magyar Királyi Pénzügyörségben. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, IX. évf. (1999) 10. sz. 66-70. p. A tanulmány korábbi változata 1998. szeptember 22.-én hangzott el Budapesten A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia sorozatnak „*A nyugati rendvédelem hatása a XIX-XX. századi magyar rendvédelemre*” című X. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás, javított, bővített és átdolgozott változata.

9. KISS István Géza: A határszéli Magyar Királyi Pénzügyörség szakaszainak az áttelepítése a területi visszacsatolások után. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, X. évf. (2000) 11. sz. 24-34. p. A tanulmány korábbi változata 1999. április 20.-án hangzott el Budapesten A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia sorozatnak „*Szabad mozgás a Kárpát-medencében*”

című XI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás, javított, bővített és átdolgozott változata.

10. Idem: A Magyar Királyi Pénzügyőrség helye és szerepe a kikötői rendszabályok betartásában, valamint a csempészet megakadályozásában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, X. évf. (2000) 12. sz. 73-78. p. A tanulmány korábbi változata 1999. október 6-án hangzott el Budapesten A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia sorozatnak „A közigazgatás, a véderős és a rendvédelem kapcsolatának változásai a polgári magyar állam időszakában” című XII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás, javított, bővített és átdolgozott változata.

11. HUDRA László: a budapesti fiúmei úti pénzügyőr laktanya (Szemelvények az 1930-as és 1940-es évekből, különös tekintettel a Pénzügyőrségi Múzeum történetére). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XII. évf. (2007) 15. sz. 67-74. p. A tanulmány korábbi változata 2001. november 6-án hangzott el Budapesten A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia sorozatnak „Az európai és a magyar rendvédelem a XIX-XX. században” című XV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás, javított, bővített és átdolgozott változata.

12. KISS István Géza: A Magyar Királyi Pénzügyőrség lökiképzése. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XIII. évf. (2007) 16. sz. 71-76. p. A tanulmány korábbi változata 2002. november 12-én hangzott el Budapesten A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia sorozatnak „A rendvédelmi szakképzés története” című XVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás, javított, bővített és átdolgozott változata.

III. sz. melléklet

A Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis) HU-ISSN 1216-6774 periódikában publikált pénzügyőrség-történeti tanulmányok szerzői ismertetője.

Dr. DETTNÉ dr. LÉGRÁDI Iona

A magyar vám története témakörében védte meg hadtörténelmi disszertációját. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja volt, nyugdíjba vonulását követően azonban megszakadt Vele a kapcsolat. Aktív korában a vám- és pénzügyőrség kötelékében teljesített fegyveres szolgálatot, mint hivatásos tiszt. Pályája utolsó állomása a Rendőrtisztviselői Főiskola volt, ahol a vám- és pénzügyőr tanszéken tanított. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaságban nem fejtett ki aktív tevékenységet. Pénzügyőrség-történeti munkásságáról nincs tudomásunk.

Dr. HUDRA László

Magyar pénzügyőr familia sarja. Jogászdoktor. A második világháború forgatagában hagyták szülei az országot. HUDRA László külföldön született és az amerikai kontinensen él. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaságnak nem tagja. Pénzügyőrség-történeti munkásságáról nincs tudomásunk.

JOÓ Gábor

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja. A Pénzügyőrség- és Vámtörténeti Szakosztály vezetője. A magyar pénzügyőrség történetét témakörben kutatómunkát fejtett ki, melynek eredményeit több tanulmányban publikálta. Tevékenységének fő területe azonban a Pénzügyőr Múzeum létrehozása volt. A tárgyi és írott emlékek gyűjtését, konzerválását, rendszerezését és elérhetővé tételét irányította és szervezte kiváló módon. Nyugdíjba vonulása után már nem nyílt lehetősége a múzeológiai tevékenység folytatására. Aktív korában a Vám- és Pénzügyőrség kötelékében teljesített szolgálatot mint hivatásos tiszt. Pályája utolsó állomása a Vám- és Pénzügyőr Múzeum volt. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaságban aktív szervező tevékenységet fejtett ki, a legagilisabb tagok közé tartozott. Nélküle nem jutott volna arra a szintre a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság, ahol most áll és a magyar pénzügyőrség-történet gondozásának intézményi kereteit is Ő teremtetten meg. Nyug-

díjba vonulását követően, egészségi állapotának romlása nyomán a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaságban kifejtett tevékenysége mérséklődött.

KISS István Géza ☞

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja, nyugdíjba vonulása után azonban aktivitása mérséklődött. Aktív korában a Honvédség körében teljesített fegyveres szolgálatot, mint hivatásos tiszt. Pályája utolsó állomása a Hadtörténeti Intézet és Múzeum volt, ahol múzeológusként tevékenykedett. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaságban pénzügyőrség-történeti kutatásokat végzett. A magyar rendvédelem-történet gondozása érdekében kifejtett fő tevékenysége a Pénzügyőrség-történeti Múzeum létrehozása közreműködésében öltött testet.

Dr. PARÁDI József ☞ ✠ ✧ ✨ ✨ ✨ ✨ ✨

Bölcsészdoktor, a hadtudomány kandidátusa, nyugalmazott főiskolai tanár, a rendvédelem-történet magistere, a Magyar Tudományos Akadémia Köztestületi tagja, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság elnöke, a Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis) HU-ISSN 1216-6774 és a Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Praesidii Ordinis) HU-ISSN 1785-3257 főszerkesztője, határőrizet-történeti szakértő, a magyar rendvédelem-történet dualizmuskori és két világháború közötti időszakának kutatója.

PARÁDI József **A Magyar Királyi Csendőrség honlapja** **www.csendor.com**

A Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Praesidii Historiae Ordinis) HU-ISSN 1785-3257 XVIII.évf. (2009) 31–32. összevont számában foglalkoztam egy-egy cikk formájában a magyarországi csendőrség-történeti és a rendőrség-történeti kutatások helyzetével, azon belül pedig a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság szerepével. Az alaphelyzet sajnos valamennyi rendvédelmi testület története tekintetében hasonló. Nevezetesen a pártállami ideológia egyik lényeges sarokköve volt, hogy a pártállam és a Tanácsköztársaság időszakának a kivételével Magyarországon – hasonlóan más országokhoz – a népet elnyomta az uralkodó osztály. Így tehát a korabeli rendvédelmi testületek elnyomó apparátusok voltak, ezen elnyomó szervezetek történetének a kutatása, valamint bemutatása nem kívánatos. Így a témakör a „hármast” közül a tiltás kategóriájába került. E kultúrpolitika nyomán az ország múzeumaiból és könyvtáraiból a témakör írásos és tárgyi emlékei „kikapotak”. Szerencsére a kijelölt könyvtárak zárt osztályain a kiadványok zöme néhány példányban fennmaradt. Így váltak ezen szakirodalom megmentőjévé a zárt osztályok. Az elzárásra ítélt műveket ugyanis nem semmisítették meg, hanem gondosan őrizték. Ebből fakadóan rendkívül mérsékelt példányszámban ugyan, de fennmaradtak.

A rendszerváltással a zárt osztályok megnyíltak, ettől azonban az elzárt könyvek példányszáma nem gyarapodott. A témakör megismerhetőségének, a kutatói létszám növelhetőségének már nem adminisztratív, hanem fizikai akadályai voltak. Sajnálatos módon a magyar állam számára a rendszerváltás óta eltelt két évtized nem bizonyult elegendőnek ahhoz, hogy a magyar pártállam korábbi időszakában megsemmisített példányszám helyett e kiadványokat digitali-

zálva az internetre helyezze, pedig a szerzői jogvédelem időszakából e művek már kiöregedtek. Különös módon azonban az érintett szakirodalomnál jóval bővebb példányszámban fellelhető más témakörökben készült művek internetre vitelének költségeire futotta a magyar állam költségvetéséből.

Nemzeti szegyenünk, hogy egy-egy rendvédelmi testület és elődszervezetei történetére vonatkozó rendelkezések csak hosszadalmas kutatómunka nyomán érhetőek el. A testületi humán viszonyrendszer és a biográfiák tekintetében pedig a helyzet még szomorúbb. Felmerül a kérdés, hogy alkalmasnak tekinthetők-e a magyar nemzet bármelyik rendvédelmi testületének az irányítására azok a vezetők, akiknek az általuk vezetett testület története iránti érdeklődésük általában csupán addig terjed, ameddig a szervezetszerű főnökeik azt tőlük elvárják.

E sajátos helyzet eredménye, hogy egy ma már nem létező, hajdani rendvédelmi testület írásos emlékeinek az elérhetősége és rendszerezettsége toronymagasan felülmúlja a napjainkban is működő rendvédelmi testületekét. A Magyar Királyi Csendőr Bajtársi Közösséget (MKCSBK) egykoron – a negyvenes évek második felében – a nyugaton élő csendőr tiszték alapították. Az évek múlásával azonban a társaság tagjai sorában elfogytak a hajdani csendőrök. Helyükbe leszármazottaik és a téma iránt érdeklődők léptek, akik a testület működése időszakából személyes impressziókkal már nem rendelkeztek, figyelmük ezért elsősorban az írott emlékek felé fordult.

Az MKCSBK-nak az Amerikai Egyesült Államokban élő választott vezetője – néhai csendőr tiszt leszármazottja – családjával többet tett a testület-történeti írásos emlékek rendszerezése és közkinccsé tétele terén, mint a magyar állam, pedig csupán egy középosztálybeli átlag amerikai család anyagi erejével rendelkezik.

A magyar rendvédelmi testületek milliárdos nagyságrendű költségvetéssel rendelkeznek. Ezek a költségvetések bizony így is szűkösek, azonban teljesen valószínűtlen, hogy két évtized alatt nem futotta a testületi múltjuk írásos emlékeinek feldolgozására és közkinccsé tételére akkora összegre amelyet a KÖRÖSSY család háztartásában e célra tudtak fordítani. Az öt fős család, papa, mama és a három felnőtt gyermek, két fős magyarországi segítőkkel többet tett e témában valamennyi magyar rendvédelmi testületnél.

2010-ben a hajdani Magyar Királyi Csendőrségre vonatkozó szinte valamennyi törvény és rendelet – összességében 1000 nagyságrendű jogszabálygyűjtemény – rendezett formában elérhető, kereshető és letölthető a csendőrségi honlapon. Folyamatban van továbbá a vonatkozó szakirodalom feldolgozása is. A mintegy 250 korabeli kiadvány közül csaknem 100 mű digitalizációja már elkészült. Többségük már elérhető a honlapon. Ezzel párhuzamosan pedig elindult a testületi folyóiratok digitalizálása is. Ezekkel az eredményekkel egyetlen magyar rendvédelmi testület sem rendelkezett 2010-ben. Jól van ez így?

A csendőr honlapot havonta hozzávetőlegesen 1000 fő látogatja. A honlap-szerkesztő elmondása szerint többségük Magyarországról. Ez teljesen érthető, hiszen a honlapra kerülő anyagok nyelve – néhány kivételtől eltekintve – magyar.

Elsősorban a honlap jogszabályi és bibliográfai részeit ajánlom mindazoknak a figyelmébe, akik érdeklődnek a téma iránt.

Ezúton is köszönetemet fejezem ki mindenkinek, aki nemzeti rendvédelem-történetünk ezen szelete írott emlékeit felkutatta, rendszerezte és közkinccsé tette. Ezzel példát mutattak mindazoknak, akiknek eddig elkerülte a figyelmét a hivatásuk történetének, nemzeti múltunk ezen része gondozásának szükségessége.

Álláspontom szerint a magyar nemzet rendvédelmi testületei nemzeti testületek. Ebből fakadóan a testület vezetőinek nem csupán a jogszabályokban rögzített felelőssége van, hanem nemzetünkkel szemben erkölcsi felelőséggel is tartoznak, amelynek elidegeníthetetlen része a hivatástörténetünk gondozása és közkinccsé tétele. Érdeklődéssel várom azt az időszakot, amikor a rendvédelmi testületek képviselői a fizetésemelések, a technikai eszközökkel való ellátottság, a vonatkozó jogszabályi környezet fejlesztése mellett szót emelnek a testületük történetének művelhetősége érdekében is.

EDUKÁCIÓ

PARÁDI József

Dr. CSAPÓ Csaba tagtársunk habilitációja.

2010. október 20-án az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán (1088 Budapest, Múzeum krt. 4. „D” épület, alagsori tanácstermében) került sor dr. CSAPÓ Csabának az Új- és Jelenkori Magyar Történeti Tanszék adjunktusának a habilitációjára 12⁰⁰ órai kezdettel.

Dr. CSAPÓ Csaba tagtársunk viszonylag fiatalon 25 évesen, pályája kezdetén 1993-ban lépett be tudományos társaságunkba. Nemzeti rendvédelem-történetünk körében a XIX. századi magyarországi csendőrség történetét és a királyi biztosságnak a rendfenntartásban betöltött szerepét vizsgálta. Kutatási eredményeivel jelentősen gyarapította a magyar rendvédelem-történet ismeretanyagát. Publikációi megkerülhetetlenek a témakör megismerésére és további kutatásokra törekvők számára.

Dr. CSAPÓ Csaba előadóként szinte mindenütt felbukkant, ahol a magyar felsőoktatásban rendvédelem-történeti studium meghirdetésére sor került.

Dr. CSAPÓ Csaba habilitációs kérelmét az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán nyújtotta be. Indítványa találkozott a Kari Tanács egyetértésével. A kari habilitációs bizottság dr. IZSÁK Lajos professzort kérte fel a bíráló bizottság elnökének. A bizottság titkári tisztét dr. ifj. BERTÉNYI Iván egyetemi adj. látta el. A bizottság tagjai voltak: dr. DOBHSZAI Tamás egyetemi doc., dr. KOZÁRY Andrea főiskolai tanár, dr. PARÁDI József ny. főiskolai tanár, dr. SZAKÁLY Sándor egyetemi tanár és dr. SZÁVAY Ferenc egyetemi tanár. A védésről betegség, illetve hivatali elfoglaltság miatt távol maradt dr. DOBHSZAI Tamás egyetemi docens és dr. SZÁVAY Ferenc egyetemi tanár.

A jelölt előadást a RÁDAY-féle szegedi királyi biztosság (1869–1872) témájában tartotta. Előadása során – a korábban már önálló kötetként is publikált – kutatási eredményeit foglalta össze. Német nyelvű összefoglalójában pedig Ferenc József magyarországi utazásaival kapcsolatos kutatási eredményei lényegét ismertette.

A mintegy 20 fős szakértő hallgatóság nagy figyelemmel és egyetértéssel hallgatta az előadást. A hallgatóság döntő többsége felsőoktatási intézmények oktatói, kutatóintézetek és közgyűjtemények munkatársai, valamint tudományos folyóiratok szerkesztőségi tagjai, továbbá témaorientált társadalmi szervezetek képviselői köréből került ki.

A bíráló bizottság 29 ponttal 96 %-os arányban fogadta el dr. CSAPÓ Csaba habilitációját.

A habilitációs aktust állófogadás zárta, ahol a megjelentek kötetlen formában folytatták az előadó által felvetett téma megbeszélését.

Dr. CSAPÓ Csaba munkásságának értékes része – a magyar rendvédelem-történet részeként – a Magyar Királyi Csendőrség dualizmuskori történetének a gondozása. Ennek során szerzett érdemei elismeréseként a Szemere Bertalan

Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság több ízben is kitüntetésben részesítette.

Dr. CSAPÓ Csaba elismerései:

- Rendvédelem-történetért Érdemérem ☞ 1999;
- Rendvédelem-történetért Érdemkereszt (Támogató) ✠ 2000;
- Rendvédelem-történetért Érdemkereszt (Művelő) ✦ 2004;
- Rendvédelem-történetért Érdemrend (Támogató) ✱ 2005;
- Rendvédelem-történet Magistere cím elnyerése 2009.

Dr. CSAPÓ Csaba szakmai munkássága

1968-ban született Esztergomban. Középiskolai tanulmányait a Dorogi Gimnáziumban végezte. 1990-ben történelem szakon kezdte el egyetemi tanulmányait az ELTE Bölcsészettudományi Karán, amelyet 1994-ben fejezett be. 1998-ban új- és legújabbkori történeti muzeológus diplomát szerzett.

1994-ben elnyerte az MTA Tudományos Minősítő Bizottságának 3 éves doktori képzésre irányuló ösztöndíját és 1994. szeptemberétől az ELTE BTK Történeti Segédtudományok Tanszékének keretében a kutatási témájához kapcsolódó szemináriumok vezetésével bízták meg.

1996. november 1-jétől tanársegédi, 1999. szeptember 1-jétől adjunktusi minőségben az ELTE BTK Új- és Jelenkori Magyar Történeti Tanszékének oktatója. Kutatási szakterülete a dualizmus kora. Szemináriumokat tart a kiegyezésről, Ferenc Józsefről, a XIX. századi emlékiratokról, a politikusok magyarországi parlamentarizmusban betöltött szerepéről, a dualizmus kori hatalmi hierarchia működési mechanizmusáról, sajtótörténetről, magyar rendvédelem-történetről. A speciális kollégiumokon a korszak eseményeit talán kevésbé meghatározó, de a hallgatók érdeklődését inkább figyelembe vevő órák meghirdetése kerül előtérbe.

2007. tavaszától előadóként és vizsgáztatóként részt vesz a doktori képzésben. Rendszeresen előadó az egyetem által szervezett kiegészítő (másoddiplomás) képzésen, valamint a tanári továbbképzéseken.

Szemináriumokat tartott az ELTE Jogtudományi és Természettudományi Karán, ahol elsősorban a magyar jogtörténet és a magyar társadalom-történet kérdései kerültek előtérbe.

Opponensként és a doktori bizottság tagjaként, titkáráként több alkalommal vett részt PhD védésen, a Pécsi Tudományegyetemen opponens volt MOLNÁR Judit habilitációs előadásán. Több korábbi szakdolgozója az egyetemen doktori címet szerzett, vagy jelenleg is PhD-tanulmányokat folytat. Az egyetemi közéletben a Kari Tanács és az etikai bizottság tagjaként vesz részt.

Kutatói munkájában a BÉKÉSY György posztdoktori ösztöndíj, a BOLYAI-ösztöndíj, a HABSBURG Intézet és két OTKA pályázat támogatta, illetve jelenleg is segíti.

Kutatásaihoz kapcsolódóan (csendőrség, illetve Ferenc József magyarországi utazásai, tartózkodása témakörében) két alkalommal 3-3 hónapot töltött a bécsi Staatsarchivban és Kriegsarchivban.

Kandidátusi disszertációját „A Magyar Királyi Csendőrség története 1881–1914” címmel 1998. november 9-én védte meg, amely 1999-ben könyv formájában is megjelent.

Ezt követően a szegedi királyi biztosság történetét kutatta, amelyből számos tanulmánya, majd 2007-ben önálló kötete is megjelent. Az utóbbi években Ferenc József magyarországi utazásairól, tartózkodásáról jelentek meg, illetve jelenleg is megjelenés alatt állnak publikációi. A MANHERCZ Orsolyával közösen készülő kötet kézírata 2010 végén kerülhet a nyomdába. Ezzel párhuzamosan egy szakszeminárium keretén belül a hallgatóival együtt összegyűjtött források szerkesztési munkálatait is végzi, amelyben a koronázás 25. évfordulójára szervezett budapesti ünnepségek rekonstruálására tettek kísérletet. 2011-re kell elkészítenie a „Die Habsburgermonarchie 1848-1918” c. sorozat kultúrtörténeti kötetébe a millenniumi ünnepségekről szóló fejezetet. Szintén ebben az évben kerülhet nyomdába egy hallgatójával közösen szerkesztett kötet, amely a dualizmus kori képviselőház egyik utolsó alelnökének most előkerült visszaemlékezéseit tartalmazza.

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaságnak 1993 óta tagja.

Dr. CSAPÓ Csaba publikációi

Önálló kötetek:

¹ *A Magyar Királyi Csendőrség története 1881-1914.* Pécs, 1999, Pro Pannónia Kiadói Alapítvány /Pannon Könyvek./ 186 p.

² *Ráday Gedeon és a szegedi királyi biztosság. A „betyárvilág” felszámolása.* Pécs, 2007, Pro Pannónia Kiadói Alapítvány /Pannon Könyvek./ 204 p.

Könyvfejezetek:

³ *Ügyek és bűnök.* In GERŐ András (szerk.): *Budapest, 1896. A város egy éve.* Budapest, 1996, Budapesti Negyed Alapítvány, 159-192.p.

⁴ SZVÁK Gyula (szerk.): *A magyar történelem kronológiája.* Budapest, 2001, Pannonica Kiadó, 157-200. p.

⁵ Podmaniczky Frigyes, Mocsáry Lajos, Ráday Gedeon, Zichy Nándor, Helfy Ignác és Apponyi Albert életrajza. In SZENTPÉTERI József (szerk.): *Szürke emnenciások a magyar történelemben.* Budapest, 2003, Kossuth Könyvkiadó, 112-123. p.

Lektorált tanulmányok:

⁶ Az erdélyi és a horvát-szlavón csendőrség átvétele a magyar kormány felügyelete alá 1867-1876. *Hadtörténelmi Közlemények*, LVII. évf. (1994) 1sz. 90-112. p.

⁷ A századvég csendőrörsei. *Történelmi Szemle*, XL. évf. (1997) 2. sz. 219-235. p.

⁸ Csendőrség és közigazgatás (1881-1914). *Századok*, CXXXII. évf. (1993) 3. sz. 497-518. p.

⁹ Ráday Gedeon és a szegedi királyi biztosság. In GERGELY Jenő (szerk.): *A hosszú tizenkilencedik és a rövid huszadik század. Tanulmányok Pölöskei Ferenc köszöntésére*. Budapest, 2000. ELTE-BTK Új- és Legújabbkori Magyar Történeti Tanszék, 73-82. p.

¹⁰ Segédlet a Magyar Királyi Csendőrség történetének kutatásához (1867-) 1881-1914. SZIJ Jolán (szerk.): *Ad acta, A Hadtörténelmi Levéltár évkönyve 1999*. Budapest, 2000, 95-164. p.

¹¹ Csendőremléktábla. *História*, XXII. évf. (2005) 5-6. sz. 62-63. p.

¹² Das Szegediner Burgverlies. [A szegedi polgárok] In Ferenc GLATZ (redaktor): *Jahrtausendwende 2000. (Begegnungen 12.)*. Budapest, 2001, Europa Institut. 257-265. p.

¹³ Ráday Gedeon és a szegedi királyi biztosság a korabeli sajtó tükrében. *Magyar Könyvszemle*, CXVII. évf. (2001) 4. sz. 467-473. p.

¹⁴ Az alföldi „idegen” munkavállalók 1869. évi felmérésének eredményei. In DOBROSSY István (szerk.): *Mikrotörténelem: vívmányok és korlátok*. Miskolc, 2003, Hajnal István Kör - Társadalomtörténeti Egyesület és a BAZ Megyei Levéltár közös kiadványa /Rendi társadalom – polgári társadalom 10./ 332-337. p.

¹⁵ A szegedi „betyárpercek”-ben ítélező delegált bíróságok működéséről. *Jogtörténeti Szemle*, I. évf. (2003) 4. sz. 1-10. p.

¹⁶ A Löbl-ügy. Egy szegedi gyanúsított érdekérvényesítő-képessége az 1870-es években. *Új forrás* XXXVI. évf. 1. sz. 89-100. p.

¹⁷ A Magyar Királyi Csendőrség fegyverhasználati jogáról. In MEZEY Barna (szerk.): *Eckhart Ferenc emlékkönyv*. Budapest, 2004, Gondolat Kiadó, /Jogtörténeti értekezések 28./ 78-96. p.

¹⁸ A lovas csendőr. *História*, XXVII. évf. (2005) 1-2. sz. 59-61. p.

¹⁹ A „panama” szó jelentésváltozása, avagy egy miniszterelnök bukása. *Új Forrás*, XXXVII. évf. (2005) 8. sz. 94-99. p.

²⁰ „... a királyi család még mindig népszerűtlen a pestiek körében...” *Új Forrás*, XLI. évf. (2009) 7.sz. 34-43. p.

²¹ A csendőri szolgálat. *Rubicon*, XX. évf. (2010) 1. sz. 11-13. p.

²² Ferenc József magyarországi vadászatai. In KOVÁCS Lajos (szerk.): *Dorog és a tudományok. Kutatók almanachja*. /Dorogi Füzetek 38./ Dorog, 2010, DVBE, 39-45. p.

Dr. CSAPÓ Csaba alkotásaira hivatkozások

¹ PAJKOSSY Gábor (szerk.): *Magyarország története a 19. században. Szöveggyűjtemény.* Budapest, 2003, Osiris Kiadó, 642. p.

² KAISER Ferenc: *A Magyar Királyi Csendőrség története a két világháború között.* Pécs, 2002, Pro Pannónia Kiadói Alapítvány /Pannon Könyvek./ 9., 11-13., 15-17., 34., 66. p.

³ KOZÁRI Mónika: *A dualista rendszer (1867-1918).* Budapest, 2005, Pannonica Kiadó, 271. p.

⁴ KÁLMÁN Zsolt: *A Magyar Királyi Csendőrség működése Somogy vármegyében 1884-1914 között.* Ph.D. értekezés, Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, Hadtudományi Doktori Iskola. Kézirat. Budapest, 2009. 10., 16., 26., 30., 35., 44., 57. p.

⁵ PARÁDI József: *Rendvédelem a határokon a XIX-XX. században.* II. köt. *Csendőrség a határőrizetben.* Budapest, 2003. Tipico Design, 20., 22., 28., 41-42., 46., 78., 81-82. p.

⁶ PARÁDI József: A dualizmus kori magyar rendvédelem és határőrizet. A Magyar Királyi Határrendőrség. *Határrendészeti tanulmányok.* III. évf. (2006) 1. Különszám. 5-46. p.

⁷ DAVOLA József: *A magyar katonai rendőrség.* Ph.D. értekezés, Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, Hadtudományi Kar, Hadászati Tanszék, Kézirat. Budapest, 2000. 23., 50., 57. p.

⁸ DAVOLA József: A tábori csendőrség, mint a katonai rendőrség elődje. *Rendvédelem-történeti Füzetek*, X. évf. (2000) 12. sz. 49-54. p. A tanulmány korábbi változata 1999. október 6.-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A közigazgatás, a véderő és a rendvédelem kapcsolata a polgári magyar állam időszakában.” című XII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 54. p.

⁹ SALLAI János: Francia, osztrák, magyar csendőrség fegyverhasználata a XIX. században. *Rendvédelem-történeti Füzetek*, IX. évf. (1999) 10. sz. 154-159. p. A tanulmány korábbi változata 1998. szeptember 22.-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A nyugati rendvédelem hatása a XIX-XX. századi magyar rendvédelemre” című X. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 158. p.

¹⁰ NAGY György: A határrendészet, mint szervezet helyének keresése az államszervezet rendszerében. *Rendvédelem-történeti Füzetek*, XII. évf. (2007) 15. sz. 81-103. p. A tanulmány korábbi változata 2001. november 6.-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak

„Az európai és a magyar rendvédelem a XIX-XX. században” című XV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 91.p.

¹¹ SIMON Sándor: Cegléd város rendvédelmi szervezeteinek dualizmus-kori átalakítása és fejlesztése. *Rendvédelem-történeti Füzetek*, XII. évf. (2007) 15. sz. 176-181. p. A tanulmány korábbi változata 2001. november 6.-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „Az európai és a magyar rendvédelem a XIX-XX. században” című XV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 176-177. p.

¹² HOVANYECZ László: Meddig tartott a becsület? *Népszabadság*, LV. évf. (2000) február 12. 26. p. (26. p.)

¹³ Kikérdezés, motozás, elfogás, elővezetés. *Népszabadság*, LIV. évf. (1999) október 20. 20. p. (9. p.)

¹⁴ EDVI Illés Károly: *Emlékeim a szegedi várból*. Kecskemét, 2009, Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Múzeumi szervezete, 24. p.

¹⁵ PARÁDI József (szerk.): *A csendőrlaktanyától a BM Nemzetközi Oktatási Központig*. Budapest, 2005, BM Nemzetközi Oktatási Központ, (143. p.)

¹⁶ SZAKÁLY Sándor: *A magyar táborig csendőrség története 1938-1945*. Budapest, 2000, Ister, 170. p.

¹⁷ KOZÁRI Mónika: *Tisza Kálmán és kormányzati rendszere*. Budapest, 2003, Napvilág Kiadó, 562. p.

A habilitációs eljáráshoz 2007-ig a Rendvédelem-történeti Füzetek 15. számával befejezően vizsgálta meg a szerző az alkotásaira irányuló hivatkozásokat. Ezt 2008-ig terjedően újabb két szám feldolgozásával gyarapítottam a 16. és 17. számban „CSAPÓ Csaba: A Magyar Királyi Csendőrség története 1881-1914. Pécs, 1999, Pro Pannónia Kiadói Alapítvány /Pannon Könyvek./ 186 p.” művére történő hivatkozások feltárásával.

- ILLÉSFALVI Péter: A németek által megszállt Bánság helyzete 1941-ben, a Magyar Királyi Csendőrség Központi Nyomozó Parancsnokságának jelentései alapján. *Rendvédelem-történeti Füzetek*, XIV. évf. (2008) 17. sz. 19-25. p. A tanulmány korábbi változata 2003. november 11-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A rendvédelem humán viszonyai” című XVII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 25.p.

- NAGY György: A határrendőrség humán viszonyai 1945-1946. *Rendvédelem-történeti Füzetek*, XIV. évf. (2008) 17. sz. 37-50. p. A tanulmány korábbi változata 2003. november 11.-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvé-

delem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A rendvédelem humán viszonyai*” című XVII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 44.p.

- PARÁDI József: Viszontválasz „FINSZTER Géza: Honvédelem, Rendvédelem.” válaszcikkére. *Rendvédelem-történeti Füzetek*, XIV. évf. (2008) 17. sz. 51-56. p. A tanulmány korábbi változata 2003. november 11-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A rendvédelem humán viszonyai*” című XVII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 55. p.

- PARÁDI József: A magyar rendvédelem személyi állományának szociális viszonyai 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek*, XIV. évf. (2008) 17. sz. 57-64. p. A tanulmány korábbi változata 2003. november 11-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A rendvédelem humán viszonyai*” című XVII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 62.p.

- PARÁDI József: A magyar rendőrtisztképzés tradíciói 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek*, XIII. évf. (2007) 16. sz. 94-99. p. A tanulmány korábbi változata 2002. november 12-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A rendvédelmi szakképzés története*” című XVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 99.p.

Dr. CSAPÓ Csaba alkotásainak ismertetései

¹ NIEDERHAUSER Emil: Olvasónapló. *Magyar Tudomány*, CVII. Kötet - Új folyam XLV. Kötet (2008) 8. sz. 1046-1047. p.

² BALLA Tibor: Csapó Csaba: A Magyar Királyi Csendőrség története 1881-1914. *Hadtörténelmi Közlemények*, CXIII. évf. (2000) 2. sz. 490-492. p.

³ SZIJJ Jolán: Csapó Csaba: A M. Kir. Csendőrség története 1881-1914. *Somogy*, XXXI. évf. (2000) 5. sz. 541-542. p.

⁴ MANHERCZ Orsolya: „A betyárpusztító kormánybiztos.” *Új forrás*, XLI. évf. (2009) 2. sz. 63-69. p.

⁵ PÉTER László: Szemle. *Szegedi Műhely*, (2008) 2. sz. 188-193. p.

Annak ellenére, hogy hiányos bibliográfiai adatokat nem kívánunk közölni a Tudományos Társaságunk által szerkesztett kiadványokban, jelen esetben mégis – a munkásság teljesség igényével történő bemutathatósága érdekében – a hiányzó adatú publikációkat is közöljük, de külön csokorban az alábbiak szerint. Az adathiányokat sajnálatos módon a habilitáló nem pótolta!

Dr. CSAPÓ Csaba publikációi

Könyvfejezetek:

¹ A szegedi királyi biztosság. In GERGELY Jenő (szerk.): *Fejezetek az új- és jelenkori magyar történelemből. Tanulmányok.* Budapest, 2006, **Kiadó?**, 73-156. p.

Lektorált tanulmányok:

² A szögekkel kivert „Ráday-bölcső”. Egy várbörtön anatómiája. *Korall, ? évf.* (2001) 4. sz. 467-473. p.

³ Életrajz és mentalitás. Ráday Gedeon elfelejtett élete. *Aetas, ? évf.* (2002) 2. sz. 55-58. p.

Dr. CSAPÓ Csaba alkotásaira hivatkozások

¹ NAGY Botond: Vendégmunka és csempészet a 19. században. *Korall, ? évf.* (2007) 192. p.

² PARÁDI Ákos – PARÁDI József: *Rendvédelmünk 1867-1945.* Budapest, 2006, **? kiadó**, 12., 13., 33. p.

³ LÁSZLÓ Ferenc: A Horthy-korszak csendőrsége: Kakastollal és fegyverrel. *Magyar Narancs*, XIX. évf. (2007) 12. sz. **?-?. p.**

⁴ **Szerző?: Cím? Hargita Népe**, XVII. évf. (2005) 131. sz. **?-?. p.**

⁵ DOMBAI Tünde: Lefejezte az alvilágot Ráday Gedeon. *Délmagyarország*, XCIX. évf. (2009) április 25. **?-?. p.**

⁶ PERÉNYI Roland: A jogtörténettől az „új kultúrtörténetig”. A bűnözés társadalomtörténete. *Sic Itur ad Astra*, XX. évf. (2006) 1-2. sz. **?-?. p.** (100. p.)

Dr. CSAPÓ Csaba alkotásainak ismertetései

¹ NYIRI János: Áldás vagy átok volt? *Magyar Nemzet*, LXII. évf. (1999) december 30. **?-?. p.**

PARÁDI József

Rendvédelem-történet a rendvédelmi képzésben

A magyar rendvédelmi szakmai felkészítésnek hagyományosan szerves részét alkotta a rendvédelem-történeti oktatás. Természetesen koronként eltérő tartalommal és formában ugyan, de a szakmai képzésben valamilyen módon a XIX-XX. század fordulójától jelen volt a hivatástörténetiség oktatása. Még a pártállam időszakában sem nélkülözte e témakört a magyar rendvédelmi szakemberek oktatási programja. E téren is érvényre jutott azonban a „háromas T”, nevezetesen az 1918–1919-es forradalmak – elsősorban a Tanácsköztársaság – és az 1945 utáni időszak rendvédelmének az oktatásához járult hozzá a pártállam.

A rendszerváltás nyomán a korábbi tiltások oldásakor a magyar rendvédelem-történeti képzés visszanyerte helyét az oktatásban. A tárgykör oktatására szervezeti egységeket is létrehoztak a rendvédelmi képzést megvalósító intézményekben. Kialakult a magyar rendvédelem-történeti tantárgy, feléledt a rendvédelem-történeti kutatás. A tantárgy nem csupán a leendő rendvédelmi szak-

emberek körében váltott ki érdeklődést, hanem a magyar felsőoktatási intézményekben – elsősorban a jogászképzésben – is teret kapott önálló tantárgy formájában a jogtörténeti tantárgycsoport keretei között.

Az ezredfordulót követően azonban – miután a bal-liberális körök jutottak kormányra – az általuk kinevezett vezetők hozzáálltak a magyar rendvédelem-történet szisztematikus felszámolásához. Kezdetben a tananyag fellazítása volt a cél. Ebben az időben mindenféle tücsköt-bogarat szívesen láttak volna a nemzeti rendvédelem-történetünket interpretáló tantárgyban, ezzel is csökkentve a magyar rendvédelemre fordítható időt. E balul sikerült kísérletet követte az oktatási dokumentumokból a nemzeti rendvédelem történetünk megismertetésére utaló részek törlése illetve átfogalmazása. Erre hivatkozva pedig a képzés fura urai hozzáálltak az óraszám mérsékléséhez, ebből fakadóan pedig a tantárgy oktatására hivatott tanszékek mérsékléséhez majd felszámolásához. Évezredünk első évtizedében „elérték” például a Rendőrtiszti Főiskolán, hogy a rendvédelem-történeti tantárgyat az oktatásból kiszorították. Helyette nevetséges óraszámban a közrendvédelem-, a nyomozás története címmel indítottak kurzusokat. Nem lévén azonban a hivatástörténetiség terén munkásságot kifejtő oktatója az intézménynek – hiszen őket már korábban több ütemben eltanácsolták – olyanokra bízta a csökevényes oktatást is, akik a magyar rendvédelem történetével sohasem foglalkoztak. Mivel a szakmatörténeti oktatás teendőit más feladataik ellátása mellett kellett megvalósítaniuk a témakör interpretálására felkért oktatóknak ebből fakadóan e témakört nemkívánatos tehernek tekintették. A szakmatörténeti oktatás sajnálatos módon döntően az oktatók pártállami időszakban keletkezett élményeinek az ismertetéséből állt.

Tetten érhető a neoliberais kormányzás időszakához köthetően a nemzeti rendvédelem-történet oktatásának száműzése a rendvédelmi képzésből. Úgy gondolom, nem válik a neoliberais időszak illetékes döntéshozóinak a dicsőségére, hogy szakterületük nemzeti tapasztalatait közvetítő tananyagot száműzték a képzésből.

Tudományos társaságunk azt várja a nemzeti programot meghirdető új kormány politikáját a magyar rendvédelmi testületeknél érvényre juttató vezetők-től, hogy:

- ne zárják el a Kárpát-medencében 1000 éves államisággal rendelkező magyar nemzet rendvédelem-történeti tapasztalatait a leendő magyar rendvédelmi szakemberek előtt;

- az oktatás újjászervezése során rehabilitálják a tárgykört, a művelésére hivatott szervezeti egységeket és a méltánytalanul mellőzött rendvédelem-történeti kutatókat.

Az „első fecske” szerepét tölti be e téren a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat képzése terén bejelentett változtatás.

Dr. BODA József – akit 2010. VII. 1-vel neveztek ki a szakszolgálat vezetőjének – „A közbiztonság közös Kárpát-medencei örökségünk” című XXV. rendvédelem-történeti tudományos konferencián 2010. XII. 7-én kedden bejelentet-

te, hogy a szakszolgálat munkatársainak a képzésében helyet fog kapni a szakmatörténeti oktatás.

Megtörténtek az első lépések a rendvédelem-történeti és a szakszolgálat-történeti tantárgyak képzési programba történő felvétele érdekében.

Mivel tudományos társaságunk a magyar rendvédelem-történeti tekintetében már kiérlelt tananyaggal, tantárgyi leírással és gyakorlott oktatókkal rendelkezik, azért a nemzeti rendvédelem-történetünk integrálása a szakszolgálat képzési rendszerébe előreláthatóan viszonylag zökkenőmentesen megvalósulhat. A szakszolgálat-történeti tantárgy létrehozása terén is elindult az előkészítő tevékenység. CSÓKA Ferenc tagtársunkat kérte fel e témakörben a vonatkozó szakirodalom repertóriumának az elkészítésére. Ennek érdekében CSÓKA Ferenc – a magyarországi közgyűjtemények mellett – már meglátogatta a bécsi szakközgyűjteményeket is, hiszen az Osztrák-Magyar Monarchia és a megelőző időszakok szakmatörténeti dokumentumai döntően osztrák eredetűek.

A folyamat következő lépéseként a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat konferenciát szervez 2011. V. 24-án csütörtökön a Böszörményi út 21 szám alatti objektumban a szakszolgálat története témával.

Dr. BODA József kezdeményezését példamutatónak tekintjük a rendvédelmi képzés más területein döntéshozó pozíciót betöltők számára is.

SCIENTIA

PARÁDI József

KÁLMÁN Zsolt tagtársunk doktori védése

A Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Doktori Tanácsa nyilvános vitára bocsátotta 2010. I. 13-án szerdán KÁLMÁN Zsolt: *A Magyar Királyi Csendőrség működése Somogy vármegyében.* című disszertációját.

A dolgozat munkahelyi vitájára 2008. IV. 10.-én került sor ugyancsak a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen. Az erről szóló tájékoztató megtalálható a Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Preasidii Historiae Ordinis), XVII. évf. (2008) 29–30.sz. 75. p.

A szakterület kutatói a munkahelyi vita során számos olyan témát vetettek fel a dolgozattal kapcsolatban, amely megkérdőjelezhette volna a fokozatszerzést. A munkahelyi vita és a védés között eltelt 10 hónap alatt azonban a szerző kijavította azokat a negatívumokat, amelyek a munkahelyi vita során felmerültek.

A bíráló bizottság elnöke:

- dr. PADÁNYI József mk. honv. ezds. az MTA doktora, a ZMNE professzora.

A bíráló bizottság tagjai:

- dr. FÖLDESI Ferenc nyá. honv. alez a hadtudomány kandidátusa;
- dr. KÓSA László nyá. r. alez. a hadtudomány Ph.D. doktora;
- dr. SZIGETI Lajos nyá. honv. ezds. a hadtudomány kandidátusa, ZMNE docense;

- dr. KAISER Ferenc a történelemtudomány Ph.D. doktora a ZMNE docense;

A két bíráló:

- dr. CSAPÓ Csaba ELTE-BTK adjunktusa;
- dr. HORVÁTH Csaba honv. alez., a hadtudomány kandidátusa a ZMNE docense.

A témavezető:

- dr. BÖKÖNYI István nyá. bv. altbgy. a hadtudomány kandidátusa.

A szerző a bírálóktól már korábban megkapta az észrevételeiket és a kérdéseiket – nevezetesen dr. CSAPÓ Csaba „A csendőrségről megszerzett ismeretei alapján milyen, ma is hasznosítható tapasztalatok átvételére lát lehetőséget (szervezeti, fegyelmi tekintetben, szabályalkotásban, vagy bármi más, Ön által választott kérdésben)?”, dr. HORVÁTH Csaba „Miben látja a csendőri tevékenység elismertségét és a jelenlét igényét a lakosság körében, a vizsgált területen és időszakban?” – melyre írásban válaszolt, amit a bírálók kisebb fenntartásokkal ugyan de elfogadtak. A bíráló bizottság számára mindkét bíráló a disszertáció elfogadását javasolta.

A bíráló bizottság által feltett kérdésekre – nevezetesen „röviden jellemezze a Magyar Királyi Csendőrség felállítására előtti közbiztonsági viszonyokat Somogy vármegyében?” és „Milyen szerepet töltött be a csendőr járőr a korszak

közbiztonságában?” a szerző érdemi kielégítő választ nyújtott, így a választ a bíráló bizottság elfogadta.

A jelenlévők köréből a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság elnöke szólott hozzá, akinek a kutatási témái közé tartozik a testület története és a testülettörténeti kutatási eredményeit monográfiák és tanulmányok formájában is publikálta. A hozzászóló elmondta, hogy a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti tudományos Társaságnál:

- a szerző által művelt rendvédelem-történeti témájú helytörténeti kutatásokat fontosnak tartják, mivel álláspontjuk szerint a helyi és az országos kutatások összhangja biztosíthatja az eredményes feltáró munkát;

- a rendvédelem-történeti – különösen pedig a csendőrség-történeti kutatásokat végzők tevékenységét – tiszteletre méltó tevékenységnek tekintik, mivel a kutatók etikátlan támadásoknak vannak kitéve ahol a rágalmozók nem a kutatási eredményekkel szállnak vitába, hanem azt a tényt nehezményezik, hogy a feltáró munka célja a testület története;

- a szerző által készített dolgozatot színvonalasnak tekintik, mivel a munkahe-lyi vita során megfogalmazott kritikai észrevételekben foglaltakat az alkotó – nem kis munkával kiküszöbölte.

A bíráló bizottság – rövid tárgyalás nyomán – elfogadta és „sum laude” mi-
nősítéssel a doktori tanács számára elfogadásra javasolta a disszertációt.

Tagtársunk sikeres doktori védéséhez gratulálunk!

PARÁDI József

A Magyar Királyi Csendőrség 1919. évi újjászervezésének hatása a személyi állománycsoportokra

Az elmúlt évek során fokozott érdeklődést tapasztaltunk a Magyar Királyi Csendőrség témája iránt. Ennek szellemében ismertettük az 1919 után újjászerveződő testület rangrendszerét.

Mivel a csendőrök személyükben katonának minősültek, ebből fakadóan az ország haderejének változásai, legalábbis annak személyi konzekvenciái kiha-
tottak a Magyar Királyi Csendőrségre is. Az 1918–1919-es magyarországi ese-
mények során egymás szellemiségével ellenkező tartalmú szabályozások láttak
napvilágot a testület személyi állománya tekintetében is. A konszolidáció része-
ként a testület személyi állományára irányuló szabályozást is az alapítói szemlé-
lethez és a magyar haderő hatályos szabályozásához igazították. E célt szolgálta
a honvédelmi miniszternek a témakörben kibocsátott rendelete:

Rendeleti Közlöny a Magyar Hadsereg számára
XLVI. évf. (1919) 80. sz. 313–318. p. + 5 oldal melléklet.

21 170/1919. HM. r. a csendőr tisztviselői állománycsoport megszüntetése
és csendőrségi egyenruhaváltoztatás tárgyában.

A magyar kormánynak folyó évi december hó 15-én tartott ministertanácsában nyert felhatalmazás alapján a folyó évi 17. számú Rendeleti Közlönyben (Szabályrendeletek) közzétett 4446/eln. 39 – 1919. számú hadügyministeri rendelettel rendszeresített csendőr tisztviselői és csendőrtisztai állománycsoportok egyidejű megszüntetése mellett a magyar belügyminister úrral és a nemzeti hadsereg fővezérével egyetértésben a magyar nemzeti csendőrségnél az alábbi állománycsoportokat állapítom meg:

I. Rangosztályba nem sorolt havidíjasok állománycsoportja.

- I. osztályu (gazdászati) tiszthelyettes,
- II. osztályu (gazdászati) tiszthelyettes,
- III. osztályu (gazdászati) tiszthelyettes.

II. Továbbszolgálo altisztek állománycsoportja.

Főtörzsörmester,
Törzsörmester,
Örmester.

III. Altisztek állománycsoportja.

Csendőr,
Próbacsendőr.

Az új állománycsoportok rendszeresítése kapcsán eszközölt illetményrendezés iránt a magyar belügyminister úr egyidejűleg külön rendelettel intézkedik.

A rendfokozati jelvényeket az egyes rendfokozatokban a melléklet 2–8. rajzai mutatják.

A folyó év tavaszán eszközölt státuszrendezéssel kapcsolatos rangsorolást hatályon kívül helyezem.

Az itt rendszeresített új rendfokozatokba minden rangosztályba nem sorolt havidíjas és altiszt a folyó évi március hó 21-ike előtt a csendőrkerületi parancsnokságoknál érvényben volt altisztai (járás- és törzsörmesteri) rangsorozat szerint helyezendő.

Ennek alapján

Kinevezem:

1920. évi január hó 1-vel:

a) a rangosztályba nem sorolt havidíjasok állománycsoportjában:

- I. osztályu tiszthelyettesekké a volt csendőr járásörmestereket,*
- I. osztályu gazdászati tiszthelyettesekké a volt csendőr törzsörmestereket,*

I. osztályu tiszthelyettes patkolómesterré a volt csendőr főpatkolómestert

II. osztályu tiszthelyettesekké a volt 1. és 2. osztályu őrmestereket,

II. osztályu gazdasági tiszthelyettesekké a csendőr gazdasági szakvizsgát (törzsőrmesteri vizsgát) tett és csendőr gazdasági (számviteli) szakmában alkalmazott volt 1. és 2. osztályu őrmestereket;

III. osztályu tiszthelyettesekké a volt vizsgázott alőrmestereket,

III. osztályu gazdasági tiszthelyettesekké a csendőrgazdasági szakvizsgát (törzsőrmesteri vizsgát) tett és csendőrgazdasági (számviteli) szakmában alkalmazott volt vizsgázott alőrmestereket.

Rangosztályba nem sorolt havidíjasokká (tiszthelyettesekké) csak a jelenleg meg nem szállott területen tényleges csendőrségi szolgálatban álló csendőregyének nevezhetők ki. A megszállott területekről, vagy hadifogságból visszatérőknek, általában mindazon csendőregyéneknek tiszthelyettesekké való kinevezésére, akik az alább említett állományparancs kiadása utáni időben jönnek a meg nem szállott területen működő csendőrparancsnokságoknál növedékbe, hozsám esetről-esetre külön felterjesztés teendő.

A csendőraltszti szakvizsgát ezután letevő csendőregyének kinevezésére, illetve előléptetésére nézve külön intézkedem.

Azok a csendőraltszti szakvizsgát nem tett csendőregyének; akik a világháboru alatt a harctéren olyan csendőraltszti rendfokozatokba nevezettek ki, amelyek csak vizsgázott csendőregyéneknek illetnek meg, nem a március hó 21-ike előtt viselt rendfokozatuknak megfelelő itt rendszeresített rangosztályba nem sorolt havidíjasi rendfokozatba, hanem csakis az őket csendőrségi szolgálati idejük alapján megillető továbbszolgáló altszti rendfokozatba nevezhetők ki.

b) a továbbszolgáló altisztek állománycsoportjában:

Főtörzsőrmesterekké a 10 éven,

Törzsőrmesterekké a 8 éven és

Ormesterekké a 6 éven felül szolgáló vizsga nélküli alőrmestereket, vezetőket és csendőröket.

A továbbszolgáló altisztek egyes rendfokozataiba való kinevezésnél alapul ~~csak~~ ~~megnevezés nélküli csendőrségi szolgálati idő~~ ~~vehető.~~ *186. sz. 1920. évi 34. B. 34. 57. sz. 15. sz.*

A névszerinti kinevezések az egyes rendfokozatokba a csendőrkerületi parancsnokságok által a folyó évi március hó 21-ike előtt érvényben volt altiszti (járás- és törzsőrmesteri) rangsor alapján és ennek legszigorúbb betartása mellett állományparancsilag úgy tárgyalandók, hogy az állományparancsok az alosztályokhoz (a csendőrőrsökre) legkésőbb 1920. évi február hó 1-én megérkezzenek és kihirdethetők legyenek.

Az ezen kinevezéseket tartalmazó állományparancsok egy-egy példánya ezen körrendeletre való hivatkozással hozzám, valamint a magyar belügyminister úrhoz és a magyar csendőrség felügyelőjéhez előterjesztendő.

Az ezen Körrendelet alábbi részében meghatározott új rendfokozati jelvények ezen Körrendelet, illetve a vonatkozó csendőrkerületi állományparancs kézhezvétele után úgy a rangosztályba nem sorolt havidíjasok, mint a továbbszolgáló altisztek, csendőrök és próbacsendőrök által a helyi viszonyok nyújtotta lehetőség szerint azonnal felvarrandók.

Az eddigi csendőr altiszti és csendőr tisztviselői rendfokozatok, valamint az alábbi szabályoktól eltérő zsinórzás, paszmány és kardbojt viselése (nyugállományiaknak is) 1920. évi február hó 29-én túl tilos.

A pótszámnyparancsnokságok által a nyilvántartásukban álló nyugállományu csendőrtisztviselők, rangosztályba nem sorolt csendőr havidíjasok és csendőr altisztek nyugdíj-

okmányai egyenkint bekövetelendők s ezekben a rendfokozatok az itt rendszeresített új rendfokozatoknak megfelelően helyesbítendők. És pedig:

a folyó évi március hó 21-ike után nyugállományba helyezett csendőr tisztviselők és csendőr altisztek rendfokozata a folyó évi március hó 21-ike előtt betöltött rendfokozatuknak megfelelő itt rendszeresített új rendfokozatra,

a folyó évi március hó 21-ike előtt nyugállományba helyezett rangosztályba nem sorolt havidíjasok és csendőr altisztek nyugdíjokmánya pedig a nyugállományba helyezetésük idejében viselt rendfokozatuknak megfelelő itt megállapított új rendfokozatra helyesbítendő.

A megfelelően helyesbített nyugdíjokmányok visszaadása alkalmával ezen okmányok tulajdonosai a rendfokozatukban beállott változásról a pótszámnyparancsnokságok által írásban értesítendők.

A fenti intézkedésekkel kapcsolatos egyenruhaváltoztatásokat az alábbiakban rendelem el:

I. Zubbony.

Általában a folyó évi 55. számú Rendeleti Közlönyben (Szabályrendeletek) közzétett 212228/42. -- 1919. számú Körrendelettel a hadsereg részére megállapított zubbony. A csendőrségi hajtóka színe buzérvörös acélzöld alapon, a csendőr gazdaszati tisztek, valamint a csendőr gazdaszati szakvizsgát (törzsőrmesteri vizsgát) tett és csendőr gazdaszati (számviteli) szakmában alkalmazott egyéb csendőregyének részére palaszürke acélzöld alapon.

A hajtóka méreteit és alakját a melléklet 1. rajza mutatja.

II. Rendfokozati jelvények.

1. Próbacsendőrök és csendőröknél.

A hajtóka sújtásszegély nélküli.

A rendfokozati csillagok celluloidból, altiszti paszomány sárga selyemből.

Próbacsendőrök a próbaszolgálati idő alatt a hadseregtől magukkal hozott rendfokozatot megtartják, kivéve az őrmesteri és ennél magasabb rendfokozatot. További előlépésük csendőrségi szolgálati idejük alapján történik (6 éven felül őrmester és így tovább).

2. Továbbszolgáló altiszteknél.

Hajtóka sújtásszegélye 3 mm széles ezüst paszományból.

Csillagok átmenetileg ezüst fonálból.

Altiszti gallérpaszomány átmenetileg sárga selyemből.

3. Rangosztályba nem sorolt havidíjasoknál.

Hajtóka sújtásszegélye 3 mm széles ezüst paszományból.

Csillagok ezüst fonálból.

13 mm széles rangosztályba nem sorolt havidíjasi gallérpaszomány és 3 mm széles rendfokozati csikok ezüstműből.

4. Tiszteknél.

A folyó évi 212228/42. — 1919. számú Kőrrendelet (55. sz. Rendeleti Közlöny, Szabályrendeletek) I. fejezet 3. pontja szerint a fenti I. fejezet bevezetésében leírt (csendőrségi) hajtóknán.

A csendőr, törzstisztek 4 cm széles törzstiszti aranypaszományának alkalmazását a melléklet 9. rajza mutatja.

III. Főveg.

1. Tollas csendőrkalap.

Tollas csendőrkalap (vadászkalap) tollforgóval és makkos végű zsinórral az eddig rendszeresített alakban.

Kalapszínőr tiszteknél aranyból, I. osztályu tiszthelyetteseknél ezüstműből a többi csendőregyéneknél zöld gyapjufonálból van szőve.

Készültségi, ügyeleti, karhatalmi és járőr szolgálatban, valamint tanukihallgatás alkalmával csendőregyének — tisztek kivételével — a tollas csendőrkalapot viselik.

Tollas csendőrkalap viselendő ezenfelül minden oly alkalommal, amidőn az ugyanazon helyőrségben állomásozó csapatok részére a díszfőveg (Boeckay süvegen a toll) viselése el van rendelve.

Csendőrtisztek tollas csendőrkalapot csak dolmányhoz és csakis oly alkalmakkor viselnek, amidőn díszkivonulásoknál vagy ünnepélyes alkalmakkor tiszteknek általában a díszfőveg viselése el van rendelve.

2. Bocskay süveg.

A folyó évi 212228/42. — 1919. számú Kőrrendelet II. fejezetében leirt alakban és méretekben.

A Bocskay süveg a hadrakelt sereg kötelékében, valamint általában tábori (harctéri) szolgálatban, továbbá szolgálaton kívül viselendő.

A süveg karimájának baloldali színes betoldása buzérvörös, felső szélén 5 mm széles acélzöld szegéllyel, gazdasági tisztelnél, valamint a csendőr gazdasági szakvizgát (törzsermesteri vizgát) tett és csendőr gazdasági (számviteli) szakmában alkalmazott egyéb csendőregyéneknél palaszürke felső szélén 5 mm széles acélzöld szegéllyel.

A süvegtopánok (zsinórzás és galambkosarak) tisztelnél arany-, rangosztályba nem sorolt havidíjasoknál és továbbszolgáló altisztelnél ezüst-, csendőrknél és próbacsendőrknél a süveg színének megfelelő gyapjufonálból vannak.

A süvegkarimának elülső közepén egy fénytelen, sürke vasbádogból készült pajzselvény van.

A süvegrózsza tisztelnél arany fonálból, rangosztályba nem sorolt havidíjasoknál és továbbszolgáló altisztelnél ezüst fonálból, csendőrknél és próbacsendőrknél és sajtot bádogból készült.

A süvegrózsza belseje nemzeti színben van tartva; a színek vízszintesen fektüsznek.

A süveg baloldali nézetét a melléklet 10. rajza, elüli nézetét 11. rajza mutatja.

A süveg baloldalán a karima színes betoldásának belső, elülső részére erősített hüvelybe egy kakastollból készült forgó nyér mindenkor elhelyezést, amidőn csendőr

egyének a jelen 2. pont 2. bekezdése értelmében Bocskay süveget viselnek és a hadsereggnél a sástoll viselése elrendeltetett.

A tollbokréta felső széle a süvegkarima baloldali felső szegélyétől 12 cm-nyire ér.

3. Fekete sapka.

A fekete sapkák később meghatározandó határidőig kihordhatók.

Tisztelnél az eddigi alakban és méretekben.

Rangosztályba nem sorolt havidíjasok, valamint továbbszolgáló altisztek, csendőrök és próbacsendőrök által a fekete sapkák az eddigi alakban és méretekben az alábbi változtatások szerint szolgálaton kívül további intézkedésig viselhetők.

A fekete sapkák zsinórzása rangosztályba nem sorolt havidíjasoknál és továbbszolgáló altisztelnél ezüst, csendőrknél és próbacsendőrknél piros selyemfonállal átszött sárga selyem.

Sapkarózsza rangosztályba nem sorolt havidíjasoknál és továbbszolgáló altisztelnél ezüst, csendőrknél és próbacsendőrknél sárga selyem.

A sapkarózsza belseje, az összes állománycsoportoknál nemzeti színben van tartva. A színek vízszintesen fektüsznek.

IV. Dolmány.

Tisztelnél a dolmány viselésére az eddigi érvényben volt szabályok továbbra is érvényesek.

A többi állománycsoportokba tartozó csendőregyének piros zsinórzatu dolmányt szolgálaton kívül és — köpenynélküli kivonulások kivételével, amidőn a különböző ruházat a kivonult csapat (járőr) egyöntetűségét sérti — szolgálatban is viselhetnek.

Arany zsinórzásu dolmány csak a tiszteteket illeti meg.

Dolmányhoz — szolgálaton kívül — csak fekete sapka viselhető.

V. Kardbojt és szuronybojt.

Tiszteknél az eddigi előírás szerint.

I. osztályu tiszthelyettesek ezüst, a többi csendőregyének sárga selyemkardbojtot viselnek.

Gyalogtishti és lovascsendőr kardon nyitott, szuronyon és gyalogcsendőr kardon zárt kardbojt viselendő.

Az összes kardbojtokon a bojt fölött a szalag végét egy 3 cm széles nemzeti színű szalaggal kell körülvenni.

VI. Kitüntetések.

A békében és az elmúlt háboru alatt szerzett rendjeleket és érdemeket előírás szerint mindenki tovább viseli.

VII. Járőrvezetői jelvény.

A járőrvezetői jelvények az arra jogosultak által az eddigi szabályok szerint tovább viselendők.

VIII. Oldalfegyver.

Tisztek tábori szolgálatban, továbbá szemleutazások és kivizsgálások alkalmával szuronyt viselnek, minden egyéb alkalommal kardot tartoznak viselni.

Kivételt ezen szabály alól a folyó évi 67. számú Kisközlönyben közzétett 19166/el. 31/A. — 1919. számú rendelet 5. bekezdése állapít meg.

Szemleutazásokon és kivizsgálások alkalmával tisztek szurony helyett kardot is viselhetnek.

Az I. osztályu tiszthelyettesek szolgálatban és szolgálaton kívül — tábori szolgálat kivételével — gyalogtishti kardot viselnek.

Szemleutazások alkalmával I. osztályu tiszthelyettesek kard helyett szuronyt is viselhetnek.

II. és III. osztályu tiszthelyettesek, valamint továbbszolgáló altisztek, csendőrök és próbacsendőrök szolgálatban gyalogcsendőr kardot (szuronyt) viselnek.

Lovascsendőr egyének szolgálatban és szolgálaton kívül a lovascsendőr kardot viselik.

II. és III. osztályu tiszthelyetteseknek szolgálaton kívül a gyalogtishti kard vise-
lése meg van engedve.

valamint továbbszolgáló altiszteknek
(1920. évi 10. sz. R. 211 (1919. sz. kúriarendelet))

IX. Köpeny.

Tiszteknél az eddigi szabály szerint.

Az összes többi csendőregyének a köpennyel azonos anyagu és színű köpenyallért és csendőrségi köpenyhajtókát viselnek.

Az I. osztályu tiszthelyettesek köpenye a tisztek köpenyéhez hasonlóan buzérvörös (palaszürke) pósztóval van szegélyezve, a hajtókán egy fehér fémből készült sapkagomb van.

A többi csendőregyének köpenye szegélyezés nélküli; a hajtókán gomb nincs.

X. Kardkötő.

Az eddigi méretekben és kivitelben tiszteknél arany, I. oszt. tiszthelyetteseknél ezüst, többi csendőregyéneknél sárga selyempaszományos.

Egyéb rendelkezések.

Az álló gallérú zubbonyok — később meghatározandó határidőig — kihordhatók. Addig a fenti II. fejezetben meghatározott hajtókák és rendfokozati jelvények az álló gallérú zubbonyokon, valamint a dolmányok álló gallérján is viselhetők.

Aranyszinórozás és aranypaszományos mindennemű egyenruhán csak tiszteket illet meg.

Polgári ruha viselése szolgálaton kívül csakis tiszteknek van megengedve.

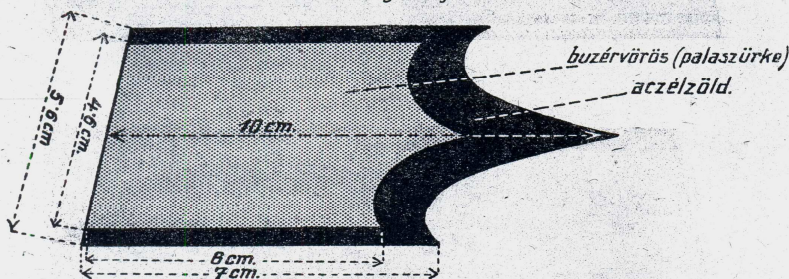
A lőfegyver viselésére nézve a fennálló csendőrségi szabályok érvényesek.

Kelt Budapestén, 1919. évi december hó 20-án.

Friedrich, s. k.

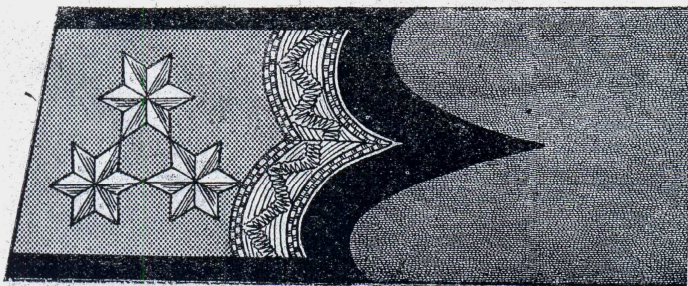
1. rajz.

Csendőrségi hajtóka.

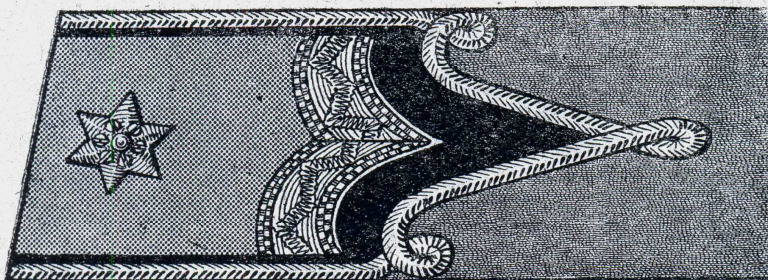
2. rajz.

Csendör.

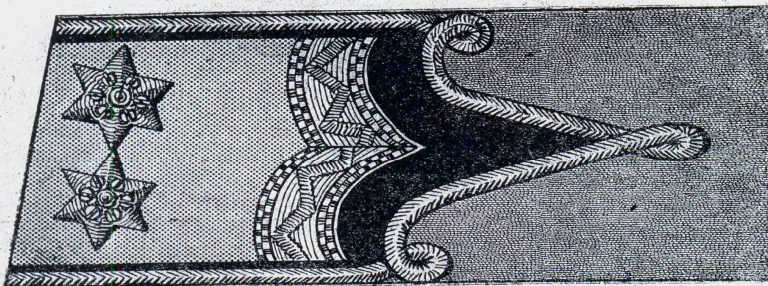
3. rajz.

Örmester.

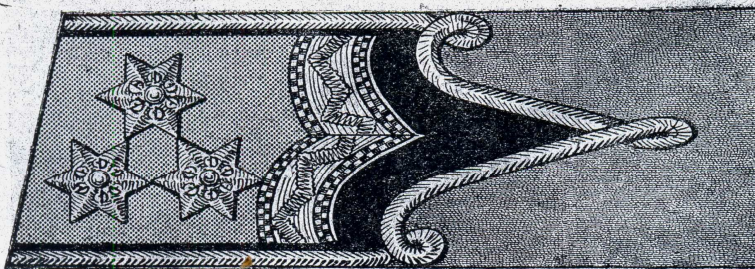

4. rajz.

Törzsörmester.

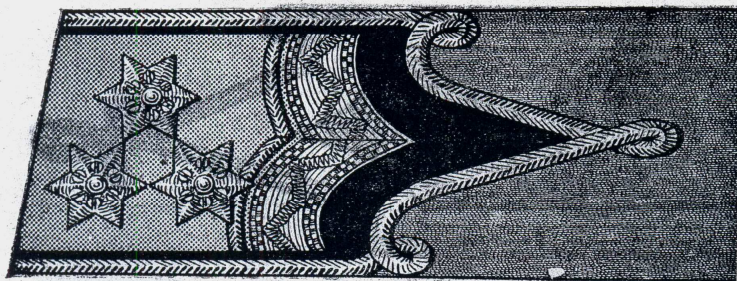

5. rajz.
Főtörzsőrmester.

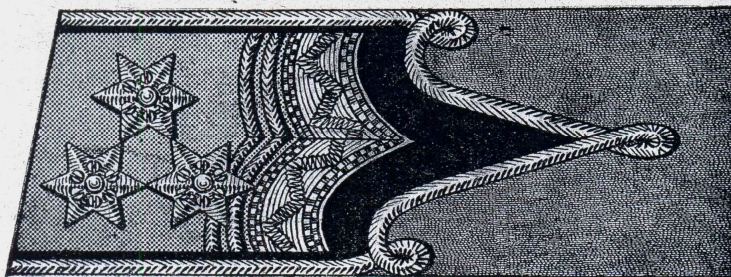

Rangosztályba nem sorolt havidíjasok.

6. rajz.
III. osztályú tiszthelyettes.

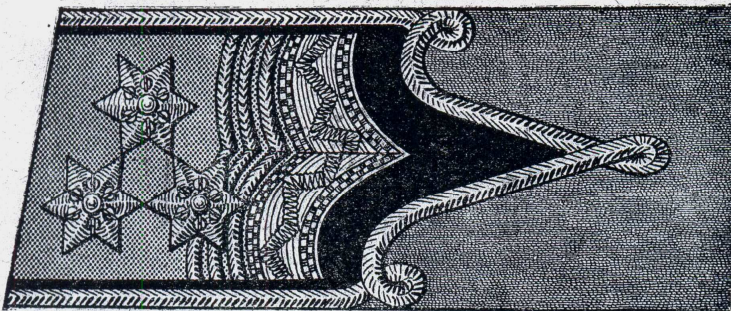

7. rajz.
II. osztályú tiszthelyettes.

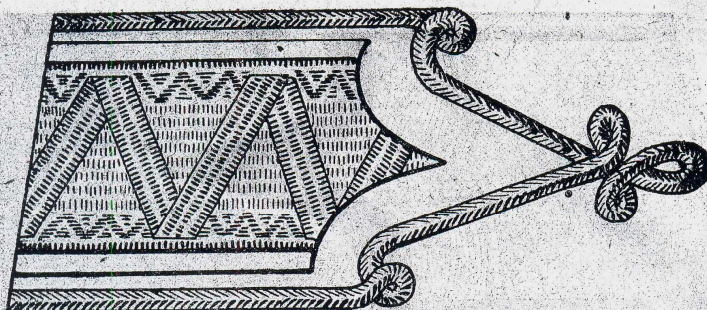
8. rajz.

1. osztályu tiszthelyettes.

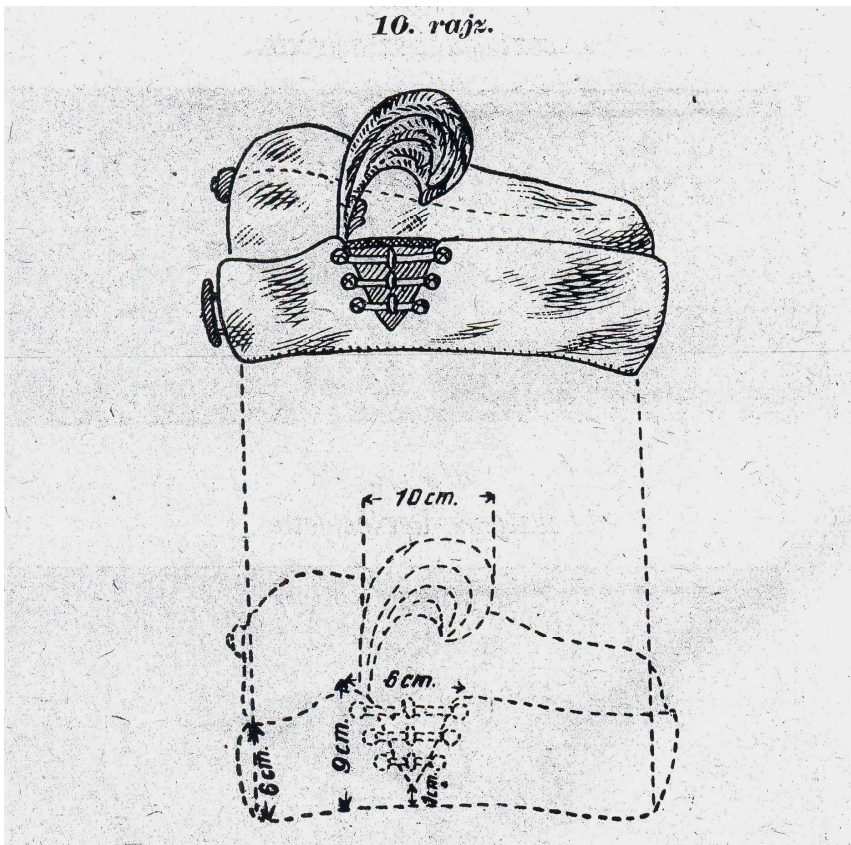

9. rajz.

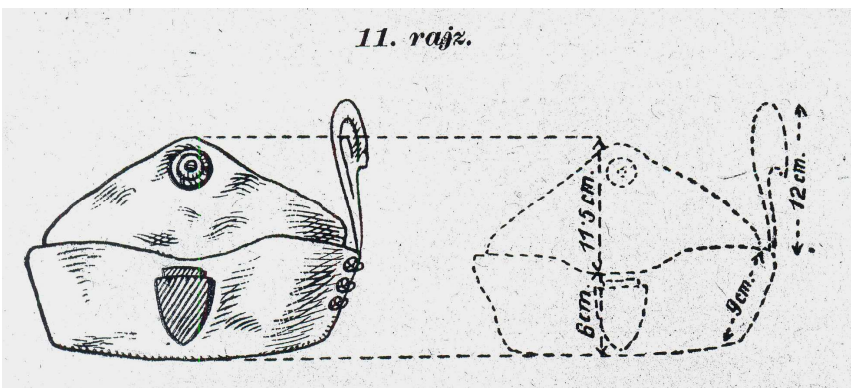
Csendőr törzstisztek gallérja.

10. rajz.

11. rajz.

DOKUMENTUMOK ÉS MUNKÁSSÁGOK

PARÁDI József Határtörvényeink

A Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntio-tones Historiae Preasidii Ordinis) HU.ISSN 1785-3257 periodika „Dokumentumok és munkásságok” rovatában szerkesztőségünk arra törekszik, hogy a magyar rendvédelem-történetének egy részterületére vonatkozóan átfogó jelleggel közöljön dokumentumokat, illetve munkásságokat mutasson be. Ennek a keretében került ismertetésre például a XVIII. évf. (2009) 31–32. számban O'SVÁTH Pál rendvédelmi szakíró munkássága, valamint a XVII. évf. (2008) 29–30. számban a dualizmus-kori határőrzéssel kapcsolatos törvények közlése. A XIX. évf. (2010) 33–34. számban a történelmi Magyarország határára vonatkozó magyar törvények jegyzékének megjelentetésére kerül sor.

1439/XVII. tc. Magyarországnak és Ausztriának meg Morvaországnak határaitól.

1492/XXV. tc. a szomszéd tartományokkal való határigazítás. II. Ulászló.

1498/XXVIII. tc. a határszélek kiigazításáról.

1504/XXII. tc. Sopron és Bártfa városokat, melyeket a király elzálogosított, ki kell váltani. (morva határ)

1507/XIX. tc. az ország szélének és határainak a helyreállítása.

1536/XLVII. tc. az ország határainak kiigazítására biztosok választandók. I. Ferdinánd

1546/LVII. tc. az ország határai minden oldalról kiigazítandók.

1547/XXXVII. tc. az országnak Stíria, Ausztria és Morvaország felől lévő határai kiigazítandók.

1548/LXIII. tc. azok a fekvő jószágok és birtokok, melyek hajdan Magyarországhoz tartoztak, maradjanak meg és legyenek az ország joghatósága alatt.

1550/XL. tc. az ország határainak és széleinek a megvizsgálására biztosok küldendők ki.

1550/XLII. tc. a Szokolczára kiküldött biztosok.

1550/XLIV. tc. a Szlavónia részére kijelölt biztosok.

1550/XLV. tc. miről tárgyaljanak a biztosok az ország határaitra nézve.

1550/XLVI. tc. mindkét fél biztosai mellé egy vagy két választott bírót adandó.

1553/XXVIII. tc. a magyarok és a szomszédos tartományok, valamint a Lengyelország közt fennforgó viszályok megvizsgálása.

1554/XIII. tc. gondoskodni kell arról, hogy a lengyeleknek és az ausztriaiaknak elzálogosított városokat és várakat visszaváltsák és az ország határait, kiigazítsák.

1556/XLII. tc. a Magyarország és Ausztria közt létező villongásokban, a biztosok részéről hozott döntő ítéleteket hajtsák végre.

1557/XVIII. tc. az ország határkérdésének megvizsgálása, elbírálása és végrehajtása

1559/XLVII. tc. az ország határaitra és határszéleire nézve a biztosok útján meghozott ítéletekre, végrehajtásokat foganatosítsanak.

1559/XLVIII. tc. az ország határaitra és határszéleit királyi biztosok útján mindenfelől megvizsgálják.

1563/LX. tc. a határok megvizsgálására biztosok kiküldése

1569/XLII. tc. kérés az iránt, hogy az ország véghelyeinek a határait biztosok útján megvizsgálják és kiigazítsák.

1569/XLVII. tc. az Ausztria Magyarország között a határookra nézve, bizonyos biztosok útján meghozott ítéleteket, végre valahára végrehajtással foganatosítsák.

1574/XXIX. tc. az Ausztriának és Lengyelországnak elzálogosított fekvő javak visszaváltása és az ország végvidékei határainak megvizsgálása

1575/V. tc. az ország határait kiküldött biztosok megvizsgálják.

1578/XVIII. tc. a biztosok az ország határainak megvizsgálását eszközölgék.

1582/VI. tc. az ország határainak a megvizsgálására biztosokat küldenek ki.

1582/VII. tc.. Szlavon országnak a határait megvizsgálják és ennek az országnak a karai és rendjei maguknak biztosokat nevezhessenek ki.

1588/XXXIII. tc. a szomszédos tartományok közt, a bizottsági eljárás folytatására biztosoknak kinevezése.

1588/XXXIV. tc. hogy Szlavónia is a maga bizottságát megválassza.

1596/XLVII. tc. Magyarország és Lengyelország, meg a tizenhárom szepesi város között a határok megvizsgálásának az elrendelése

1597/XXXIII. tc. az ország rendjei alázattal kérik, hogy Lengyelország, Morvaország és Ausztria között már régen kinevezett bizottság a megbízását végezze.

1597/XXXIV. tc. a lengyelek és Sáros és Szepes vármegyék között vitás határok kiigazítására új biztosokat neveznek ki.

1598/XXXVI. tc. a Magyarország és a szomszédos tartományok között fennforgó határviellongások kiegyenlítésének újból elrendelése.

1599/XLIV. tc. a lengyel bizottság újra szervezése

1600/XXIV. tc. Magyarország, Ausztria és Lengyelország között a peres határok megvizsgálásának újbóli elrendelése

1601/XXXII. tc. az ország határainak a kiigazítására nézve a korábbi évek törvény-cikkelyeit megújítják és azt a bizottságot az ország karai és rendjei megsürgetik.

1602/XXIII. tc. az ország és a többi körülfekvő tartományok határainak újból megvizsgálása és kiigazítása elrendelése mellett új biztosoknak kiküldése.

1603/XIII. tc. a karok és a rendek alázattal sürgetőleg kérik, hogy az ország határainak a kiigazítását az arra már előbb kinevezett biztosok még ebben az évben foganatosítsák.

1604/XV. tc. az ország rendjei újból alázattal kérik az ország határai megvizsgálására és helyreállítására a bizottságnak még ez évben a kirendelését, a melyhez a biztosaikat is kellő számban megnevezik.

1608/XX. tc. Lubló várát a lengyelektől a tizenhárom szepesi várossal együtt váltság vissza és az általuk erőszakkal elfoglalt határookra nézve hozzájuk megkeresést intézzenek.

1609/XL. tc. az országos határkiigazító bizottság újra szervezése

1613/XXVI. tc. biztosok kiküldése az ország határainak és határszéleinek a megvizsgálása

1618/XII. tc. Magyarország és mellette fekvő tartományok határainak és határszéleinek a bejárására és helyreigazítására biztosokat küldenek ki.

1622/LVI. tc. a határok kiigazítására nézve az erről alkotott cikkelyt hasonlóképpen megújítják.

1622/LVII. tc. a határkiigazítások céljából a bizottság kiküldésének hírül adása, Lengyelországba bizonyos személyeket küldenek.

1625/XXIII. tc. a szomszédos tartományokkal a határjárásra és a határkiigazítás véghezvitelére biztosokat neveznek ki.

1630/XXII. tc. az ország határainak kiigazítására a bizottság kiküldésének a módját meghatározzák.

1630/XXIII. tc. az országrészek határaitól Zeng, Thersact és Buccari kikötő felé, meg a földes urak jogainak épségbe maradásáról.

1635/LIV. tc. a szomszédos tartományokkal a határok kiigazítására és körüljárására biztosokat neveznek ki Lengyelország felől.

1635/LV. tc. határvizsgáló biztosok Morvaország felől. (A szomszédos tartományokkal a határok kiigazítására és körüljárására biztosokat neveznek ki)

1635/LVI. tc. határvizsgáló biztosok Szilézia felől. (A szomszédos tartományokkal a határok kiigazítására és körüljárására biztosokat neveznek ki)

1635/LVII. tc. határvizsgáló biztosok Ausztria felől. (A szomszédos tartományokkal a határok kiigazítására és körüljárására biztosokat neveznek ki)

1635/LVIII. tc. határvizsgáló biztosok Stájerország felől. (A szomszédos tartományokkal a határok kiigazítására és körüljárására biztosokat neveznek ki)

1638/XXXVII. tc. a szomszédos országokkal és tartományokkal vitás határok megjárására és kiigazítására, meg a villongások kiegyenlítésére és végleges elintézésére bizottságot határoznak.

1638/XLII. tc. az Adria tenger határszélei s a mellette fekvő helyek tárgyában egybe alkotandó bizottságról és a biztosok kinevezéséről...

1647/LXX. tc. a határoknak a szomszédos országokkal és tartományokkal való kiigazítására és bejárására biztosokat jelölnek ki.

1649/XXVI. tc. Magyarország határait igazítsák ki a sziléziaiakkal a mindkét részről kiküldött biztosok...

1649/XXVII. tc. a Morvaország felől való határok kiigazítására biztosokat rendelnek ki.

1649/XXIX. tc. a Lengyelország felől lévő határok kiigazításáról.

1655/XXX. tc. a szomszédos országokkal és tartományokkal való határkiigazításokra határbiztosokat jelölnek ki.

1655/LXXXII. tc. a Lubló vára és a tizenhárom szepesi város kiváltásáról. És a Lengyelország felől lévő határok igazítására és a sérelmek elintézésére biztosokat neveznek ki.

1659/XL. tc. a Lubló várának és a tizenhárom város visszaváltásáról, a határok kiigazításáról és a sérelmek kiegyenlítéséről szóló 1655-ik évi 82-ik törvénycikkelyt, amelyben biztosokat is neveznek meg tartásuk meg.

1659/XLIV. a Sztreczén és Budetin várak némely birtokai közt fennforgó határviszályt az 1635. évi 20-ik törvénycikkely szerint véglegesen intézzék el.

1659/LXVI. tc. a szomszédos országokkal s tartományokkal a határok s egyéb tartozékoknak kiigazítására, az 1655-ik évi 30-ik s az abban idézett törvényeknek megújítása mellett, határidőt szabnak s biztosokat neveznek.

1662/XXXVII. tc. a szomszédos tartományokkal elintézendő határkiigazításra biztosokat neveznek, határidő kijelölésével.

1662/XXXVIII. tc. Horvát- és Szlavonországok határainak kiigazítása végett határidőkhöz kötött biztosokat neveznek.

1681/XXIII. tc. az ország határainak a szomszédos tartományokkal való kiigazítása végett, az 1659-ik évi 66-ik törvénycikk s a többi ott idézettek megújításával biztosokat neveznek.

1687/XV. tc. a határok kiigazítására, az 1681-ik évi 23-ik törvénycikk s abban idézett más törvények megújítása mellett, biztosokat neveznek ki.

1715/XXXIX. tc. a határoknak a szomszédos tartományokkal való kiigazítására biztosokat neveznek ki.

1715/CXII. tc. a Sztrecsén és Budetin uradalmakhoz tartozó bizonyos birtokok közt fennforgó határperek felülvizsgálatára s végleges elbírálására, bírakat vagyis biztosokat neveznek.

1723/XVII. tc. a határoknak a szomszéd országokkal és tartományokkal való kiigazításáról s megvizsgálásáról és ennek foganasításáról.

1723/LXXXVII. tc. Szinnczdorfnak a más falvaknak Vasvármegye joghatósága alá visszahelyezéséről.

1741/XLV. tc. Morvaország és Szilézia némely helységeinek lakosai és a lengyelek ellen az alább felsorolt vármegyék által bejelentett panaszokról és határvillongások elintézéséről.

1741/LIII. tc. a szomszédos Styria és Krajna tartományok között lévő határok megigazításáról.

1751/XXVI. tc. az ország határainak a szomszédos tartományokkal együtt leendő megállapítására biztosokat nevezetnek ki.

1751/XXXV. tc. a határoknak a szomszéd tartományok és a csáktornyai uradalom között leendő megigazításáról.

1764-1765/XVI. tc. az ország határai iránt a szomszédos tartományokkal fönnforgó villongások végleges elintézéséről.

1790/LXVIII. tc. az ország hatáira nézve a szomszédos tartományokkal fönnforgó viták végleges elintézésére és a határkiigazításokra biztosokat neveznek ki.

1792/XIX. tc. az ország határainak megigazításáról.

1802/XXVI. tc. az ország hatáira nézve a szomszédos tartományokkal fönnforgó vitás ügyek végleges eldöntése és a határok megigazítása véget biztosokat nevezetnek ki.

1807/XXXI. tc. az ország hatáira nézve a szomszédos tartományokkal fönnforgó vitás ügyek végleges eldöntése és a határok megigazítása véget biztosokat nevezetnek ki.

1812/IV. tc. az országos határok megigazítására nézve az...1807:31. cikkelyében kiküldött bizottságok elhalt, s illetőleg akadályozott tagjainak helyébe országos biztosok nevezettnnek ki.

1827/XVI. tc. az 1807: 31 cikkelyekkel rendelt bizottságokhoz az elhalt, vagy egyébként akadályozott tagok helyébe országos biztosok nevezettnnek. (határszélek elintézése végett)

1836/XXXII. tc. az 1827-ki 16-iki Törvény-Cikkely által kirendelt Bizottságokhoz a megholt, avagy másként akadályozott személyeknek helyökbe Ország Biztosai nevezettnnek.

(határszélek elintézése végett)

1840/XXXII. tc. Moson vármegye és Bruck város a közötti határbeli kérdés elintézésére országos bizottság neveztetik.

1840/XXXIII. tc. Máramaros vármegye és a galicziai kuti uradalom között Ignatásza havas felett fen forgó határ-villongások elintézése országos küldöttségre bizatik.

1840/XXXV. tc. az 1827/XVI. és 1836/XXXII-iki törvénycikkelyek által rendelt bizottságoknak részint meghalt, részint akadályozott tagjai helyett mások nevezettnnek. (határszélek elintézése végett)

1888/XIV. tc. az osztrák-magyar Monarchiának Romániával, a Monarchia két állama és a Románia közt fenn forgott határ-villongások kiegyenlítése végett, a határvonal újabb megállapítása és azzal kapcsolatos kérdések szabályozása tárgyában kötött, s Bukarestben 1887. évi december 7-én november 25-én aláírt nemzetközi egyezmény becikkelyezéséről.

1897/II. tc. Magyarország és Ausztria között Szepes vármegye és Gácsország szélén, az úgynevezett Halastó körüli területen, az országos határvonalnak választott bíróság által leendő megállapítása tárgyában.

1897/XIV. tc. Magyarország és Ausztria között, egyrészt Besztercze-Naszód és Máramaros vármegyék, másrészt Bukovina szélén elhúzódó országos határvonal megállapításáról.

1903/IX. tc. Magyarország és Ausztria között Szepes vármegye és Gácsország szélén, az úgynevezett Halastó körüli területen, az országos határvonalnak megállapítása iránt az 1897. évi II. t-cikk értelmében alakított választott bíróság által hozott ítélet becikkelyezése tárgyában.

Forrás: Suba János: A történelmi Magyarország államhatáraitól szóló törvények. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XI. évf. (2005) 1. sz. 102–119. p. A tanulmány korábbi változata 2000. november 8.-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „Az 1000 éves magyar rendvédelem” című XIV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PÁLYÁZATOK

LAKATOS Roland (szerk.): Szakmai beszámoló „Tamdi discendum quam dia vivas” (Míg élsz, mindig tanulnod kell) című pályázatról

A projektterv benyújtásakor a programot a maribori rendőr iskola fogadószervezetére terveztük. A fogadóintézmény visszalépése miatt azonban az új partnerintézményünket a Lengyel Köztársaság Varnia-Mazuria vajdaságban található szczytnoi rendőr iskolában találtuk meg.

Az eredeti elképzeléshez képest megváltozott a fogadó ország, a fogadóintézmény, továbbá nem nyáron a futamév elején, hanem tavasszal a futamév végén bonyolítottuk le a mobilitást. Változatlan maradt azonban a téma – a közlekedésirányítás és a közlekedésellenőrzés –, a mobilitás időtartama (1 hét), továbbá a fogadóintézmény típusa, amely változatlanul rendvédelmi oktatási intézmény maradt. A mobilizáló csoport tagjainak egybehangzó véleménye, hogy a program a módosult helyszín és idő ellenére is magas színvonalú volt.

A fogadóintézményt az a cél vezérelte, hogy:

- a projekt témája intézményen belüli tapasztalatai mellett a gyakorlatban is bemutassák a szakterület működését;
- a mobilizáló csoport számára mindent bemutassanak, őszintén feltárva az eredmények mellett az árnyoldalakat is.

A mobilitás során megismerkedhettünk a lengyel rendfenntartás egyik lényeges alapelveivel az összendvédelmi szemléletmóddal, amely a lengyel büntetőeljárás és bűnmegelőzési eredmények egyik lényeges forrása. Ez a szemléletmód áthatotta a képzés egészét, az oktatás teljes tartalmát. A közlekedésirányítás és közlekedésellenőrzés munkáját a tanintézet és a külső helyszínek felkészült munkatársai mutatták be. A bemutatás során négy rendvédelmi területnek a témakörrel kapcsolatos feladatait és e feladatokból fakadó közös teendőit mutatták be a képzési intézmény szakoktatási feladatainak a tükrében.

Ennek során megismerkedhettünk a lengyel rendvédelmi képzési rendszerrel és e rendszerben a közlekedésrendészeti oktatás helyével és szerepével. Lényegző volt, hogy a szczytnoi tanintézet rendelkezik mindazon technikai felszereltséggel, amely elősegíti a hallgatókkal szemben támasztott képzési követelmények magas színvonalú teljesítését. Ellentétben például a magyarországi rendkívül csekély időtartamú lökiképzéssel és a lőtérrel eltöltött idővel, a szczytnoi rendőr iskolán négy fedett és egy nyílt – kézi fegyverek számára alkalmas – lőtér működik.

A szczytnoi kiképzőbázis kiváló felszereltségének valószínűleg az is az oka, hogy egy bázison több intézmény osztozik. A tiszthelyettesi képzés és a tisztí képzés – amely két oktatási intézményben ölt testet – egy képzési bázist használ, fly módon jelentős megtakarítást létrehozva, amelyet a képzési feltételek javítása érdekében hasznosítanak. Ez a szemlélet és megoldás önmagában is követendő példa függetlenül a projekt tervezett témájától.

A forgalomirányítás és forgalomellenőrzés társrendvédelmi szervezetek által megvalósított teendőit és ezek oktatását a Szczytno közelében található társrendvédelmi intézmények objektumaiban ismerhettük meg. Meglátogattuk egy-egy munkanapon a ketrzyni határőr parancsnokságot és iskolát, a vámőrség olsztyni parancsnokságát, a tűzoltóság szczytnoi járásparancsnokságát.

A közlekedésirányítás és közlekedésellenőrzés témakörét a fogadóintézmények kérésünkre megfelelően tágan értelmezték. A témakör ugyan Lengyelországban is alapvetően a rendőrség kompetenciájába tartozik, azonban – a társrendvédelmi szervezetek szakfeladataihoz kapcsolódóan – a határőrség, a vámőrség és a tűzoltóság is rendelkezik forgalomirányítási, illetve forgalomellenőrzési jogosultsággal.

A határőrsége életében jut e tevékenységnek a legnagyobb szerep. Rendkívül erős a Európai Unió határainak őrizetében a zöld határőrizet mögöttes területén a forgalomellenőrzés, amely a forgalomirányítás elemeit is tartalmazza. A határőr szervezetek állandó és ideiglenes forgalomellenőrző pontokat tartanak fenn, különösen Königsberg (Kalinyingrád) térségében. E mellett pedig általános a forgalom mozgó ellenőrzése is.

A vámőrség lényegében ugyanolyan metodikával vesz részt a határmenti forgalom ellenőrzésében, mint a határőrség csupán a cél módosul, személyek helyett az áruk alkotják az ellenőrzés tárgyát.

Az ellenőrzéseket célirányosan meghatározott típusú és jellegű szállítóeszközökre, illetve menetvonalakra, valamint területekre koncentrálnak fogatosítják, figyelembe véve a várható időszakot is.

Mindezen ismeretek a gyakorlat értékelése nyomán keletkeztek, amelyeket nem csupán a társrendvédelmi testületekkel osztanak meg, hanem a képzésbe is beépítenek. Magyar szemmel vizsgálva a helyzet olyan szempontból is érdekes, hogy a vámőrség feyvertelen szervezet volt. 2010-ben látták el szolgálati feyverrel a nyomozati tevékenységet megvalósító vámőröket. A testületen belül feyveres szolgálatot ellátók külön pótlékban részesülnek.

Fejlett a rendőrség, a határőrség és a vámőrség forgalomellenőrző tevékenységének az összehangolása, amely e témakörben rendszeresen megtartott egyeztetéseken és értekezleteken valósul meg, illetve a testületek ügyeleti rendszerei állandó és operatív kapcsolatban állnak, amelynek az egyik kiemelt témaköre a forgalomellenőrzés és forgalomirányítás.

Azt tapasztaltuk, hogy a magyar gyakorlattól eltérően az Európai Unió külső határainak belső oldalán, a határmenti 20–30 kilométeres sávban, jelentős mennyiségű álló és mozgó járőr végez forgalomellenőrzést és ezt a tevékenységet kiválóan összehangolják, első osztályú technikai felszereltséggel valósítják meg, kiforrott módszerek alkalmazásával.

Mindez azonban nem jöhetne létre, ha az érintett testületek személyi állományának a felkészítése során nem fordítanak kiemelt figyelmet a forgalomirányítás és forgalomellenőrzés témaköreire.

A bennünket tájékoztatók zavarba jöttek, amikor e tárgykör óraszama után érdeklődtünk, mivel döntően a képzés különböző témaköreiben más témakörök

részeként szerepel a hallgatók ilyen irányú felkészítése. A testületi szakemberek nem is tudták másként ismertetni a helyzetet, csak úgy, hogy az oktatás teljes programját felvázolták és abban elhelyezve ismertették a tárgykört.

Jelentős mértékben eltér a tűzoltóság részvétele a forgalom irányításában és a forgalom ellenőrzésében a rendőrség, a határőrség és a vámőrség teendőitől. A lengyel tűzoltóság – amely a magyarországi struktúránál jóval szervezettebb egységet képez a katasztrófavédelemmel – lényegében balesetek és veszélyes szállítmányok esetében nem vesz részt a forgalomirányítási teendőkben, hanem a rendőrség mellett alárendelt szerepet játszik. Feladatai ellátásához azonban a szükséges felszereléssel, a különleges szerszámkészletekkel rendelkezik.

A vizsgált témakör lengyelországi helyzete erőteljesen hasonlít ugyan a magyarországi gyakorlatra, azonban mégis akad eltérés is. Nevezetesen a határmenti területeken – a rendőrségi hatáskör csorbítása nélkül – jóval nagyobb szerepet kapnak a társ fegyveres rendvédelmi testületek a forgalom ellenőrzésében. Ez a módszer kétség kívül bűnmegelőző jellegű is, hiszen – az elrettentő hatása mellett – még a végkifejlet megelőzően megszakítja a csempészés folyamatát. Ebből fakadóan pedig takarékosabb megoldás, mint a befejezett bűncselekmények felderítése annak ellenére, hogy kétségtelenül személyi állomány és technika igényes módszer.

A lengyelországi tapasztalatok a hazai oktatás terén kétség kívül kamatoztathatók és azt a mobilitáson résztvevők meg is szeretnék valósítani. A gyakorlatban azonban csak abban az esetben nyílik remény az alkalmazásra, ha a magyar rendvédelmi testületeknek sikerülne az érintett térségben erőkoncentrációt kialakítani és a szükséges rendvédelmi infrastruktúrát gyarapítani.

A program első lépéseként a szczytnoi intézmény vezetői fogadtak minket, a kölcsönös bemutatkozás után filmet vetítettek le nekünk az iskolán folyó képzésekről, majd magát az intézményt is körbejártuk. A szczytnoi iskola, nagyszerűen felszerelt létesítmény, mely magába foglalja a hagyományokat és a legmodernebb technikákat. Az intézmény épületeinek legnagyobb része műemlék védelem alatt áll, a létesítmény egy régi német laktanya alapjaira épült. Ezekben az épületekben a szálláshelyeket és az adminisztratív feladatok ellátásáért felelős irodákat helyezték el. Az oktatásra és a speciális képzést igénylő feladatok ellátására új modern épületeket emeltek. Így sikerült elérniük, hogy az oktatás minden részletét az intézmény berkein belül megvalósítsák, gondolok itt a speciális helyszínt igénylő lövészet, közelharcászati, krimináltechnikai, stb. képzésekre. Az intézményen belül 4 darab fedett lőtér található, egyenként 8 lőállással és egy nyílt lőtér. A lövészet oktatás mellett, nagy hangsúlyt fektettek a modern technikai eszközök használatára a krimináltechnika és a bűnüldözés egyéb területein is. A szczytnoi oktatási központ így méltán nevezhető a lengyel rendőr képzés fellegrájának.

A szczytnoi rendőrségi iskola, Lengyelország egyetlen rendőrtiszteket is képző oktatási intézménye. Mindemellett még négy rendőrképző iskola található Lengyelországban, de ezekben csak tiszthelyettesi fokozatig képezik ki a hall-

gatókat. Ezek az intézmények Slupsk, Pila, Legionowo és Katowice városában találhatóak.

A katowicei intézmény a rendőrképző intézmények sorában a legfiatalabb és a legkisebb is. 1999. január 06-án alapították azzal a céllal, hogy Dél-Lengyelországban is létesítsenek egy rendőrképző iskolát, mely mind a mai napig az egyetlen Lengyelország déli területein. Az intézmény elsődlegesen egyenruhás szolgálatra képez ki rendőröket, vagyis a rendőr járőrök tagjait képezik ki itt. Emellett speciális külföldi rendőrtiszti továbbképzéseket is tartanak itt.

A legionowoi intézmény egy képzési centrum, ahol a rendőrök továbbképzése, oktatása történik, de nem főiskolai szinten. Elsősorban a frissen végzett tiszthelyettesek továbbképzéséért felelős. Az intézmény évente mintegy 5 000 rendőr továbbképzéséért felelős, melyre 2007-ben 242 oktató állt rendelkezésre.

A slupski rendőrképző iskola szintén, mint a katowicei iskola az egyenruhás szolgálatra képez ki rendőröket. Emellett itt a slupski iskolában történik a speciális rendőri missziókra történő felkészítés/átképzés, illetve a csapaterő képzés is. Jelenleg mintegy 200 lengyel rendőr teljesít szolgálatot Koszovóban, akik fél évente folyamatosan cserélődnek. Mindemellett 10 lengyel rendőr szolgál Grúziában, 4 Bosznia-Hercegovinában, 2 Libériában és folyamatban van még további rendőrök kiküldése a világ további részeire is.

A pilai rendőrképző intézmény eltérve a többi intézménytől nem egyenruhás szolgálatra képez ki rendőröket, hanem civilruhás nyomozói munkára. A szczytnoi rendőrképző iskola a tiszthelyettesi képzésen túlmenően a tisztképzésért és a felsőbb vezetői képzéséért felelős.

A szczytnoi iskolán tehát jelenleg 2 képzés típus létezik: az alapképzés, mely 8 hónapos, és a tiszt át képzés, mely 6 hónapos.

A szczytnoi rendőr iskolára a felvétel nem egyszerű. A jelentkezőnek már rendelkeznie kell a felvételi napjára valamely szervezet állásajánlatával, s ha a felvételi során megfelel akkor már azonnal állományba is veszik és rendőr lesz. A kinevezését követően pedig elkezd az iskolán a 8 hónapos alapképzést, mely elvégzése után szolgálatba áll a vele szerződött szervezetnél. Ezek után ha már aktív rendőrként dolgozik és rendelkezik felsőfokú végzettséggel, s ha a szolgálati helyén szükség van rá, akkor részt vehet az intézmény 6 hónapos tiszt át képzőjén, melynek sikeres abszolválásával tiszt beosztásba kerül. Fontos, hogy a két képzés típus elvégzése között nincs időkorlát, így tehát, az is előfordulhat, hogy ha adott szolgálati hely kéri, akkor az alapképzés után egyből, akár aktív szolgálati viszony nélkül is a tiszt át képzőre kerülhet a jelentkező. Így ezen rendőrök az alapképzés elvégzése után közvetlenül felvételizhetnek az intézmény tisztképző részére, ahol egy 3 éves képzés nyomán kerül sor az avatásukra. Fontos megjegyezni, hogy mind a tisztképzés csak levelező képzés keretén belül lehetséges, ugyanis a lengyel rendőrségnek az a koncepciója, hogy az aktív állományból a képzésekre kerülők, vállalja fel, hogy a munkájuk mellett valószínűleg meg tanulmányukat. Ez a szisztéma főképp gazdasági okkal magyarázható, mivel ha valaki aktív, akkor a tanulmányai alatt is jár neki a fizetés.

2008 óta az intézményen lehetőség van civilek számára is részt venni az akkreditált igazgatásrendészeti és belbiztonsági szakokon a BA és MA képzéseken. Ezen képzési helyek nagyrésze költségtérítéses. A civileknek a BA, illetve MA tanulmányaik sikeres befejezése után lehetőségük nyílik felvételizni a rendőri állományba, de az eddigi tapasztalat alapján a többsége az itt végzetteknek inkább a közigazgatásban helyezkedik el.

A 2010–2011-es tanévtől kezdődően az intézmény doktori iskolát is nyit.

Mindemellett az iskolában posztgraduális képzéseket is tartanak négy rész területen: szervezés és igazgatás, katasztrófavédelem, terrorelhárítás, bűnügyi szakértő és krimináltechnikai szakértő.

A képzéseket elvégzettek bizonyos feltételek megléte esetén szintén tisztí vizsgát tehetnek.

A lengyel rendőrség képzéséért tehát ez az öt intézmény a felelős. Ők képezték ki a ma mintegy 100 000 főt kitevő lengyel rendőrséget. Ebből a 100 000 fős rendőrségből, mintegy 20 000 tisztí beosztást tartanak fenn, melyből csak 16 000 töltött be mind a mai napig. Egyébként ezt a 16 000 rendőrtisztet egytől egyig az 1954 óta folyamatosan működő szczytnoi rendőriskola képezte ki.

A rendvédelem nem kifejezetten rendőri ágai a határőrség, valamint a vám-és pénzügyőrség hivatásos állományú tagjainak kiképzése máshol folyik.

A határőrség hivatásos állománya kiképzése érdekében három iskola működik Lengyelországban: Koszalin városában, Luban városában és Ketrzyn városában.

A koszalini és a ketrzyni határőr iskolák az általános határőr képzéstől a legmagasabb szintig a tisztékig, főtisztékig folytat képzéseket, míg a lubani határőriskola csak az alapképzést biztosítja, illetve ezen intézmény keretében folyik a kutyás járőr képzés is.

A program keretében a szczytnoi rendőriskola közreműködésével lehetőségünk adódott a lengyel rendvédelmi képzés határőr képző ágába is és ezáltal a lengyel határőrség működésébe is betekintést nyernünk, miszerint a Szczytno városától észak-keletre fekvő Ketrzyn határőr iskolájába tettünk szakmai kirándulást. Mint említettem ez az iskola egyike a határőr tiszteket és felsőbb vezetőket is képző határőr képző iskoláknak.

Mint azt az intézmény illetékeseitől megtudtuk Lengyelország 10 határőrparancsnokságra oszlik, melyek összesen a mintegy 3000 km. hosszúságú lengyel határért és az azokat őrző 17 000 határőrért felelősek. A főparancsnokság székhelye Warsó. Érdekességként megemlítették, hogy habár Lengyelország az Európai Unió és 2007 óta Magyarországgal együtt a schengeni övezet tagja, mégis vannak – a szintén a schengeni övezetben lévő szomszédjai felé – belső határok, működő határátelők és aktív határőr szolgálat.

Maga a ketrzyni határőr oktatási központ és határőr-parancsnokság egy az 1920-as években épült komplexumban található. A II. világháborúban HINDENBURG állomásoztatott itt egy gyalog ezredet, mely elvonulása után a szovjet hadsereg vette át az épületek feletti ellenőrzést. 1949-ben a Vörös Hadsereg átadta az épületeket a határőrségnek és ez időtől kezdődően mind a mai napig határőr-

képzés folyik itt. Az itteni határőrképzés nagyon nagy előnye, hogy közvetlen a lengyel-orosz határ a „Kalinyingrádi terület” közelében található, így az elméleti képzésen oktatókat a határőr tanulóknak rögtön lehetőségük nyílik a gyakorlatban is kipróbálni. Ezért is állítják, hogy a tőlük kikerült határőrök sokkal jobban megállják a helyüket bármely szolgálati helyen, mint a másik két iskolából kikerültek, ami a gyakorlati képzésüknek köszönhető.

Az iskolában nyolc tanszék található, melyek közül a legfontosabbak a jogi, határvédelmi, humán, a közlekedésrendészeti, a csapaterő és krimináltechnikai tanszékek. Az iskola képzési politikájában kiemelt hangsúlyt helyez a test fizikai fejlesztésére. Az iskola hasonlóan mint a szczytnoi rendőr képző iskola nemcsak hivatásos határőröket képez, hanem civileket is. Ebből kifolyólag 50 civil oktatót alkalmaznak a 150 hivatásos határőr oktató mellett. Mivel ez az iskola a határ közvetlen szomszédságában található, ezért az intézmény, nem csak iskolaként, hanem aktív határőr-parancsnokságként is működik. A személyi állománya természetesen a hivatásos határőr hallgatókból tevődik ki.

A felvételi eljárás itt is hasonlóan működik, mint a szczytnoi rendőrképző iskolán. A jelentkezést követően a felvételi eljárás során kiválasztják a megfelelő jelölteket, akiket azután csakúgy, mint a rendőr iskoláknál azonnal állományba vesznek/kineveznek. Ezt követően küldik őket a három határőrképző iskola valamelyikébe egy alapképzésre, melynek a hossza 3,5 hónap. Az alapképzés elvégzése után két út áll a határőrök előtt: a zászlósi képzés, illetve a tiszthelyettesi képzés. A két képzés között nem a hallgatók választanak, hanem a parancsnokok döntenek el, korábbi előéletük, valamint az alapképzés alatt nyújtottak alapján, ki-ki melyikre megy. Ha valakit a zászlós iskolába küldtek, a 4,5 hónapos intenzív képzést követően 1 hónap terep gyakorlatra küldik, majd tanulmányait befejezettnek tekintve zászlósként kezdi meg tényleges szolgálatát. Természetesen később lehetősége van a tiszthelyettes képzésre jelentkezni, melyhez szintén szükséges a parancsnoki ajánlás.

A tiszthelyettes képzés időtartama 5,5 hónap intenzív oktatásból és 1 hónap terep gyakorlatból áll, mely sikeres abszolválása után kezdenek meg a határőrök aktív szolgálatukat.

Mindkét képzés elvégzése után a határőröknek rendszeres továbbképzéseket, specializálódási lehetőségeket biztosítanak.

Fontos, hogy a határőr az kinevezése pillanatától, vagyis az alapképzés első napjától kezdődően próbaidőn van! A próbaidő 3 évig tart. A 3. év letelte után lesz véglegesítve a határőr, ami tisztí képzéseknél nagyon fontos momentum. A tisztí képzésre ugyanis csak az alapképzést és a tiszthelyettesi képzést végig járt, majd véglegesített és plusz 1 év aktív szolgálatot teljesített határőrök jelentkezhetnek. Összességében tehát egy 4 éves szolgálati viszonytal kell rendelkeznie a határőröknek miután lehetőségük adódik a tisztí képzésre jelentkezniük (3 év próbaidő + 1 év aktív szolgálat). Az alapképzés és a tiszthelyettesi képzés továbbá a próbaidő és plusz 1 év aktív szolgálat a határőrséghez már felsőfokú végzettséggel rendelkező jelentkezőkre is vonatkozik. A határőrség mottója ugyanis az, hogy tisztet csak a saját embereiből nevel. Ebből kifolyólag a tisztí kép-

zésre való jelentkezéshez is szükséges a parancsnoki ajánlás. Maga a tiszti képzés 6 hónapig tart. A 6 hónapos képzést viszont két modulra bontották: egy 3 hónapos menedzseri képzésre és egy 3 hónapos nyelvi képzésre. Az 1. modul ideje alatt, vagyis a menedzseri képzés alatt megtanulják a beosztottakkal való bánásmódot, vezetési stratégiákat/technikákat, pszichológiát tanulnak. Az ezt követő 2. modul a 3 hónapos nyelvi képzés kizárólagosan angol nyelvre oktatja a leendő vezetőket. A modul végén egy B1-es típusú nyelvvizsga letévése kötelező. Ennek hiányában senki sem nevezhető ki tisztnak.

A határőrség, csakúgy mint a rendőrség az állásra vállalt állami garanciák miatt közkedvelt a fiatalok körében. 2004 és 2009 között mintegy 5000 újoncot képeztek ki. A 2009-es évben a 3 iskola hallgatóinak összlétszáma 3503 fő volt, amiből 816 fő újoncot avattak, 1017 fő vett részt továbbképzéseken és 1670 fő szolgálati átképzésen.

A mobilizáló csoportunk miután kitekintést nyert mind a rendőrség, mind a határőrség képzési rendszerére és bizonyos szinten magára a szervezetek működésére elindult, hogy információkat szerezzen a lengyel vám és pénzügyőrség működéséről. Itt szintén köszönetünket fejezzük ki a szczytnoi rendőr képző iskolának közreműködésükért. A Szczytno városa közelében fekvő Olsztyn városában lévő Vám- és „Pénzügyőrség” Parancsnokságát látogattuk meg. A vám- és „pénzügyőrség” központi felépítése Lengyelországban regionális szerkezetű. Vagyis minden vajdaságban van egy központi szerv, mint nálunk a megyei főkapitányságok, melyek a többi szerv felett állnak, munkájukat ellenőrzik, s néha koordinálják. Az olsztyni intézmény szintén egy magasabb szerv, mely az egész régióért felelős. A lengyel vám és „pénzügyőrség” fogalma egy kis magyarázatra szorul. Lengyelországban a vám és pénzügyőrség szintén, mint Magyarországon együtt van, de olyan, hogy pénzügyőrség külön nem létezik. Ezért a hivatalos elnevezésük Vámőrség. A vámőrség látja el, mind a Magyarországon megszokott Vám, mind a Pénzügyőrség feladatát. A vámosok missziója Lengyelországban: a lengyel vámtörvények és az Európai Unió vám védelme, mely az egészségre káros anyagok behozatalának megakadályozásától a legális gazdasági működés megkönnyítéséig, a törvénysértések megtorlásáig mindenre kiterjed.

Fő feladatuk: a bejövő árúk ellenőrzése, a kereskedelem (áruforgalom) regisztrálása, statisztika készítése a belső és külső kereskedelemről (áruforgalom), jövedéki termékek ellenőrzése, mezőgazdasági termékek ellenőrzése, stb.

A mezőgazdasági termékek ellenőrzése és a jövedéki termékek ellenőrzése kiemelt hangsúlyt kap az olsztyni térségben. Lengyelország ugyanis, mint Európa egyik legnagyobb élelmiszer exportőre kiemelt hangsúlyt fektet a mezőgazdasági termékei ellenőrzésére és az országukba érkező egyéb mezőgazdasági termék minőségi ellenőrzésére is. A jövedéki termékek ellenőrzése pedig a „Kalininyigrádi terület” illetve a litván határ közelsége miatt fontos. Litvánia ugyanis szintén a schengeni övezet tagja, ezért a határforgalmat nem áll Lengyelország módjában a litván határon teljesen ellenőriznie. Így a Litvániából érkező rakományok ellenőrzése kiemelt hangsúlyt kapott a mélységi ellenőrzések, a vá-

ratlan közúti razziák tekintetében. Litvániából és a „Kalinyingrádi terület”-ről elsősorban cigarettát és szeszesitalt csempésznek Lengyelországba, majd tovább Európa többi országaiba. A 2009-es évben csak az olsztyni vámparancsnokság mintegy 2 millió doboz csempészett cigarettát foglalt le. Ezért joggal állítható, hogy a kirendeltség fő profilja a cigaretta csempészek elleni harcra van kihegyezve.

A vámőrségek szervezése, irányítása központilag történik. A legfőbb vámparancsnok, maga a pénzügyminiszter. A pénzügyminisztérium közvetlen alárendeltségébe tartozik a vám országos parancsnoka, aki államtitkári jogállással bír. A pénzügyminisztériumon belül a vámnak 4 osztálya van, ezeket felügyeli a vám országos parancsnoka.

Regionálisan pedig 16 vámhivatal/vámparancsnokság található Lengyelországban. Minden vajdaságban 1–1 vámparancsnokság, melyekben 4–6 járási kapitányság található. A járási kapitányságokon belül találhatóak a városi kapitányságok. Összesen 159 városi vám Európai Unió csatlakozásuk óta csökkent ennyire. Az új koncesszió alapján az így 2004 óta felszabadult erőket az orosz határra szándékoznak átcsoportosítani, ahol újra szándékukban áll városi vám kapitányságok megnyitása. 2009-ben a lengyel törvényhozás megváltoztatta a vámtörvényt, s több jogosítványt biztosított a vámőrségnek benne. A legfőbb változás a vámőrség tekintetében az lett, hogy hozzájuk került a szerencsejáték felügyelete, illetve megalakították a kockázatok elemzése osztályt is. A másik fontos jogosítvány a törvény értelmében az lett, hogy a vámőrség fegyverhasználati jogosultságot szerzett. Ez azért fontos, mert korábban teljesen fegyvertelen szervezet volt. Az új jogosítványt felhasználva a vámőrségen belül a bűnüldözési osztályt látták el fegyverrel, a többi osztály továbbra is fegyvertelen maradt. Az olsztyni kapitányság, melyet meglátogattunk mintegy 1000 alkalmazottal küzd a vámtörvények betartásáért. Az alkalmazottak szinte egytől egyig hivatásosak (2010-ben mindössze 70 civil alkalmazottja volt a vámparancsnokságnak, melyből 2010 júliusában 40-en felszerelnek). Fontos megjegyezni azt is, hogy a vámőrség csak 1999-óta rendvédelmi szervezet, előtte ugyanis köztisztviselők voltak és a gazdasági minisztériumhoz tartoztak.

A vámosok képzése 4 lépcsőből áll: első fázisként a 6 hónapos alapképzésen kell részt venniük. Az alapképzés kezdetétől csakúgy mint a határőrknél itt is próbaidőre kerül a jelölt. A próbaidő 2 évig tart. Az alapképzésen az elméleti oktatáson kívül 2×2 hetes gyakorlati képzésen is részt kell venniük, melyeknek más-más osztályokon kell megtörténniük, mint amelyikre a leendő vámos jelentkezett. Erre azért van szükség, mert az a mottója a vámosoknak, hogy akkor tudja jól végezni egy vámos a munkáját, ha a többi osztály munkáját is átlátja. Itt ellentétben a rendőrképzéssel és a határőrképzéssel csak az alapképzés végén avatják fel a hallgatókat, innenől kezdve lesznek vámtisztviselők.

A képzésük második fázisa az alapképzést követő szakmai alap továbbképzésből áll, mely két részből áll:

1. rész: általános előírások, jogi szabályozások ismeretanyagának elsajátítása;

2. rész: a szakma specialitásaira vonatkozó részletes szakmai tovább képzés Warsóban.

A szakmai alap továbbképzés végén a vámosnak két vizsgát kell letennie: egy szakmai ismeretek vizsgát és egy idegen nyelvtudást igazoló vizsgát.

Az alapképzéstől kezdődően a vámosok oktatásánál mentori rendszert alkalmaznak, vagyis minden jelöltnek/vámosnak van egy kijelölt mentorja, aki segíti, felügyeli és végig kíséri a 2 éves próbaideje alatt.

A 2 év próbaidő letelte után egy központi minősítés történik a vámos jelölttel kapcsolatban. Ha a minősítés pozitív, akkor véglegesítik a vámnál. A véglegesítés után kötelező szakmai továbbképzéseken kell majd részt venni a vámosoknak, mely továbbképzések a szakmai feljebb lépés alapfeltételei.

A harmadik fázisa a képzésnek már a végzett és véglegesített vámosokra vonatkozik. Ezek az interperszonális képzések, melyek a pszichológiai és társadalmi kapcsolatok kialakításához szükséges ismeretek elsajátítását teszik lehetővé a vámosoknak egy menedzser képzés keretében. Ez a menedzser képzés az egyik alapja a tisztai beosztáshoz vezető útnak.

A vámosoknál ugyanis nincs külön tisztképző intézmény és nem tesznek különbséget a már felsőfokú végzettséggel rendelkező és a csak érettségivel rendelkező között sem. A mottójuk hasonló, mint a határőröknek: saját emberanyagból nevelünk tiszteket! A tisztté válás útja tehát mindenki előtt adott, melyekhez a kötelező továbbképzéseken és minősítések rendszerén keresztül vezet az út. A már felsőfokú végzettséggel rendelkező vámosokat, ha a ranglétrán történő előrelépésben nem is, de bizonyos szinten mégis csak megkülönböztetik: előszeretettel alkalmazzák őket oktatóként, főleg ha az illető pedagógus végzettséggel rendelkezik.

A fizetési és nyugdíjrendszerük szintén jól átlátható és állami garanciákon nyugvó közkedvelt szakma. A fizetési rendszerük alapelve az, hogy a fizetés kötelezően 1%-al növekszik minden egyes szolgálatban eltöltött idő után, maximum 25 %-ig, vagyis a 25. szolgálati évig. Természetesen emellett rengeteg egyéb illetményben és juttatásban is részesülnek. A nyugdíjkorhatár a hölgyeknél 60 év, a férfiaknál pedig 65 év.

Összességében megállapítható, hogy a lengyel rendvédelmi szervek oktatásában tapasztaltak alapján a Lengyel Köztársaság sokkalta nagyobb hangsúlyt fektet a leendő rendvédelmi munkatársak kiképzésére, mint a Magyar Köztársaság. Ez megfigyelhető mind finansiális, mind szakmai oldalról. A finansiálisnak a szerepe a modern technikai eszközök oktatási célú használatától, a célszerű szaklétesítmények építéséig (lőterek, uszodák, laborok) mindenütt jelen van, míg a szakmai oldalt maguk az oktatók adják. A másik jelentős eltérés a magyar viszonyokhoz képest pedig, a tisztképzésben tapasztalható. Mindhárom rendvédelmi szervezetnél megfigyelhető volt, hogy csakis akkor lesz valaki tiszt, ha van egy megüresedett tiszt hely és az addigi előmenetele alapján parancsnoki ajánlást vagy megfelelő minősítést kapott. Ellentétben nálunk, ahol a Rendőrtiszt Főiskola „ontja” magából a magyar rendvédelem tisztjeit, kiknek majd 99 %-a tiszt beosztást is kap. Ez sajnálatos módon a csoport egyöntetű véleménye

alapján káros a magyar rendőrség működésére, hiszen jóval több tiszt van ma Magyarországon, mint amennyire szükség volna.

A csoport egybehangzó véleménye, hogy a mobilitás ideje alatt szakmai szempontból színvonalas programokon vettünk részt, melyek során kellő felkészültséggel és alapossgal mutatták be számunkra a saját szervezeti egységeiket, oktatási rendszereiket.

A mobilitásban résztvevő partnerintézmény szolgálatkészsége és program-szervező készsége a csoport minden várakozásának megfelelt. Egyöntetű véleményünk, hogy a Lengyelországban megtapasztalt szakmai sajátosságok minden tekintetben a csoport szakmai továbbfejlesztésének hasznára váltak.

LAKATOS Roland (szerk.): Szakmai beszámoló

„A bonis bona discere” (Jótól jót tanulni) című pályázatról

Mint azt a mobilitásunk szlogenjeként választott latin közmondás is mutatja: „A bonis bona discere”, vagyis a „jótól jót tanulni”, szakértői mobilitásunk témájaként ezúttal is olyan témában kerestük meg a német rendvédelem szakértőit, amiben európai szinten is élen járnak, vagyis a német rendvédelmi szervek „nagy létszámú” demonstrációkhoz fűződő viszonyának alaposabb megismerését tűztük magunk elé célul.

A témaválasztásunkban jelentős szerepet játszott, hogy az elmúlt évek hazai eseményei megmutatták a magyar rendvédelem ezen a téren hiányosságokkal küszködik.

A mobilizációnk uticéljának kiválasztásánál nem csak a célintézmény szakértelme volt fontos, hanem az is, hogy hagyományaiban, történelmében, s ezáltal kultúrájában is közel álljon a magyar társadalomhoz, ami így sokkalta jobb összehasonlítási alapot adhat a célintézmény és a hazai szervek tekintetében. Így mivel történelmünk Ausztrián keresztül hagyományosan szorosan összekapcsolódik a német nyelvű rendvédelemmel, s a Monarchia egykori szövetségi státuszát tekintve a német rendvédelemmel is, ideális választásnak a német rendvédelem e téren elért eredményeinek vizsgálatát tekintettük. Mobilitásunk uticéljául tehát egy a demonstrációk kezelésében igen nagy jártassággal rendelkező várost a Német Szövetségi Köztársaság Niedersachsen tartományában található, s annak tartományi fővárosaként számon tartott Hannovert választottuk.

Mobilizációnk megvalósításában ezúton is köszönetünket fejezzük ki a Polizeiakademie Niedersachsennek, melynek szervezési segítségével sikerült célunk elérni, betekintést nyerni a német rendvédelem demonstrációkhoz fűződő viszonyára.

A Polizeiakademie Niedersachsen mobilizáló csoportunknak az általunk megismerni kívánt témát 3 részegységben mutatta be:

Az első egységben az alapokkal, vagyis a német rendvédelem demonstrációkkal kapcsolatos jogi szabályozásával, az alkotmányos jogok között is szereplő gyülekezési joggal ismertettek meg minket. A Német Szövetségi Köztársaságban alkalmazott gyülekezési jog részletes bemutatását Karl MENDER POR (Poli-

zeioberrat) a Polizeiakademie Niedersachsen jogtanára előadása keretében hallgathattuk meg. A német alkotmány rögzíti (Art 8 Grundgesetz), hogy minden német állampolgárnak békésen és fegyvertelenül jogában áll előzetes bejelentés és engedély nélkül gyülekeznie, csoportosulnia, de a szabad ég alatt (értsd: közterületen) történő gyülekezést törvényeken keresztül korlátozhatják. A gyülekezési jog tulajdonképpen az alkotmányban megemlített korlátozások jogi ismérveinek taglalása.

Az alkotmányban rögzített gyülekezési jogban három szó szerepel, melynek magyarázata mindenképp szükséges: a gyülekezés, a békés és a fegyvertelenül. E három feltétel együttes megléte szükséges ugyanis ahhoz, hogy a gyülekezési jogát bárki is gyakorolhassa.

Mit értenek a németek a gyülekezés alatt? Gyülekezés: vagyis több személy egyazon helyen és időben, meghatározott témában és BELSŐ EGYESÉGBen lép fel. További jogszabályokon keresztül foglalkoznak a helyszín (nyilvános vagy zárt), a gyülekezés módja (hagyományos előre egyeztetett gyülekezés vagy spon-tán gyülekezés) és a célja (kiket és miért szólít meg) fogalmával is.

A békés fogalma egyértelmű, ezért a jogalkotók a nem békés fogalmát határozták meg. Nem békés az a gyülekezés amelyik erőszakos, vagy közhangulato-t felkorbácsoló/felizgató, vagy társadalomra káros hatással bír.

Fegyver nélküli gyülekezés alatt a fegyver fogalmát két részre bontották: első értelemben a technikai értelemben fegyvernek vett eszközöket tekintik fegyvernek, mint pl.: lőfegyver, tör, kard, puska, stb. Vagyis a már eleve fegyvernek gyártott eszközöket. A nem technikai értelemben, vagyis a nem fegyvernek gyártott eszközöket, hanem fegyverként használt eszközöket érti, mely a szándék és a cselekedet meglététől számít fegyvernek. Ilyen lehet pl.: a sörös üveg, mely önmagában csak egy folyadék tárolására alkalmas eszköz, de abban a pillanatban, amint valaki azt a gyülekezésre abból a célból viszi magával, hogy pl.: ve-rekedésben eszközként felhasználja fegyvernek számít.

A fent felsoroltakkal a jogszabályok részletesen foglalkoznak és életszerű gyakorlati példák segítségével igyekeznek megérthetővé tenni a törvényt a laikus számára is.

Mivel Németországban rendkívül népszerű a demonstrációk formájában való figyelemfelkeltés ezért a leendő és a már végzett rendőrök is folyamatos jogi továbbképzéseken vesznek részt, melyek mind mélyebb ismereteket adnak a jog ezen részéről a rendvédelem területén dolgozók számára.

Karl MENGERTŐL POR megtudtuk, hogy a statisztikák alapján az összes németországi demonstráció 97 %-a békés lefolyású, míg az erőszakossá forduló demonstrációk többsége mind bal, vagy jobboldali csoportosulások rendezvényei. Az is kiderül, hogy csakúgy, mint nálunk Magyarországon, az erőszakossá forduló demonstrációk egyre nagyobb fenyegetést jelentenek a társadalom számára. A gyülekezési jogról szóló törvény ezért pontosan és egyértelműen rögzít minden a gyülekezési jog korlátozását kiváltó okot. Rögzíti a rendőrség demonstrációkhoz való viszonyát: a demonstrációk feloszlására, megfigyelésére, korlátozására, kép- és hangfelvétel készítésére, tiltására, vagy demonstrációk

során más rendőrségi kényszerítő eszközök igénybevételére való jogosultságának feltételeit.

A német gyülekezési joggal elméleti szinten történő ismerkedés után a niedersachseni ZPD (Zentralen Polizeidirektion) központi rendőr igazgatóság vezetője WIESENDORF PVP (Polizeivizepräsident) ismertette a jog gyakorlatban történő alkalmazását a készenléti rendőrségre vonatkozólag. Az alsó-szászországi készenléti rendőrségnek jelenleg mintegy 1100 alkalmazottja van, mely 7 századra tagozódik, ebből 2 századnyi erő állandó székhellyel Hannoverben állomásozik. Minden egyes század 3 vagy 4 bevetési szakaszra tagolódik, melyek mindegyikében közel 40-en teljesítenek szolgálatot. További állandó székhelyei a készenléti rendőrségnek Alsó-Szászországban: Göttingen, Braunschweig, Lüneburg, Oldenburg és Osnabrück, vagyis Alsó-Szászország minden egyes Polizeidirektion-ban (rendőrségi központjában) – amiből összesen 6 van Alsó-Szászországban – megtalálható egy század. A készenléti rendőrség ereje a csapaterő alkalmazásában rejlik. Feladatuk elsősorban a nagyobb rendezvények rendőri biztosítása, mint pl.: a demonstrációk, a futballmeccsek, a politikai vezetők találkozói, a G-8, vagy pl. a Castor-vonat, stb. Mindezen feladatai mellett fontos szerepet kap a közúti ellenőrzésekben, vagy a nagyobb szabású bűncselekmények esetében, mint támogató erő. A készenléti rendőrséghez a legtöbb rendőr azonnal, a rendőri kiképzését követően kerül, ahol egytől két évig terjedő szolgálatot teljesítenek. Ezalatt az idő alatt tanulja meg a legtöbb frissen végzett rendőr az elmélet gyakorlatban történő alkalmazását. Mindemellett lehetőségük van a készenléti rendőrség tagjainak folyamatos specializációkon részt venniük, mint pl.: rendőr-bűvár, technikus, vagy a vezető képzés. A központi rendőr igazgatóság a készenléti rendőrség mellett a magába foglalja még magába: a helikopteres egységet, a vízirendőrséget, a technikai egységet (feladatuk a rendőrségi technika fejlesztése, karbantartása), az orvosi szolgálatot, a központi gépjárműparkot, a tűzszerészeket és a rendőrség zenekarát.

A készenléti rendőrség, nagyobb demonstrációk biztosításánál a teljes technikai parkját felvonultatja, azaz a kihangosító járművet, a DIBITRA-át, vagyis digitális kép- és hangátviteli járművet, a parancsnoki járművet, a rabszállítót, a vízágyút és esetleg, mint pl. a Castor-vonat esetében a speciális páncélozott rendőrségi harckocsit. A készenléti rendőrség demonstrációkkal kapcsolatos alapelve a következő: a rendbontóra forduló demonstrációk esetében is elsősorban meg kell próbálni szóban hatni a tömegre. Amennyiben a szóbeli figyelemztetés és esetleges érvelés eredménytelen, akkor meg kell próbálni eltávolítani a tömegből a rendbontó elemeket. A rendbontó elemek eltávolítására az úgynevezett BFE alakulatot (Beweissicherungs- und Festnahmeeinheiten) vetik be. A BFE nagy csoportokba történő behatolásra és az ottani célszemélyek elfogására, majd a tömegből való eltávolításukra kiképzett egység. Egész Alsó-Szászországban mindössze 4 ilyen egység található, amiből 2 állandó székhellyel Hannoverben állomásozik, míg a másik 2 BFE egységből egy Oldenburgban, egy pedig Braunschweigben állomásozik. Amennyiben a BFE alkalmazása sem járna sikerrel, akkor történhet meg a demonstráció feloszlátása. Az elsődleges cél

azonban mindig az, hogy a rendezvényt nem szabad feloszlatni, hanem a rendbontó elemeket kell eltávolítani, s ezáltal biztosítani a rendezvény további zavartalan működését.

Egy rögtönzött demonstrációban alkalmunk adódott magát a BFE-t és a készenléti rendőrség egyéb technikai eszközeit is akció közben megfigyelnünk.

A bemutatóban egy rendbontóra forduló demonstrációval találkoztunk. A rendezvényt erős rendőri jelenlét övezte, majd mikor a rendezvény a gyülekezési jogban a rendezvény feloszlatására vonatkozó kritériumokat kimerítette, a rendőrség a kihangosító jármű használatával 3-szori felszólítás után feloszlatta őket. A másik rögtönzött bemutató a BFE közreműködésével történt. Vagyis mikor a szereplők közül többen is erőszakossá váltak a kihangosító jármű ismételt 3-szori felszólítása után, a BFE alakulatai a tömegbe hatolva kiemelték a rendbontó elemeket ezáltal biztosítva a rendezvény további zavartalan működését.

Részletesen bemutatták nekünk a kiemelést követően történő adminisztratív feladatok elvégzését. A parancsnoki járműhöz vezették a kiemelt személyeket, motozást követően azonosították őket, jegyzőkönyveztek, majd rabosították őket (vagyis átadták a rabszállító busz személyzetének őket, akik a buszban lévő magán cellákba vezették őket)

Bemutatták nekünk a DIBITRA járművet is, ami a későbbi bizonyító eljárásban nyer majd szerepet az ügyészségen (kép- és hangfelvételekkel bizonyítják a rendbontás tényét, illetve a rendőrségi bevetés minden egyes mozzanatát).

A készenléti rendőrség parancsnokának elmondása alapján megtudtuk, hogy a rendőrség a 2–1 alapelvet vallja a demonstrációk tekintetében. Vagyis a demonstrációkat a lehető legnagyobb létszámú erővel kell biztosítani, lehetőség szerint minden egyes demonstrációban szereplő emberre 2 rendőr jusson. Természetesen ez nagyobb rendezvények esetében a rendőrség létszámállománya miatt náluk sem megoldható. Általánosságban viszont ez az elv dominál. A különböző tartományi rendőrségek közötti állandó jó kapcsolatára és kooperációra szolgál jó példával a Sommerbiwak. A Sommerbiwak a hannoveri első páncélosadosztály ünnepélye, melyet minden év nyarán rendeznek meg. A rendezvény állandó színhelyül szolgál a háborúellenes tüntetéseknek, a zöldek tüntetéseinek és nagyszámmal jelennek meg rajta jobb és bal oldali radikális csoportok is. Mind a csoportok közti túlkapásokat, mind a rendezvényre érkezők védelmét a hannoveri rendőrségnek kell ellátnia. A rendezvényre érkező demonstrálók nagy száma (átlag 20 000) miatt a hannoveri rendőrség egymaga nem lenne képes ellátni e feladatát, ezért együttműködve a környező tartományokkal ideiglenesen kölcsönkapják azok készenléti rendőrségi századaik egy részét. Természetesen a rendőri jelenlét a megfelelő technika nélkül mit sem érne. Ezért is elengedhetetlen, hogy a ZPD technika egysége mindig megfelelő anyagi eszközökkel bírjon, egyrészt a technika modernizálása, másrészt karbantartása végett.

A következő technikai bemutatón megismertük a rendőrségi kényszerítő eszközök „királyát” a „régii” vízágyúkat, melyek hatásosságát két „önkéntes” je-

lentkezően mutatták be. A „régí” vízágyúk igaz közel 20 évesek már de még mindig technikailag tökéletesen karbantartva bevetésre kész állapotban vannak. Sajnos ez a magyar rendőrség technikai felszereltsége esetében sok esetben nem mondható el. (lásd pl.: az elhíresült október 23-i eseményeket)

A német rendőrség mindezek ellenére elhatározta, hogy modernizálja a vízágyú parkját. A vízágyúk új generációja a ROSENBAUER házból kerülnek ki. Az első modellt már 2009. november 26.-án átadták tesztelésre a rendőrségnek. A vízágyú a WAVE 10000 elnevezést kapta. A rendőrség összesen 78 darab új generációs vízágyúra adott le megrendelést. Ezek a kifejezetten a német rendőrség számára tervezett és legyártott vízágyúk a világ legmodernebb vízágyúii jelenleg. A gépjárművek környezetbarát Euro5 motorral, összkerékajhajtással és a legmodernebb technikai felszereltséggel vannak ellátva. A kényelem és hatékonyság mellett a kiszolgáló személyzet biztonságát is szem előtt tartották. A WAVE 10000 nagy terhelésnek is ellenálló speciális ötvözetből készült kabinjai hő és ütésálló üveggel vannak ellátva, továbbá a teljes gépjármű ön-oltó mechanikával van felszerelve. Így mind a gyakori közhajigálásnak, esetleges kisebb kaliberű lőfegyvereknek, Molotov-koktélok ellen tud állni a gépjármű. A 10000 literes kapacitással rendelkező WAVE 10000 három vízágyúval rendelkezik. Kettő a vezető fülke tetejére egy pedig a gépjármű hátsó részére van installálva. A vízágyúk különlegessége, hogy ellentétben az eddigi direkt vízszugártól, lehetősége van a személyzetnek a vízágyúk szabályozásán keresztül más vízformációk kibocsátására is, mely nagy segítségre lehet pl. a tűzoltásban (esőztetés). A WAVE 10000 mint említettem a legmodernebb technikát képviseli. A vízágyúk mellett nagyfelbontású kamerák segítik a célzást. A kamerák felvételeit a központi számítógép digitalizálja és rögzíti így akár a későbbi bizonyító eljárásban is fontos szerepet kaphatnak, képfelvétellel segíthetik az ügyész-ség munkáját.

A vízágyúk mellett lehetőségünk adódott még megtekinteni a rendőrség páncélozott járművét is (SW 4 – Sonderwagen 4). Ez a speciális könnyű páncélos általában a Castor-vonat körüli demonstrációkban tesz jó szolgálatot a rendőrségnek, ahol általánosságban blokádok áttörésére, vagy akadálymentesítésre használják.

A készenléti rendőrség megismerése után a demonstrációk biztosításában illetve esetleges feloszlításában szintén kiemelten fontos szerepet játszó lovas- és kutyás járőr egységekkel ismerkedtünk. A lovas járőrök részéről az egység parancsnoka RABE úr ismertette velünk a hannoveri lovas egység rendőrségen belül betöltött szerepét. A lovas egységnél szolgálatot teljesítő minden egyes ló kiképzési ideje 12 hónapot ölel fel. Ez idő alatt megtanítják a lovakat különböző szituációkra miként reagáljanak, hozzászoktatják őket a város zajához, a fegyverroportáshoz, vagyis felkészítik őket a különböző akusztikai és optikai ingerekre. A kiképzés után a ló a lovas parancsára tűzön-vízen át megy. De miként is használható a mai modern és technikai alapokon nyugvó társadalomban egy lovas rendőr. A nagyobb rendezvények biztosításánál (mint pl.: futballmérkőzések, Open-Air koncertek, demonstrációk stb.) támogató erőként kiválóan alkal-

mazható, ugyanis a ló testi adottságai miatt határozott rendőri fellépés esetén félelmet kelt a vele szemben állóban, ezért kiválóan alkalmazható demonstrációk biztosítására, esetleges felosztatására, hisz nincs az a tömeg mely egy zárt oszlopban rohamozó lovas egységet feltartóztathat. Mindemellett a városi erdők, parkok ellenőrzésére is alkalmasabb, mint egy gyalogos járőr, vagy a nemzeti parkok, pusztaságok, esetlegesen tanyavilág ellenőrzésére is alkalmasabb, mint a modern terepjárók, hisz a ló bármely terepviszonyok között képes haladni. A lovak fenntartási költsége is, mely mai árfolyamon számítva mintegy 12 euró körül forog a lovas egységek felállítása és további fenntartása mellett szólnak.

Egy hét alatt, amit az alsó-szászországi rendőrségnél töltöttünk el, lehetőségünk adódott megismernünk az ottani rendőrség demonstrációkhoz való viszonyát. Fő konklúzióként megállapítom, hogy az alsó-szászországi rendőrség alapelve a demonstrációkkal szemben: a rendezvény békéjét mindenáron biztosítani kell! Vagyis ha rendbontóra fordul a rendezvény, akkor sem az egész rendezvényt kell felosztatni, hanem a rendbontó elemeket kell eltávolítani a tömegből, ezáltal biztosítva a rendezvény további békés működését.

Magyarországi szemszögből nézve a hannoveri rendőrség demonstrációk biztosítása iránti politikája eredményes, bár az átültetése a rendőrség gyenge költségvetése miatt nem megoldható. A modern vízágyúk beszerzésére, mely hatalmas segítség a nagyobb zavargások megfékezéséhez, a mai gazdasági körülmények között nincs lehetőség.

Elvonatkoztatva viszont a rendőrségre hatalmas gazdasági terheket roví technikai fejlesztésektől, megvalósíthatónak látjuk a leendő demonstrációk biztosításánál a nagyszámú állandó rendőri jelenlét meglétét és a rendbontó elemek speciális kiemelő egységekkel történő azonnali eltávolítását. Hiszem és a németországi tapasztalat be is bizonyította, hogy a demonstrációk békéjének megőrzése érdekében a rendbontó elemeket, a hangadókat, a kezdetektől meg kell figyelni és amint a jogszabályi keretek engedélyezik, el kell távolítani a tömegből. Továbbá a költséghatékonyágát és eredményességét figyelembe véve szükségesnek tartanám a nagy múltú magyar lovasrendőrség személyi és ló állományának fejlesztését.

A csoport egybehangzó véleménye, hogy a mobilitás ideje alatt szakmai szempontból színvonalas programokon vettünk részt, melyek során kellő felkészültséggel és alaposággal mutatták be számunkra a saját szervezeti egységeiket, demonstrációkkal kapcsolatos eljárási szokásaikat.

A mobilitásban résztvevő partnerintézmény szolgáltatászsége és program-szervező készsége a csoport minden várakozásának megfelelt. Egyöntetű véleményünk, hogy a németországi gyakorlat tapasztalatai minden tekintetben a hazai rendvédelem továbbfejlesztésének hasznára válhatnak.

PARÁDI József

Tájékoztató a „Közbiztonság közös Kárpát-medencei örökségünk” című „Európa a polgárokért” program keretében benyújtott pályázatról

Az Európa Unió az „Európa a polgárokért” program keretében pályázatot hirdetett az Európai Unió tagországaiban működő társadalmi szervezetek számára, melyben rendezvény támogatásra pályázhattak. A programnak többféle elágazása volt ugyan, azonban az egyik oldalágba társaságunk és az általunk művelt szakterület is belefért, ha sikerül még egy európai uniós társadalmi szervezet kapcsolataira szert tennünk. Végül is az erdélyi vitézi rendben találtunk meg a partnerszervezetünket.

Számos kérdőív és esszé jellegű válasz kidolgozása nyomán volt benyújtható a pályázat, amely összességében mintegy 100 oldal terjedelmű volt. Annak ellenére, hogy nem először készítettem uniós pályázatot több hetes munkát vett igénybe a konkrét szöveges rész elkészítése, nem beszélve az előkészítés szervező munkájáról. Győztes pályázatesetén ugyanis már késő a szervezés előkészítése.

E tevékenységet kénytelen voltam egyedül elvégezni, mivel tisztségviselő társaim mutattak aktivitást a segítségnyújtás terén. Egyedül ARTNER Ramona tagtársamra támaszkodhattam az idegen nyelvű részek fordítása tekintetében. Ebből fakadóan családom segítségét voltam kénytelen igénybe venni sajnos nem első ízben.

A pályázat benyújtásához többféle igazolásra is szükség van, mivel a pályázató ily módon kívánja kiszűrni az álpályázók részvételét. Az igazolást kiállító hatóságok pedig különböző illetékeket kérnek, mintha nem is az adófizetők pénzéből tartanák fenn a hivatalukat, hanem piaci szolgáltatást nyújtanának. Ezeknek az igazolásoknak a beszerzéséhez nem csak pénz hanem idő is kell, mivel interneten általában nem intézhető. A különféle igazolások beszerzése több munkanapba telik, közben a pályázatkészítő megismerkedhet az ügyintézők egyedi munkastílusával. Sajátságos élményt nyújt, ahogyan a főnökök basáskodásától elgyötört ügyintézők az állampolgári elméleti státuszából az alattvalók gyakorlati helyzetébe taszított ügyfelekkel foglalkoznak.

A pályázatók elvárják, hogy az általuk kiagyalt fogalmi rendszer és terminológia alkalmazásával készüljön a projektterv. Az Európai Unió programjainak a társországokban úgynevezett nemzeti irodái működnek, amelyek jóindulatúan készítik fel a pályázókat arra, hogy miként is kell értelmezni a nyakatekert kérdőíveket és milyen válaszokat várnak arra a pályázatók, illetve mindezt milyen terminológia megfogalmazásával célszerű megfogalmazni.

Az ezernyi bajtól sanyargatott pályázó – aki számára talán az utolsó szalmaszálak egyike a pályázatok nyújtotta lehetőség – mindezt elvállalja abban a hiú reményben, hogy siker koronázza küszködését. Nincsen azonban tudatában annak, hogy a pályázatót nem érdekli a problémája. Nem azon akar segíteni, hanem a Brüsszeli bürokraták nem egyszer kancsalul festett egekbe révedő tév-eszméinek igazolásához gyűjtik a mit sem sejtő gyanútlan alanyokat.

Nem kívánom azonban tovább pazarolni hírlevelünk felületét a pályázat gyötrelmeinek ecsetelésére. A lényeg az, hogy a pályázatot benyújtottuk, majd fél éves bírálati idő után kiérkezett az elutasító válasz. Az elmúlt évek során alkalmam nyílt néhány eredményes pályázat létrehozására is és sor került sikertelen pályaművek benyújtására is. Összességében az eredmények szépek ugyan azonban a helyzet nem tartható tovább. A pályázatokon ugyanis minden lényegi munkát Társaságunk elnöke egyedül, illetve családja bevonásával és ARTNER Ramona segítségével végezte el. Ez alól kivételt csupán a záróbeszámoló szakmai beszámoló részei jelentettek. Az egyéni beszámolókat azonban néhány kivételtől eltekintve újra lehetett írni, mivel azok használhatatlanok voltak.

Nem tartható tovább azon állapot, amelyben szinte minden munkát egy személy végez, az előnyöket pedig – 2–3 évre visszamenően – mintegy 40 fő élvezte.

A továbbiakban be kell tölteni a pályázatfelelősi tisztséget. Tudományos Társaságunk tisztségviselőinek pedig a pályázatfelelősi feladatkört ellátó tagtársunkat segítségben kell részesíteniük. Ennek hiányában a további pályázatoktól kénytelenek leszünk eltekinteni.

Ezúton hívom fel tehát a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagságát arra, hogy szükségünk van a pályázati felelős tisztségviselőre. Ezúton kérem azon tagtársaimat, akik a témakörben járatosak, illetve megfelelő vitalitást éreznek magukban a pályázói tevékenység társadalmi munkában történő végzéséhez, keressenek meg! Elérhetőségek a Hírlevél elején.

FÓRUM

PARÁDI József – ZEIDLER Sándor

Etika és minőség a magyar rendvédelem-történet művelése terén

Úgy gondoljuk, hogy – az élet más területeihez hasonlóan – nemzeti rendvédelem-történetünk művelésének fejlesztése terén is az etika és a minőség az a két kulcsszó amely meghatározza a célszerű fejlődés irányát. Elvileg a két tartalom nem nagyon választható szét, hiszen egymást feltételező fogalmak. Éppen ezért fontos e két fogalom szoros ösz-szefüggésben megvalósuló alkalmazása.

Az első kérdés amire válaszolni illek az, hogy miért van szükség e témakörrel való foglalkozásra. Nyugodtan leszögezhetjük, hogy hiba nem a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaságban keresendő, hiszen alakulása pillanatától fogva a minőség és az etikai tisztaság figyelembe vételével igyekezett tevékenykedni. Tudományos társaságunk két évtizedes tevékenykedése során természetesen akadt néhány fő, akikben felülkerekedtek a gyengébb jellemvonások. Ezekről a személyektől azonban alkotó kollektívánk elhatárolódott. Ezáltal pedig a plágium tévútjára tévedők olyan „légüres térbe” kerültek ahol káros tevékenységük értelmét veszítette.

Előfordult, hogy volt aki úgy szeretett volna tudományos babérokra törni, hogy a mások kutatási eredményeit közlő tanulmányokat átírta, elhagyva a témát feltáró és publikáló személyre való hivatkozást, meghagyva azonban azokat a hivatkozásokat, amelyeket az eredeti szerző is közölt írásában.

Voltak akik kutatási eredményeinket oly módon kívánták kisajátítani, hogy fogadatlan képviselőnké neveztek ki magukat, majd a politika bugyraiban kilincselve igyekeztek támogatást kicsikarni maguknak. Mások a kutatási eredményeinket igyekeztek a politikai porondján támadni, hogy ezáltal bizonyítva „hűségüket” kedvezményekre telessenek szert.

Ezeket a szerencselovagokat sikerült eltántorítani alantas céljaiktól, illetve szervezetünkötől. Sajnos azonban a közéletben tevékenykedők között még napjainkban is számos olyan személy található – a politikai paletta szinte valamennyi részében – akik a világnézetükhöz szeretnék igazítani a történetünket. Ebből fakadóan pedig csupán azokat a tényeket és történéseket kívánják elfogadni, amelyről úgy gondolják, hogy harmonizálhat a felfogásukkal. A történelemre nem mint tudományra tekintenek, hanem mint az elképzeléseik alátámasztására alkalmas eszközre. Ez a fajta szemléletmód pedig nem más, mint a magyar pártállam által meghirdetett úgynevezett „három T” továbbélése és kiterjedésese.

Álláspontunk szerint e pártállami csökevény utóburjánzása káros ezért célszerű fellépni ellene, hiszen szellemi gyomról van szó, amely a történelemtudományt körülfogva elvonja attól az oxigént. Ez a káros szemléletmód a tudomány művelésének a szabadságát igyekszik feláldozni valamely világnézet oltárán. Nemzeti rendvédelmünk történelmét művelők azonban nem csupán világnézetű indíttatású parazitákkal szembesülhetnek alkotómunkájuk során. Elburjánzott egy újabb keletű élősd faj is, amelynek a gyökerei nem nyúlhatnak

vissza a pártállam időszakába, mert ott a létezése feltételei hiányoztak. Nevezetesen a kufár szellem is behatolt a tudomány szentélyébe.

Kisebb-nagyobb haszon reményében nem általánosan hamisítványokat varrni a magyar állam képviselőinek a nyakába lejárta ezzel nemzetünket. Vannak akik KOSSUTH Lajos pisztolyának neveztek ki egy napjainkban – tömeggyártás keretében – létrehozott másolati fegyvert. Ez pedig nem csupán túlzás, hanem véleményünk szerint csalás is. Arról nem is beszélve, hogy a nemzetünk érdekében cselekvő külföldi a tevékenysége elismeréseként megajándékozott úgynevezett KOSSUTH colttal már repülőútja végén bármelyik nyugati repülőtéren ajándékoltban találkozhat mint közönséges másolati fegyverrel. Tévedés ne essék KOSSUTH Lajos valóban járt az Egyesült Államokban a XIX. század ötvenes éveiben. Valóban lehetett egy coltja, ez azonban nem jelentheti azt, hogy az ezerszámra előállított másolati fegyverek KOSSUTH Lajos coltjának utánezatai lennének.

Nemzeti múltunkat kiforgató kufárok, azonban nem riadnak vissza a kifinomultabb és bonyolultabb csalásoktól sem. Közüllük néhányan azzal az alatomos hátsó szándékkal épültek be a becsületes tagsággal és tiszteletre méltó tudományos eredményeket létrehozó kutatókkal rendelkező szervezetekbe, hogy ott – előbb-utóbb valamilyen pozícióba jutva – portékáik számára a hitelesség látszatát keltő véleményeket adhassanak. Ily módon a látszólag eredeti tárgyak, vagy azok másolatai a látszathitelesítéssel olyan értékgyarapításon mehetnek keresztül, amely egyetlen fillér többletráfördítést sem igényel. Így aztán előfordulhat az a helyzet, amelyben minden látszat, az adófizetők verejtékével létrehozott költségvetésből kifizetett vételár kivételével.

A politika és az ökonómia gengszterei azonban nem csupán külön-külön üzik maffiózó tevékenységüket, alávaló cselekményeik össze is fonódnak. Amióta az államok létrejöttek a testületeik külsőségeikben az állam, illetve az ország népének a jelképeit, viseleteit tükrözik. Így volt ez a magyar rendvédelem terén is egészen 1945-ig. ezt követően pedig az orosz indíttatású szovjet minták voltak kénytelen alkalmazni a hazai rendvédelmi testületek. A puha diktatúra időszakában ez ugyan némileg oldódott, azonban nem a magyar gyökerekhez nyúltak vissza, hanem nyugati megoldásokkal hígították a szovjet adaptációkat. Sajnálatos módon napjainkban a magyar rendvédelmi testületek öltözékében ez a nyugat majmoló irányzat került előtérbe. A hatalmon lévők minden bizonnyal egyet értettek a „hivatásos rettegők” azon téveszméivel, hogy a magyar hagyományaink alkalmatlanok napjaink igényeit kielégíteni, ha másért nem hát azért, mert esetleg olyan személyekkel és mozgalmakkal is kapcsolatba hozhatók akik, illetve amelyek nem tartoznak a bal-liberális körök példaképei közé.

Nemzeti történelmünk ilyen jellegű értelmezését mentálhigiénás zavarokkal küzdő szemléletnek tartjuk. Ez a fajta szemléletmód azonban kitűnően megfelelt azoknak az érdekcsoportoknak, akik abban voltak érdekeltek, hogy minél gyorsabban a lehető legsilányabb termékek számára találjanak jól fizető piacot. Így találhattak gazdára a nyugati minták silányított változatai Magyarországon.

A rendvédelmi testületek külsőségei – néhány részlet kivételével – ma nélkülözök a nemzeti jelleget. 2010-ben a hazai rendvédelmi testületek ruházata jobban hasonlít más országok hasonló teendőit ellátó szervezetek öltözékeire, mint bármely magyar hagyományon nyugvó uniformisra. A magyar jelleget hiányolók pedig általában olyan választ kapnak, hogy a hagyománytisztelet formái megjelenésén nem praktikus. Ez az álszent beállítás természetesen nem igaz mégis ezen hamis tézis leple alatt folyik nemzeti szervezeteink megjelenésének elnemzetlenítése, amely egyben párosul a silány anyagból készített – ám drága pénzen beszerezhető – termékek rendszeresítésével.

1906-ban – a fővárosi rendőrség új egyenruhával történő felszerelésének a keretében – történelmi festőművészt bíztak meg azzal, hogy a szigetvári hős sisakjának az alapján tervezze meg a testület szolgálati fejedőjét. Lényegében ezt a sisakot – amely az angliai bobby sisak magyar megfelelője volt – viselték a rendőrök 1945-ig. Vajon miért nem kapnak a XXI. század magyar szakemberei olyan megrendeléseket a magyar nemzet rendvédelmi képviselőitől, amely arra irányul, hogy a korszerű követelményeket hozzák összhangba nemzeti hagyományainkkal. Lehet, hogy valakik hagyományaink hasznosítását kitörölték a fejlesztési szempontok közül? Jól van ez így!?

Ami rég az rossz, ami nemzeti az korszerűtlen. Ez a téveszme tükröződik az éjjeliőr állam téveszméjét magukénak valló liberális beállítású vezetők körében. Nyilvánvalóan valamilyen érdekcsoport elvárása az ilyen és ehhez hasonló szemlélet fennmaradása, mivel más országokban ilyenfajta jelenséggel alig lehet találkozni. Nemzetünknel szerényebb múlttal rendelkező országok is sokkal nagyobb gondot fordítanak nemzeti karakterük, hagyományaik ápolására.

Nemzeti és szakmai hagyományaink lekicsinyléséből, mellőzéséből és részben ismeretének hiányából fakad a szakterületet gondozó intézményrendszer hiány illetve visszafejlesztése is. A Rendőrség-történeti Múzeum 2010-ben ön-maga paródiája. A múzeumot 1906-ban a Magyar Királyi Belügyminisztérium és a Magyar Királyi Igazságügyminisztérium együttműködésével hozták létre. Több mint egy évtizeddel előzte meg a – jelenlegi nevén – Hadtörténeti Intézet és Múzeum alapítását. Ezzel szemben a harmadik évezred elején a két intézmény össze sem hasonlítható. A hadtörténeti Intézet és Múzeum a főváros egyik legkiválóbb épületegyüttesében irigylésre méltó kiállítási és raktározási tér birtokában tevékenykedik, önálló költségvetéssel, több mint 100 fős szakembergárdával, páratlan tárgyi és írott emléktanyag birtokában, számos kiállítás és egyéb rendezvény szervezésével járul hozzá nemzetünk és a honvédség identitástudatának fejlesztéséhez, a történelem gondozásához, hagyományaink ápolásához. A magyar rendvédelem terén azonban koránt sem ilyen rózsás a helyzet. Annak ellenére, hogy nemzeti rendvédelmünk történelme semmivel sem szegényebb mint a honvédelmünké, szinte minden hiányzik amely a hadtörténelem számára biztosított.

Nemzeti rendvédelmünk történetének gondozási intézményeit olyan fondorlatos módon szakították szét, hogy egyben ellehetetlenítették azon szervezetek történetének intézmény művelését amelyek korábban jelen voltak ugyan a

nemzeti rendvédelmünkben, ma már azonban nem léteznek. A jelenlegi fegyveres rendvédelmi testületekkel szemben csupán a XIX–XX. században (1867-től számolva) Magyarországon összesen 21 állami – a központi államhatalomnak közvetlen alárendelt – fegyveres szervezet működött jórészt egymást követő időszakokban. Napjaink nemzeti rendvédelem-történetünket gondozó intézményrendszerének már a szerkezet is hamis, hiszen azt a képet sugallja, mintha a jelenlegi rendszer működött volna a korábbi időszakokban is, illetve elhallgatja a korábbi történelmi korszakok rendvédelmi szerkezetét. Egyben pedig elvonja a korábbi magyar rendvédelmi struktúrák feltárásának a forrásait azon szervezetek történetének kutatásától, amelyek ma már nem léteznek. Olyan ez mintha a hadtörténelem tekintetében azt nyilvánítanánk ki, hogy a huszársággal nem kell foglalkozni, mivel a mai magyar hadrendben nincsenek huszár alakulatok.

A 2010-ben tevékenykedő három önálló fegyveres rendvédelmi szervezet (rendőrség, vám- és pénzügyőrség, büntetés-végrehajtás) lényegében nem a törvényi előírásoknak megfelelően működött. Vagy a költségvetésük hiányzott, vagy szakember hiánnyal küzdöttek, vagy mindkettővel, amely esetleg még más hiányosságokkal is párosult. Ezek a múzeumok lényegében csak a kiállított emléktárgyakkal rendelkeznek. Raktéri anyaguk, különösen pedig a raktárterük elhanyagolható. Kaotikus állapotok uralkodnak a testületben rendszeresítésre kerülő, illetve onnan kikerülő rekvizitumok tekintetében. Ezekhez a hivatástörténeti múzeumok nem vagy csak nehezen esetleg térítés ellenében jutnak hozzá, a kellő tartalmú rendezettség hiányában. Így aztán a költségvetés hiányával, vagy névleges költségvetéssel rendelkező úgynevezett múzeumok állománygyarapítási helyzete kilátástalan. Ilyen körülmények között nem csoda, hogy a nemzeti rendvédelem-történetünket gondozó, ezen szakterület művelésében munkássággal és tudományos fokozatokkal rendelkező kutatók közül senki sincs a magyar rendvédelem-történet egy-egy szelete gondozására hivatott intézmények állományában, bár a jelzett intézmények között van olyan is amely kellő státusszal sem rendelkezik. A lényeg azonban az, hogy sikerült a témakör kutatóit a témakör művelésére hivatott intézményektől elszakítani, amely csak fokozza a szakterület hátrányos helyzetét. A magyar állam rendvédelmi testületeinél a hagyományápolás helyzete, e feladat ellátására hivatott intézményrendszer állapota siralmas ugyan, azonban még ennél is kedvezőtlenebb helyzetbe jutott a hivatástörténeti oktatás a rendvédelmi képzésben.

A rendvédelem-történeti oktatás 2010-ben rosszabb helyzetben van, mint a rendszerváltáskor annak ellenére, hogy azóta elkészültek azok a feldolgozások, amelyek 2000 után már sikeresen betölthették a tananyag szerepét. A rendszerváltásig politikai megfontolásból az 1945 utáni időszak és a Tanácsköztársaság rendvédelmét taglaló studiumoknak volt helyük a rendvédelmi képzésben. A rendszerváltást követően ugyan a tiszthelyettes- és tisztképzés tematikájában is kialakításra kerültek a rendvédelem-történeti tantárgycsoportok és az oktatásukra hivatott szervezeti egységek. Ezeket azonban fokozatosan visszafejlesztették a szakma történetét kimagaslóan művelő személyek ellenzésével dacolva. 2010-ben a rendőr tiszthelyettesi képzést megvalósító úgynevezett rendészeti szak-

középiskolákban (a tévedések elkerülése végett célszerű tisztázni, hogy ezen intézménybe a hallgatókat érettségivel veszik fel azaz nem középiskolák) már híre hamva sem volt a néhai rendvédelem-történeti tantárgynak. A rendészeti szakközépiskolák oktatói karában pedig nincsenek olyan tanárok, akik a hivatásuk történetét kutatták, illetve e témakörben említésre méltó publikációkkal rendelkeznek. Hasonló a helyzet a Rendőrtiszti Főiskolán is, ahol a rendvédelem-történeti tantárgyat a főiskolán oktatott szakok történetét tárgyaló stúdiumokkal váltották fel. Ezeket azonban oly kevés óraszámokkal oktatják, amely nem elegendő egyetlen kreditpont begyűjtésére sem. Az oktatók pedig – kellő ismeretek hiányában – jobbra a pártállam időszakában keletkezett bűnüldözési élményeiket osztják meg a hallgatókkal. Nem is várható más el tőlük, hiszen a rendvédelem-történeti tanszék az intézmény vezetése megszüntette. Így módon e témakör oktatása nem kívánatos plusz teherre vált a más diszciplína oktatására és művelésére létrehozott tanszékek munkatársai körében.

Összességében tehát megállapítható, hogy nemzeti rendvédelem-történetünk művelésének és a feltárt eredmények közkinccsé tételének a helyzet siralmas.

1. Az erre hivatott intézményrendszer jelenlegi formájában alkalmatlan hivatása betöltésére.

2. A szakterület aluldotáltsága oly mérvű, hogy a hatályos törvényeink tartalmával sem áll összhangban.

3. A diszciplína művelőit e lehetetlen helyzet kialakításával elriasztották a szakterület egyes részeinek művelésére létrehozott intézményektől.

4. A szakmai képzés színtereiből száműzték a hivatástörténeti oktatást felszámolva ezen ismeretek közvetítésére hivatott tantárgyakat és oktatási egységeket.

5. A magyar rendvédelmi testületek vezetési rendszereiből a hagyományápolás gondolatkörét száműzték, helyette kívánatossá vált a régi = rossz, nemzeti = korszerűtlen téveszmék szerinti tevékenység.

Ezen cselekménysorok következtében a magyar nemzet és a magyar rendvédelmi testületek személyi állománya elől is sikerült elzárni a rendszerváltást követő második évtized végéig nemzeti rendvédelem-történetünk tapasztalatait, hagyományait. 2010-ben már a magyar nemzet rendvédelmi testületei személyi állományának öltözékein és a viselt formai jegyeken is csupán nyomokban fedezhető fel a nemzeti és a szakmai jelleg. Ugyanakkor azonban – nemzeti hagyományainkat mellőző – álrevizítumok kiagyalói fölözik le a tudatlanság és a téveszmék által megzavart illetékesek félrevezetésével e siralmas helyzetet. Jól van ez így? Nem kellene végre valahára visszaadni a magyar rendvédelmi testületek személyi állományának a történelmé? Történelmünk gazdag. Nem kell attól tartani, hogy az megismerhetővé, közkinccsé válik. A magyar történelemtől azok félhetnek csupán, akik számára nem kedvező ha egy populáció önmaga kíván lenni.

Mindketten azért vetettük papírra gondolatainkat, hogy e sorokat olvasókat arra bízassuk: bátran tegyenek nemzeti rendvédelem-történetünk érdekében. Ne

feledjük az a nép amelyik elfelejti történelmét megszűnik létezni. Mindenkinek a saját portáján kell megvívni a csatáját. Kimagasló szerep jut azon nemzettársainknak, akik politikusként vagy a rendvédelmi testületek vezetésében felelős tisztséget betöltve sokat segíthetnek a magyar rendvédelem-történeti művelése fejlesztésének érdekében-. Álláspontunk szerint ugyanis a nemzeti szervezetek vezetői – ide tartozónak tekintjük a magyar állam rendvédelmi testületeit is – nem csupán a hatályos jogszabályokban meghatározottakért tartoznak felelősséggel. Népükkel szemben erkölcsi felelősségük is van, amelybe beletartozik a szakterületük történetének művelési helyzete is. Megítélésünk szerint elérkezett annak az ideje, hogy – a nemzeti rendvédelem-történetünknek szabad művelésének etikai alapján – megvalósításra kerüljenek a szakterület feltárásának és közkinccsé tételének elősegítésére irányuló intézkedések.

Felhívás

A személyi jövedelemadó 1%-ának felajánlására

Tisztelt reményeik szerinti Donátorunk!

A személyi jövedelemadó meghatározott részének az adózó rendelkezése szerinti közcélú felhasználásáról szóló 1996. évi CXXVI. törvény lehetővé teszi, hogy az adózó a befizetett személyi jövedelemadójának *egy százalékát* a törvény 4.§(1) bekezdés b) pontjában meghatározott *társadalmi szervezetek részére felajánlja*. Ezen szervezetek közé tartozik a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság (SZBMRTT) is. Az így befolyt összeget kizárólag a tudományos munka ösztönzésére kívánjuk felhasználni.

Tudományos Társaságunk nemzeti rendvédelmünk történetének feltárását és közkinccsétételét tekinti hivatásának. Két periodikát szerkesztünk. A *Rendvédelem-történeti Füzetekben (Acta Historiae Preasidii Ordinis)* HU ISSN 1216-6774 a diszciplína legújabb kutatási eredményeit – a tudományos közlés igényeinek megfelelően – bemutató tanulmányokat közlünk. A *Rendvédelem-történeti Hírlevélben (Nuntioones Historiae Preasidii Ordinis)* ISSN 1785-3257 a szakterület gondozásával kapcsolatos operatív információkat tesszük közzé.

Tudományos Társaságunk az egyetlen intézmény Magyarországon, amely nemzeti rendvédelmünk történetének tudományos művelésével foglalkozik. A kelet-európai gyakorlatnak megfelelően állami támogatásban nem részesülünk, ellentétben Nyugat-Európával, ahol e területet az állam támogatja szak-közgyűjtemények és intézetek fenntartásával. Ezen intézményhálózatra támaszkodva számos társadalmi szervezet foglalkozik Nyugat-Európa országainak rendvédelem-történetével. A volt Varsói Szerződés tagállamai közül egyedül Magyarországon jött létre társadalmi szerveződés a nemzeti rendvédelem-történet gondozására.

Sanyarú pénzügyi lehetőségeinkkel dacolva feltártuk és több kiadásban publikáltuk a nemzeti rendvédelem-történetünket komplexen bemutató könyvet „*A magyar rendvédelem története*” címmel. Tudományos Társaságunk elsőként dolgozta fel ezt a témakört. „*A magyar rendvédelmi szervezetek története*” címmel könyvsorozatot indítottunk. Tudományos Társaságunk tagjainak szerzőségével mintegy 30 monográfia és csaknem 1000 tanulmány publikálása valósult meg.

A magyar felsőoktatásban egyre több egyetemen és főiskolán válik a tantárgyprogram részévé a magyar rendvédelem története.

Évente egy nemzetközi és három magyar tudományos konferenciát szervezünk, ahol a szakterületet művelők ismertetik kutatási eredményeiket.

Ezúton fordulok mindenkinek – aki elkötelezettséget érez a magyar rendvédelem-történet iránt, a témakört kutatja, oktatja, tárgyi emlékeit gyűjti vagy „csupán” érdeklődik nemzeti múltunk e szelete iránt –, hogy természetbeni és pénzbeli juttatásokkal egyaránt támogassa a Tudományos Társaságunk tevékenységét. Társaságunk pénzügyi támogatása adományok és a személyi jövedelemadó 1%-nak felajánlásával valósítható meg. A számlát vezető bankfiók ne-

ve, címe: HVB Bank Zrt. H-10 UNICREDIT BANK HUNGARY ZRt. (1036 Budapest, Bécsi út 136.)

bankszámlaszám: 10918001 – 00000022 – 69100002 (IBAN COD: HU – 51 – 10918001 – 00000022 – 69100002; BANK SWIFT COD: BACXHUHB)

Számítunk minden szimpatizánsunk adója 1%-ára. Ez nem okoz a támogató számára anyagi terhet, ugyanakkor azonban nemzeti rendvédelem-történetünk művelésében nélkülözhetetlen segítséget nyújt.

Az adózó rendelkező-nyilatkozatát postai szabványborítékban elhelyezve és lezárva, az évi jövedelemadó-bevalláshoz csatolva küldheti meg az APEH részére. Azon adózók, akiknek az adóbevallását a munkáltató teljesíti, a zárt borítékot a személyi jövedelemadó-bevallási határidőig a munkáltatóiknak adják át. A rendelkező nyilatkozatot borítékba téve azt le kell zárni, majd a lera-gasztásnál alá kell írni; a borítékon az Ön nevét, lakcímét és az Ön adóazonosító jelét pontosan fel kell tüntetni.

Az SZBMRTT elnöksége nevében céljaink megvalósításához nyújtott támogatását megköszönöm.

Dr. Parádi József
a társaság elnök

RENDELKEZŐ NYILATKOZAT
A BEFIZETETT ADÓ EGY SZÁZALÉKÁRÓL

A kedvezményezett adószáma:

1	9	6	6	2	3	0	5	–	1	–	4	3
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

A kedvezményezett neve:

Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság

Ezt a nyilatkozatot csak akkor töltsse ki, ha valamely társadalmi szervezet, alapítvány vagy külön nevesített intézmény, elkülönített alap javára rendelkezik.

TUDNIVALÓK

A nyilatkozatot tegye egy olyan postai szabványméretű borítékba, amely e lap méretét csak annyiban haladja meg, hogy abba a nyilatkozat elhelyezhető legyen.

FONTOS!

A rendelkezése csak akkor érvényes és teljesíthető, ha a borítékon az ÖN NEVÉT, LAKCÍMÉT ÉS AZ ÖN ADÓAZONOSÍTÓ JELÉT pontosan tünteti fel.

RENDVÉDELEM-TÖRTÉNETI TUDOMÁNYOS KONFERENCIÁRA JELENTKEZÉSI FELHÍVÁS

A rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozat rendezvényeit 1990-től szervezi a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. A konferenciasorozat nemzetközi rendezvénné fejlődött. A konferenciasorozat előadásai a lektori bírálókat figyelembevételével jelennek meg a *Rendvédelem-történeti Füzetekben HU ISSN 1216-6774*.

A konferenciákat minden évben őszi tervezük. A megrendezésre Budapesten kerül sor. A rendezvények azonban többnyire három naposak. A harmadik nap általában fakultatív program, amelynek tartalma a konferenciához kapcsolódó magyar közgyűjtemény megtekintése. A konferenciák legtöbbször kedden, a reggeli órákban kezdődnek. A távolabbról érkezők esetében célszerű az utazást úgy időzíteni, hogy Budapestre már előző nap megérkezzenek.

A rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozat következő évi rendezvényének a témája az előző évi konferencián kerül kihirdetésre. A soron következő konferencia témája iránt a Szervező Bizottság társelnökeinél (CSÓKA Ferenc, mag. SIMON F. Nándor mag.) lehet érdeklődni.

A konferenciákra a rendezvény évében lehet jelentkezni. A jelentkezési lapoknak a Szervező Bizottság címére legkésőbb a tárgy év szeptember 15-ig meg kell érkezniük. Későbbi jelentkezést a Szervező Bizottság csak indokolt esetben fogad el.

A szervezők elérhetőségei: Mag. SIMON F. Nándor, CSÓKA Ferenc (lásd tisztségviselőinknél)

Előadásokra kivételes esetben – a Szervező Bizottságnak az előadásokat koordináló CSÓKA Ferencsel történő előzetes egyeztetése nyomán – szeptember 15-e után is lehet jelentkezni

A Szervező Bizottság a jelentkezéseket visszaigazolja.

A konferencián az elfogadott referátum lényegének ismertetésére nyílik lehetőség. Az egyes előadások időtartama korlátozott (általában 20' időtartamú). Írásban azonban lehetőség nyílik a részletesebb kifejtésre.

A *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis) HU ISSN 1216-6774* azokat a tanulmányokat közli amelyek:

- a lektori véleményekben megfogalmazottakat megvalósítják;
- 600-800 karakteres rezümével és;
- a jegyzetekkel szembeni előírásoknak megfelelő hivatkozási apparátussal rendelkeznek;
- a tudományos művekkel szemben támasztott igényeknek megfelelnek.

A szerzőknek egy printelt példányban és számítógéplemezen (.doc formátumban) rögzítve kell eljuttatni a közlésre szánt tanulmányokat a *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis) HU ISSN 1216-6774* szervezőbizottság címére a tárgyév október 15-ig az előadás nyelvén. Dr. SUBA János Ph.D./Cs.C (lásd. tisztségviselőinknél)

A *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)* HU ISSN 1216-6774 szerkesztősége a szerzőknek honoráriumot nem fizet. A publikált tanulmányok szerzői a kiadványból tiszteletpéldányt kapnak.

A *Rendvédelem-történeti Füzeteket (Acta Historiae Preasidii Ordinis)* HU ISSN 1216-6774 a szerkesztőség eljuttatja valamennyi témaorientált, jelentősebb, magyar nyelvű kiadványokat gyűjtő könyvtárakhoz.

A konferenciára jelentkezők számára – igény esetén – szállást foglalunk, 15.000 Ft/fő/éj összeggel, amelybe a reggeli is beletartozik.

A konferencián részt vételi díj nincs. A szolgáltatások (pld étkezés: 1.000-Ft/fő/ebéd), azonban térítéskötelesek. Azok számára akik a konferencia térítés-köteles szolgáltatásait nem kívánják igénybe venni csupán ülőhelyet és a hozzá-szólásokban való részvétel lehetőségét biztosítja a Szervező Bizottság. A konferenciateremben a kellő számú ülőhely biztosítása érdekében a Szervező Bizottság tisztelettel arra kér mindenkit, hogy akik nem kívánnak szolgáltatásokat igénybe venni, azok is jelezzék részvételi szándékukat a jelentkezési lap értelem-szerű kitöltésével.

A szállást és/vagy étkezést kérők igényének figyelembevételét a Szervező Bizottságnak abban az esetben áll módjában realizálni, ha az igényelt szolgáltatások ellenértékének befizetéséről szóló postai utalvány, vagy banki átutalási bizonylat másolatát a jelentkező a jelentkezési lapjához csatolva elküldi.

A számlát vezető bankfiók neve, címe: HVB Bank Zrt. H-10 UNICREDIT BANK HUNGARY ZRt. (1036 Budapest, Bécsi út 136.)

bankszámlaszám: 10918001 – 00000022 – 69100002

IBAN COD: HU – 51 – 10918001 – 00000022 – 69100002

BANK SWIFT COD: BACXHUHB

A fakultatív programra a jelentkezők számától függően kerül sor. A fakultatív program térítési díjának pontos összege a konferencia első napján kerül ismertetésre. Ekkor még lehet jelentkezni a fakultatív programra.

A konferencia nyelve magyar. Minden előadó az általa választott nyelven adhat azonban elő. A felmerülő tolmácsolási igényeket a Szervező Bizottsággal kell megbeszélni.

A konferencián résztvevők számára lehetőség nyílik:

- a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagjai sorába történő felvételre, egyszerűsített felvételi eljárással;
- a rendvédelem-történet körében az utóbbi évek során megjelent kiadványok bibliográfiai jegyzékének és a kiadványok egy részének beszerzése;
- a legfrissebb rendvédelem-történeti témájú önálló kiadványokról ismertető fognak elhangozni, amelyek írott változatai beszerezhetők;
- továbbá az előadások nyomán kialakuló szakmai vitákban való részvételre.

Azok, akik a konferencián valamilyen szerepet vállaltak, (pld előadó, levezető elnök stb.) vagy a szolgáltatásokra előfizettek, illetve akiket a Szervező Bizottság meghívott a konferencia vendégeként, részletes programot tartalmazó meghívót kapnak.

SZERZŐI ŰRLAP

(Az űrlapot a tanulmányok anyagával együtt kérjük eljuttatni szerkesztőségünkhöz)

Az űrlapot a tanulmányok anyagával együtt kérjük eljuttatni szerkesztőségünkhöz. A szerzői űrlap kitöltését azért kéri periodikánk szerkesztősége, hogy zökkenőmentes kapcsolatot tarthasson a szerzőkkel. A szerzők által feltüntetett rangokat fogja a periodika közölni, ha azok relevánsak a szerzői űrlapon rögzített címek típusaival. A periodikában a szerzők rangjai kizárólag a szerzőket felsoroló jegyzékben kerülnek feltüntetésre. Az űrlap kitöltése a későbbi esetleges jogviták tekintetében is fontos, hiszen periodikánknak nem áll módjában szerzői honorárium fizetése.

Név: .....

Írói álnév: .....

Tanulmány címe: .....

Lakcím: .....

Telefon: ..... Fax: .....

Mobil: ..... E-mail: .....

Munkahely neve: .....

Munkahely címe: .....

Telefon: ..... Fax: .....

A nevem mellett az alábbi tudományos fokozatok, oktatói címek és tudományos közéleti tisztségek feltüntetéséhez járulok hozzá:

Tudományos fokozat: .....

Oktatói fokozat: .....

Tudományos közéletben betöltött tisztségek: .....

Kittüntetések: .....

Tanulmányom közlését térítésmentesen biztosítom a *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)* HU ISSN 1216-6774 számára. Engedé-

lyem a tanulmány magyar nyelvű kiadásra vonatkozik, amely a periodikában vagy az ahhoz kapcsolódó kiadványokban – több ízben – is megjelenhet, ezen publikációk szerzői honoráriumáról véglegesen és visszavonhatatlanul lemondok.

Kelt: ....., 20.....

-----
aláírás

BELÉPÉSI NYILATKOZAT*

Felvételemet kérem a „Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság”-ba. A Társaság alapszabályzatát és programját ismerem és magamra nézve kötelezőnek tartom. Kutatói, publikációs és előadói tevékenységgel hozzá kívánok járulni a magyar rendvédelmi szervek történetének feltárásához és bemutatásához.

Kelt: ..... , 20.....

Alulírott kijelentem, hogy – személyiségi jogaim fenntartása mellett – az alábbi adatokat önkéntesen bocsátottam a társaság rendelkezésére.

---

aláírás

* A „Belépési Nyilatkozat” csak a kitöltött „Belépési Nyilatkozat Adatlapja”-val együtt érvényes.

BELÉPÉSI NYILATKOZAT ADATLAPJA
(KÉRJÜK NYOMTATOTT NYAGBETŰKKEL KITÖLTENI)

Név: .....

Anyja neve: .....

Születési hely: .....

Szül. idő: .....

Lakcím: ir. sz., ország: .....

város: .....

utca: ..... házszám: .....

Telefon: ..... Telefax: .....

E-mail: ..... Postafiók: .....

Munkahely neve: .....

Munkahely címe: ir. sz., ország: .....

város: .....

utca: ..... házszám: .....

Telefon: ..... Telefax: .....

E-mail: ..... Postafiók: .....

Foglalkozása, beosztása: .....

Iskolai végzettsége: .....

Tudományos fokozata(i): .....

.....

Oktatói fokozata(i): .....

Kutatási területei: .....

.....

.....

Idegen nyelvismerete: .....

Kérem, szíveskedjék (tudományos) önéletrajzát és publikációs jegyzékét a belépési nyilatkozathoz mellékelni.

PUBLIKÁCIÓS ADATLAP

Az űrlapot bárki eljuttathatja szerkesztőségünkhöz, aki úgy gondolja, hogy rendvédelem-történeti tartalmú írása adatainak Hírlevelünk bibliográfiájában helye van. Az információk publikálásáért közlési díjat és honoráriumot a szerkesztőség nem fizet! Szerkesztőségünk fenntartja magának a jogot arra, hogy az űrlapon érkező információt szelektálja. Gyors és körültekintő adatszolgáltatását köszönjük.

1. Név vagy írói álnév*: .....

2/a. Publikáció(k) címe**: .....

.....

2/b. Amennyiben tanulmánykötetben vagy periodikában jelent meg, a kiadvány címe, illetve az évfolyam és a szám feltüntetése:

.....

3. A publikáció terjedelme (leütések száma); a mellékletek és a jegyzetapparátus terjedelmét is kérjük feltüntetni:

.....

Kérem ne érezze magát korlátozva az űrlap adta szűkös lehetőségek miatt. Publikációs jegyzékét külön lapon mellékelve is elküldheti.

* Írói álnév használata esetén csak abban az esetben tüntesse fel a valódi nevét is, ha azt is szerepeltetni kívánja a Hírlevél bibliográfiájában.

** Idegen nyelvű publikáció esetén írásának és a megjelentető periodikának magyarra fordított címét is szíveskedjék közölni.

GYŰJTŐK ADATLAPJA

Az űrlapot bárki eljuttathatja szerkesztőségünkhöz, aki úgy érzi, hogy e hírlevélben kívánja a rendvédelem történetéhez kapcsolódó tárgyi emlékek beszerzésére, átadására, illetve cseréjére irányuló igényeit közzétenni.

Név: .....

Lakcím: ir. sz., ország: .....

város: .....

utca: ..... házsám: .....

Telefon: ..... Telefax: .....

E-mail: ..... Internet: .....

Keresek: .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Adok: .....

.....

.....

.....

.....

.....

Kérem, ne érezze magát korlátozva az űrlap adta szűkös lehetőségek miatt. Közlendőit külön lapon mellékelve is elküldheti.

Az információk publikálásáért közlési díjat a szerkesztőség nem kér és honoráriumot sem fizet! Szerkesztőségünk fenntartja magának a jogot arra, hogy az űrlapon érkező információt szelektálja.

A Hírlevélben csak a gyűjtő nevét szerepeltetjük, az elérhetőségi adatokat nem, azokat csak az érdeklődőknek hozzuk a tudomására.

ADATPONTOSÍTÓ LAP

(Kérjük, abban az esetben szíveskedjék kitölteni ezt az oldalt, amennyiben lakcíme, munkahelye, illetve telefonszámai tekintetében változás állt be)

Név: .....

Lakcím: ir. sz., ország: .....

város: .....

utca: ..... házsám: .....

Telefon: ..... Telefax: .....

E-mail: ..... Internet: .....

Munkahely neve: .....

Munkahely címe: ir. sz., ország: .....

város: .....

utca: ..... házsám: .....

Telefon: ..... Telefax: .....

E-mail: ..... Postafiók: .....

Foglalkozása, beosztása: .....

Tudományos fokozata(i): .....

Oktatói fokozata(i): .....

Milyen témakörben levelezne, illetve cserélné: .....

Fontosabb publikációi: .....

Javaslati a társaság tevékenységének fejlesztésére vonatkozóan:

Kérem, ne érezze magát korlátozva a formanyomtatvány adta szűkös lehetőségek miatt. Indítványait, közlendőit külön lapon mellékelve is elküldheti.

Gyors és körültekintő válaszadását köszönjük!

PERIODIKÁINK ÉS VÁLOGATOTT MONOGRÁFIÁINK

RENDVÉDELEM-TÖRTÉNETI HÍRLEVÉL
(NUNTIOTONES HISTORIAE PREASIDII ORDINIS)

HU ISSN 1785-3257

1995 óta évente kétszer jelenik meg. A rendvédelem-történet művelésével kapcsolatos operatív eseményekről nyújt tájékoztatást.

RENDVÉDELEM-TÖRTÉNETI FÜZETEK
(ACTA HISTORIAE PREASIDII ORDINIS)

HU ISSN 1216-6774

1990-óta évente egy-két alkalommal jelenik meg.

A rendvédelem-történet művelése során keletkezett eredményeket ismerteti meg a tudományos közlés igényeinek megfelelő tanulmányok formájában

MEGRENDELŐLAP

Alulírott: (név:) .....

(pontos cím:) .....

.....

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által publikált Rendvédelem-történeti Füzetek jelölt számait, a feltüntetett példányszámban megrendelem. Levelem mellékleteként küldöm az erre a célra az UNICREDIT BANK HUNGARY ZRt-nél. (1036 Budapest, Bécsi út 136.) vezetett 10918001 – 00000022 – 69100002 bankszámlára befizetett átutalási bizonylat fénymásolatát (IBAN COD: HU - 51 - 10918001 - 00000022 - 69100002 BANK SWIFT COD: BACXHUHB)

A magyar rendvédelmi testületek és az önkormányzati szervezetek kapcsolata 1848-1945.

[I.évf. (1990) 1. sz.] 1990.IV.24., I. Konferencia ..... példány

A rendvédelem-történet kutatásának, feldolgozásának és oktatásának időszerű kérdései.

[I.évf. (1991) 2. sz.] 1990.XI., II. Konferencia ..... példány

Tradíció és korszerűség

[II.évf. (1992) 3. sz.] 1991.XI.19-21., III. Konferencia ..... példány

A dualista Magyarország rendvédelme

[III.évf (1992) 4. sz.] 1992.IX.29-30., IV. Konferencia ..... példány

Háború, forradalom, Trianon [IV.évf. (1994) 5. sz.] 1993.IX.21-23., V. Konferencia	..... példány
A két világháború közötti Magyar Királyság rendvédelme [V.évf. (1997) 6. sz.] 1994.X., VI. Konferencia	..... példány
Háborúból diktatúrába [VI.évf. (1996) 7. sz.] 1995. X.25-28., VII. Konferencia	..... példány
A napóleoni közbiztonsági örtestület útja Párizstól – Itálián és Ausztrián keresztül – Budapestig [VII.évf. (1998) 8. sz.] 1996.IX.29.-X.01., VIII. Konferencia	..... példány
Gazdasági rendvédelmünk a XIX-XX. században [VIII.évf. (1999) 9. sz.] 1997.IX.22-26., IX. Konferencia	..... példány
A nyugati rendvédelem hatása a XIX-XX. század magyar rendvédelmére [IX.évf. (1999) 10. sz.] 1998.IX.22-25., X. Konferencia	..... példány
Szabad mozgás a Kárpát-medencében [X.évf. (1999) 11. sz.] 1999. IV.20-23., XI. Konferencia	..... példány
A közigazgatás, a véderő és a rendvédelem kapcsolatának változásai a polgári magyar állam időszakában [X.évf. (2000) 12. sz.] 1999.X.06-07., XII. Konferencia	..... példány
A közbiztonság közös európai örökségünk [XI.évf. (2005) 13. sz.] 2000.III.19-20., XIII. Konferencia	..... példány
1000 éves a magyar rendvédelem [XI.évf. (2005) 14. sz.] 2000.XI.08-10., XIV. Konferencia	..... példány
Az európai és a magyar rendvédelem a XIX-XX. században [XII.évf. (2007) 15. sz.] 2001.XI.06-08., XV. Konferencia	..... példány
A rendvédelmi szakképzés története [XIII.évf. (2008) 16. sz.] 2002.XI.12-13., XVI. Konferencia	..... példány
A rendvédelem humán viszonyainak története [XIV.évf. (2008) 17. sz.] 2003.XI.11-12., XVII. Konferencia	..... példány
Karhatalmi feladatok a békefenntartás szolgálatában Európában a XIX-XX. sz-ban [XV.évf. (2008) 18.sz] 2004.X.13-14., XVIII. Konferencia	..... példány
Másfél évtized a nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának a szolgálatában [XVI.évf. (2009) 19. sz.] 2005.X.06-07., XIX. Konferencia	..... példány

SZERKESZTÉS ALATT:

A XIX-XX. századi magyar forradalmak hatása a nemzeti
rendvédelmi rendszerünkre

[XVII.évf. (2009) 20. sz.] 2006. ősze, XX. Konferencia ..... példány

A rendvédelem fejlődése a XIX-XX. században.

[XVIII.évf. (2010) 21. sz.] 2007.X.4-5., XXI. Konferencia

Megjegyzés: 2.000 Ft – vagy 8 euró példányonként a 2000. év előtti; 2.500 Ft – vagy 10 euró példányonként a 2000. év utáni kiadású periodikák; egységáron országon belül 500 Ft – vagy 2 euró, az Európai kontinensen 1.000 Ft – vagy 4 euró; más kontinensen pedig 1.500 Ft – vagy 6 euró csomagonkénti expedlási költséggel rendelhetőek meg a szerkesztőségnél:

Dr. SUBA János PhD.

H-1184 Budapest, Dolgozó út 20. II/7.

T.: (+36/06-1)294-2744 M.: (+36/06-30)566-7120

e-mail: suba.janos@webmail.hu

Hivatali elérhetősége:

Hadtörténeti Intézet- és Múzeum

Térképtár

H-1014 Budapest, Kapisztrán tér 2-4.

H-1250 Budapest, Pf.:7.

Tel.: (+36/06-1) 325-1673; Fax: (+36/06-1) 325-1647

e-mail: suba.janos@hm-him.hu

**TUDOMÁNYOS TÁRSASÁGUNK SZELLEMI MENTORÁLÁSÁVAL AZ
EZREDFORDULÓ ÓTA MEGJELENT RENDVÉDELEM-TÖRTÉNETI
TÉMÁJÚ MONOGRÁFIÁK**

BACSA Gábor: *A magyar–jugoszláv (S.H.S) határ megállapítása és kitűzése a trianoni szerződés szerint 1921-1924.* Budapest, 1998, Püski.

BACZONI Tamás–LÓRÁNT Csaba: *A Magyar Királyi Honvédség egyenruhái 1926-1945.* Budapest, 2007, TÓTH László. /HUNIFORM.1/

BENCsik Péter: *A magyar utiokmányok története 1867-1945.* Budapest, 2003, Tipico Design, 179 p. /A magyar rendvédelmi szervek története./

BENCsik Péter–NAGY György: *A magyar utiokmányok története 1945-1990.* Budapest, 2005, Tipico Design. /A magyar rendvédelmi szervek története./

BERTA Gyula: *Somogyország pandurjainak története 1766-1884.* Marcali, 2000, Marcali Városi Helytörténeti Múzeum.

BERTA Gyula: *Kaposvár rendőrségének története.* Kaposvár, 2001, Kaposvár Város Közbiztonságáért Alapítvány.

BERTA Gyula: *Betyárok, hóhérok, börtönök Somogyban*. Kaposvár, 2002, Somogy Megyei Büntetésveszélyrehabilitációs Intézet.

BERTA Gyula: *Börtön, börtön, börtön*. Kaposvár, 2005, Powerpoint Kiadó.

BODROGI Péter–MOLNÁR József–ZEIDLER Sándor: *Nagy magyar kitüntetéskönyv. A magyar állam rendjelei és kitüntetései. A Szent György-Rendtől a Nagy Imre-Érdemrendig*. Budapest, 2005, Rubicon, 280 p., 600 ábra.

CSAPÓ Csaba: *A Magyar Királyi Csendőrség története 1881-1914*. Pécs, 1999, Pro Pannónia Alapítvány.

CSAPÓ Csaba: *RÁDAY Gedeon és a szegedi királyi biztosság*. Pécs, 2007, Pro Pannónia Alapítvány.

ERNYES Mihály: *Fejezetek a rendőrség történetéből*. Pécs, 1994, Betücenter.

ERNYES Mihály: *Fejezetek a rendőrség történetéből Pécs – Baranya 1944-ig*. Pécs, 1995, Police Press.

ERNYES Mihály: *Fejezetek a rendőrség történetéből Pécs – Baranya 1952-ig*. Pécs, 1996, Police Press.

ERNYES Mihály: *Fejezetek a rendőrség történetéből Pécs – Baranya 1958-ig. Újjászervezés, megtorlás*. Pécs, 1998, Police Press.

ERNYES Mihály: *A nemzetközi és a magyar rendvédelem történetének alapjai. I. A rendőrségről*. Budapest, 1999, Prevent Contact.

ERNYES Mihály: *Pécs város rendőrsége az államosításig*. Pécs, 1999, James és James Bt.

ERNYES Mihály: *Pécs város rendőrsége. Az államosítás*. Pécs, 2000, James és James Bt.

ERNYES Mihály: *Pécs város rendőrsége 1956 őszéig*. Pécs, 2001, James és James Bt.

ERNYES Mihály: *Pécs város rendőrsége 1963-ig*. Pécs, 2002, James és James Bt.

ERNYES Mihály: *A magyar rendőrség története*. I. köt. Budapest, 2002, BM. Kiadó.

ERNYES Mihály: *Baranyai rendőrségek*. Pécs, 2004, Teromo Bt.

ERNYES Mihály: *Pécs város rendőrsége*. Pécs, 2003, Teromo Bt.

FAZAKAS László–HEGEDŰS Ernő–HENNEL Sándor: *A Szent Korona őrzése. A koronaőrség, a koronaőrök*. Budapest, 2002, Heraldika.

KABODI Csaba–LÖRINCZ József–MEZEY Barna: *Büntetési alapfogalmak*. Budapest, 2005, Rejtjel.

KABODI Csaba–LÖRINCZ József–MEZEY Barna: *Fejezetek a büntetések és végrehajtásuk történetéből*. Budapest, 2002, ELTE-ÁJK. Be. és Bv. tanszék.

KABODI Csaba–LÖRINCZ József–MEZEY Barna: *A büntetőtan elmélete és történeti alapjai*. Budapest, 2003, ELTE-ÁJK. Be. és Bv. tanszék.

KAISER Ferenc: *A Magyar Királyi Csendőrség a két világháború között*. Pécs 2002, Pro Prannónia Alapítvány.

KÖPF László: *Fejezetek a magyar vámigazgatás és pénzügyőrség történetéből*. Budapest, 2003, Tipico Design, 171 p. /A magyar rendvédelmi szervek története./

MEZEY Barna: *A magyar polgári börtönügy kezdetei*. Budapest, 1995, Osiris, 230 p.

MEZEY Barna: A büntetőjogi intézmények története a kezdetektől a polgári átalakulásig. In. uő. *Magyar Jogtörténet*. Budapest, 1996, Osiris.

NAGY Pál: *Képes krónika a magyar útlevelek, útlevelek három évszázados múltjából (1661-2000)*. Debrecen, 2006, Hajdú-Bihar Megyei Levéltár. 176 p. /A Hajdú-Bihar Megyei Levéltár közleményei, 29./

PARÁDI József (szerk.): *A magyar rendvédelem története*. Budapest, 1995¹, Tipico Design.

PARÁDI József (szerk.): *A magyar rendvédelem története*. Budapest, 1996², Osiris.

PARÁDI József: *Rendvédelem a határokon a XIX-XX. században*. I. köt. *Pénzügyőrök és vámhivatalok a határőrizetben*. II. köt. *Csendőrség a határőrizetben*. III. köt. *Rendőrség a határőrizetben*. Budapest, 2003, Tipico Design, 219; 186; 266 p. /A magyar rendvédelmi szervek története./

SUBA János: *Magyarország államhatárának változásai 1867-1947 között*. Budapest, 2003, Tipico Design, 229 p. /A magyar rendvédelmi szervek története./

SUBA János: *Magyarország határának kitűzése és felmérése 1921-1925 között. A határmegállapító bizottságok működése*. Budapest, 1999, Magyar Honvédség Tájékoztatói és Médiaközpont. /Honvédtudósok 39./

SZAKÁLY Sándor: *A magyar tábori csendőrség*. Budapest, 1990, Zrínyi.

SZAKÁLY Sándor: *A magyar katonai felső vezetés 1938-1945. Lexikon és adattár*. Budapest, 2003², Ister.

SZAKÁLY Sándor: *Katonák csendőrök ellenállók*. Kaposvár, 2007, Kaposvár város közgyűlése. /Örökség Kaposi Kiskönyvtár 32./

ZEIDLER Sándor: *Magyar kitüntetések*. Budapest, 1996, Kossuth.

A jelzett monográfiák a kiadónál rendelhetőek meg:

BM. Kiadó

H-1149. Budapest, Mogyoródi út 43.

1903. Budapest, Pf.:314

T.: (+36/06-1) 469-2969

Heraldika

H-1113. Budapest, Takács Menyhért u. 5.

T./F.: (+36/06-1) 209-6078; M.: (+36/06-20) 973-6120

e-mail: heraldika@elender.hu

Ister Kiadó és Kulturális Szolgáltató Iroda

Budapest, Tűzoltó u. 8. H-1094 Hungary

Tel.: +36-1-215-2249

e-mail: ister_toth@interware.hu

Osiris

H-1053. Budapest, Egyetem-tér 5. II./10-A.
T.: (+36/06-1) 619-9409

Pro Pannónia Alapítvány

H-7621. Pécs, Király u. 33.
T./F.: (+36/06-72) 213-379

Rejtjel Kiadó Kft.

H-1053. Budapest, Kecskeméti u. 10-12.
T.: (+36/06-1) 483-8014

Rubicon

H-1161. Budapest, Sándor u. 60.
T.: (+36/06-1) 402-1848 F.: (+36/06-1) 402-1849

Tipico Design

H-1149. Budapest, Egressy út 23-25.
T.: (+36/06-1) 355-3991 F.: (+36/06-1) 355-0591
e-mail: tipico.design@axelero.hu

A Betűcenter, Eötvös Lóránd Tudományegyetem Büntetés-eljárési és Büntetés-végrehajtásjogi tanszéke (ELTE-ÁJK. Be. és Bv. tanszék), James és James Bt., Hajdú-Bihar Megyei Levéltár, Kaposvár város közgyűlése, Kaposvár Város Közbiztonságáért Alapítvány, Kossuth, Magyar Honvédség Tájékoztatási és Médiaközpont, Marcali Városi Helytörténeti Múzeum, Police Press, Prevent Contact, Somogy Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet, Teromo és Zrínyi kiadók által megjelentetett, illetve természetes személy által publikált könyvekhez a szerzők segítségével lehet hozzájutni.

BERTA Gyula: (+36/06-20) 571-7046
Dr. ERNYES Mihály : (+36/06-20) 326-7193
Dr. LÓRÁNT Csaba: (+36/06-1) 325-1673
Dr. MEZEY Barna: (+36/06-1) 411-6518
NAGY Pál: (+36/06-52) 492-763
Dr. SUBA János: (+36/06-1) 325-1673
Dr. SZAKÁLY Sándor: (+36/06-20) 910-5291
ZEIDLER Sándor: (+36/06-30) 961-9148